

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIASTA ZABRZE ZA ROK 2017

Prezydent Miasta Zabrze

Szanowni Państwo,

Strategia Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020 definiuje najważniejsze potrzeby społeczne, gospodarcze oraz środowiskowe naszego miasta w postaci priorytetów i celów długookresowych, wskazuje, poprzez kierunki działań oraz przedsięwzięcia, określoną alokację zasobów, aby w możliwie najlepszy sposób podejmowane działania przyczyniały się do realizacji pożądaney wizji rozwoju.

Wykonanie Strategii jest zabiegiem ciągłym, stale zorientowanym na dbanie o realizację określonych zamierzeń. Wszystko to nabiera szczególnego znaczenia, w momencie monitorowania w otoczeniu miasta szans lub zagrożeń, które mogą znacząco modyfikować dotychczasowe założenia odnoszące się do pożądaney przyszłości.

W związku z powyższym przedstawiam Państwu sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Zabrze za rok 2017.

*Prezydent Miasta Zabrze
Małgorzata Mańka-Szulik*

Spis treści

WSTĘP	5
KIERUNEK ROZWOJU - ŚRODOWISKO GOSPODARCZE	17
C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia	19
C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	33
C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta	45
C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej	50
KIERUNEK ROZWOJU – NOWOCZESNE SPOŁECZEŃSTWO MIEJSKIE	60
C 5. Poprawa bezpieczeństwa	63
C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	75
C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców	101
C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców	148
C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	163
C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	170
C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	185
KIERUNEK ROZWOJU – ATRAKCYJNE PRZESTRZENIE PUBLICZNE	199
C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego	201
C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej w zakresie gospodarki wodno - ściekowej	206
C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta	212
C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	220
KIERUNEK ROZWOJU – USŁUGI METROPOLITALNE	233
C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe	235
C 17. Rozwój usług medycznych	247
C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu	253
C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego	265
C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta	270
KIERUNEK ROZWOJU – CELE HORYZONTALNE	275
CH 1. Skuteczna promocja miasta	279
CH 2. Rewitalizacja miasta	283
CH 3. Poprawa estetyki miasta	287
CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego	303
CH 5. Współpraca wielopodmiotowa	316
Spis tabel	345
Spis zdjęć	347
Spis map, wykresów	349

Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Miasta na lata 2008-2020 za 2017 rok opracowano w oparciu o materiały źródłowe wydziałów Urzędu Miejskiego w Zabrzu oraz miejskich jednostek organizacyjnych.

Redakcja: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Prezydent Miasta: Małgorzata Mańka-Szulik

Zastępca Prezydenta Miasta: Katarzyna Dzióba

Naczelnik Wydziału: Marcin Lesiak

Opracował: Grzegorz Mikuśkiewicz

Wydział Strategii i Rozwoju Miasta składa podziękowania wszystkim komórkom Urzędu Miejskiego, które udostępniając dane przyczyniły się do powstania Sprawozdania za rok 2017.

Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008 – 2020 za 2017 rok uwzględnia dane, o ile w treści sprawozdania nie określono inaczej, zgodnie ze stanem faktycznym na dzień 31 grudnia 2017 roku. Informacje oraz dane finansowe zawarte w dokumencie, jak również wskaźniki monitoringu i ewaluacji zostały przedstawione w oparciu o sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Zabrze. Przy każdorazowym publikowaniu danych częściowych z niniejszego dokumentu lub całości dokumentu konieczne jest podanie źródła.

Wstęp

Strategia Rozwoju Miasta Zabrze została przyjęta Uchwałą Nr XXII/284/08 Rady Miejskiej w Zabrzu w dniu 17 marca 2008 roku.

Strategia sformułowana jest poprzez wizję miasta:

„ZABRZE BĘDZIE MIASTEM KREUJĄCYM SWÓJ ROZWÓJ OPARTY NA RÓWNOWADZE POMIĘDZY HISTORIĄ I NOWOCZESNOŚCIĄ, ŚLĄSKĄ TOŻSAMOŚCIĄ I METROPOLITALNYM KONTEKSTEM ORAZ ATRAKCYJNOŚCIĄ MIESZKANIOWĄ I INWESTYCYJNĄ”.

Głównymi założeniami strategii Zabrze jest:

- uzyskanie pozycji znaczącego ośrodka miejskiego, opartego na podstawie nowoczesnego społeczeństwa,
- na terenie Zabrze powinny znajdować się atrakcyjne przestrzenie publiczne, wpływające na zadowolenie mieszkańców,
- Zabrze ma być miejscem pozwalającym na rozwój przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw nowoczesnej technologii i lokalnej specjalizacji, z kapitałem polskim i zagranicznym,
- Zabrze posiada ofertę produktów metropolitalnych, atrakcyjnych w skali Aglomeracji Górnośląskiej i europejskiej.

W ramach *Strategii rozwoju miasta Zabrze na lata 2008-2020* wyznaczono następujące cztery priorytety rozwoju:

- **Priorytet 1: Środowisko gospodarcze**
- **Priorytet 2: Nowoczesne społeczeństwo miejskie**
- **Priorytet 3: Atrakcyjne przestrzenie publiczne**
- **Priorytet 4: Usługi metropolitalne**

Każdemu z nich towarzyszy wyzwanie strategiczne, rozumiane jako generalne wyjaśnienie zamierzeń oraz myśl wiodąca zogniskowana w ramach danego priorytetu. Wyzwanie strategiczne wskazuje tym samym, czemu powinny zostać podporządkowane zdolności, sposobności, zasoby wykorzystywane w procesie implementacji celów strategicznych, kierunków rozwoju oraz przedsięwzięć.

Cele strategiczne definiują intencyjne stany i zmierzenia, których zakres merytoryczny odnosi się bezpośrednio do zakresu tematycznego jednego z priorytetów rozwoju.

Ponadto określono również cele horyzontalne wiążące się bezpośrednio z zakresem tematycznym wszystkich priorytetów rozwoju miasta:

- CH 1. Skuteczna promocja miasta
- CH 2. Rewitalizacja miasta
- CH 3. Poprawa estetyki miasta
- CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego
- CH 5. Współpraca wielopodmiotowa

Dokument *Strategia rozwoju miasta Zabrze na lata 2008-2020* obejmuje: analizę aksjologiczną, bilans strategiczny w kategoriach sił i słabości miasta oraz szans i zagrożeń, analizę SWOT wraz z rekomendacjami strategicznymi, wizję i priorytety rozwoju, cele strategiczne i cele horyzontalne. Konkretyzacja zaproponowanych rozwiązań strategicznych następuje na poziomie identyfikacji kierunków działań oraz przedsięwzięć rozwojowych, a także poprzez określenie założeń organizacyjnych, promocyjnych i finansowych.

W procesie monitoringu strategii istotną rolę odgrywają cele zidentyfikowane na podstawie wcześniej sformułowanej wizji i priorytetów rozwoju. Cele to intencyjne stany i zamierzenia wskazujące pożądane efekty rozwoju miasta wynikające z realizacji strategii. W *Strategii rozwoju miasta Zabrze na lata 2008-2020* przyjęto następujący podział celów:

cele strategiczne – definiujące intencyjne stany i zamierzenia, których zakres merytoryczny odnosi się bezpośrednio do zakresu tematycznego jednego z priorytetów rozwoju;

cele horyzontalne – definiujące stany i zamierzenia, których zakres merytoryczny wiąże się bezpośrednio z zakresem tematycznym wszystkich priorytetów rozwoju miasta.

Wskazanie celów strategicznych i horyzontalnych ma szczególną wartość informacyjną dla mieszkańców, władz miasta, pozostałych podmiotów funkcjonujących na jego terenie, a także dla potencjalnych inwestorów z otoczenia aglomeracyjnego, regionalnego, krajowego i międzynarodowego. Cele strategiczne i horyzontalne to także podstawa dla identyfikacji kierunków działań oraz kryteriów oceny i wyboru przedsięwzięć.

Szczegółowe zestawienie priorytetów rozwoju, wyzwań strategicznych, celów strategicznych i horyzontalnych, zgodnie z którym sporządzono niniejsze sprawozdanie, zaprezentowano w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Priorytety rozwoju, wyzwania strategiczne, cele strategiczne i horyzontalne

Priorytety rozwoju	P1. Środowisko gospodarcze	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie	P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne	P4. Usługi metropolitalne
Wyzwanie strategiczne	<i>Wzmocnić konkurencyjność gospodarczą miasta</i>	<i>Dążyć do udziału w rozwoju cywilizacyjnym miast europejskich</i>	<i>Poprawić funkcjonalność przestrzeni miasta</i>	<i>Zdobyć pożądaną pozycję w Metropolii Górnośląskiej</i>
Cele strategiczne	C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej	C 5. Poprawa bezpieczeństwa C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe C 17. Rozwój usług medycznych C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta
Cele horyzontalne	CH 1. Skuteczna promocja miasta CH 2. Rewitalizacja miasta CH 3. Poprawa estetyki miasta CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego CH 5 Współpraca wielopodmiotowa			

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020, UM Zabrze

Tabela 2. Realizacja Strategii zaprezentowana jest, wg kierunków działań i przedsięwzięć rozwojowych, dla poszczególnych priorytetów wg poniższego układu

Priorytet P1. Środowisko gospodarcze		
Wyzwanie strategiczne: Wzmocnić konkurencyjność gospodarczą miasta		
Cele strategiczne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia	K.1.1. Wyznaczenie wielkości i struktury terenów inwestycyjnych	PR.1.1.1. Opracowanie Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (tereny inwestycyjne) PR.1.1.2. Określenie zasad i formy udostępniania terenów inwestycyjnych
	K.1.2. Uzbrajanie w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych	PR.1.2.1. Inwestycje w ramach gospodarki wodno-ściekowej PR.1.2.2. Inwestycje w ramach zaopatrzenia w ciepło scentralizowane PR.1.2.3. Inwestycje w infrastrukturę transportową i komunikacyjną
	K.1.3. Usprawnienie działań administracyjnych w zakresie obsługi inwestorów	PR.1.3.1. Przygotowanie zbioru ofert inwestycyjnych PR.1.3.2. Udział w targach ofert inwestycyjnych
	K.1.4. Wyznaczanie profilu i specjalizacji w zakresie edukacji	PR.1.4.1. Aktualizacja lokalnego programu rozwoju szkolnictwa
	K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe	PR.1.5.1. Uczestnictwo w inicjatywach samorządu gospodarczego, instytucji działających na rynku pracy
	K.1.6. Kreowanie i wykorzystywanie efektów sąsiedztwa	PR.1.6.1. Opracowanie koncepcji polityki w zakresie miejskiego rynku nieruchomości PR.1.6.2. Skomunikowanie terenów inwestycyjnych (m.in. budowa autostrady A1, budowa DTŚ odcinek Zabrze do węzła z A1 Sośnica, budowa drogi Nowopaderewskiego)

C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	K.2.1. Wspieranie tworzenia i rozwoju instytucji otoczenia biznesu	PR. 2.1.1. Przygotowanie oferty lokali użytkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw PR 2.1.2. Pomoc organizacyjna w tworzeniu nowych i rozwoju istniejących instytucji otoczenia biznesu PR 2.1.3. Pomoc w tworzeniu i wsparcie rozwoju systemu preferencyjnych kredytów i poręczeń dla rozwijających się przedsiębiorców
	K.2.2. Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców	PR 2.2.1. Uczestnictwo w projektach wspierających przedsiębiorczość mieszkańców PR.2.2.2. Usprawnienie działań administracyjnych służących rozwojowi przedsiębiorczości PR 2.2.3. System ulg w podatkach lokalnych skierowanych do przedsiębiorców aktywnie wspierających rozwój miasta i zatrudnienia oraz do osób rozpoczynających działalność gospodarczą
C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta	K.3.1. Tworzenie warunków ułatwiających przedsiębiorcom kontakty regionalne i międzynarodowe	PR.3.1.1. Stworzenie platformy kontaktów gospodarczych PR.3.1.2. Imprezy, targi i imprezy wystawiennicze
	K.3.2. Integracja środowisk gospodarczych	PR.3.2.1. Zabrzeńskie Forum Małej i Średniej Przedsiębiorczości PR.3.2.2. Uczestnictwo w inicjatywach klastrowych PR. 3.2.3. Wspieranie inicjatyw organizacji gospodarczych działających na terenie miasta
	K. 3.3. Wzbogacanie profilu gospodarczego miasta	PR 3.3.1. Budowa Centrum Logistycznego przez PKP Cargo i rozwój usług logistycznych
C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej	K.4.1 Wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych	PR.4.1.1. Uczestnictwo w przedsięwzięciach innowacyjnych PR 4.1.2. Utworzenie parku przemysłowo-technologicznego PR. 4.1.3. Projekt Centrum Czystych Technologii Węglowych PR 4.1.4. System Informacji o Terenie
	K.4.2. Tworzenie warunków do kooperacji podmiotów działających w branży medycznej	PR 4.2.1. Projekt BioMedTech

P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie		
Wyzwanie strategiczne: Dążenie do udziału w rozwoju cywilizacyjnym miast europejskich		
Cele strategiczne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
C 5. Poprawa bezpieczeństwa	K 5.1. Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa w najbardziej zagrożonych dzielnicach	PR 5.1.1. Monitoring wizyjny najbardziej niebezpiecznych obszarów miasta
	K 5.2. Przeciwdziałanie wandalizmowi	PR 5.2.1. Skuteczne egzekwowanie kar za akty wandalizmu PR 5.2.2. Naprawianie uszkodzonych i zdewastowanych urządzeń miejskich PR 5.2.3. Powołanie komórki organizacyjnej ds. szybkiej interwencji
	K 5.3. Współpraca z policją	PR 5.3.1. Program „Razem bezpieczniej”
C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	K 6.1. Wzrost znajomości języków obcych, umiejętności w zakresie obsługi Internetu, rozwijanie talentów, zainteresowań lokalną tradycją	PR 6.1.1. Program zajęć pozalekcyjnych
	K 6.2. Racjonalizacja kierunków kształcenia	PR 6.2.1. Program rozwoju systemu edukacji, głównie zawodowej oraz specjalnej
	K 6.3. Wspieranie rozwoju szkół wyższych w zakresie unowocześniania kierunków kształcenia	PR 6.3.1. Inicjowanie i uczestnictwo w projektach kreujących i wzbogacających ofertę dydaktyczną szkół wyższych
	K 6.4. Podniesienie standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych	PR 6.4.1. Remonty obiektów edukacyjnych PR 6.4.2. Zakup wyposażenia dydaktycznego PR 6.4.3. Budowa nowych szkół warunkowana rozwojem budownictwa mieszkaniowego
C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców	K 7.1. Tworzenie różnorodnej oferty kulturalnej dla mieszkańców	PR 7.1.1. Kreowanie nowych oraz wspomaganie istniejących imprez kulturalnych PR 7.1.2. Program wspierania aktywności i instytucji kulturalnych
	K 7.2. Tworzenie warunków dla działalności kulturalnej	PR 7.2.1. Program wspierania młodych talentów PR 7.2.2. Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej PR 7.2.3. Budowa nowych siedzib dla istniejących instytucji kulturalnych
C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców	K 8.1. Podniesienie atrakcyjności i użyteczności istniejących urządzeń i obiektów sportowo-rekreacyjnych	PR 8.1.1. Wsparcie działalności sportowo-rekreacyjnej, w tym imprez i zajęć pozalekcyjnych PR 8.1.2. Program remontów i modernizacji istniejących obiektów sportowo-rekreacyjnych

	K 8.2. Tworzenie nowych urządzeń infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	PR 8.2.1. Program rozwoju systemu ścieżek rowerowych PR 8.2.2. Program budowy parków aktywnej rekreacji dla dzieci i młodzieży w poszczególnych dzielnicach miasta
C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	K 9.1. Modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych	PR 9.1.1. Program remontów i modernizacji
	K 9.2. Przywrócenie świetności zabytkowych zasobów mieszkaniowych	PR 9.2.1. Program odnowy zabytkowych zasobów mieszkaniowych
	K 9.3. Restrukturyzacja zarządzania lokalnymi zasobami mieszkaniowymi	PR 9.3.1. Program gospodarki mieszkaniowej (remonty i modernizacje) PR 9.3.2. Prywatyzacja lokali mieszkalnych
C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	K 10.1. Poprawa skuteczności zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych	PR 10.1.1. Aktualizacja Strategii rozwiązywania problemów społecznych PR 10.1.2. Uczestnictwo w przedsięwzięciach organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej PR. 10.1.3. Projekty w zakresie poprawy dostępności obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych
	K 10.2. Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta	PR 10.2.1. Program przeciwdziałania patologiom społecznym PR 10.2.1. Minimalizowanie skutków wykluczenia społecznego
	K 10.3. Wspieranie działalności placówek służby zdrowia	PR 10.3.1. Modernizacja szpitali PR 10.3.2. Projekty w zakresie poprawy jakości świadczenia usług przychodni
C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	K 11.1. Zapewnienie dostępu do Internetu i wykorzystanie technologii ICT	PR 11.1.1. Budowa zabrzańskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej PR 11.1.2. Budowa lokalnych sieci szerokopasmowych; PR 11.1.3. Stworzenie miejsc bezprzewodowego dostępu do Internetu tzw. hot-spot'ów PR 11.1.4. Wdrożenie nowych systemów tele-informatycznych w administracji publicznej, w tym usług publicznych on-line PR 11.1.5. Projekty w zakresie elektronicznego udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych

P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne		
Wyzwanie strategiczne: <i>Poprawić funkcjonalność przestrzeni miasta</i>		
Cele strategiczne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego	K 12.1. Uporządkowanie, budowa obiektów i urządzeń miejskich	PR 12.1.1. Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (ustalenie struktury przestrzennej) PR. 12.1.2. Rewaloryzacja centrum miasta PR 12.1.3. Określenie zasad współpracy z właścicielami obiektów PR 12.1.4. Projekty rewitalizacyjne PR 12.1.5. System informacji o terenie, w tym baza danych o nieruchomościach
C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	K 13.1. Modernizacja istniejącej i rozwój nowej infrastruktury komunalnej miasta	PR 13.1.1. Program poprawy gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Zabrze PR 13.1.2. Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do wymogów ochrony środowiska i potrzeb miasta
C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta	K 14.1. Modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej drogowej i kolejowej	PR 14.1.1. Program remontów i modernizacji dróg PR 14.1.2. Program modernizacji komunikacji tramwajowej
	K 14.2. Budowa nowych dróg i ulic	PR 14.2.1. Program rozbudowy infrastruktury drogowej miasta, w szczególności w układzie północ-południe
C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	K 15.1. Wyznaczenie oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych pod budownictwo niskiej i wysokiej intensywności	PR 15.1.1. Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (tereny mieszkaniowe) PR. 15.1.2. Program gospodarki mieszkaniowej (nowe obiekty)
	K 15.2. Pozyskanie inwestorów prywatnych i społecznych, w tym TBS dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego	PR 15.2.1. Oferta inwestycyjna dla deweloperów mieszkaniowych PR 15.2.2. Wspieranie przedsięwzięć mieszkaniowych TBS

P4. Usługi metropolitalne		
Wyzwanie strategiczne: Zdobyć pożądaną pozycję w Metropolii Górnośląskiej		
Cele strategiczne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe	K 16.1. Wspieranie działalności i inicjatyw turystyki przemysłowej	PR 16.1.1. Program Zabrze Śląski Ośrodek Kultury i Turystyki Przemysłowej PR 16.1.2. Tworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanej bazy noclegowej na terenie miasta
C 17. Rozwój usług medycznych	K.17.1. Wspieranie działalności Śląskiego Centrum Chorób Serca	PR 17.1.1. Współpraca ze Śląskim Centrum Chorób Serca, określenie zakresu i wspólnych projektów
C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu	K 18.1. Kreowanie produktu kulturalnego miasta przy współdziale lokalnych środowisk artystycznych	PR 18.1.1. Inicjowanie oraz organizacja imprez kulturalnych w oparciu o istniejące obiekty i instytucje (koncerty, przeglądy, wystawy) PR 18.1.2. Inkubator młodych artystów w obiektach przemysłowych PR 18.1.3. Adaptowanie atrakcyjnych obiektów (w tym przemysłowych) na potrzeby twórców „kwartał artystów”
	K 18.2. Wspieranie działalności istniejących instytucji kulturalnych	PR 18.2.1. Budowa siedziby Filharmonii Zabrzeńskiej PR 18.2.2. Modernizacja Domu Muzyki i Tańca PR 18.2.3. Aktywizacja działalności teatru
	K 18.3. Kreowanie produktu sportowego miasta	PR 18.3.1. Modernizacja lub budowa stadionu Górnika Zabrze PR 18.3.2. Aktywizacja działalności Hali Sportowej MOSiR
C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego	K 19.1. Wspieranie działalności istniejących placówek naukowych	PR 19.1.1. Współpraca w obszarze nauki ze Śląskim Uniwersytetem Medycznym - określenie zakresu i wspólnych projektów PR 19.1.2. Współpraca z Instytutem Chemicznej Przeróbki Węgla PR 19.1.3. Przygotowanie warunków dla realizacji projektu BioMedTech PR 19.1.4. Aktywizacja i współpraca z innymi instytutami naukowymi - określenie zakresu i wspólnych projektów

	K 19.2. Wspieranie rozwoju infrastruktury szkolnictwa wyższego	PR 19.2.1. Pomoc w tworzeniu infrastruktury dydaktycznej dla AWF-u, Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego oraz innych szkół wyższych
C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta	K 20.1. Tworzenie warunków dla realizacji inicjatyw komunikacyjnych	PR 20.1.1. Budowa centrum przesiadkowego PR 20.1.2. Budowa połączeń dróg miejskich ze zjazdami z autostrad i DTŚ
Cele horyzontalne		
Cele	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
CH 1. Skuteczna promocja miasta	KH 1.1. Kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta	PRH 1.1.1. Zintegrowana strategia promocji miasta
	KH 1.2. Promowanie wybranych produktów miejskich – promocja zewnętrzna	PRH 1.2.1. Program promocji turystyki przemysłowej PRH 1.2.2. Program promocji imprez i obiektów kulturalnych oraz sportowych PRH 1.2.3. Program promocji gospodarczej miasta PRH 1.2.4. Program promocji metropolitalnej miasta
CH 2. Rewitalizacja miasta	KH 2.1. Rewitalizacja terenów miejskich	PRH 2.1.1. Projekty rewitalizacyjne zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich
	KH 2.2. Rewitalizacja terenów przemysłowych	PRH 2.2.1. Projekty rewitalizacyjne zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Przemysłowych
CH 3. Poprawa estetyki miasta	KH 3.1. Tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom	PRH 3.1.1. Budowa nowych i odnowienie istniejących skwerów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej PRH 3.1.2. Projekty dla Miejskiego Ogrodu Botanicznego
	KH 3.2. Wprowadzenie obiektów małej infrastruktury w istniejącą zabudowę	PRH 3.2.1. Stworzenie przestrzeni dla twórczości artystycznej
	KH 3.3. Przywołanie wybranych elementów przedwojennego klimatu miasta	PRH 3.3.1. Waloryzacja historyczna miasta PRH 3.3.2. Adaptacja wybranych obiektów do nowych funkcji

	KH 3.4. Odnowienie elewacji i remonty budynków	PRH 3.4.1. Projekty rewitalizacyjne PRH 3.4.2. Określenie zasad współpracy z prywatnymi właścicielami obiektów (w zakresie odnawiania elewacji budynków)
	KH 3.5. Tworzenie nowych obiektów wyróżniających miasto	PRH 3.6.1. Projekty prywatnych inwestorów w dziedzinie mieszkalnictwa, kultury, gospodarki, sportu i rekreacji, edukacji
CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego	KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych	PRH 4.1.1. Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza (likwidacja niskiej emisji) PRH 4.1.2. Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie zanieczyszczenia wód PRH 4.1.3. Przedsięwzięcia zorientowane na właściwe gospodarowanie odpadami (w tym: modernizacja i rozbudowa Zakładu Segregacji oraz Kompostowania oraz system zbiórki odpadów) PRH 4.1.4. Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie hałasu, PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii PRH 4.1.6. Inicjatywy w zakresie wdrażania nowych technologii proekologicznych
CH 5. Współpraca wielopodmiotowa	KH 5.A. Aktywne poszukiwanie partnerów rozwoju miasta KH 5.B. Zacieśnianie współpracy z podmiotami działającymi w mieście	PRH 5.1. Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego PRH 5.2. Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć z sektorem obywatelskim PRH 5.3. Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach Górnośląskiego Związku Metropolitalnego PRH 5.4. Współpraca z miastami partnerskimi

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020, UM Zabrze

KIERUNEK ROZWOJU - ŚRODOWISKO GOSPODARCZE

(Priorytet 1)

Priorytet „Środowisko gospodarcze” zakłada realizację przedsięwzięć rozwojowych wpisujących się w kierunki działań odnoszących się do następujących aktywności: wyznaczenia wielkości i struktury terenów inwestycyjnych, działań w zakresie uzbrojenia terenów inwestycyjnych, wskazania profilu sektora edukacji, organizacji kursów i przekwalifikowań zawodowych, wykorzystania efektów sąsiedztwa, wspierania instytucji otoczenia biznesu, tworzenia warunków dla współpracy przedsiębiorstw, w tym w branży medycznej, wspierania przedsiębiorczości mieszkańców oraz innowacyjności.

Tabela 3. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P1: „Środowisko gospodarcze”

Priorytet P1. Środowisko gospodarcze	
Cele strategiczne	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)
C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia	<ul style="list-style-type: none">• liczba przygotowanych ofert inwestycyjnych (szt.)• liczba targów, na których prezentowano oferty inwestycyjne (szt.)• powierzchnia objęta ofertami inwestycyjnymi (ha)• przychody ze sprzedaży ofert inwestycyjnych (mln PLN, zbiorczo od 2008 r.)• docelowa wartość inwestycji sektora biznesu na terenach nabytych w ramach ofert inwestycyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• szacunkowa wartość inwestycji sektora biznesu w mieście dokonana poza ofertami inwestycyjnymi przygotowanymi przez miasto (mln PLN /rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• liczba utworzonych miejsc pracy (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z wyższym wykształceniem (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• wartość inwestycji związana z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• średnie czasy przejazdu pomiędzy obszarami o funkcji gospodarczej a autostradami A4, A1 oraz DTŚ (minuty)• nośność wybudowanych obiektów drogowych na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (kN/oś)• długość sieci drogowej powstałej na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (km, zbiorczo od 2008 r.)• długość sieci ciepłowniczej powstałej na potrzeby terenów inwestycyjnych (km, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki związane z budową sieci drogowej powstałej na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wielkość podatku dochodowego od osób prawnych (mln PLN/rok, dynamika zmian od 2007 r.)

	<ul style="list-style-type: none">wielkość podatku od nieruchomości płaconego przez osoby prawne (mln PLN /rok, dynamika od 2007 r.)liczba porad i usług udzielonych przez miasto w zakresie obsługi inwestorów (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)liczba szkół wyższych działających w Zabrzu (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)liczba studentów szkół wyższych działających w Zabrzu (osoby/rok)liczba kierunków oferowanych przez szkoły wyższe działające w Zabrzu (szt./rok)liczba projektów na rzecz rynku pracy aktywnie wspieranych przez miasto (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)
C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none">liczba firm korzystających z usług inkubatora przedsiębiorczości (szt./rok)liczba miejsc pracy utworzona przez firmy korzystające z inkubatora przedsiębiorczości (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)dynamika tworzenia firm sektora MŚP (dynamiki liczby firm od 2007 r.)szacunkowa liczba utworzonych miejsc pracy w ramach sektora MŚP (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)liczba porad i usług udzielonych przez miasto w zakresie obsługi firm sektora MŚP (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)
C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta	<ul style="list-style-type: none">liczba osób uczestniczących w imprezach, targach, konferencjach, seminariach, wystawach realizowanych w mieście na rzecz sektora MŚP (szt./rok)liczba inicjatyw/projektów na rzecz sektora MŚP wspieranych/realizowanych przez miasto (szt./rok)liczba inicjatyw związanych z utworzeniem klastra (szt./rok)wielkość powierzchni przeznaczonej na potrzeby Centrum Logistycznego (ha)liczba firm biorących udział w inicjatywach klastrowych (szt./rok)
C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej	<ul style="list-style-type: none">liczba inicjatyw/projektów w zakresie innowacyjności i transferu technologii wspieranych/realizowanych przez miasto (szt./rok)liczba zabrańskich firm działających w sektorze tzw. wysokich technologii (szt./rok)liczba usług udzielonych z wykorzystaniem systemu informacji o mieście na rzecz zabrańskich przedsiębiorstw (szt./rok.)liczba/wartość projektów na rzecz rozwoju podmiotów działających w branży medycznej (szt./rok. mln PLN /rok)liczba podmiotów uczestniczących w projektach na rzecz rozwoju branży medycznej (szt./rok)

Źródło: Strategii Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020, UM Zabrze

C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia

Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia stanowi pierwszy cel strategiczny. Zawiera on następujące kierunki działań:

- wyznaczanie wielkości i struktury terenów inwestycyjnych poprzez określenie zasad oraz form ich udostępniania, jak również opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uzbrajanie w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych, tworzenie nowych terenów inwestycyjnych oraz przygotowywaniem ofert inwestycyjnych,
- działania w zakresie obsługi inwestorów polegające na usprawnieniu działań administracyjnych z tym związanych, tworzenie zbioru ofert inwestycyjnych oraz czynny udział w targach ofert inwestycyjnych,
- rozwój oświaty i szkolnictwa wyższego za pomocą określenia profilu i specjalizacji miasta w zakresie edukacji
- wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez tworzenie bądź poszerzanie ofert szkoleniowych i edukacyjnych
- wykorzystywanie efektów sąsiedztwa poprzez skomunikowanie terenów inwestycyjnych i prowadzenie polityki w zakresie miejskiego rynku nieruchomości.

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące działań miasta ukierunkowanych na *poprawę atrakcyjności inwestycyjnej na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia*. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na:

1.) Wyznaczenie wielkości i struktury terenów inwestycyjnych

w oparciu o przedsięwzięcie rozwojowe - Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (tereny inwestycyjne):

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują obecnie tereny o powierzchni 2522,67 ha (o 15,31 ha więcej niż roku ubiegłym), co stanowi 31,57%

obszaru Miasta Zabrze. W celu przygotowania atrakcyjnych ofert inwestycyjnych Miasto dąży do zwiększenia powierzchni obszaru Miasta, dla którego będzie funkcjonowały Miejsowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego. Poniższa tabela przedstawia Rejestr obowiązujących Planów Miejsowych oraz obszary objęte uchwałami Rady Miasta Zabrze w sprawie przystąpienia do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 4. Rejestr obowiązujących planów miejscowych

REJESTR OBOWIĄZUJĄCYCH PLANÓW MIEJSCOWYCH - STAN W DNIU 31.12.2017 R.				
Lp	NAZWA POTOCZNA - NUMER NA RYSUNKU: „OBSZARY MIASTA ZABRZE OBJĘTE OBOWIĄZUJĄCYMI MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO”	1) numer i data uchwały o przystąpieniu do sporządzania MPZP	Powierzchnia planu (w ha)	Procent powierzchni miasta objęty planem (%)
		2) numer i data uchwały o przyjęciu MPZP		
	Pełna nazwa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego, data publikacji, pozycja		
		4) data wejścia w życie		
1	DZIELNICA MACIEJÓW - 1	1)	211,02	2,62
		2) XLI/467/97 z dnia 13.10.1997		
	Miejsowy plan zagospodarowania przestrzennego dzielnicy Maciejów w Zabrze	3) Dz. Urz. Woj. Katowickiego Nr 2 z dnia 22.01.1998 (poz. 17)		
		4) 21.02.1998 (30 dni)		
2	PARK PILECKIEGO - 2	1) XXX/345/96 z dnia 25.11.1996	91,54	1,14
		2) IV/40/98 z dnia 14.12.1998		
	Miejsowy plan zagospodarowania przestrzennego parku imienia generała Karola Świerczewskiego w Zabrze	3) Dz. Urz. Al. Katowickiego Nr 26 z dnia 26.05.1999 (poz. 833)		
		4) 09.06.1998 (14 dni)		
3	KORFANTEGO - 3	1) XXX/342/96 z dnia 25.11.1996	19,36	0,24
		2) IV/41/98 z dnia 14.12.1998		
	Miejsowy plan zagospodarowania	3) Dz. Urz. Woj. Katowickiego Nr 21 z dnia 26.04.1999 (poz. 596)		

	przestrzennego zespołu usługowego przy węźle Al. Korfańtego z drogą nr 4 w Zabrzu	4) 10.05.1999 (14 dni)		
4	PIŁSUDSKIEGO - PKP - 4	1)	14,15	0,18
		2) XXVII/425/00 z dnia 18.12.2000		
	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących ul. Piłsudskiego i terenów przekazanych PKP	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr z 31.01.2001 Poz. 78		
		4) 14.02.2001 (14 dni)		
5	DTŚ - 5	1)	351,63	4,37
		2) XIV/119/03 z dnia 07.07.2003r.		
	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących przebiegu i rozwiązań komunikacyjnych Drogowej Trasy Średnicowej i terenów położonych w Zabrzu Zaborzu	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 85 z dnia 01.09.2003 (poz. 2297)		
		4) 15.09.2003r. (14 dni)		
6	KOPERNIKA - 6	1) XXXI/488/01 z dnia 09.04.2001	138,66	1,72
		2) XVIII/155/03 z dnia 10.11.2003r.		
	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego jednostki strukturalnej im. Mikołaja Kopernika w Zabrzu	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 13 z dnia 05.03.2004 (poz. 519)		
		4) 19.03.2004r. (14 dni)		
7	CENTRUM C - 7	1) XX/306/2000 z dnia 17.04.2000	119,44	1,49
		2) XXV/261/04 z dnia 27.04.2004r.		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum Zabrze – obszar „C”	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 54 z dnia 29.06.2004 (poz. 1685)		
		4) 13.07.2004r. (14 dni) – unieważniony 16 grudnia 2013r.		
8	CENTRUM A - 8	1) XX/306/2000 z dnia 17.04.2000	33,17	0,41
		2) XXVIII/289/04 z dnia 05.07.2004		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum Zabrze – obszar „A”	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 86 z dnia 08.09.2004 (poz. 2452)		
		4) 22.09.2004 (14 dni)		
9	ZABRZE PÓŁNOC - 9	1) XVII/149/03 z dnia 29.10.2003	579,21	7,20
		2) XLIII/562/09 z dnia 14.09.2009		

	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w północnej części miasta Zabrze	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 213 z dnia 02.12.2009 (poz. 3971) 4) 04.01.2010 (30 dni)		
10	GRZYBOWICE PRZEMYSŁ - 10 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w południowej części dzielnicy Grzybowice	1) XXIII/223/04 z dnia 08.03.2004 2) XLIII/563/09 z dnia 14.09.2009 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 213 z dnia 02.12.2009 (poz. 3971) 4) 04.01.2010 (30 dni)	153,14	1,90
11	DTŚ – TEREN 17M - 11 Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pod nazwą: „Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących przebiegu i rozwiązań komunikacyjnych Drogowej Trasy Średnicowej i terenów położonych w Zabrze Zaborzu” na terenie oznaczonym symbolem 17M	1) XLIII/559/09 z dnia 14.09.2009 2) LVIII/759/10 z dnia 13.09.2010 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 238 z dnia 09.11.2010 (poz. 3554) 4) 09.12.2010 (30 dni)	1,26	0,02
12	SŁONECZNA DOLINA - 12 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów osiedla Słoneczna Dolina w Zabrze	1) XII/143/07 z dnia 02.08.2007 2) LVIII/760/10 z dnia 13.09.2010 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 238 z dnia 09.11.2010 (poz. 3555) 4) 09.12.2010 (30 dni)	102,62	1,28
13	NOWE MIASTO PÓŁNOC - 13 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych między ulicami Ofiar Katynia i Witosa	1a) XVII/149/03 z dnia 29.10.2003 1b*) XXII/275/08 z dnia 17.03.2008 2) LX/785/10 z dnia 08.11.2010 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 25 z dnia 01.02.2011 (poz. 480) 4) 03.03.2011 (30 dni)	126,94	1,58
14	ZABRZE PÓŁNOC – TEREN B.31 - 14 Zmiana miejscowego planu zagospodarowania	1) II/16/10 z dnia 13.12.2010 2) XII/125/11 z dnia 04.07.2011 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 185 z dnia 23.08.2011 (poz. 3475)	15,55	0,19

	przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w północnej części miasta Zabrze na terenie oznaczonym symbolem B.31.PG,PP,SM,UR	4) 22.09.2011 (30 dni)		
15	GRZYBOWICE OSIEDLE - 15	1) XVII/150/03 z dnia 23.10.2003	275,67	3,43
		2) XV/160/11 z dnia 17.10.2011		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w dzielnicy Grzybowice	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 09.01.2012 (poz. 56)		
		4) 08.02.2012 (30 dni)		
16	ZWAŁ SOŚNICA - 16	1) XXXIII/429/08 z dnia 15.12.2008	88,53	1,10
		2) XVI/193/11 z dnia 14.11.2011		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu „Zwału Sośnica”	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 325 z dnia 22.12.2011 (poz. 5679)		
		4) 21.01.2012 (30 dni)		
17	NOWE MIASTO POŁUDNIE - 17	1a) XVII/149/03 z dnia 29.10.2003	246,79	3,07
		1b*) XXII/274/08 z dnia 17.03.2008		
		2) XVI/194/11 z dnia 14.11.2011		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych między ulicami Ofiar Katynia i Składową	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 09.01.2012 (poz. 57)		
		4) 08.02.2012 (30 dni)		
18	DTŚ – BIELSZOWICKA – 18	1) XLIII/560/09 z dnia 14 września 2009r.	38,85	0,48
		2) XXVIII/404/12 z dnia 17.09.2012		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Zabrze dla terenów położonych w rejonie Drogowej Trasy Średnicowej, ul. Bielszowickiej i potoku Czarniawka	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 31.10.2012 (poz. 4323)		
		4) 01.12.2012 (30 dni)		
19	KORFANTEGO – ZMIANA - 19	1) XXXII/410/08 z dnia 17 listopada 2008r.	11,27	0,14
		2) XXVIII/405/12 z dnia 17.09.2012		
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zespołu usługowego przy węźle Al. Korfanteo z drogą nr 4 w Zabrze	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 31.10.2012 (poz. 4324)		
		4) 01.12.2012 (30 dni)		

20	LEŚNA POLANA ETAP I - 20	1) XXXIII/427/08 z dnia 12.12.2008r.	12,82	0,16
		2) XXXIX/671/13 z dnia 10.06.2013r.		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów Osiedla Rokitnica – Leśna Polana w Zabrze etap I	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 17.06.2013 (poz. 4364)		
		4) 17.07.2013 (30 dni)		
21	DTŚ ZMIANA PRZY HALI MOSiR - 21	1) XV/162/11 z dnia 17.10.2011r.	5,19	0,06
		2) XLI/608/13 z dnia 15.07.2013r.		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w rejonie ulicy Jana Matejki	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 23.07.2013 (poz. 5116)		
		4) 06.08.2013 (14 dni)		
22	GAJDIKOWE GÓRKI -22	1) XXXIV/503/13 z dnia 11.02.2013r.	0,06	0,00
		2) LIV/807/14 z dnia 07.07.2014r.		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obszaru Lasu Rokietnica w rejonie osiedla Gajdzikowe Górki w Zabrze	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 17.07.2014 (poz. 4085)		
		01.08.2014 (14 dni)		
23	POD BOREM - 23	1) XXXV/516/13 z dnia 13.03.2013r.	3,33	0,04
		2) IV/26/15 z dnia 19.03.2015r.		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie ulicy Pod Borem w Zabrze	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 29.01.2015 (poz. 380)		
		4) 13.02.2015 (14 dni)		
24	GRZYBOWICE CMENTARZ - 24	1) X/104/15 z dnia 18 maja 2015r.	3,29	0,04
		2) XXXVII/409/17, z dnia 13 lutego 2017r.		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy cmentarzu w Zabrze Grzybowicach	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 27.02.2017r. (poz. 1248)		
		4) 14.03.2017 (14 dni)		
25	CENTRUM PRZY RELIGI - 1 ETAP -25	1) VIII/72/15, z dnia 16 marca 2015r.	12,02	0,15
		2) XXXVII/410/17, z dnia 13 lutego 2017r.		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum Zabrze przy ul. Prof. Zbigniewa Religi - 1 etap	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 27.02.2017r. (poz. 1249)		
		4) 14.03.2017 (14 dni)		

26	TERENY PÓŁNOCNE - ZMIANA - 1 ETAP - 26	1) XV/161/11 z dnia 17 października 2011r.	1,91	0,02	
		2) XXXVII/411/17, z dnia 13 lutego 2017r.			
	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 27.02.2017r. (poz. 1250)				
	4) 14.03.2017 (14 dni)				
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w północnej części miasta Zabrze				
RAZEM			2537,98	31,57	
POWIERZCHNIA MIASTA [ha]			8 040,00		

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego, Urząd Miejski w Zabrzu

2.) Uzbrajanie w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych

W latach 2008-2017 Miasto Zabrze realizowało następujące projekty: Budowa drogi dostępowej do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Zabrzu. Przedmiotem projektu była budowa drogi łączącej ulice Ofiar Katynia oraz Ziemską. Wybudowana ul. Goduli zwiększyła atrakcyjności terenów inwestycyjnych

W ramach dofinansowania przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, Miasto przeprowadza działania studyjno – koncepcyjne zmierzające do odpowiedniego przygotowania, a następnie udostępnienia potencjalnym inwestorom zabrzańskich terenów inwestycyjnych. W ramach realizacji projektów unijnych, w 2014 roku została zrealizowana inwestycja polegająca na uzbrojeniu w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych znajdujących się przy ul. Handlowej. Przedmiotem projektu było kompleksowe uzbrojenie terenu inwestycyjnego w Zabrzu przy ul. Handlowej, przylegającej bezpośrednio do terenów inwestycyjnych położonych na obszarze dawnego Państwowego Gospodarstwa Rolnego Wesoła w Gminie Zabrze, łącząc DK88 z A1 poprzez Katowicką Specjalną Strefę Ekonomiczną.

Uzbrojenie terenu przy ul. Handlowej udostępniło 12 ha terenów inwestycyjnych (udostępniono 11 działek z czego 9 zostało sprzedanych do końca 2016r.). Po uzbrojeniu w przyszłości terenu przy ul. Bytomskiej/Szyb Franciszek w Biskupicach miasto zyska dodatkowe 40 ha terenów inwestycyjnych. Wszystkie tereny inwestycyjne za wyjątkiem terenu przy ul. Bytomskiej/ Szyb Franciszek posiadają

pełne uzbrojenie w niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej media. Ponadto tereny w dzielnicy Mikulczyce znajdują się w niewielkiej odległości od węzła autostrady A1 Zabrze Północ, natomiast teren w dzielnicy Zaborze zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie Drogowej Trasy Średnicowej.

W ramach przygotowania terenów inwestycyjnych w latach 2014 – 2015 Miasto Zabrze zrealizowało projekt o wartości 55 322 377,23 PLN pn. Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części miasta Zabrze – etap I i II. Zadanie współfinansowane było ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w zakresie Etapu I i Etapu II (w wysokości 85%). W ramach kompleksowego uzbrojenia KSSE w Zabrzu wybudowany został układ drogowy wraz z sieciami uzbrojenia celem skomunikowania obszaru przeznaczonego na działalność inwestycyjną w strefie.

Ponadto w ramach ww. kierunku działań, w oparciu o przedsięwzięcie rozwojowe - *Inwestycje w infrastrukturę transportową i komunikacyjną* na terenie Zabrza zakończono budowę DTŚ. Długość Drogowej Trasy Średnicowej w Zabrzu wyniosła 7,6 km. Droga została oddana do eksploatacji, a całkowity koszt budowy DTŚ w Zabrzu zamknął się w kwocie 733,3 mln zł, z czego 41,7 mln zł pokryło miasto.

W latach 2015-2017 Miasto Zabrze dysponowało przygotowanymi terenami inwestycyjnymi zlokalizowanymi w dzielnicach Mikulczyce (Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu oraz tereny przy ul. Handlowej) oraz terenem inwestycyjnym w dzielnicy Zaborze (ul. Lompy o powierzchni 9,46 ha). Całkowita powierzchnia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Zabrzu przy ul. Ofiar Katynia, ul. Goduli, ul. Ziemskiej, ul. Donnersmarcka oraz ul. Ballestrema wynosi 157 ha. Obecnie Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu obejmuje 45 działek inwestycyjnych o powierzchni od 0,5 ha do 21 ha. W roku 2017r. sprzedano w sumie 8 działek o łącznej powierzchni ok. 19,45 ha.

Wszystkie w/w tereny są własnością Gminy Zabrze. Średnia cena sprzedaży dla terenów inwestycyjnych przy ul. Handlowej wynosi ok 70 zł netto/m², a w przypadku Specjalnej Strefy Ekonomicznej jest to ok. 100 zł netto/m².

Sprzedaż działek inwestycyjnych na terenach znajdujących się przy ul. Handlowej w Zabrzu w latach 2015-2016, wyniosła 7 sprzedanych działek.

Tabela 5. Sprzedaż działek inwestycyjnych na ul. Handlowej w latach 2015-2016

Lp.	Firma	Kwota sprzedaży netto	Rok sprzedaży
1	Belmaflex	2 434 100,00 zł	2015
2	Infraform i Hexagon	565 600,00 zł	2015
3	Ekosil	287 850,00 zł	2015
4	Vollmer Polska	325 300,00 zł	2015
5	MPL Power Elektro Sp. z o.o.	328 250,00 zł	2016
6	AMB Sp. z o.o.	525 000,00 zł	2016
7	Optor Suwnice, Dźwigi	269 000,00 zł	2016
RAZEM		4 735 100,00 zł	

Źródło: Biuro ds. Inwestorów, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 6. Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu do końca 2017r.

Lp.	Firma	Kwota sprzedaży netto	Powierzchnia działki w ha	Rok sprzedaży
1	Metal Service Center	2 727 642,28 zł	3,1892	2012
2	Zakład Piekarniczy KŁOS	2 364 000,00 zł	2,5240	2013
3	Schoeller Allibert	2 480 000,00 zł	2,6758	2015
4	Bud-expert	630 000,00 zł	0,6785	2015
5	Metal Solution	920 000,00 zł	0,9991	2015
6	PGB	2 400 000,00 zł	2,26128	2016
7	JAKON	2 300 000,00 zł	2,5134	2016
8	YSP	3 100 000,00 zł	3,2374	2016
9	ENEL-AUTOMATYKA	424 200,00 zł	0,6736	2016
10	ERAE	5 235 000,00 zł	5,5605	2017
11	Zakład Piekarniczy KŁOS - druga działka	1 000 000,00 zł	0,9993	2017
12	DROMA	6 250 000,00 zł	6,7898	2017
13	Bud-Expert - druga działka	730 000,00 zł	0,7009	2017
14	Orion-Tools	800 000,00 zł	0,7666	2017
15	Orbitvu	1 360 000,00 zł	1,3348	2017

16	M-Tech	995 000,00 zł	0,9679	2017
17	Export Pack	2 330 000,00 zł	2,3305	2017
RAZEM		36 045 842,28 zł	38,20258	

Źródło: Biuro ds. Inwestorów, Urząd Miejski w Zabrzu

Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu do końca 2017r., kształtowała się na poziomie 17 sprzedanych działek 15 firmom:

- Metal Service Center - firma włoska,
- Zakład Piekarniczy Kłos (dwie działki) - firma polska,
- Schoeller Allibert - firma holenderska,
- Metal Solution - firma polska,
- Budexpert (dwie działki) - firma polska,
- PGB - firma belgijska,
- Jakon - firma polska,
- YSP Poland - firma koreańska,
- Enel-Automatyka - firma polska,
- ERAE - firma koreańska,
- Droma - firma polska,
- Orion-Tools - firma polska,
- Orbitvu - firma polska,
- M-Tech - firma polska,
- Export Pack - firma polska.

Zdjęcie 1. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu, budynek firmy Erae Poland, ul. Wilczka 1, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

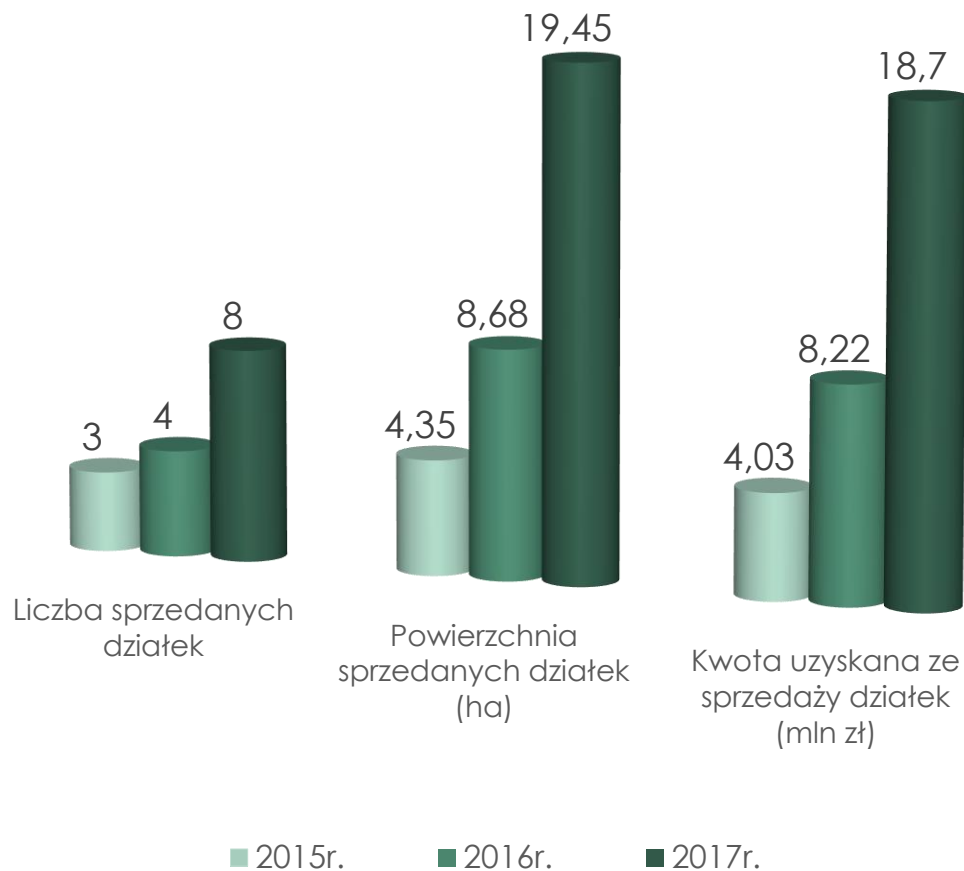
Zdjęcie 2. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu, budynek firmy BudExpert, ul. Donnersmarcka, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Tabela 7. Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu w roku 2017

Firma	Cena nieruchomości netto	Cena nieruchomości brutto	Powierzchnia (m ²)	Cena m ² netto
ERAŁ	5 235 000,00 zł	6 439 050,00 zł	55605	94,14 zł/m ²
Zakład Piekarniczy KŁOS	1 000 000,00 zł	1 230 000,00 zł	9993	100,07 zł/m ²
DROMA	6 250 000,00 zł	7 687 500,00 zł	67898	92,04 zł/m ²
Bud-Expert	730 000,00 zł	897 900,00 zł	7009	104,15 zł/m ²
Orion-Tools	800 000,00 zł	984 000,00 zł	7666	104,35 zł/m ²
Orbitvu	1 360 000,00 zł	1 672 800,00 zł	13348	101,88 zł/m ²
M-Tech	995 000,00 zł	1 223 850,00 zł	9679	102,79 zł/m ²
Export Pack	2 330 000,00 zł	2 865 900,00 zł	23305	99,97 zł/m ²
RAZEM	18 700 000,00 zł	23 001 000,00 zł	194503	

Źródło: Biuro ds. Inwestorów, Urząd Miejski w Zabrzu

Wykres 1. Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie ekonomicznej w Zabrzu w okresie 2015 - 2017r.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8. Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu w okresie 2015 - 2017r.

Rok	Liczba sprzedanych działek	Cena nieruchomości netto	Powierzchnia (ha)	Cena m ² netto
2015	3	4 030 000,00 zł	4,353	92,57 zł/m ²
2016	4	8 224 200,00 zł	8,685	94,68 zł/m ²
2017	8	18 700 000,00 zł	19,450	96,14 zł/m ²

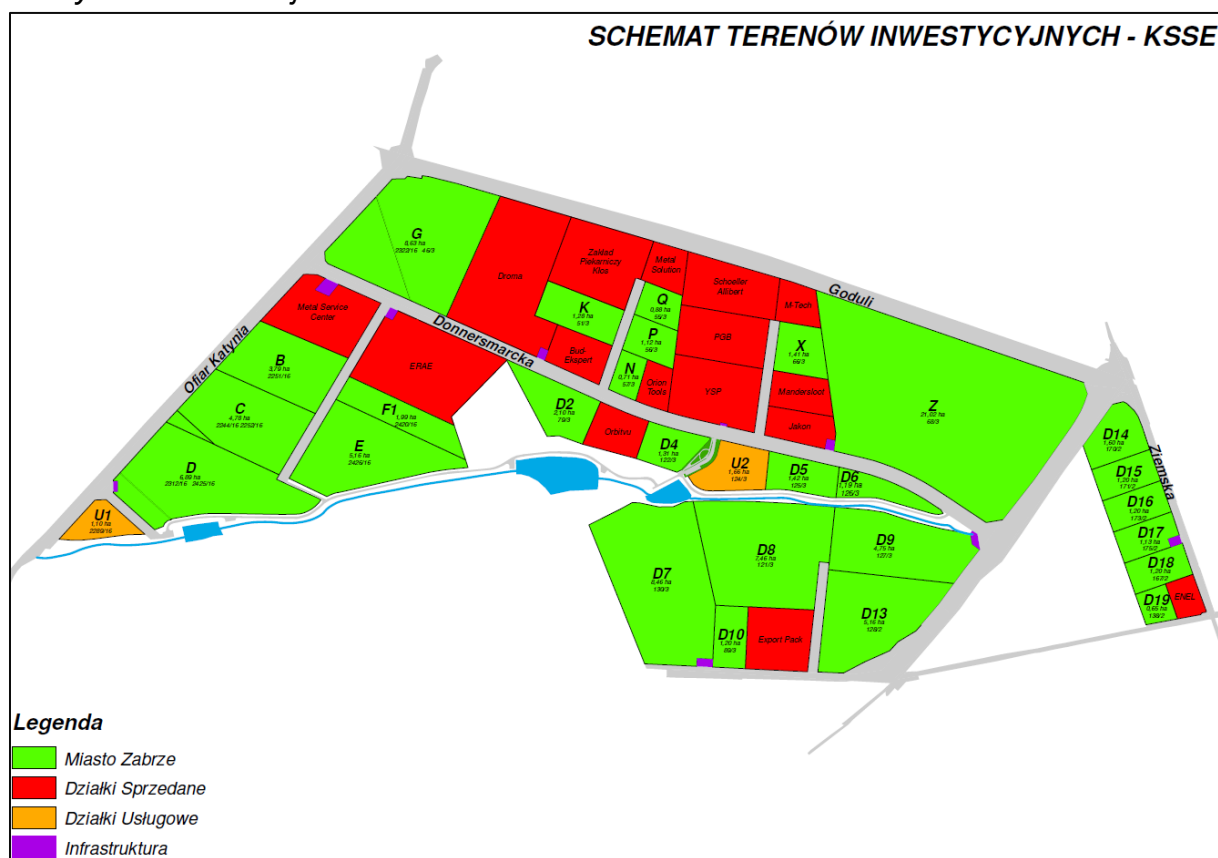
Źródło: opracowanie własne

Zgodnie ze stanem na koniec 2017 roku sprzedanych zostało 17 działek w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu, a działalność prowadziło 7 firm: Zakład Piekarniczy KŁOS, Bud-Expert, Schoeller Allibert, PGB, YSP, Mandersloot, Metal Solution.

Łączna powierzchnia sprzedanych terenów inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu wyniosła w latach 2015-2017 wyniosła 28,13 ha, w tym:

- 4,35 ha - powierzchnia sprzedanych terenów inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu w roku 2015,
- 8,68 ha - powierzchnia sprzedanych terenów inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu w roku 2016,
- 19,45 ha - powierzchnia sprzedanych terenów inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu w roku 2017.

Mapa 1. Schemat terenów inwestycyjnych w Zabrzu w ramach Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Źródło: Biuro do spraw Inwestorów, UM Zabrze

3.) *Usprawnienie działań administracyjnych w zakresie obsługi inwestorów w oparciu o następujące przedsięwzięcia rozwojowe:*

- *Przygotowanie zbioru ofert inwestycyjnych,*
- *Udział w targach ofert inwestycyjnych.*

Tereny inwestycyjne w Zabrzu prezentowane są za pomocą serwisu internetowego dla inwestora. um.zabrze.pl. Stworzony portal w łatwy i prosty sposób udostępnia ofertę inwestycyjną miasta Zabrze. Przedstawia on zabrzańskie tereny inwestycyjne wraz z wizualizacjami oraz materiałem filmowym.

Celem dalszego usprawnienia działań administracyjnych w zakresie obsługi inwestorów utworzono w Urzędzie Miejskim Biuro ds. Inwestorów, gdzie inwestorzy w jednym miejscu mają dostęp do kompleksowej informacji na temat możliwości inwestycyjnych w Zabrzu, mogą również liczyć na kompleksową obsługę swojej inwestycji jak również na współpracę i pomoc po zakończeniu procesu inwestycyjnego. Biuro ds. Inwestorów działa na zasadzie one stop shop, gdzie wszystkie sprawy związane z inwestowaniem w Zabrzu można załatwić w jednym miejscu.

Przedstawiciele Biura ds. Inwestorów w latach 2015 - 2017 brali udział w następujących imprezach konferencyjnych i targowych:

1. Europejski Kongres Gospodarczy
2. Międzynarodowe Targi Poznańskie
3. Property Forum Katowice
4. Konferencja Biurowce w Polsce
5. Forum Rynku Nieruchomości
6. Konferencje dot. Partnerstwa Publiczno-Prywatnego
7. Konferencje na temat Smart City
8. Spotkania typu B2B organizowane przez międzynarodowe i krajowe izby gospodarcze

C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości stanowi drugi cel strategiczny w ramach pierwszego priorytetu. Zawiera on następujące kierunki działań:

- Wspieranie tworzenia i rozwoju instytucji otoczenia biznesu poprzez przygotowanie oferty lokali użytkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz wsparcie rozwoju systemu preferencyjnych kredytów i poręczeń przedsiębiorców,
- Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców poprzez uczestnictwo w projektach wspierających przedsiębiorczość mieszkańców, usprawnienie działań administracyjnych służących rozwojowi przedsiębiorczości oraz system ulg w podatkach lokalnych skierowanych do przedsiębiorców oraz osób rozpoczynających działalność gospodarczą

Na rozwój lokalnej przedsiębiorczości ma wpływ szeroko rozumiane otoczenie biznesu: prawo i regulacje oraz ich egzekwowanie, system podatkowy, koszty pracy, dostępna infrastruktura drogowa, telekomunikacyjna, rynek finansowy, otoczenie instytucjonalne. W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące działań miasta ukierunkowanych na rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na:

1.) Wspieranie powstawania instytucji otoczenia biznesu

- *Przygotowanie oferty lokali użytkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw:* na stronie internetowej zamieszczane są informacje nadsyłane przez Zarząd Budynków Mieszkaniowych – Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. oraz Jednostkę Gospodarki Nieruchomościami, a także prywatnych właścicieli dotyczące dostępnych lokali użytkowych.

- *Pomoc organizacyjna w tworzeniu nowych i rozwoju istniejących instytucji otoczenia biznesu:*

W marcu 2015 roku zostało podpisane porozumienie o współpracy Urzędu Miejskiego w Zabrzu i Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości. W dniu 10.06.2015r. nastąpiło oficjalne otwarcie Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości w Zabrzu

w lokalu, który został udostępniony przez Miasto Zabrze. Inkubator AIP zlokalizowany jest w ścisłym centrum Zabrze przy ul. Wolności. Zabrzeński AIP pod względem powierzchni jest jednym z największych inkubatorów na Śląsku oraz jednym z większych w Polsce. Działa przy współpracy z Miastem Zabrze, ściśle współpracując z Zabrzeńskim Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości. AIP umożliwiają przetestowanie pomysłów na rynku na preferencyjnych warunkach i bez konieczności rejestracji działalności gospodarczej lub spółki. AIP to także jedyny ekosystem w Polsce umożliwiający uzyskanie finansowania na rozwój w najprostszym modelu inwestycji - 100/15 czyli 100 000 zł za 15% udziałów w startapie.

Zdjęcie 3. Siedziba zabrzeńskiego AIP, ul. Wolności, źródło: www.um.zabrze.pl

W roku 2017 Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przeprowadził następujące szkolenia:

- „Przedsiębiorcą być!” spotkanie zorganizowane w ramach ogólnopolskiej akcji „Twój biznes to Twoja Inicjatywa!”. Organizatorzy: Fundacja Tax Care, Inicjatywa Wspierania Przedsiębiorczości, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości. Temat spotkania: prawne formy zakładanych firm, wpływ tej formy na rozliczane podatki, a także na rodzaj prowadzonej księgowości, środki trwałe w firmie, praktyczne aspekty prowadzenia biznesu. Szkolenie miało na celu jest nie tylko edukację osób w zakresie

przedsiębiorczości, ale również skłanianie uczestników do odkrywania w sobie talentów do prowadzenia biznesu.

- „Wprowadzanie marki na rynek”. Tematyka szkolenia: wprowadzenie nowego produktu na rynek, metody rozwoju marki w okresie wzrostu.

- "Skuteczna strona internetowa". Tematyka szkolenia: wykonanie strony WWW oraz jej najważniejsze elementy, sposoby zwiększenia zainteresowania ofertą firmy poprzez dobór właściwej funkcjonalności strony.

- „Siła Języka Korzyści w biznesie”. Tematy omawiane na szkoleniu:

- Czym jest język korzyści?
- Co daje nam jego stosowanie?
- Jak stosować język korzyści podczas prezentacji oferty?
- Radzenie sobie z zastrzeżeniami Klienta.
- Techniki przyjmowania obiekcji.
- Zamykanie sprzedaży.

- "Pozycjonowanie stron internetowych" Tematyka szkolenia: sposoby jak poprawić wyniki strony, pozycję fraz kluczowych i liczbę odwiedzających ją użytkowników, jakie korzyści daje mobilna strona WWW, jak ważny jest wybór fraz kluczowych, budowanie zaplecza SEO, linkowanie, kod i zawartość strony internetowej, jak powinno działać monitorowanie ruchu i analiza wyników strony.

- „Stan bezpieczeństwa pieniędzy w Twojej firmie” Tematy omawiane na szkoleniu:

- Negatywny wpływ masowego druku pustego pieniądza przez banki centralne na prywatne (firmowe i osobiste) rezerwy gotówkowe.
- Metody zabezpieczenia majątku firmy przed ukrytym podatkiem - inflacją.
- Zagrożenia dla właścicieli lokat bankowych wynikające z nowej ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym.

Rada Gospodarcza

Zarządzeniem z dnia 7 kwietnia 2016 r. Prezydent Miasta powołała Radę Gospodarczą w celu zapewnienia udziału przedstawicieli środowiska gospodarczego w kształtowaniu polityki gospodarczej, a także w celu wspierania rozwoju przedsiębiorczości w Zabrzu. Członkowie Rady Gospodarczej reprezentują 18 zabrzańskich firm, zarówno jednoosobowych, jak i dużych przedsiębiorstw. Głównym celem powołania Rady jest udział przedstawicieli środowiska gospodarczego w kształtowaniu polityki gospodarczej, a także wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w Zabrzu. Zgodnie z zarządzeniem Rada odbywa posiedzenia cyklicznie, raz na kwartał oraz doraźnie w razie wystąpienia zagadnień wymagających

omówienia. Natomiast Spotkania z władzami miasta odbywają się co najmniej dwa razy do roku. Do głównych zadań Rady Gospodarczej należy uczestnictwo w realizacji programu współpracy Prezydenta ze środowiskiem gospodarczym Miasta poprzez wyrażanie opinii i podejmowanie inicjatyw dotyczących przedłożonych przez Prezydenta projektów odnoszących się do sfery gospodarczej miasta oraz wspieranie działań Prezydenta własną wiedzą, doświadczeniem oraz znajomością problemów społecznych i gospodarczych

Skład Rady Gospodarczej 2014-2018:

- Rafał Bakalarski - Hotele Diament S.A.
- Zbigniew Barecki - Przedsiębiorstwo Górnicze DEMEX Sp. z o.o.
- Piotr Bąk - Instytut Techniki i Aparatury Medycznej ITAM
- Bronisław Biel - ELPRO-7 Sp. z o.o.
- Gabriela Pudło-Chojnacka - Przedsiębiorstwo Górniczo-Budowlane i Produkcyjno-Handlowe „Poch” Sp. z o.o. w Zabrzu
- Janusz Dramski - Johny Group
- Mariusz Drogokupiec - Firma Edukacyjna Angmen
- Ryszard Genge - Moto-Test Ryszard Genge
- Adam Kołodziejewski - Przedsiębiorstwo Projektowo-Wdrożeniowe „PROINSTAL” Sp. z o.o.
- Mariola Kosiorek - PKO Bank Polski - Oddział 1 w Zabrzu
- Paweł Kryszak - Dysten Sp. z o.o.
- Kazimierz Naras - Konsorcjum Ochrony Kopalń Sp. z o.o.
- Adam Nocoń - URKOM Systemy Teleinformatyczne
- Arkadiusz Patyk - MULTUS
- Grzegorz Piechuła - SHADOK AV Piechuła Sp. K.
- Adam Ptak - Nordis Chłódnie Polskie Sp. z o.o. Oddział
- Sabina Szejnwald - Multisport Zabrze
- Wojciech Wichary - Wichary Technic Sp. z o.o.

2.) Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców

Uczestnictwo w projektach wspierających przedsiębiorczość mieszkańców:

Miasto Zabrze stale współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami, których działania skierowane są do przedsiębiorców oraz promuje je na swojej stronie internetowej. Ponadto Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości pomaga przedsiębiorcom w pisaniu wniosków do funduszy unijnych. Dodatkowo do działań mających na celu wspieranie przedsiębiorczości zaliczyć można poniższe projekty:

1. Kierunek Praca - projekt realizowany od stycznia 2017 w ramach Regionalnego programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020

współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest aktywizacja osób niepełnosprawnych. Projekt realizowany jest przez ZCRP w ramach partnerstwa, gdzie liderem jest Forum organizacji pozarządowych RAZEM, a partnerem stowarzyszenie MOST. W ramach działań projektowych ZCRP zorganizowało w sumie 5 spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców zainteresowanych zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Do projektu włączyło się około 50 firm oraz 55 uczestników (osoby niepełnosprawne). Tematy spotkań:

- Utworzenie miejsca pracy dla osoby niepełnosprawnej.
- Przygotowanie zespołu pracowniczego do zatrudnienia osób niepełnosprawnych w kontekście danych wrażliwych.
- Refundacja wynagrodzeń osób niepełnosprawnych z PFRON.
- Dobre praktyki w przedsiębiorczości zatrudniającej osoby niepełnosprawne, w tym przedsiębiorczość społeczna.

2. Wykuj sobie drogę do biznesu – projekt realizowany był przez Miasto Zabrze i Stowarzyszenie „Przedsiębiorcy z wyboru”, a współfinansowany przez Narodowy Bank Polski w ramach programu edukacji ekonomicznej. Celem projektu był wzrost wiedzy z zakresu przedsiębiorczości oraz nabycie podstawowych umiejętności związanych z zarządzaniem firmą, wśród uczniów zabrzańskich szkół ponadgimnazjalnych oraz nauczycieli przedsiębiorczości. W ramach projektu odbyły się warsztaty dla nauczycieli przedsiębiorczości oraz spotkania z uczniami w Zabrzańskim Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości i Inkubatorze AIP Zabrze.
3. Pakiet na start - start” - projekt skierowany do osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej oraz promujący samozatrudnienie na obszarach rewitalizowanych. Celem projektu jest rozwój przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo powyżej 30 roku życia na obszarach rewitalizowanych Miasta Zabrze poprzez utworzenie 34 miejsc pracy w formie samozatrudnienia. Wniosek o dofinansowanie projektu uzyskał pozytywną ocenę Komisji Oceny Projektów i został skierowany do negocjacji.
4. Twoja droga do biznesu! - zadanie publiczne mające na celu poszerzenie świadomość młodych ludzi w zakresie możliwości rozpoczynania działalności

gospodarczej oraz przygotowania ich do otwarcia własnej firmy. W ramach zadania organizowano spotkania z ekspertem biznesowym polegające na pomocy w budowaniu elementów organizacyjnych tworzonej firmy. Zorganizowano również spotkanie networkingowe, którego celem była edukacja biznesowa, wymiana kontaktów oraz informacji zwrotnych na temat przedstawianych przedsięwzięć. Podczas realizacji zadania dla uczestników projektu zorganizowane zostały następujące szkolenia:

- Jak zaplanować swoją firmę, czyli tworzenie modeli biznesowych dla firm rozpoczynających działalność.
- Podstawy prawne w małej firmie.
- E-marketing w małej firmie.
- Jak skutecznie opowiadać o swoim biznesie?

Zdjęcie 4. Siedziba ZCRP, ul. Powstańców Śląskich 3, źródło: Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości

Działania podjęte przez ZCRP w ramach wspierania zabrzeńskiej przedsiębiorczości:

- Konkurs „Zabrzeński Biznesplan”. Celem konkursu jest zachęcenie mieszkańców do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
- Zabrzeński Festiwal Restauracji, którego podstawową zasadą jest współpraca zamiast konkurencji. Idea ta przyświeca zabrzeńskim restauratorom,

którzy wraz z Zabrzeńskim Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości podjęli się organizacji festiwalu kulinarnego. Wydarzenie stanowi formę pomocy zabrzeńskim przedsiębiorcom z branży gastronomicznej, a zarazem promuje miasto. Czwarta edycja największego wydarzenia kulinarnego w naszym mieście – Zabrzeńskiego Festiwalu Restauracji zainaugurowanego podczas Pikniku w Rytmie Firmy miała miejsce dnia 08.09.2017r. Wybrane zabrzeńskie restauracje w okresie 11-15 września 2017 r. zapraszały mieszkańców na specjalnie przygotowane na tę okazję dania. W wydarzeniu udział wzięło 14 restauracji i kawiarni z naszego miasta. Celem festiwalu była aktywizacja życia miasta i jego mieszkańców oraz wspieranie lokalnej przedsiębiorczości – gastronomów oraz restauratorów, integracja środowiska, wspólne działanie, inspirowanie oraz wzajemna pomoc.

- Program Karta Młodego Przedsiębiorcy jest realizowany przez Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości w celu wsparcia młodych przedsiębiorców budujących swoje firmy na terenie Zabrze. Program oferuje młodym przedsiębiorcom ulgi i udogodnienia oferowane przez firmy i instytucje. Adresatami programu są osoby fizyczne do 35. roku życia prowadzące działalność gospodarczą w Zabrzu, posiadające wpis w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Do końca 2017 roku w programie uczestniczyło 115 młodych przedsiębiorców oraz 34 partnerów
- Spotkania Biznesowe - spotkania, których uczestnikami są przedstawiciele władz Miasta, instytucji otoczenia biznesu oraz przedsiębiorcy. Dnia 31.05.2017 r. w Łażni Łańcuskowej Sztolni Królowa Luiza odbyło się spotkanie biznesowe, w którym uczestniczyło około 60 osób. Na spotkaniu zaprezentowano nowe możliwości dla przedsiębiorców dot. m.in. zatrudniania osób pozbawionych wolności oraz korzyści wynikające z realizacji programu „Praca dla więźniów”, omówiono główne trendy w polskiej gospodarce oraz zaprezentowano raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2016 w Polsce i województwie śląskim. Spotkanie było okazją do nawiązania kontaktów biznesowych.
- Piknik w Rytmie Firmy - impreza wystawienniczo-handlową organizowaną corocznie przez Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości, skierowaną do Przedsiębiorców reprezentujących różne branże. Impreza służy

integracji środowiska przedsiębiorców z mieszkańcami Zabrze. Celem Pikniku jest promocja lokalnych producentów i ich produktów. V edycja odbyła się 08.09.2017r. pod hasłem „Biznes i relaks”. Na pikniku prezentowały się kluby fitness, trenerzy personalni, dietetycy, salony piękności i masażu, sklepy sportowe, sklepy ze zdrową żywnością. Na pikniku wystawiło się w sumie 38 wystawców oraz 17 instytucji w panelu doradczym. Każdy odwiedzający Piknik mógł uzyskać porady na interesujący go temat związany z przedsiębiorczością. Uczestnicy mieli szansę zasięgnąć informacji o:

- możliwościach eksportu własnych produktów na rynki zagraniczne,
 - branżach i rynkach zagranicznych,
 - promocji własnej firmy za granicą,
 - pożyczkach lub dofinansowaniach dla firm ze środków UE,
 - ulgach i zwolnieniach podatkowych obowiązujących na terenie miasta,
 - instytucjach działających na rzecz przedsiębiorczości,
 - gospodarowania odpadami,
 - ofercie szkoleniowej dla przedsiębiorców.
- Światowy Tydzień Przedsiębiorczości. W dniu 13 listopada 2017 r. odbyła się inauguracja kolejnej edycji Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości w Zabrzu. Jest to międzynarodowy projekt skierowany do młodzieży promujący świadomy rozwój, aktywną postawę wobec życia i podejmowanie biznesowych inicjatyw. Od 2008 roku organizacje, instytucje i firmy, którym zależy na rozwijaniu przedsiębiorczości, organizują w 160 krajach świata bezpłatne szkolenia, warsztaty, debaty i konkursy pomagające zdobyć wiedzę z zakresu zakładania i rozwijania własnej działalności gospodarczej. Przez cały tydzień w siedzibie ZCRP oraz w szkołach odbywały się spotkania z młodzieżą typu „lekcja przedsiębiorczości”, w których łącznie uczestniczyło 540 uczniów z 26 szkół. Ponadto w tym czasie odbyły się m.in. zajęcia prowadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Zabrzu, przedstawiciele Biura Karier Studenckich Politechniki Śląskiej, Stowarzyszenie Przedsiębiorcy z Wyboru, przedstawiciele Wyższej Szkoły Bankowej z Chorzowa oraz właściciela firmy zajmującej się doradztwem finansowym, w których udział wzięło około 200 uczniów. W zorganizowanych przez ZCRP wydarzeniach udział wzięło w sumie ponad 800 uczniów. Finałem Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości była Gra Miejska „Zabrze bogaci (się)!”

Usprawnianie działań administracyjnych służących rozwojowi przedsiębiorczości: zostało podpisane porozumienie z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Urzędem Skarbowym oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Zabrzu, na mocy którego pracownicy tych instytucji świadczą w siedzibie Zabrzeńskiego Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości usługi dla przedsiębiorców. W 2017r. w siedzibie Zabrzeńskiego Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości świadczone następujące usługi:

- Powiatowy Urząd Pracy udzielił informacji 150 osobom,
- Urząd Skarbowy udzielił 638 odpowiedzi na pytania osób prowadzących działalność gospodarczą lub osób, które zamierzały otworzyć własną działalność gospodarczą
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych udzielił informacji 6242 osobom, zakładając też 62 profile zaufane.
- Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości:
 - obsłużyło 6070 osób w zakresie rejestracji wniosków do CEIDG, a także udzieliło około 2.600 informacji dla osób, które wniosków nie złożyły,
 - potwierdzonych zostało 396 profili zaufanych EPUAP,
 - udzieliło odpowiedzi na pytania związane z pozyskiwaniem środków pochodzących z UE dla około 450 osób,
 - udzieliło 5 odpowiedzi na pytania dotyczące wolnych lokali, obiektów użytkowych oraz działek oferowanych przez podmioty gospodarcze na terenie Zabrze i woj. śląskiego.

Zdjęcie 5. Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu Pl. Krakowski 9, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W ramach zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości ZCRP prowadzi szereg akcji promocyjnych, aby dotrzeć do jak największej liczby mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców. Odbywają się spotkania z przedstawicielami zabrzańskich firm, instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami działającymi na rzecz przedsiębiorców oraz z przedstawicielami innych jednostek samorządu terytorialnego.

Dzięki nawiązywanym kontaktom możliwa jest wymiana doświadczeń i dobrych praktyk mających wpływ na rozwój przedsiębiorczości. Do zakresu działania Zabrzańskiego Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości należy w szczególności:

- przyjmowanie i przesyłanie wniosków o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej,
- wydawanie dokumentów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- wspieranie przedsiębiorców oraz osób planujących założenie działalności gospodarczej,
- udzielanie informacji o instrumentach wsparcia finansowego na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej,
- współpraca z organizacjami, przedsiębiorcami i innymi podmiotami w celu rozwoju przedsiębiorczości w mieście,
- tworzenie programów z zakresu pomocy przedsiębiorcom i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- prowadzenie akcji promocyjno-informacyjnych dotyczących:
 - programów i innych działań skierowanych do przedsiębiorców,
 - promowania inicjatyw zmierzających do popularyzacji samozatrudnienia,
 - uczniów i studentów z zakresu możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek.
- organizacja wydarzeń promujących rozwój przedsiębiorczości w mieście,
- koordynacja działań związanych z organizacją szkoleń w ramach rozwoju przedsiębiorczości w mieście,
- koordynacja działań związanych z organizacją konkursu "Zabrzański Biznesplan",

Na 2017 rok została podpisana umowa z kancelarią adwokacką na świadczenie bezpłatnych porad w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej dla klientów ZCRP. W trakcie pełnienia dyżurów adwokat realizuje usługi w zakresie:

- poradnictwo prawne,
- pomoc w konstruowaniu pism formalnych do sądów i innych instytucji,
- pomoc w wypełnianiu formularzy kierowanych do właściwych instytucji,
- konsultowanie zawieranych przez przedsiębiorców umów,
- konsultowanie przedsięwzięć koniecznych w działalności gospodarczej pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami,
- konsultacje w zakresie wyboru formy prowadzenia działalności gospodarczej zarówno dla aktywnych przedsiębiorców, jak też dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- pomoc w konstruowaniu umów cywilnoprawnych wykorzystywanych w działalności przedsiębiorcy,
- przygotowywanie treści do opublikowania na stronach internetowych ZCRP oraz na portalu Facebook ZCRP, na temat zmian w prawie dotyczącym przedsiębiorców,
- przeprowadzanie szkoleń z zakresu prawa cywilnego, gospodarczego, pracy i innych dziedzin prawa zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

W 2017 roku kancelaria prawna udzieliła porad prawnych w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej dla 104 Klientów ZCRP.

Tabela 9. Działalność gospodarcza w Zabrzu wg. danych ZCRP na lata 2015-2017

Raport działalności gospodarczej	2015	2016	2017
Założenie działalności gospodarczej	928	925	1021
Wykreślenie działalności gospodarczej	781	641	558
Wznowienie działalności gospodarczej	555	515	536
Zawieszenie działalności gospodarczej	969	923	920
Zmiany wpisów działalności gospodarczej	3 521	3 254	3035

Źródło: ZCRP, Urząd Miejski w Zabrzu

Lokalny Plan Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Zabrze na lata 2016 - 2020 (LPRP). Celem głównym opracowania jest wskazanie jakie działania, w perspektywie do 2020 roku, mogą zostać podjęte, by rozwijać nowoczesną i konkurencyjną gospodarkę wykorzystującą posiadane zasoby i atuty oraz by zwiększyć atrakcyjność gospodarczą Zabrza. Prace nad dokumentem rozpoczęły się w ubiegłym roku i polegały na przeprowadzeniu badania ankietowego, współpracy z instytucjami, organizacjami i innymi jednostkami, a także wydziałami Urzędu Miejskiego w Zabrzu oraz stałym uzgadnianiu zapisów dokumentu z wykonawcą. Ostateczna wersja LPRP została poddana konsultacjom społecznym, przedstawiona na komisjach Rady Miasta Zabrze, a następnie uchwalona przez Radnych. Obecnie przy współpracy z wyznaczonymi wydziałami, jednostkami miejskimi i innymi organizacjami trwają prace związane z opracowaniem kart projektów dla każdego projektu LPRP oraz harmonogramu działań. Do 2020 roku będą trwać prace nad działaniami wskazanymi przez Prezydenta Miasta do realizacji zgodnie z opracowanym harmonogramem. Zgodnie z zarządzeniem nr 199/ZCRP/2017 Prezydenta Miasta Zabrze koordynatorami projektów LPRP są nw. Wydziały:

Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości – 23 projekty

- Biuro ds. Inwestorów – 6 projektów
- Wydział Strategii i Rozwoju Miasta – 5 projektów
- Biuro Współpracy z Zagranicą – 4 projekty
- Wydział Oświaty – 3 projekty
- Wydział Promocji, Turystyki i Sportu – 2 projekty
- Wydział Kultury i Dziedzictwa – 1 projekt.

23 projekty spośród 44 wskazanych w LPRP to działania realizowane w 2017 roku na bieżąco wg potrzeb lub wg projektów.

C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta

Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta stanowi trzeci cel strategiczny w ramach pierwszego priorytetu. Zawiera on następujące kierunki działań:

- Tworzenie warunków ułatwiających przedsiębiorcom kontakty regionalne i międzynarodowe
- Integrację środowisk gospodarczych poprzez uczestnictwo w inicjatywach klastrowych oraz wspieranie inicjatyw organizacji gospodarczych działających na terenie miasta
- Wzbogacanie profilu gospodarczego miasta

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące działań ukierunkowanych na wzmacnianie profilu gospodarczego miasta Zabrze. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na:

1.) Tworzenie warunków ułatwiających przedsiębiorcom kontakty regionalne i międzynarodowe

Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach współpracy międzynarodowej udziela wszechstronnego wsparcia przedsiębiorcom działającym na terenie miasta przy pozyskiwaniu kontrahentów poza granicami naszego kraju. Miasto promuje wszystkie przedsięwzięcia, które mogą wspomóc przedsiębiorczość w naszym mieście i regionie. Wspomaga zabrzeńskich przedsiębiorców w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych oraz udostępnia posiadane informacje. Kontakty regionalne i międzynarodowe ułatwia również funkcjonująca w Zabrzu instytucja doradcza, jaką jest Rada Gospodarcza. W skład Rady Gospodarczej wchodzi przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji gospodarczych oraz przedstawiciele nauki zajmujących się problematyką gospodarczą. Działalność ww. instytucji koncentruje się na strategii rozwoju miasta, stworzeniu przyjaznego klimatu dla inwestorów i mieszkańców oraz na aktywizacji gospodarczej miasta. Ponadto niniejszy cel strategiczny osiągnięty jest w oparciu o następujące przedsięwzięcia rozwojowe:

- Miasto Zabrze uczestniczyło w targach, forach a także innych imprezach o charakterze gospodarczym. Tematyka ww. wydarzeń dotyczyła najbardziej istotnych kwestii związanych rozwojem gospodarczym oraz społecznym.
- Miasto Zabrze aktywnie brało udział w targach inwestycyjnych nie tylko krajowych, ale również na arenie międzynarodowej. Wymagało to dużego przygotowania, nie tylko pod względem organizacyjnym, ale również promocyjnym.

Obecność na targach i promocja miasta jest ważnym elementem rozwoju gospodarczego i kreowania wizerunku miasta. Imprezy te to nie tylko ciekawe wydarzenia regionu, ale również szansa na wymianę doświadczeń i poglądów. Dla organizacji promocji terenów inwestycyjnych Miasto korzystało z programów wsparcia finansowego regionalnego, a także unijnego.

2.) Integracja środowisk gospodarczych

Dla rozwoju gospodarczego Miasta duże znaczenie ma integracja środowisk gospodarczych poprzez przynależność do Zabrzeńskiej Izby Przemysłowo – Handlowej (ZIPH) i Cechu Rzemieślników Małej i Średniej Przedsiębiorczości oraz Pracodawców. Wymienione stowarzyszenia i organizacje reprezentują interesy gospodarcze zrzeszonych w nich podmiotów, prowadzą działalność szkoleniową, kształtują oraz upowszechniają zasady etyki działalności gospodarczej. Dla swoich członków, we współpracy z Miastem, pełnią również rolę opiniotwórczą, organizacyjną, a także promocyjną. Ponadto angażują się w działania na rzecz społeczno – kulturalnego rozwoju Zabrze.

Klasyry odgrywają ważną rolę w zakresie rozwoju gospodarczego oraz innowacyjności. Skupiają firmy, jednostki, organizacje, władze publiczne, które chcą ze sobą współpracować dla osiągnięcia wspólnego celu i korzyści. Charakterystyczną cechą klastrów jest to, że przedsiębiorstwa w nich skupione zarazem konkurują i współpracują w tych obszarach, gdzie możliwe jest wyzwolenie efektów synergicznych wspólnych działań. Konkurencja nie wyklucza wzajemnych, korzystnych interakcji z innymi firmami, a może stać się motorem ich rozwoju. W efekcie rozwoju klastrów następuje rozwój obszarów, w których działają klasyry i znaczna rozbudowa oferty oraz poprawa jakości usług klastrowiczów.

- Klaster Kultury i Turystyki Przemysłowej

<http://www.klasterkultury.pl/>

Przedsięwzięcie prowadzi Zabrzeńskie Stowarzyszenie Kopalnia Sztuki. Klaster działa w celu promocji kultury, w tym przede wszystkim propagowania, wspierania i rozwoju badań w dziedzinie nauk zajmujących się szeroko pojętą kulturą i turystyką industrialną we współpracy z jednostkami badawczo-rozwojowymi, uczelniami wyższymi. Realizując te cele Klaster zmierza w szczególności do rozwoju i wzrostu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki w całym sektorze kultury oraz branży usług turystycznych i usług wspomagających turystykę przemysłową. Klaster ma na celu rozwój powiązań między właścicielami obiektów, które znajdują się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego, firmami działającymi w branży turystycznej i kulturalnej, uczelniami wyższymi oraz jednostkami naukowo - badawczymi. Współpraca Klastra polega na kreowaniu innowacyjnych, konkurencyjnych i kompleksowych produktów z zakresu turystyki przemysłowej i turystyki kulturowej.

- Śląski Klaster Kultury, Turystyki i Rekreacji

<http://www.slaskiklaster.pl>

Klaster jest oparty na współpracy podmiotów świadczących usługi w zakresie turystyki, kultury i rekreacji przy współpracy branż usług okołoturystycznych, doradczych, firm działających w obszarze eventów, promocji i marketingu a także sfery B+R, instytucji otoczenia biznesu i uczelni wyższych. Współpraca ta opiera się na transferze wiedzy, technologii i rozwiązań innowacyjnych członków Klastra. Od kwietnia 2017r. nowa siedziba Śląskiego Klastra Kultury Turystyki i Rekreacji znajduje się w Zabrzu, na ul. Wolności 262. Śląski Klaster Kultury, Turystyki i Rekreacji skupia podmioty z następujących sektorów:

- Eventy i marketing
- Instytucje otoczenia biznesu i branża doradczo-szkoleniowa

- Kultura (Stowarzyszenie Centrum Działań Rewitalizacyjnych w Zabrzu, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu, Przedsiębiorstwo Górnicze „Demex” Stowarzyszenie „PRO FUTURO”)
- Rekreacja (Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zabrzu sp. z o.o., Stowarzyszenie Zabrzanie Pozytywnie Aktywni)
- Turystyka
- Hotele Diament
- Uczelnie i strefa B+R

– Klaster MedSilesia – Śląska Sieć Wyrobów Medycznych

<http://www.medsilesia.com>

Klaster jest jednym z 16 Krajowych Klastrow Kluczowych. Krajowy Klaster Kluczowy jest skupiskiem firm, instytucji, placówek naukowych, który ma duże znaczenie dla gospodarki kraju i konkurencyjności na arenie międzynarodowej. W skład klastra MedSilesia wchodzi m.in.: Fundacja Rozwoju Kardiochirurgii, Politechnika Śląska (Wydział Inżynierii Biomedycznej w Zabrzu), Kardio-Med Silesia, Instytut Techniki i Aparatury Medycznej ITAM w Zabrzu, Katowicka SSE S.A., Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach. W skład klastra obecnie wchodzi cztery grupy producentów:

- Rehabilitacja: od fizjoterapii, terapii ciepłem, zimnem i prądem, przez urządzenia pomagające w poruszaniu się i wyrównywaniu barier architektonicznych, po mniej skomplikowane wyroby związane z opieką nad osobami obłożnie chorymi;
- Narzędzia chirurgiczne i ortopedyczne: bardziej zaawansowane urządzenia elektryczne, w których używane są podzespoły elektroniczne;
- Urządzenia diagnostyczne: bardziej zaawansowane urządzenia elektryczne, w których używane są podzespoły elektroniczne;
- Oprogramowania: głównie oprogramowanie dla szpitali potrzebne do obsługi pacjenta.

3.) Wzbogacenie profilu gospodarczego miasta

Miasto Zabrze bierze udział w tworzeniu infrastruktury technicznej oraz przestrzeni publicznej. Wzmacnia współpracę naukowo-biznesową oraz wspiera przedsiębiorczość i innowacje. Ponadto Miasto Zabrze dąży do zwiększenia napływu kapitału zewnętrznego poprzez zlokalizowaną w Zabrzu Specjalną Strefę Ekonomiczną. Specjalna Strefa Ekonomiczna to szansa m.in. na zwiększenie aktywności gospodarczej i zmniejszenie poziomu bezrobocia.

Zdjęcie 6. Statuetki "Zabrzeńskie Ateny", źródło: um.zabrze.pl

"Zabrzeńskie Ateny" to wyróżnienie przyznawane przez Prezydenta Miasta, które trafia do osób, instytucji i firm przyczyniających się do umacniania wizerunku Zabrza jako ośrodka nauki, medycyny i innowacyjnej gospodarki. Wyróżnienia "Zabrzeńskie Ateny" są wyrazem uznania za podejmowane wyzwania przyczyniające się do zrównoważonego rozwoju Zabrza i województwa śląskiego. Tradycyjnie wręczane są w dwóch kategoriach: „Medycyna i Nauka” oraz „Gospodarka i Przedsiębiorczość”. 11 lutego 2017 r. odbyła się w uroczystą Gala przyznania nagród „Zabrzeńska Atena” w dziedzinie Gospodarki i Przedsiębiorczości oraz Nauki i Medycyny. Prezydent Miasta Zabrza wręczyła wyróżnienia dla osób, firm czy instytucji, które posiadają renomę i rozślawiają dobre imię Zabrza. Ponadto doceniane są jednostki innowacyjne, dynamiczne, mające wpływ na postęp technologiczny i wyznaczające kierunki rozwoju. Często realizacja projektów badawczych i prac rozwojowych jest przykładem zgodnej współpracy nauki i biznesu. Dzięki działaniom zdobywców nagrody „Zabrzeńska Atena” Miasto Zabrze staje się atrakcyjniejsze zarówno dla mieszkańców, inwestorów jak i lokalnych podmiotów gospodarczych.

C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej

Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej stanowi czwarty cel strategiczny w ramach priorytetu Środowisko Gospodarcze. Zawiera on następujące kierunki działań:

- Wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych Integrację środowisk gospodarczych poprzez uczestnictwo w przedsięwzięciach innowacyjnych
- Tworzenie warunków do kooperacji podmiotów działających w branży medycznej - Projekt BioMedTech.

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące działań ukierunkowanych na transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej. Charakter gospodarczy Miasta ulega zmianom i kierowany jest w stronę rozwoju nowoczesnych technologii. W mieście działają znane i cenione, także poza granicami kraju ośrodki naukowe:

- Wydział Śląskiego Uniwersytetu Medycznego;
- Śląskie Centrum Chorób Serca;
- Wydziały Politechniki Śląskiej;
- Instytut Techniki i Aparatury Medycznej;
- Fundacja Rozwoju Kardiochirurgii im. Prof. Zbigniewa Religi;
- Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska PAN;
- Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla;
- Centrum Chemii Polimerów PAN
- Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia;

W latach 2008 - 2017 w celu realizacji założeń *Strategii* realizowano w tym temacie m.in. następujące zadania:

1. Przebudowa i modernizacja bloków operacyjnych z centralną sterylizacją i pomieszczeniami towarzyszącymi wraz z dostawą niezbędnego wyposażenia,
2. Budowa Centrum Zdrowia Matki i Dziecka - szpital miejski,
3. Modernizacja Szpitala Rejonowego,

4. Modernizacja Klinicznego Oddziału Kardiologii w SP ZOZ Szpital Specjalistyczny w Zabrzu,
5. Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Światłowodowej – etap II i III - wraz z punktem hot-spot,
6. Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Bezprzewodowej.
7. Budowa Śląskiego Parku Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia
8. Utworzenie Centrum Aktywności Cyfrowej w Zabrzu
9. Śląskie Centrum Inżynierskiego Wspomagania Medycyny i Sportu
10. Strategia tworzenia ekosystemu startupów w Zabrzu z obszarów medycyny i pokrewnych

Kardio-Med Silesia to powołana przez Urząd Miasta Zabrze, Fundację Śląskiego Centrum Chorób Serca oraz Fundację Rozwoju Kardiochirurgii spółka, której celem jest prowadzenie prac naukowo-badawczych oraz działań na rzecz inicjowania, rozwoju i transferu nowych rozwiązań związanych z nauką, medycyną, bioinżynierią, bioinformatyką do gospodarki. W ramach KMS powstał Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia

Zdjęcie 7. Kardio-Med Silesia ul. Marii Skłodowskiej-Curie 10C, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia w Zabrzu (KMS) to Centrum Nowych Technologii i miejsce prac naukowo-badawczo-wdrożeniowych nad innowacyjnymi projektami: w medycynie, biotechnologii i Healthcare. W ramach

stworzonej infrastruktury Śląskiego Parku Technologii Medycznych KMS powstała przestrzeń oraz korzystne warunki dla rozwoju nauki i innowacyjnych technologii, wspierania nowych inicjatyw służących wzrostowi przedsiębiorczości. Dla realizacji tych działań w Śląskim Parku KMS powołane zostały następujące jednostki zadaniowe:

- Laboratorium i Centrum Telemedyczne;
- Centrum Rozwoju Technologii Medycznych;
- Laboratorium Medycyny Regeneracyjnej i Izolowanych Tkanek i Narządów;
- Laboratorium Genomiki,
- Bank Tkanek i Komórek;
- Laboratorium Testowo-Wdrożeniowe Nowych Technologii i Rozwiązań Medycznych;
- Laboratorium Zagrożeń Środowiskowych i Cywilizacyjnych;
- Laboratorium Izolowanych Organów;
- Blok Operacyjny;
- Centrum Badań Klinicznych – Zespół Poradni KMS.

W ramach stworzonej infrastruktury Śląskiego Parku Technologii Medycznych KMS istnieje możliwość realizacji badań przedklinicznych i klinicznych w obszarach: kardiologii, kardiologii interwencyjnej, kardiochirurgii, genetyki, onkologii, diabetologii, geriatry oraz obszarze chorób środowiskowych i cywilizacyjnych. W ramach projektów badawczych realizowanych w KMS postawiają przy współpracy naukowców-lekarzy-inżynierów-biznesu nowe innowacyjne rozwiązania dedykowane do masowego wykorzystywania dla e-Zdrowia i m-Zdrowia.

W 2017 Parku Technologii Medycznych został przeprowadzony pionierski w Polsce zabieg medyczny z zakresu kardiologii. Specjaliści wykonali specjalistyczny zabieg ablacji punktowej RF wykorzystując model zwierzęcy z zastosowaniem systemu najnowszej generacji opartego na technologii mapowania 3D. Sukces naukowców stanowi potwierdzenie słuszności podjęcia ambitnego wyzwania jakim było stworzenie Parku Technologii Medycznych Kardio-Med. Silesia.

Zabrze - Miastem Zdrowia

Miasto Zabrze przystąpiło do pilotażowego w skali kraju przedsięwzięcia realizowanego pod hasłem „Miasto Zdrowia”. Miasto Zdrowia to platforma usługowo-

informatyczna składająca się z zestawu wzajemnie współpracujących aplikacji i systemów IT. W ramach Miasta Zdrowia jest wytwarzany i dostarczany personelowi medycznemu, pacjentom oraz osobom administrującym systemem opieki zdrowotnej zestaw narzędzi pozwalający zapewnić kompleksową opiekę zdrowotną od narodzin, przez całe życie. Przedsięwzięcie koordynować będzie Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia we współpracy z firmą Comarch. Realizacja projektu została zaplanowana na lata 2017-2019. W Centrum Telemedycznym w Zabrzu od połowy 2017 roku świadczone są bezpłatne usługi z zakresu zdalnej opieki zdrowotnej dla mieszkańców. Zdalna Opieka jest to możliwość leczenia pacjentów przez telefon. Za pomocą oprogramowania i urządzeń klasy medical-hub możliwe jest świadczenie usług telemedycznych pozwalających na stały monitoring stanu zdrowia pacjenta znajdującego się poza środowiskiem szpitalnym, a w razie upadku lub zagrożenia życia na wezwanie pomocy. Funkcjonujące w Kardio-Med Silesia Centrum Telemonitoringu daje możliwość realizacji zdalnego monitoringu medycznego przy wykorzystaniu certyfikowanych urządzeń i platform Healthcare dla: chorób sercowo-naczyniowych, neurologiczno-udarowych, diabetologicznych, Pacjentów Wieku Podeszłego (65+), rehabilitacji oraz konsultacji telemedycznej.

Centrum Czystych Technologii Węglowych

to innowacyjne laboratoria badawcze powstałe w ramach wspólnego przedsięwzięcia inwestycyjnego Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla (IChPW) z Zabrza oraz Głównego Instytutu Górnictwa (GIG) w Katowicach. Inwestycja została sfinansowana ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, lata 2007-2013. Powstałe laboratoria utworzyły unikatowy ośrodek naukowy, który prowadzi prace badawczo-rozwojowe ukierunkowane na rozwój know-how dla komercjalizacji innowacyjnych Czystych Technologii Węglowych (CTW). Na infrastrukturę badawczą CCTW składają się laboratoria oraz instalacje demonstracyjne dzięki którym Centrum realizuje badania podstawowe, prace badawczo-rozwojowe oraz demonstracyjne dotyczące perspektywicznych technologii wykorzystania węgla.

Inicjatywa Wydziału Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śl. i firmy Philips

W Zabrzu rozwijana jest współpraca z Wydziałem Inżynierii Biomedycznej na rzecz rozwoju nauki i innowacyjnej medycyny. Podczas spotkania inauguracyjnego proces

tworzenia Śląskiego Centrum Inżynierskiego Wspomagania Medycyny i Sportu została podpisana umowa pomiędzy Wydziałem Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej, a firmą Philips Polska Sp. z o.o., która będzie partnerem strategicznym realizacji projektu. Firma Philips zadeklarowała wkład własny na poziomie 20 proc., na który złożą się nowoczesne technologie oraz środki pieniężne. Śląskie Centrum Inżynierskiego Wspomagania Medycyny i Sportu to inicjatywa utworzenia centrum naukowo-badawczego stanowiącego zespół specjalistycznych laboratoriów. W ramach jego działalności prowadzone mają być prace naukowo-badawcze ukierunkowane na opracowanie nowych technologii i wyrobów medycznych. Centrum powstanie w oparciu o projekt Assist Med Sport Silesia, który znalazł się na liście projektów kluczowych Województwa Śląskiego. Projekt będzie realizowany w ramach RPO Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, a jego całkowity koszt wyniesie 92 mln zł.

BioMedTech to sukcesywnie rozwijany projekt, za którym kryją się obecnie dwa przedsięwzięcia. Są to:

- Międzynarodowa Konferencja BioMedTech Silesia – pełni ona funkcję wymiany wiedzy i doświadczeń hobbystów i profesjonalistów, uczniów i naukowców zajmujących się technicznymi, biologicznymi i medycznymi aspektami ratowania ludzkiego życia i zdrowia.
- Sieć Centrów Doskonałości BioMedTech Silesia – głównym celem działania Sieci jest zwiększenie wykorzystania wyników badań naukowych w zakresie biotechnologii oraz nauk biomedycznych.

W skład Sieci Centrów Doskonałości BioTechMed Silesia wchodzi:

- Centrum Doskonałości Polimery 2000+ (Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN w Zabrzu)
- Centrum Doskonałości Działu Badawczego COI (Centrum Doskonałości Działu Badawczego Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie Oddział w Gliwicach)
- Centrum Doskonałości Badań i Nauczania Biologii Molekularnej Macierzy i Nanotechnologii (Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach)
- Centrum Doskonałości Nowych Technologii na Rzecz Leczenia Chorób Serca „ProCordis” (Fundacji Rozwoju Kardiologii w Zabrzu)
- Katedra Automatyki AGH, Kraków.
- Stowarzyszenie „Centrum Edukacji Środowiskowej”
- Instytut Techniki i Aparatury Medycznej „ITAM”

Zdjęcie 8. Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN w Zabrzu, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 34, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W dniu 7 kwietnia 2017r. odbyła się XIV konferencja naukowa „BioMedTech Silesia”, poświęcona postępom bioinżynierii i biotechnologii medycznej, a dzień wcześniej miały miejsce warsztaty chirurgiczne, gdzie młodzi ludzie pod okiem fachowców poznawali tajniki chirurgii. Warsztaty przeznaczone były dla uczniów gimnazjów, licealistów oraz studentów. Wybrane prezentacje osiągnięć technicznych można było przetestować w trakcie warsztatów chirurgicznych, które odbyły się w siedzibie Fundacji Rozwoju Kardiochirurgii w Zabrzu. Warsztaty chirurgiczne stanowią jedyną w Polsce możliwość zapoznania się z techniką chirurgiczną. W konferencji BioMedTech Silesia 2017 uczestniczyło ponad 200 osób. Wydarzenie to stanowiło okazję do wymiany doświadczeń hobbystów i profesjonalistów, uczniów, seniorów i naukowców, którzy zajmują się tematyką bioinżynierii i biotechnologii medycznej oraz technicznymi, biologicznymi i medycznymi aspektami ratowania ludzkiego życia i zdrowia. Spotkanie podzielone było na 6 bloków tematycznych, poświęconych: sercu, nerce, robotom medycznym, fizyce, biofizyce i biotechnologii oraz ortopedii. Podczas konferencji zostały przedstawione informacje dotyczące prac nad najnowszymi pompami wirowymi serca przygotowywanymi w Fundacji oraz postępy prac związanych z robotami RobinHeart.

Tabela 10. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P1. Środowisko gospodarcze - na lata 2013 - 2017

Priorytet P1. Środowisko gospodarcze						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2013	2014	2015	2016	2017
C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia						
liczba przygotowanych ofert inwestycyjnych (szt.)	W.1	8	9	48	41	52
liczba targów, na których prezentowano oferty inwestycyjne (szt.)	W.2	4	3	3	3	3
powierzchnia objęta ofertami inwestycyjnymi (ha)	W.3	0	248	248	248	248
liczba utworzonych miejsc pracy (szt./rok)	W.7	128	bd.	72	75	262
liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z wyższym wykształceniem (szt./rok)	W.8	45	bd.	9	8	112

wartość inwestycji związana z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych (PLN/rok)	W.9	278 676,60	4 330 000,00	56 035 126	-	655 494
długość sieci drogowej powstałej na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (km)	W.12	bd	7,27	8,08	-	-
wydatki związane z budową sieci drogowej powstałej na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (PLN/rok)	W.14	278 676,60	1 370 000,00	54 887 624,79	-	-
wielkość podatku dochodowego od osób prawnych (PLN/rok)	W.15	5 010 000,00	4 510 000,00	6 788 066	5 783 088	7 214 862,84
wielkość podatku dochodowego od osób prawnych (dynamika zmian %)		78,78%	89,89%	150,51%	85,19%	124,76%
wielkość podatku od nieruchomości płaconego przez osoby prawne (PLN /rok)	W.16	66 792 765,12	70 420 001,48	79 362 823,74	72 348 096	73 858 099,67
wielkość podatku od nieruchomości płaconego przez osoby prawne (dynamika zmian %) (podane wartości stanowią różnicę w stosunku do roku bazowego 49 241 136,63 PLN/rok)		17 551 628,49 26,28%	21 178 864,85 30,08%	30 121 687,11 37,95%	23 106 959,37 31,94%	24 616 963,04 33%

liczba porad i usług udzielonych przez miasto w zakresie obsługi inwestorów (szt./rok)	W.17	180	170	60	60	70
liczba projektów na rzecz rynku pracy aktywnie wspieranych przez miasto (szt./rok)	W.21	10	bd.	12	3	5
C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości						
liczba firm korzystających z usług inkubatora przedsiębiorczości (szt./rok)	W.22	-	-	9	11	18
liczba miejsc pracy utworzona przez firmy korzystające z inkubatora przedsiębiorczości (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)	W.23	-	-	2	5	8
dynamika tworzenia firm sektora MŚP (liczba firm od 2012 r.)	W.24	981	1 011	928	925	1021
liczba porad i usług udzielonych przez miasto w zakresie obsługi firm sektora MŚP (szt./rok)	W.26	23 137	15 631	12903	18337	17417

C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta						
liczba osób uczestniczących w imprezach, targach, konferencjach, seminariach, wystawach realizowanych w mieście na rzecz sektora MŚP (szt./rok)	W.27	10 841	9 719	10000	10500	10600
liczba inicjatyw/projektów na rzecz sektora MŚP wspieranych/realizowanych przez miasto (szt./rok)	W.28	14	14	20	28	26
wielkość powierzchni przeznaczonej na potrzeby Centrum Logistycznego (ha)	W.30	5	5	5	5	5
C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej						
liczba inicjatyw/projektów w zakresie innowacyjności i transferu technologii wspieranych/realizowanych przez miasto (szt./rok)	W.32	3	2	2	2	6

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu, ZCRP, Biuro ds. Inwestorów, PUP Zabrze

KIERUNEK ROZWOJU – NOWOCZESNE SPOŁECZEŃSTWO MIEJSKIE **(Priorytet 2)**

„Nowoczesne społeczeństwo miejskie” zakłada realizację przedsięwzięć rozwojowych w ramach kierunków działań odnoszących się do następujących aktywności: poprawa bezpieczeństwa w zagrożonych dzielnicach, wzrost znajomości języków obcych, umiejętności w zakresie obsługi Internetu, rozwijanie zainteresowań lokalną tradycją, racjonalizacja kierunków kształcenia, wspieranie rozwoju szkół wyższych, podniesienie standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych, tworzenie różnorodnej oferty kulturalnej oraz warunków dla rozwoju działalności kulturalnej, poprawa atrakcyjności i użyteczności urządzeń i obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz tworzenie nowych urządzeń tego typu, modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, przywrócenie świetności zabytkowych zasobów mieszkaniowych, restrukturyzacja zarządzania lokalnymi zasobami mieszkaniowymi; poprawa skuteczności zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych oraz zapobieganie marginalizacji społecznej; zapewnienie dostępu do Internetu i wykorzystanie technologii ICT (technologie informacyjno-komunikacyjne).

Tabela 11. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P2: „Nowoczesne społeczeństwo miejskie”

Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie	
Cele strategiczne	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji
C 5. Poprawa bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none">• liczba kamer monitoringu wizyjnego (szt., zbiorczo szt. od 2008 r.)• liczba przestępstw (szt./rok)• wydatki miasta w zakresie poprawy bezpieczeństwa (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wykrywalność przestępstw (%)• wpływy do budżetu miasta z tytułu kar za akty wandalizmu (tys. zł/rok)• nakłady na naprawę zdewastowanych urządzeń (tys. zł/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba osób zajmujących się tzw. „szybką interwencją” (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)
C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• wydatki miasta w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych (mln PLN/rok)• liczba osób uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (osoby/rok)• rodzaje zajęć pozalekcyjnych (szt./rok)• liczba młodzieży kontynuującej naukę w szkołach średnich w relacji do całkowitej liczby młodzieży (%)

	<ul style="list-style-type: none">• liczba kierunków kształcenia na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego (szt./rok)• liczba inicjatyw/projektów w zakresie profili kształcenia szkół wyższych wspieranych przez miasto (szt./rok)• wydatki miasta związane z unowocześnieniem bazy dydaktycznej (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wydatki miasta związane z budową nowych szkół (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)
C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• liczba imprez kulturalnych (szt./rok)• uczestnicy imprez kulturalnych (osoby/rok)• liczba podmiotów sektora i przemysłów kultury (szt./rok)• wydatki miasta wspierające aktywność instytucji kulturalnych (mln PLN/rok)• liczba konkursów / inicjatyw / projektów wspierających działalność kulturalną wśród młodzieży (szt./rok)• wydatki związane z adaptacją zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wydatki związane z budową nowych siedzib dla instytucji kulturalnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)
C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• liczba imprez sportowych, rekreacyjnych (szt./rok)• liczba uczestników imprez sportowych, rekreacyjnych (tys. osób/rok)• wydatki miasta związane z organizacją imprez sportowych, rekreacyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wielkość wsparcia sponsorów związana z organizacją imprez sportowych, rekreacyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wydatki miasta związane z remontami i modernizacją obiektów sportowych, rekreacyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wielkość kubatury, powierzchni urządzeń sportowo-rekreacyjnych wyremontowanych / zmodernizowanych (m³/rok, m²/rok, zbiorczo m³/rok, m²/rok od 2008 r.)• długość utworzonych ścieżek rowerowych (km/rok, zbiorczo km od 2008 r.)• liczba utworzonych parków aktywnej rekreacji dla dzieci i młodzieży (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)
C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	<ul style="list-style-type: none">• liczba wyremontowanych / zmodernizowanych komunalnych lokali mieszkalnych (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• wydatki miasta związane z remontami / modernizacjami komunalnych lokali mieszkalnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• liczba osób zamieszkujących w wyremontowanych / zmodernizowanych komunalnych lokalach mieszkalnych (osoby/rok, zbiorczo osoby od 2008 r.)• liczba odnowionych zasobów mieszkaniowych mieszczących się w obiektach zabytkowych (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• wydatki miasta związane z odnową zabytkowych zasobów mieszkaniowych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• liczba sprywatyzowanych komunalnych lokali mieszkalnych (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• liczba osób zamieszkujących sprywatyzowane komunalne lokale mieszkalne (osoby/rok, zbiorczo osoby od 2008 r.)

C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	<ul style="list-style-type: none">• liczba projektów / inicjatyw organizacji pozarządowych na rzecz pomocy społecznej wspieranych przez miasto (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• liczba osób objętych projektami / inicjatywami organizacji pozarządowych na rzecz pomocy społecznej wspieranych przez miasto (osoby/rok, zbiorczo osoby od 2008 r.)• liczba wypłacanych zasiłków socjalnych (szt./rok)• przeciętna wartość zasiłku socjalnego (zł/osobę)• wydatki miasta związane z pomocą społeczną (mln PLN/rok, dynamika od 2007 r.)• szacunkowa liczba osób podlegających wykluczeniu społecznemu (tys. osób/rok, dynamika od 2007 r.)• szacunkowa liczba dzieci i młodzieży znajdujących się w rodzinach zagrożonych patologią społeczną (tys. osób/rok, dynamika od 2007 r.)• szacunkowa liczba osób żyjących poniżej minimum socjalnego (tys. osób/rok, dynamika od 2007 r.)• liczba urządzeń poprawiających dostępność obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych (szt./rok)• liczba przebudowanych / wyremontowanych budynków ochrony zdrowia (szt.)• powierzchnia przebudowanych / wyremontowanych budynków ochrony zdrowia (m²)• liczba zakupionego sprzętu medycznego (szt.)
C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	<ul style="list-style-type: none">• liczba użytkowników nowo wybudowanej sieci internetowej (tys. osób/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba punktów publicznego dostępu do sieci internetowej• liczba punktów bezprzewodowego dostępu do sieci internetowej• skrócenie czasu obsługi interesantów (%)• ilość/wzrost/ usług typu „informacja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok, %)• ilość/wzrost/ usług typu „interakcja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok, %)• ilość/wzrost/ usług typu „interakcja dwukierunkowa” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok, %)• ilość/wzrost/ usług typu „transakcja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok, %)• ilość wdrożonych systemów zarządzania informacją w JST (szt.)• ilość wdrożonych systemów elektronicznej archiwizacji dokumentów w JST (szt.)• ilość wdrożonych systemów elektronicznego obiegu dokumentów w JST (szt.)

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

C 5. Poprawa bezpieczeństwa

Poprawa bezpieczeństwa stanowi piąty cel strategiczny i wchodzi w skład Priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Wskazany cel strategiczny realizowany jest poprzez:

- Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa w najbardziej zagrożonych dzielnicach z wykorzystaniem monitoringu wizyjnego najbardziej niebezpiecznych obszarów miasta,
- Przeciwdziałanie wandalizmowi, szybka interwencja , egzekwowanie kar, naprawianie zdewastowanych urządzeń miejskich,
- Współpraca z policją, Program „Razem bezpiecznie”.

1.) Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa w najbardziej zagrożonych dzielnicach

Monitoring Wizyjny Miasta Zabrze, w skrócie MWMZ, został zdefiniowany jako system mający na celu poprawę bezpieczeństwa publicznego za pomocą obserwacji przestrzeni publicznej i zdarzeń zachodzących na terenie miasta Zabrze oraz ich rejestracji za pomocą kamer i innych urządzeń technicznych, prowadzący do wzrostu poczucia bezpieczeństwa Dla skoordynowania wszystkich prac głównie tych planowanych, związanych z budową kolejnych etapów rozwoju Monitoringu Wizyjnego Miasta Zabrze powstała Koncepcja Monitoringu Wizyjnego Miasta Zabrze. W dokumencie tym określono niezbędne mechanizmy organizacyjno-techniczne dotyczące m.in. prac projektowych, sprzętu, sieci światłowodowych i lokalizacji kamer. Zgodnie ze wstępnymi założeniami, monitoringiem wizyjnym obejmowane są etapowo miejsca uznane za niebezpieczne, ze szczególnym uwzględnieniem ciągów komunikacji pieszej, skrzyżowań o dużym natężeniu ruchu, placów, miejsc użyteczności publicznej i innych. Nadzorem monitoringu wizyjnego objęte są:

- miejsca publiczne wskazane przez służby mundurowe i jednostki miejskie jako szczególnie niebezpieczne,
- mienie publiczne narażone na dewastację i niszczenie,
- ulice i skrzyżowania strategiczne dla ruchu drogowego.

Miejsca te są typowane w drodze wspólnych uzgodnień władz miasta z przedstawicielami służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek

publiczny oraz przedstawicielami zainteresowanych jednostek miejskich izewnętrznych. W 2017 system obsługiwany był przez 29 kamer w tym 8 punktów kamerowych z sygnałem przesyłanym drogą radiową i 21 kamer korzystających z sieci światłowodowej. Z początkiem 2017 roku podłączono do systemu kamerę w obrębie skrzyżowania ulic Bohaterów Warszawskich oraz Buchenwaldczyków. Monitoring wizyjny umożliwia, m.in.:

- prowadzenie działań prewencyjnych,
- wykrywanie i przeciwdziałanie aktom noszących znamiona przestępstw,
- obserwację warunków pogodowych,
- nadzór nad infrastrukturą komunalną,
- kontrolę warunków ruchu ulicznego.
-

Tabela 12. Działania Straży Miejskiej w Zabrzu ze zgłoszenia monitoringu wizyjnego

Lp.	RODZAJ DZIAŁAŃ	ROK	
		2016	2017
1	Liczba interwencji	58	83
2	Liczba osób pouczonych	26	46
3	Liczba nałożonych mandatów karnych	8	5

Źródło: Straż Miejska w Zabrzu

Głównymi celami systemu MWMZ są:

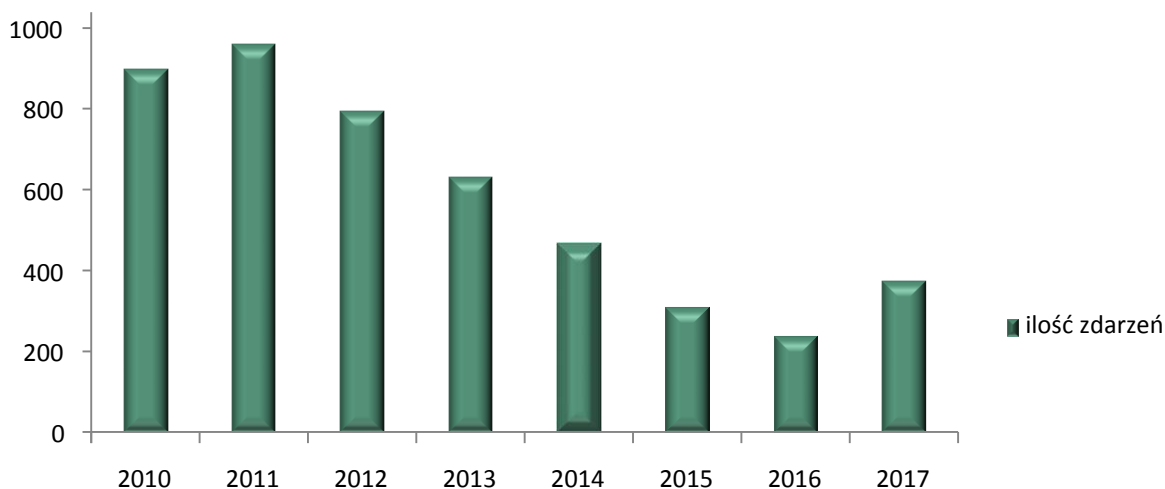
1. Ochrona bezpieczeństwa osób i mienia - realizowana poprzez ukierunkowanie pracy stałego zespołu operatorów monitoringu na obserwację i reagowanie w sytuacjach stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia osób Operatorzy sygnalizują odpowiednim podmiotom zaobserwowane przypadki:
 - fizycznej przemocy i innych agresywnych zachowań
 - obecności małoletnich bez opieki
 - ujawnionych osób leżących lub których wygląd albo zachowanie wskazuje, że wymagają one pomocy
 - kradzieży lub niszczenia mienia.
 - zagrożeń dla uczestników ruchu drogowego
2. Ochrona porządku publicznego - realizowana poprzez informowanie odpowiednich podmiotów o zdarzeniach i zachowaniach naruszających ład

i porządek w dozorowanym obszarze. Operatorzy sygnalizują odpowiednim podmiotom zaobserwowane przypadki:

- naruszenia zakazów lub nakazów określonego zachowania się w miejscach publicznych (np. zakazu spożywania napojów alkoholowych, przestrzegania środków ostrożności przy trzymaniu zwierząt)
- zaśmiecania lub zanieczyszczania miejsc ogólnie dostępnych
 - niewystarczającej dbałości o stan porządku i czystości ze strony służb komunalnych oraz innych podmiotów
 - awarii infrastruktury, oznakowania dróg, zdarzeń w ruchu drogowym.

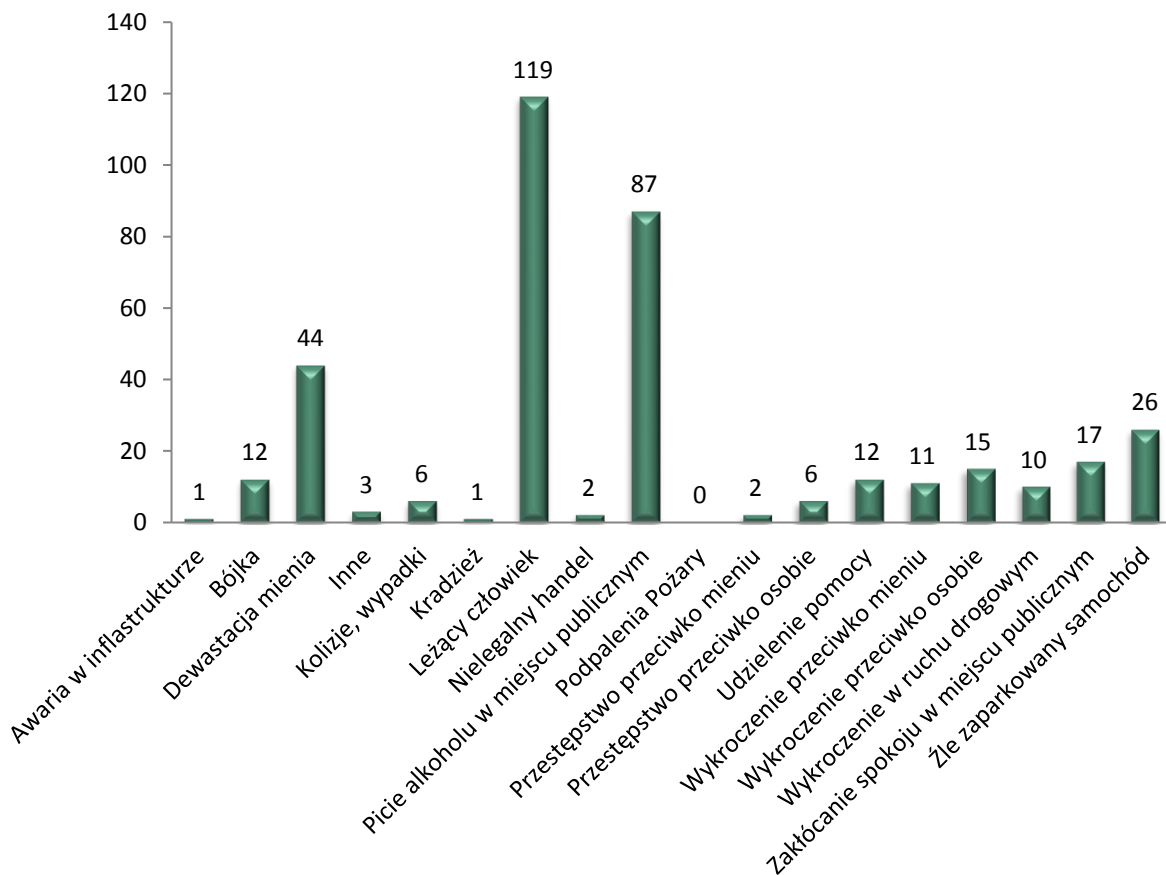
3. Pozyskiwanie materiału dowodowego - realizowane poprzez udostępnianie zarejestrowanego obrazu jako materiału dowodowego uprawnionym podmiotom. Zapisy miejskiego monitoringu wizyjnego przekazywane są w postaci uniemożliwiającej jakąkolwiek manipulację oraz mechanizmy poświadczające ich autentyczność. Pozyskiwany materiał dowodowy wpływa na przyspieszenie postępowań w sprawach o przestępstwa lub wykroczenia. Nagrane zdarzenia lub brak zarejestrowanego zdarzenia z określonego obszaru objętego dozorem kamer monitoringu wizyjnego stanowią istotny element weryfikacji wiarygodności świadków lub pozwalają na odtworzenie przebiegu zdarzenia.

Wykres 2. Ilość zdarzeń zaobserwowanych w latach 2010 - 2017 przez pracowników Centrum Nadzoru Wizyjnego (CNW)

Źródło: Wydział ZKOL, Urząd Miejski w Zabrzu

Wykres 3. Rodzaje zdarzeń zaobserwowanych w 2017r. przez CNW

Źródło: Wydział ZKOL, Urząd Miejski w Zabrzu

Na podstawie ustawy o samorządzie powiatowym, zarządzeniem Prezydenta Miasta Zabrze, funkcjonuje w mieście Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Miasta Zabrze. Do zadań komisji należy:

- Ocena zagrożeń porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie powiatu,
- Opiniowanie pracy Policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży, a także jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- Przygotowywanie projektu powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- Opiniowanie projektów innych programów współdziałania Policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,

- Opiniowanie projektu budżetu powiatu
- Opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów w sprawach związanych z wykonywaniem zadań

W skład komisji bezpieczeństwa i porządku wchodzi:

- Prezydent Miasta Zabrze – przewodniczący Komisji;
- Dwóch radnych delegowanych przez Radę Miasta;
- Trzy osoby powołane przez Prezydenta Miasta spośród osób wyróżniających się wiedzą o problemach będących przedmiotem prac komisji oraz cieszących się wśród miejscowej społeczności osobistym autorytetem i zaufaniem publicznym, w szczególności przedstawicieli samorządów gminnych, organizacji pozarządowych, pracowników oświaty, a także instytucji zajmujących się zwalczaniem zjawisk patologii społecznych i zapobieganiem bezrobociu;
- Dwóch przedstawicieli delegowanych przez Komendanta Miejskiej Policji;
- Prokurator wskazany przez właściwego Prokuratora Okręgowego;
- Przedstawiciel Straży Miejskiej oraz przedstawiciel Państwowej Straży Pożarnej, którzy uczestniczą w pracach komisji z głosem doradczym;
- Sekretarz Komisji

2.) Współpraca z Policją

Na terenie podległym Komendzie Miejskiej Policji w Zabrzu (KMP) przy ul. 1 Maja 10, znajduje się 5 komisariatów:

Zdjęcie 9. Komenda Miejska Policji w Zabrzu przy ul. 1 Maja , źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

1. Komisariat Policji I w Zabrzu (KP I), ul. 3 Maja 53 – dzielnica Centrum Południe,

Zdjęcie 10. Budynek I Komisariatu Policji przy ul. 3 Maja, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

2. Komisariat Policji II w Zabrzu (KP II), ul. Trocera 36 - dzielnica Centrum Północ,

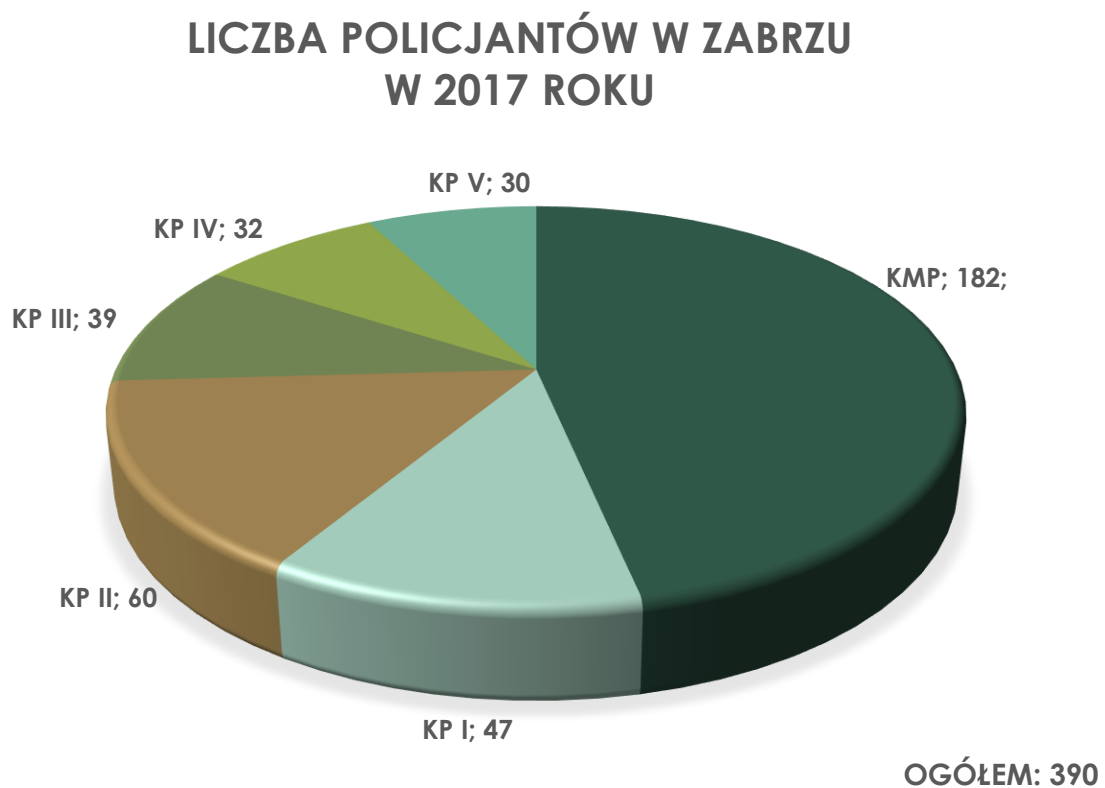
Zdjęcie 11. Budynek II Komisariatu Policji przy ul. Trocera, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

3. Komisariat Policji III w Zabrzu (KP III), ul. Wolności 438 – dzielnica Zaborze Północ,
4. Komisariat Policji IV w Zabrzu (KP IV), ul. Tarnopolska 73 – dzielnica Mikulczyce,
5. Komisariat Policji V w Zabrzu (KP V), ul. Krakowska 11 – dzielnica Rokitnica.

Zdjęcie 12. Budynek V Komisariatu Policji przy ul. Krakowskiej 11, źródło: <http://slaska.policja.gov.pl/>

Wykres 4. Liczba policjantów zatrudnionych w mieście Zabrze w podziale na komisariaty, w 2017r.

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu

Program „Razem bezpiecznie”

Współpraca Miasta z policją realizowana jest za pomocą rządowego programu „Razem bezpiecznie”. Głównym celem programu jest:

- poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego,
- eliminowanie lub ograniczanie negatywnych zjawisk i tendencji w tym zakresie,
- przeciwdziałanie patologiom i niedostosowaniu społecznemu.

W ramach Programu od 2008 roku w Zabrzu realizowany jest projekt „Lepiej razem niż osobno”. Do jego podstawowych zadań zaliczamy podniesienie poziomu bezpieczeństwa przez niwelowanie zachowań patologicznych wśród dzieci i młodzieży oraz prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przemocy i agresji szkolnej oraz przemocy w rodzinie. W ramach Projektu wspólnie, skoordynowane działania prowadzą służby i instytucje działające na rzecz dziecka, rodziny i szkoły tj. Policja, Straż Miejska, Urząd Miejski, szkoły i placówki oświatowe, Zespół Kuratorów Sądowych, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie oraz Lokalny Ośrodek Wsparcia. Współpraca policji ze strażą miejską polega na przeprowadzaniu wspólnych patroli.

W 2017 roku ramach realizacji programu „Lepiej razem niż osobno” policjanci Referatu ds. Przestępczości Nieletnich prowadzili, wspólnie z pedagogami szkolnymi i strażnikami miejskimi, diagnozę środowiska szkolnego pod kątem zagrożenia uczniów szkół i placówek oświatowych niedostosowaniem społecznym. Od poniedziałku do piątku (poza okresem wakacyjnym) trzyosobowy patrol realizował przydzielone mu zadania w zakresie nadzorowania drogi dojścia do szkoły dzieci i młodzieży, reagowania na zjawisko uchylania się od obowiązku szkolnego i nauki oraz przeprowadzania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska żebractwa, molestowania, narkomanii, spożywania alkoholu, palenia papierosów.

Wyniki z przeprowadzonych działań:

Legitymowani dorośli: 226

Legitymowani nieletni: 176

Rozmowy profilaktyczne – ostrzegawcze z nieletnimi: 177

Rozmowy profilaktyczne - ostrzegawcze z prawnymi opiekunami: 160

Rozmowy z przedstawicielami szkoły (pedagog, dyrektor, nauczyciel, psycholog): 352

Czynności w miejscu zamieszkania: 134

Sprawcy czynów karalnych / ujętych na gorącym uczynku: 3

Ujawniono małoletnią osobę zaginioną: 2

Ujawniono nieletnią osobę poszukiwaną: 3
Ujawniony sprawca wykroczenia: 19
- MKK: 17
- pouczenie: 2
Ujawnione przejawy demoralizacji: 15
- wagary: 1
- palenie papierosów: 6
- inne: 8
Prelekcje: 93
Kontrole w miejscu grupowania się dzieci i młodzieży: 587
Inne miejsca: 491

Współpraca miasta z policją odbywa się na wielu płaszczyznach. W 2017 roku miasto przeznaczyło kwotę 59 348,83 zł, na realizację programu „Lepiej razem niż osobno”. Ponadto miasto przekazało Policji dotację celową w wysokości 700 000 zł na zakupy inwestycyjne oraz remont w Komendzie Miejskiej Policji. Wskazana kwota została przeznaczona na remont 3 piętra Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu wraz z pierwszym wyposażeniem, remont głównej i bocznej klatki schodowej, budowę wiaty i garaży dla pojazdów służbowych w II i III Komisariacie, wymianę ogrodzenia oraz remont pomieszczeń V Komisariatu. Prace zostały przeprowadzone w ramach zadania: „Modernizacja, standaryzacja oraz przeprowadzenie prac remontowych w budynkach Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu oraz komisariatach wraz z pierwszym wyposażeniem i wykonaniem dokumentacji projektowej”. Dotacja na bieżącą działalność Komendy Miejskiej Policji w 2017r. wyniosła 213 950 zł. Dofinansowanie dla Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu rozdysponowano w szczególności na:

- dodatkowe służby prewencyjne realizowane przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu w godzinach pozasłużbowych,
- w ramach współpracy z Katowicką Szkołą Policji pokryto wydatki na organizację nocnych i popołudniowych patroli sprawowanych przez słuchaczy tejże szkoły na terenie Miasta Zabrze,
- zorganizowano przedstawienia teatralne dla dzieci klas I i II szkół podstawowych dotyczące bezpiecznego zachowania w domu i w drodze do szkoły.

Tabela 13. Dane dotyczące przestępstw w Zabrzu - wybrane kategorie przestępstw kryminalnych

Kategoria przestępstwa kryminalnego	Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych			Liczba przestępstw stwierdzonych			Przestępstwa wykryte			Wykrywalność sprawców przestępstw (%)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Kradzież cudzej rzeczy	814	793	655	801	813	597	168	200	180	20,97%	24,60%	30,15%
Kradzież samochodu	65	109	57	58	112	55	3	5	5	5,17%	4,46%	9,09 %
Kradzież z włamaniem	518	406	333	689	468	86	303	166	189	43,98%	35,47%	56,76 %
Przestępstwa rozbójnicze	69	66	71	97	85	73	67	61	45	69,07%	71,76%	61,64 %
Uszczerbek na zdrowiu	146	137	136	59	73	72	45	57	62	76,27%	78,08%	86,11 %
Bójki i pobicia	53	49	29	81	86	39	56	70	27	69,26%	81,40%	69,23 %
Uszkodzenie rzeczy	315	280	295	282	271	351	58	79	153	20,56%	29,15%	43,59 %
Drogowe	388	324	331	361	260	266	359	256	261	99,45%	98,46%	98,12 %
Przestępstwa ogółem	4471	4061	4670	4302	4338	4425	2634	2745	3255	60,12%	62,36%	72,20 %

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu

Tabela 14. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w latach 2014-2016 stwierdzonych przez policję na podstawie danych z GUS Katowice

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	W tym przestępstw		
			o charakterze kryminalnym	o charakterze gospodarczym	drogowym
2014	Województwo Śląskie	68,7 %	54,2 %	93,5 %	98,7 %
	Zabrze	59,9 %	43,0 %	94,9 %	99,1 %
2015	Województwo Śląskie	68,4 %	54,0 %	90,1 %	98,8 %
	Zabrze	58,9 %	48,7 %	79,7 %	99,2 %
2016	Województwo Śląskie	70,6 %	57,8 %	88,8 %	98,7 %
	Zabrze	60,9 %	46,5 %	87,3 %	98,4 %

Źródło: <http://katowice.stat.gov.pl>

Tabela 15. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2014-2015 na podstawie danych z GUS Katowice

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	W tym przestępstwa			Z liczby ogółem przestępstwa					
			o charakterze kryminalnym	o charakterze gospodarczym	drogowe	przeciwko życiu i zdrowiu	przeciwko mieniu		wypadki drogowe		
							razem	w tym kradzież samochodu		zabici	ranni
2014	Województwo Śląskie	131368	83362	33678	10469	3192	68678	2102			
	Zabrze	5051	3433	967	460	125	3076	90	207	7	245
2015	Województwo Śląskie	117163	72213	31653	9242	2787	64665	1555			
	Zabrze	4232	3171	512	361	114	2447	58	185	2	217
2016	Województwo Śląskie	105799	65357	27812	8412	2880	54983	1626			
	Zabrze	4238	2839	941	258	141	2466	113	183	5	207

Źródło: <http://katowice.stat.gov.pl>

C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców

Nowoczesne społeczeństwo miejskie powinno posiadać odpowiednią wiedzę i świadomość obywatelską. Można to uzyskać poprzez podnoszenie jakości kształcenia ogólnego i pozalekcyjnego, pozwalającego na rozszerzenie i pogłębienie wiedzy w dziedzinach zainteresowań uczniów, a także rozwoju ich talentów. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców stanowi szósty cel strategiczny i jest realizowane poprzez następujące działania:

- Wzrost znajomości języków obcych, umiejętności w zakresie obsługi Internetu, rozwijanie talentów, zainteresowań lokalną tradycją w ramach Programu zajęć pozalekcyjnych,
- Racjonalizacja kierunków kształcenia w ramach Programu rozwoju systemu edukacji, głównie zawodowej oraz specjalnej,
- Wspieranie rozwoju szkół wyższych w zakresie unowocześniania kierunków kształcenia poprzez inicjowanie i uczestnictwo w projektach kreujących oraz wzbogacających ofertę dydaktyczną szkół wyższych,
- Podniesienie standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych poprzez remonty obiektów edukacyjnych, zakup wyposażenia dydaktycznego oraz budowę nowych szkół warunkowaną rozwojem budownictwa mieszkaniowego.

Szkoły wyższe zlokalizowane na terenie Miasta Zabrze:

1) Śląski Uniwersytet Medyczny,

Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrze,

Pl. Traugutta 2, 41-800 Zabrze, tel. 271-72-19 w 252, 271 73 10, 271 26 41,

<https://sum.edu.pl/kontakt-z-dziekanatem-wydzialu-wlzold>

Uczelnia razem ze swoimi klinikami odgrywa ważną rolę nie tylko w obszarze kształcenia kadr medycznych, ale również w obszarze nauki i opieki medycznej. Wydział ten kształci około 2000 specjalistów na trzech kierunkach: lekarskim, lekarsko-dentystycznym i ratownictwa medycznego w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym. Liczba studentów Śląskiego Uniwersytetu Medycznego

roku akademickim 2016/2017 na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrzu w wynosiła 2213 osób. Natomiast liczba studentów w roku akademickim 2017/2018 kształtowała się na poziomie 2357 osób.

Na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Lekarsko Dentystycznym zatrudnionych jest 419 nauczycieli akademickich.

Studia stacjonarne - Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym:

- kierunek lekarski (studia 6-letnie),
- lekarsko-dentystyczny (studia 5-letnie)
- ratownictwo medyczne (3-letnie studia I stopnia).

Studia niestacjonarne - Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym:

- kierunek lekarski (studia 6-letnie)
- lekarsko-dentystyczny (studia 5-letnie).

Zdjęcie 13. Śląski Uniwersytet Medyczny, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu, Pl. Traugutta 2, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Uczelnia oferuje również kształcenie w ramach studiów doktoranckich i podyplomowych. Ponadto posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk farmaceutycznych, a także dysponuje akredytacjami Państwowej Komisji Akredytacyjnej, Komisji Akredytacyjnej Akademickich Uczelni Medycznych, Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkolnictwa Medycznego oraz Departamentów Edukacji Stanów Zjednoczonych, Stanu Nowy Jork i Stanu Kalifornia oraz Tajlandii.

Tabela 16. Liczba studentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017

Studenci w roku akademickim 2016/2017				
Lp.	Kierunek	Liczba studentów		Razem studentów
		studia stacjonarne	studia niestacjonarne	
1.	Lekarski	1 133	287	1 420
2.	Lekarsko- Dentystyczny	444	182	626
3.	Lekarsko- Dentystyczny w języku angielskim	42	-	42
4.	Ratownictwa medycznego	125	-	125
w tym studenci będący mieszkańcami Zabrze				71
Razem studentów		1744	469	2213

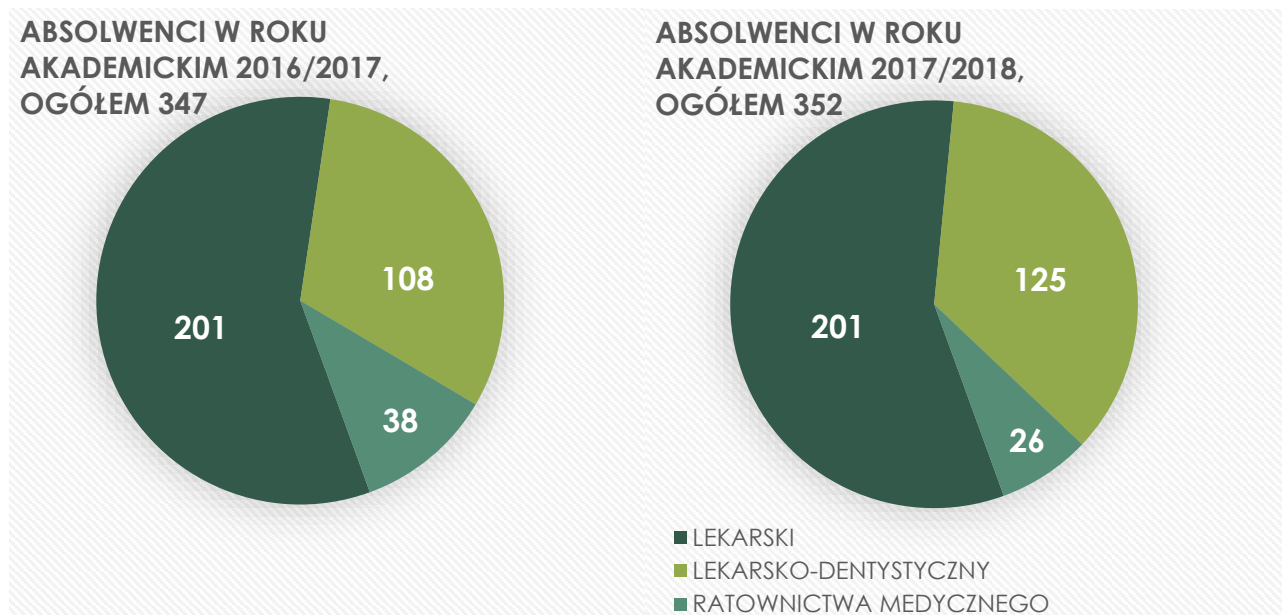
Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Śląskiego Uniwersytetu Medycznego

Tabela 17. Liczba studentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu w roku akademickim 2017/2018

Studenci w roku akademickim 2017/2018				
Lp.	Kierunek	Liczba studentów		Razem studentów
		studia stacjonarne	studia niestacjonarne	
1.	Lekarski	1 157	289	1 446
2.	Lekarsko- Dentystyczny	544	192	736
3.	Lekarsko- Dentystyczny w języku angielskim	57	-	57
4.	Ratownictwa medycznego	118	-	118
w tym studenci będący mieszkańcami Zabrze				87
Razem studentów		1876	481	2357

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Śląskiego Uniwersytetu Medycznego

Wykres 5. Liczba absolwentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko - Dentystycznym w Zabrzu w podziale na kierunki

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Śląskiego Uniwersytetu Medycznego

- 2) Politechnika Śląska,
Wydział Organizacji i Zarządzania,
ul. Franklina Roosevelta 26, 41-800 Zabrze, nr tel. 32 277 73 86
<https://www.polsl.pl/Wydzialy/ROZ/Strony/Witamy.aspx>

Wydział Inżynierii Biomedycznej,
ul. Charlesa De Gaulle'a 66, 41-800 Zabrze, nr tel. 32 277 74 34
<https://www.polsl.pl/Wydzialy/RIB/Strony/Witamy.aspx>

Wydział Organizacji i Zarządzania w Zabrzu kształci studentów na kierunkach:

- Administracja – studia stacjonarne i niestacjonarne I stopnia
- Logistyka – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia
- Socjologia – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia
- Zarządzanie – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia
- Zarządzanie i Inżynieria Produkcji – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia
- Zarządzanie projektami – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia
- Analityka biznesowa – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia

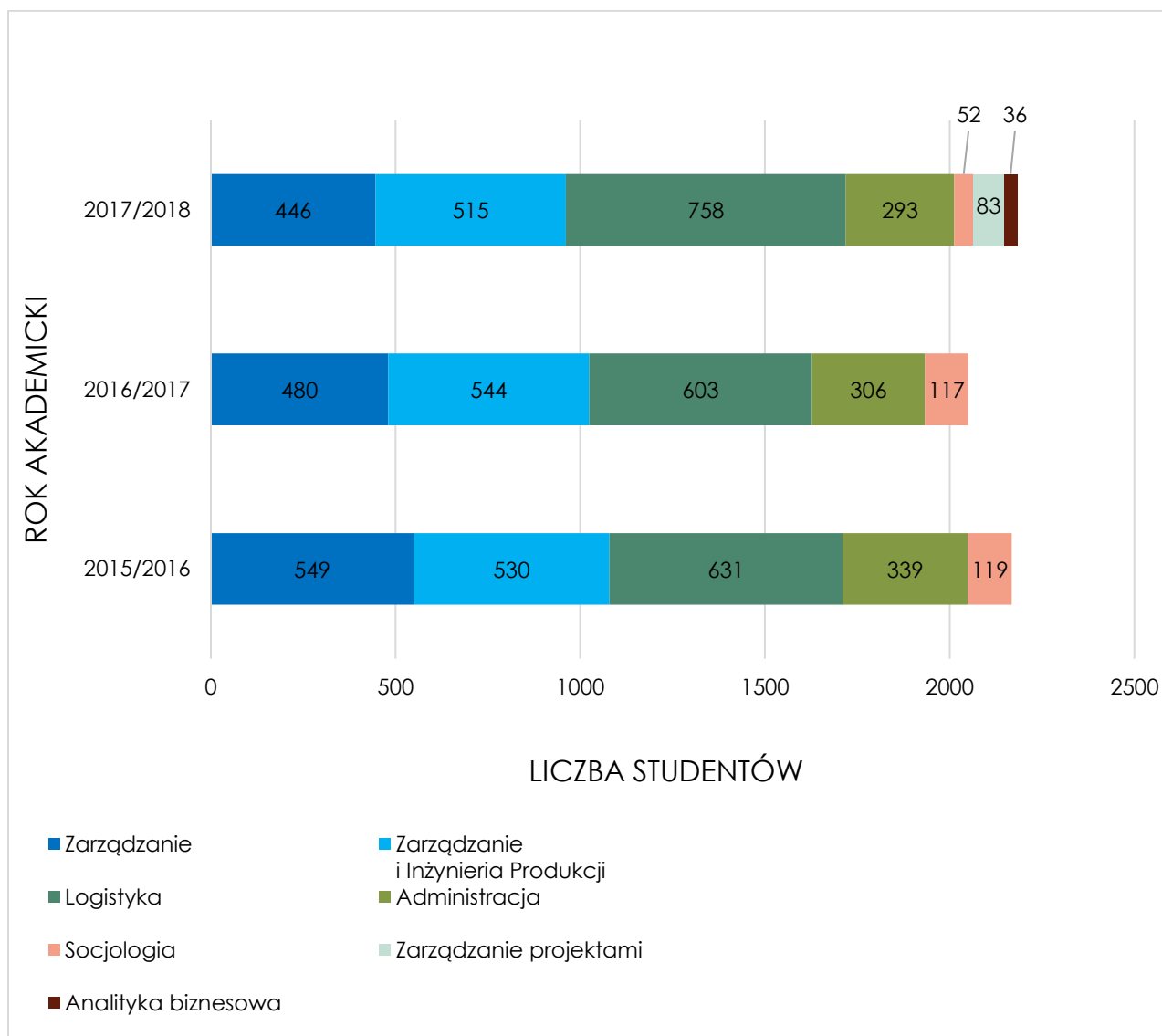

Zdjęcie 14. Wydział Organizacji i Zarządzania, Politechniki Śląskiej w Zabrzu przy ul. Franklina Roosevelta 26, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W roku akademickim 2016/2017 liczba studentów wynosiła 2046 osób, w tym na studiach I stopnia 1275, a II stopnia 771 studentów. Największym zainteresowaniem w 2016r. wśród studentów na studiach I stopnia cieszył się niezmiennie kierunek Logistyka – 486 osób, a najmniejszym kierunek Socjologia – 55 osób. Na studiach II stopnia w 2016r. najwięcej studentów wybrało kierunek Zarządzanie – 379 osób, a najmniej Socjologię – 62 osób. Liczba studentów w roku akademickim 2017/2018 na wszystkich kierunkach kształcenia wynosiła ogółem 2183 osoby, w tym na studiach I stopnia 1483, a II stopnia

700 studentów. Największym zainteresowaniem w 2017r wśród studentów na studiach I stopnia cieszył się kierunek Logistyka – 584 osób, a najmniejszym kierunek Socjologia – 14 osób. Na studiach II stopnia w 2017r. najwięcej studentów wybrało kierunek Zarządzanie – 259 osób, a najmniej Socjologię – 38 osób. Dodatkowo w 2017r. zostały otworzone dwa kierunki: Zarządzanie projektami oraz Analityka biznesowa. Na kierunku Zarządzanie projektami studia podjęły 83 osoby, a na kierunku Analityka biznesowa było 36 studentów. Od roku 2017r. studenci Wydziału Organizacji i Zarządzania mają więc możliwość podjęcia nauki na 7 kierunkach studiów.

Wykres 6. Studenci Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w podziale na kierunki

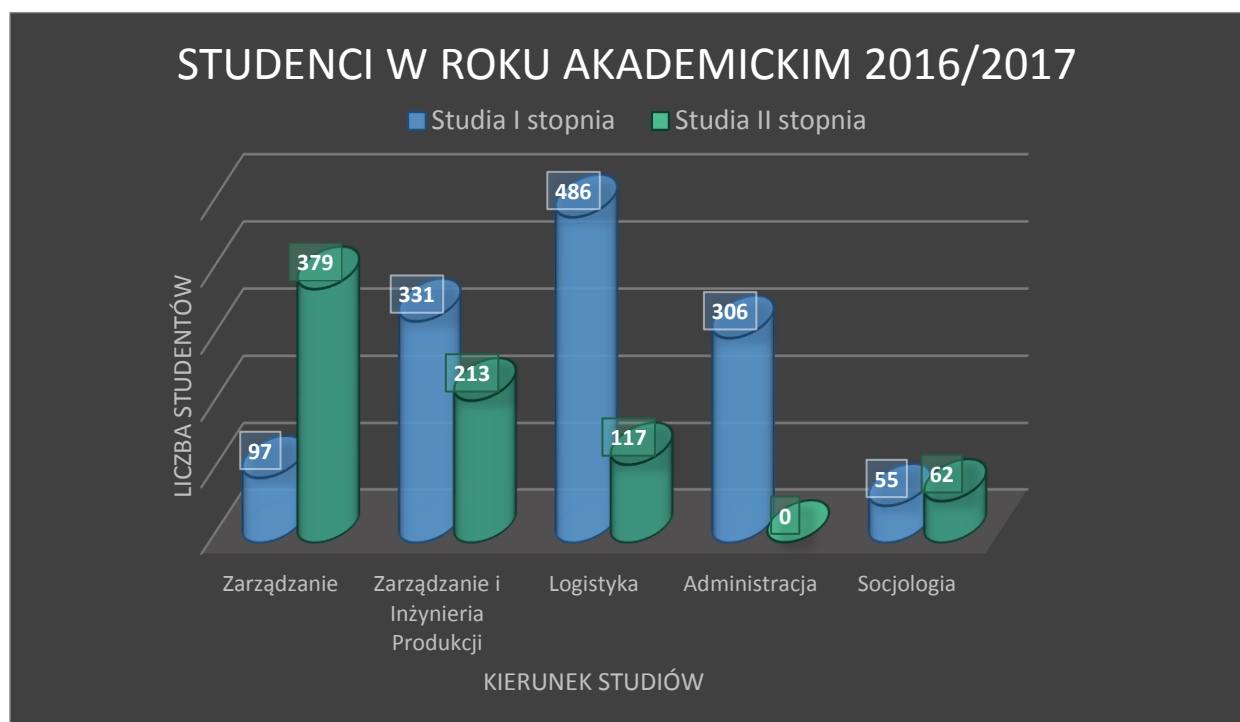
Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Politechniki Śląskiej

Tabela 18. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017

Studenci w roku akademickim 2016/2017						
Lp.	Kierunek	Liczba studentów				Razem studentów
		studia stacjonarne I stopnia	studia niestacjonarne I stopnia	studia stacjonarne II stopnia	studia niestacjonarne II stopnia	
1.	Zarządzanie	97	-	121	258	476
2.	Zarządzanie i Inżynieria Produkcji	154	177	61	152	544
3.	Logistyka	302	184	36	81	603
4.	Administracja	177	129	-	-	306
5.	Socjologia	55	-	62	-	117
Razem studentów		785	490	280	491	2046

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Politechniki Śląskiej

Wykres 7. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Politechniki Śląskiej

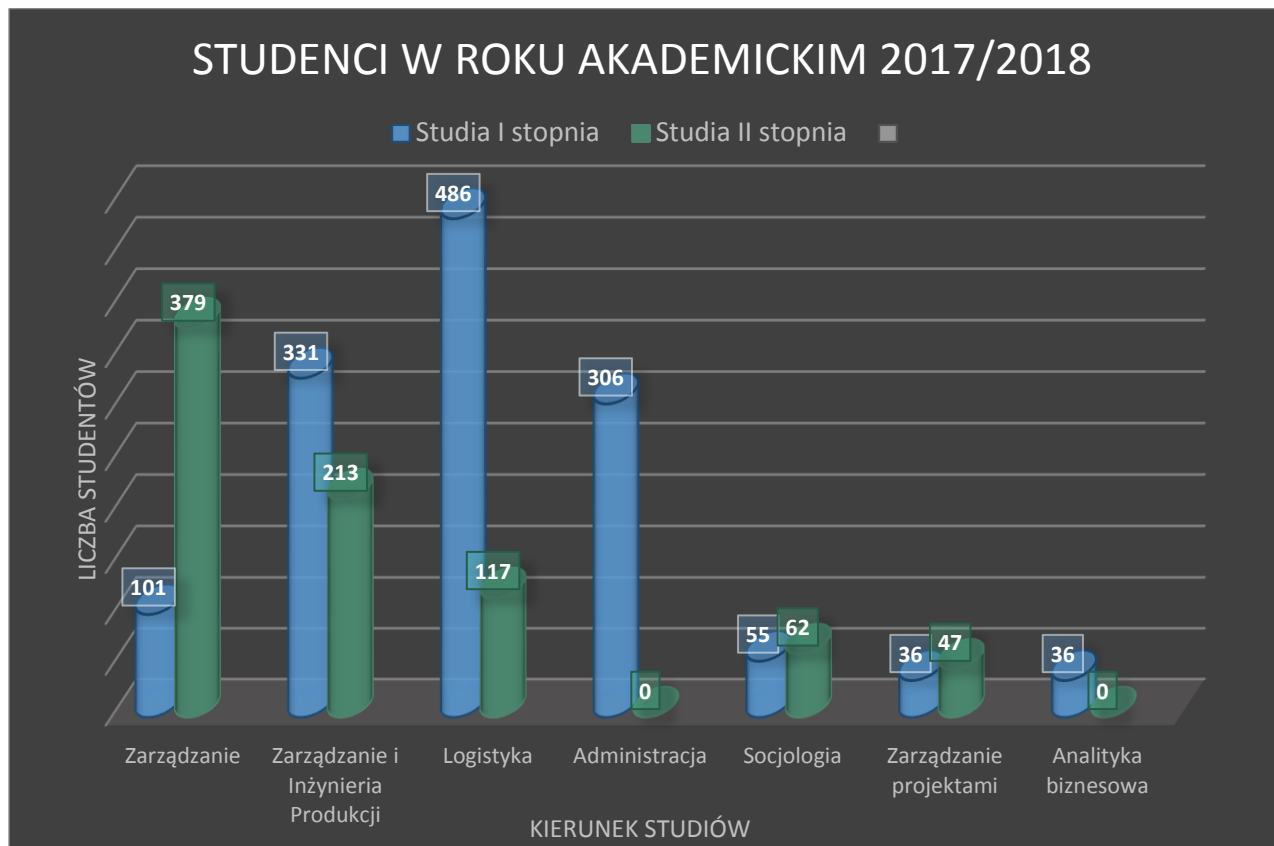
Tabela 19. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2017/2018

Studenci w roku akademickim 2017/2018						
Lp.	Kierunek	Liczba studentów				Razem studentów
		studia stacjonarne I stopnia	studia niestacjonarne I stopnia	studia stacjonarne II stopnia	studia niestacjonarne II stopnia	
1.	Zarządzanie	140	47	102	157	446
2.	Zarządzanie i Inżynieria Produkcji	135	198	56	126	515
3.	Logistyka	361	223	70	104	758
4.	Administracja	175	118	-	-	293
5.	Socjologia	14	-	38	-	52
6.	Zarządzanie projektami	36	-	-	47	83
7.	Analityka biznesowa	36	-	-	-	36
Razem studentów		897	586	266	434	2183

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Politechniki Śląskiej

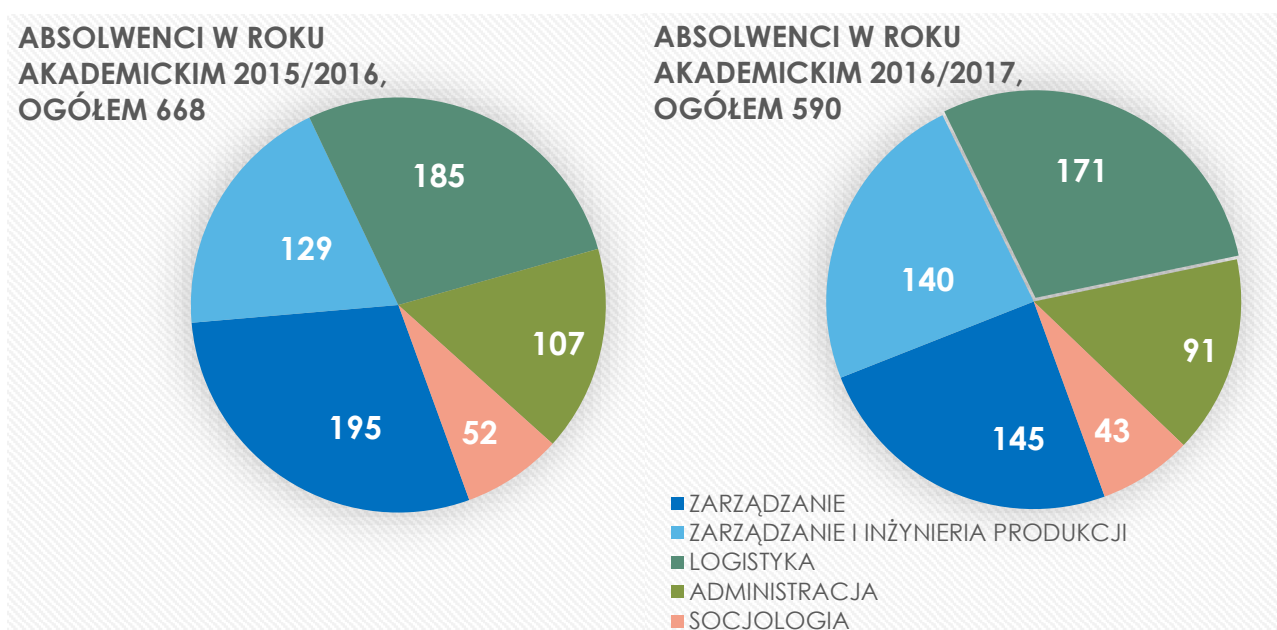
Studenci Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2017/2018 mieli do wyboru siedem kierunków studiów. Największym zainteresowaniem cieszyła się Logistyka – 758 studentów, Zarządzanie i Inżynieria Produkcji – 515 studentów oraz Zarządzanie – 446. Najmniej obleganymi kierunkami były: Analityka biznesowa – 36 studentów, Socjologia – 52 studentów oraz Zarządzanie projektami – 83 studentów. W sumie w roku akademickim 2017/2018 wydział liczył 2183 studentów, z czego liczba osób na studiach stacjonarnych wyniosła 1163, a na studiach niestacjonarnych 1020.

Wykres 8. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2017/2018

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Politechniki Śląskiej

Wykres 9. Liczba absolwentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w podziale na kierunki

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Politechniki Śląskiej

Tabela 20. Absolwenci Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Zabrzu, w latach 2016 - 2017

Lp.	Kierunek	Semestr 2016			Semestr 2017		
		Studia I stopnia	Studia II stopnia	Razem absolwenci	Studia I stopnia	Studia II stopnia	Razem absolwenci
1.	Zarządzanie	43	152	195	27	118	145
2.	Zarządzanie i Inżynieria Produkcji	69	60	129	68	72	140
3.	Logistyka	94	91	185	92	79	171
4.	Administracja	107	-	107	91	-	91
5.	Socjologia	22	30	52	21	22	43
SUMA:		335	333	668	299	291	590

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Politechniki Śląskiej

Liczba absolwentów Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Zabrzu w roku 2016 wyniosła 688 osób, natomiast w 2017 roku absolwentów było 590 osób. 299 osób było absolwentami studiów I stopnia, natomiast 291 było absolwentami studiów II stopnia. Nawęcej studentów ukończyło kierunki: Logistyka – 171 absolwentów, Zarządzanie – 145 absolwentów oraz Zarządzanie i Inżynieria Produkcji – 140 absolwentów. Najmniejszą liczbą absolwentów w 2017r. cechowały się kierunki: Socjologia, którą ukończyły 43 osoby oraz Administracja – 91 absolwentów.

Wydział Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej mieści się w zabrzańskim kampusie uczelni, przy ul. Roosevelta 40-40a. Wydział ściśle współpracuje z zabrzańskimi ośrodkami działającymi na polu inżynierii biomedycznej, wśród których wymienić można m. in. Śląskie Centrum Chorób Serca, Fundację Rozwoju Kardiochirurgii, Instytut Techniki i Aparatury Medycznej. Na Wydziale Inżynierii Biomedycznej w Zabrzu działają cztery katedry:

- Katedra Informatyki i Aparatury Medycznej,
- Katedra Biomateriałów i Inżynierii Wyrobów Medycznych,

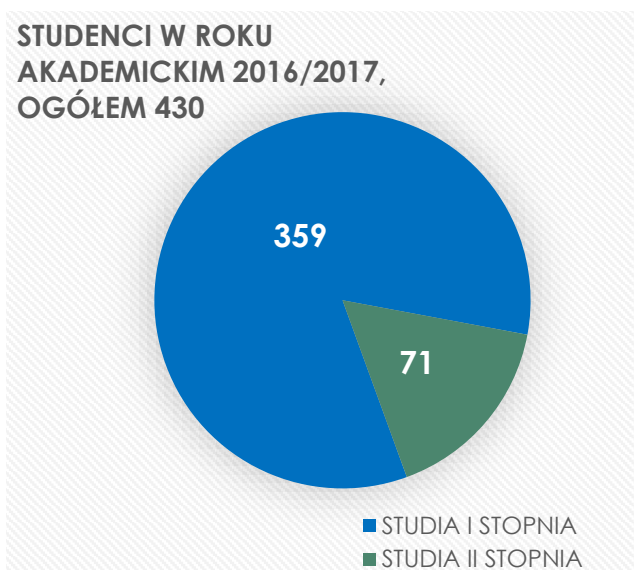
- Katedra Biomechatroniki,
- Katedra Biosensorów i Przetwarzania Sygnałów Biomedycznych.

Zdjęcie 15. Wydział Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej w Zabrze, przy ul. Franklina Roosevelta 40-40a, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W roku akademickim 2016/2017 na Wydziale Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej w Zabrze studiowało 430 osób. Studia stopnia pierwszego podjęło 359 osób, natomiast studia drugiego 71 osób. Zajęcia poprowadziło 44 nauczycieli akademickich. Liczba absolwentów Wydziału Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej w Zabrze w 2016 roku wyniosła 151 osób.

Wykres 10. Liczba studentów Wydziału Inżynierii Biomedycznej

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Politechniki Śląskiej

3) Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach,

Wydział Mediów, Aktorstwa i Reżyserii,
ul. Park Hutniczy 3-5, 41-800 Zabrze

<http://www.wst.com.pl/>

Zdjęcie 16. Wyższa Szkoła Techniczna w Zabrzu, ul. Park Hutniczy 3-5, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Wydział Mediów, Aktorstwa i Reżyserii zlokalizowany w Zabrzu został powołany uchwałą na trzecim nadzwyczajnym posiedzeniu Senatu Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach w dniu 23 lutego 2011 roku. Siedziba Wydziału została oddana do użytku w październiku 2012 roku. W wyniku rozbudowy i modernizacji zabytkowego budynku mieszczącego się przy Parku Hutniczym 3-5 w Zabrzu Wydział posiada nowo wyremontowany oraz nowoczesny obiekt, w którym są prowadzone zajęcia. Odnowiony i zmodernizowany obiekt posiada nowoczesne sale wykładowe, salę kinową, montażownię, studio radiowe, aule (w tym jedna przystosowana do przeprowadzania nowoczesnych konferencji), pracownie dydaktyczne, pracownie komputerowe i serwerownię. Program studiów w dużej mierze opierający się na praktyce, ale także bogaty w interdyscyplinarną wiedzę teoretyczną przygotuje odpowiednio studentów do pracy w zawodzie.

Na Wydziale Mediów, Aktorstwa i Reżyserii w Zabrzu w roku 2017 prowadzone były dwa kierunki w systemie studia jednolite magisterskie, tryb stacjonarny:

- Reżyseria
- Realizacja obrazu telewizyjnego, filmowego i fotografia.

Liczba studentów ogółem w roku akademickim 2016/2017 wynosiła 6 studentów (kierunek Realizacja obrazu telewizyjnego, filmowego i fotografia). W roku 2016 kierunek Reżyseria ukończyło 16 osób. Zajęcia prowadzone były przez 6 nauczycieli akademickich.

Wydział Nauk Medycznych – planowanowane otwarcie 2018r., będzie obejmować dwa kierunki:

- kierunek lekarski - kształcenie prowadzone będzie w trybie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Zajęcia teoretyczne i praktyczne realizowane będą w oparciu o programy opracowane na podstawie wytycznych zawartych w standardach kształcenia dla kierunku lekarskiego
- pielęgniarstwo - podczas nauki student zdobędzie umiejętności profesjonalnej opieki pielęgniarstwa, będzie potrafił korzystać z aktualnej wiedzy dla zapewnienia bezpieczeństwa i wysokiego poziomu opieki. Nauczy się udzielania świadczeń w zakresie promowania, zachowania zdrowia i zapobiegania chorobom, sprawowania całościowej nad chorymi i niepełnosprawnymi.

4) Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego,

Wydział Zamiejscowy w Zabrzu,
ul. Marii Curie- Skłodowskiej 40, 41-800 Zabrze,
tel./fax.32 273 31 94, tel. 32 797 97 24, 32 797 97 25,
<http://www.janski.edu.pl/>

Wydział Zamiejscowy w Zabrzu Szkoły Wyższej im. Bogdana Jańskiego został powołany do życia decyzją MNiSW nr DSW-2-02-4003-112/07 z dnia 19.07.2007 r. Wydział zlokalizowany w Zabrzu w roku szkolnym 2015/2106 kształcił w systemie niestacjonarnym I i II stopnia na kierunkach Zarządzanie i Pedagogika.

Ponadto oferta kształcenia zawiera studia podyplomowe dwusemestralne, trzysemestralne i czterosemestralne na następujących kierunkach :

- Studia podyplomowe dwusemestralne: Kadry i place w zarządzaniu, Zarządzanie oświatą, Regulacje prawne w oświacie, Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy, Menedżer kultury.
- Studia podyplomowe trzysemestralne: Oligofrenopedagogika, Język angielski w wychowaniu przedszkolnym i edukacji wczesnoszkolnej, , Język niemiecki w wychowaniu przedszkolnym i edukacji wczesnoszkolnej, Kwalifikacyjne studia pedagogiczne, Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna z terapia pedagogiczną, Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i zespołem Aspergera, Autyzm i inne całościowe zaburzenia rozwojowe – metody wsparcia i edukacji osób ze spektrum autyzmu.
- Studia podyplomowe czterosemestralne: Logopedia.

W Mieście Zabrze funkcjonuje również Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zabrzu:

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zabrzu,

Stowarzyszenie "Misericordia"

ul. Pl. Dworcowy 6, 41-800 Zabrze,

tel. 32 271 75 42

<http://www.wszechnica.zabrze.pl/index.php/stowarzyszenie-misericordia.html>

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zabrzu, Stowarzyszenie "Misericordia" (Uniwersytet Otwarty) stanowi formę dokształcania osób dorosłych, którzy mają okazję poszerzyć swoją wiedzę i zdobyć nowe doświadczenia oraz spotkać się z wybitnymi osobistościami ze świata nauki, sztuki i kultury. Wykłady z różnych dziedzin mają charakter popularnonaukowy. W ramach Uniwersytetu Otwartego wiedzę może zdobywać lub pogłębiać każdy, bez względu na wiek i posiadane wykształcenie. Prócz wykładów audytoryjnych słuchacze biorą udział w różnego typu sekcjach zainteresowań, gdzie mogą poszerzać swoją wiedzę, dzielić się nią z innymi i zdobywać nowe umiejętności.

W ramach szkolnictwa wyższego Gmina Miejska Zabrze użycza:

- Politechnice Śląskiej pięć budynków przy ulicy Gen. Charlesa de Gaulle'a 66 i 72 oraz przy ulicy Franklina Roosevelta 30, 32 i 40 o łącznej powierzchni użytkowej 6442 m²,
- Śląskiemu Uniwersytetowi Medycznemu w Katowicach nieruchomość zabudowaną przy Placu Romualda Traugutta 2 o łącznej powierzchni 4 108 m².

W ramach oświaty niepublicznej Gmina Miejska Zabrze użycza:

- Centrum Innowacji Edukacyjnych i Integracyjnych nieruchomość zabudowaną przy ulicy Park Hutniczy 12 o powierzchni użytkowej 3 685 m²,
- Zabrzeńskiemu Towarzystwu Szkolnemu nieruchomości niezabudowane przy ulicy Zwrotniczej 13 o powierzchni gruntu 16 943 m²,

Ponadto Gmina Miejska Zabrze wynajmuje Szkołę Języków Obcych BRITAM w budynku przy ulicy Mieczysława Niedziałkowskiego 1 lokale o łącznej powierzchni użytkowej 323,75 m², w których odbywają się zajęcia nauki języków obcych.

Podniesienia standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych poprzez:

- Remonty obiektów edukacyjnych
- Zakup wyposażenia dydaktycznego
- Budowa nowych szkół warunkowana rozwojem budownictwa mieszkaniowego

W 2017r. realizowano w sektorze oświaty (łącznie wydatkowana kwota wyniosła 13 mln zł) następujące przedsięwzięcia:

- 1) Modernizacja i termomodernizacja w budynkach miejskich jednostek organizacyjnych. W 2017r. rozdysponowano środki w wysokości ponad 4,5 mln zł na prace modernizacyjne w poniższych placówkach:
 - Przedszkole nr 6 przy ul. Jordana – w roku 2017 rozdysponowano kwotę ponad 1,3 mln zł na wykonanie m.in. następujących prac: docieplenie przegród zewnętrznych, izolacja termiczna i przeciwwodna ścian

piwnicznych, docieplenie stropodachu, wymiana stolarki drzwiowej, wymiana parapetów, wymiana stolarki okiennej pomieszczeń piwnicznych, wymiana instalacji odgromowej, wymiana instalacji c.o. wraz ze źródłem ciepła, remont strefy wejściowej do budynku, wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych, remont ogrodzenia, remont schodów terenowych, remont nawierzchni w obrębie działki,

Zdjęcie nr 17. Przedszkole Nr 6 przy ul. Jordana, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Szkoła Podstawowa nr 23 przy ul. Pestalozziego – w roku 2017 rozdysponowano kwotę ponad 1,1 mln zł na wykonanie m.in. następujących prac: wymiana parapetów i stolarki okiennej, wymiana instalacji odgromowej, renowacja schodów zewnętrznych i balustrad, remont nawierzchni utwardzonej, wykonanie pochylni dla osób niepełnosprawnych wewnątrz budynku, wykonanie instalacji wentylacji w kuchni i jadalni, wykonanie instalacji elektrycznej,

Zdjęcie nr 18. Szkoła Podstawowa Nr 23 przy ul. Pestalozziego, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Przedszkole nr 45 przy ul. Kopalnianej – w roku 2017 rozdysponowano kwotę ponad 641 tys. zł na następujące prace: wykonanie instalacji elektrycznej i instalacji centralnego ogrzewania wraz z przyłączeniem do wymiennikowni, remont dachu, remont sanitariatów, wymiana częściowa stolarki okiennej i drzwiowej, docieplenie stropu, termomodernizacja i izolacja przeciwwilgociowa ścian fundamentowych, wykonanie przebudowy strefy wjazdowej,

Zdjęcie nr 19. Przedszkole nr 45 przy ul. Kopalnianej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Przedszkole nr 25 przy ul. Cieszyńskiej – w roku 2017 rozdysponowano kwotę ponad 523 tys. zł na następujące prace: modernizacja kotłowni, ułożenie wykładzin, malowanie pomieszczeń, adaptacja pomieszczenia biurowego na łazienkę, wykonanie dekoracji artystycznych, wykonanie nowego parkietu w sali gimnastycznej, instalacji wodnokanalizacyjnej i c.o.,

Zdjęcie nr 20. Przedszkole nr 25 przy ul. Cieszyńskiej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Centrum Edukacji – w 2017r. rozdysponowano kwotę ponad 365 tys. zł na następujące prace: wymiana stolarki drzwiowej, wykonanie robót budowlanych na I piętrze (posadzki, malowanie, okładziny ścian),
- Modernizacja placówek oświaty – wydatki na ten cel w omawianym okresie wyniosły ogółem 466 tys. zł, w tym m.in. środki przeznaczono na wykonanie następujących prac:
 - Wymiana pieca c.o. w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 9,
 - modernizacja łazienki i wc w Miejskiej Bursie Szkolnej,
 - zakup i montaż stacji uzdatniania wody oraz wymienników ciepła w kotłach gazowych w Gimnazjum nr 29,
 - zakup i montaż kuchni gazowej dla Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8,
 - modernizacja posadzki w dwóch salach w budynku Zabrzeńskiego Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego,

- montaż stacji uzdatniania wody i zaworów w kotłowni w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 7,
- wymianę pompy c.o. w Zespole Szkół Ekonomiczno-Usługowych,
- opracowanie dokumentacji projektowej wykonania schodów wejściowych od podwórza w Przedszkolu nr 28,
- wykonanie ścianek działowych w laboratorium weterynarii w Zespole Szkół Spożywczych,
- montaż systemu alarmowego w Przedszkolu nr 48,
- wykonanie instalacji elektrycznej i Informatycznej w Zabrzeńskim Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego,
- opracowanie dokumentacji projektowej modernizacji Przedszkola nr 47 oraz dokumentacji rozbiórki tarasu Przedszkola nr 9,
- zakup zmywarki dla Przedszkola nr 3, 29, 45 i Szkoły podstawowej nr 3,
- Przebudowa schodów w Przedszkolu nr 28, modernizacja podłóg w Szkole Podstawowej nr 14,
- wymiana wykładzin w Zespole Szkół nr 10 i Przedszkolu nr 45,
- zakup pompy do dezynfekcji wody w Szkole mPodstawowej nr 16,

2) Wykonanie kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na terenie Zabrze w ramach „Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych” – na ten cel w 2017r. Miasto rozdysponowało środki w wysokości 3,8 mln zł na:

- wykonanie aktualizacji kosztorysów inwestorskich w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 16 przy ul. Cmentarnej i Przedszkolu nr 19 przy ul. Konopnickiej, przekazanie wykonawcy robót placu budowy w budynku Przedszkola nr 19 i rozpoczęcie prac termomodernizacyjnych (zadania zrealizowane za kwotę 282 tys. zł),
- wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej stacji wymienników ciepła dla Zespołu Szkół Spożywczych przy Franciszkańskiej,

Zdjęcie nr 21. Przedszkole nr 19 przy ul. Konopnickiej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- wykonanie modernizacji budynku Szkoły Podstawowej nr 1 przy ul. Sportowej (na kwotę ponad 1,8 mln zł), m.in. w zakresie następujących prac: docieplenie ścian zewnętrznych i stropodachu, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, wymiana instalacji c.o., wymiana węzła cieplnego, wykonanie układu technologicznego instalacji solarnej, modernizacja kotłowni gazowej do współpracy z układem solarnym,

Zdjęcie 22. Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Sportowa, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- wykonanie modernizacji budynku Przedszkola nr 16 przy ul. Korczoka (na kwotę 1,1 mln zł), m.in. w zakresie docieplenia przegród zewnętrznych, wymiany stolarki okiennej i ślusarki drzwiowej, wymiany instalacji wewnętrznej c.o. i elektrycznej, częściowej wymiany kanalizacji deszczowej, docieplenia stropodachu, remontu części nawierzchni w obrębie działki, remontu schodów zewnętrznych,

Zdjęcie 23. Przedszkole nr 16 przy ul. Korczoka, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- wykonanie modernizacji budynku Gimnazjum nr 29 przy ul. Budowlanej (na kwotę 559 tys. zł) , m.in. w zakresie następujących prac: docieplenie ścian budynku, piwnic i stropodachu, wymiana drzwi zewnętrznych, modernizacja kotłowni gazowej, wymiana instalacji wewnętrznej c.o., instalacji wody zimnej i c.w.u, instalacji elektrycznej, wymiana instalacji odgromowej, odcinka kanalizacji deszczowej i sanitarnej wraz z odtworzeniem nawierzchni asfaltowej, wymian rynien i rur spustowych oraz obróbek blacharskich, renowacja schodów zewnętrznych i balustrad, wykonanie opaski wokółbudynku, wymiana pokrycia dachu, wykonanie podjazdu dla niepełnosprawnych.

Zdjęcie 24. Gimnazjum nr 29 przy ul. Budowlanej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 3) Budowa sal gimnastycznych – w 2017 roku kwota wydatkowana na zadanie wyniosła 842 tys. zł. W ramach realizacji zadania wykonano następujące prace: zakończenie procesu inwestycyjnego związanego z wybudowaniem nowej Sali gimnastycznej wraz z zapleczem sanitarno-socjalnym przy Szkole Podstawowej nr 15 przy ul. Czołgistów (543 tys. zł) oraz przy Zespole Szkół Sportowych przy ul. Płaskowickiej (299 tys. zł), a także rozpoczęto pracę przy budowie sali gimnastycznej Zespołu Szkolno-Przedszkolnym nr 8 na ul. Badestinusa.

Zdjęcie 25. Szkoła Podstawowa nr 15 przy ul. Czołgistów 1, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 4) Modernizacja pomieszczeń sanitariatów w budynku Szkoły Podstawowej nr 7 przy ul. Pokoju w 2017 roku na kwotę prawie 194 tys. zł, wykonano kompleksowy remont sanitariatów dla dziewcząt na parterze budynku,

Zdjęcie 26. Szkoła Podstawowa nr 7 przy ul. Pokoju, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 5) Wykonanie przyłącza kanalizacyjnego do nowej przepompowni dla potrzeb Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego – na ten cel Miasto rozdysonowało środki w wysokości 9 tys. zł,

Zdjęcie 27. Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego przy ul. 3 Maja 95, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 6) Przedszkole Naszych Marzeń – dostosowanie infrastruktury przedszkolnej w Zabrzu do realizacji programu – zadanie współfinansowane ze środków unijnych, w ramach którego w 2017 roku przeznaczono kwotę w wysokości 7 tys. zł na aktualizację kosztorysów inwestorskich w celu przygotowania materiałów przetargowych na roboty budowlane przebudowy części pomieszczeń i budowy placów zabaw w Przedszkolach Nr 43, 47 i 49,

Zdjęcie 28. Przedszkole nr 43 przy ul. Klonowej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Zdjęcie 29. Przedszkole nr 47 przy ul. Kalinowej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 7) „Dostosowanie warunków dydaktycznych do realizacji celów projektu Nasza Jakość – Twoja Szansa” – zadanie współfinansowane ze środków unijnych w ramach którego w 2017 roku przeznaczono kwotę w wysokości prawie 790 tys. zł na przebudowę, rozbudowę, modernizację i adaptację pięciu sal praktycznej nauki zawodu (pracowni) w Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego,
- 8) Nasza Jakość Twoja Szansa – Kompleksowy Program Rozwoju Szkolnictwa Zawodowego – projekt współfinansowany ze środków unijnych, w ramach którego w 2017 roku przeznaczono kwotę w wysokości ponad 1,1 mln zł na wyposażenie pracowni zawodowych szkół uczestniczących w projekcie (Zespół Szkół Specjalnych Nr 42, Zespół Szkół Nr 18, Centrum Edukacji, Zespół Szkół Nr 3, Zespół Szkół Nr 17, Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego, Zabrzeńskie Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego, Zespół Szkół Mechaniczno-Samochodowych, Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych, Zespół Szkół Spożywczych, Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego).
- 9) Wydatki „oświatowe” w 2017 roku przeznaczone na realizację zadań w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego (2.089.858,19 zł.)
 - Sportowe Osiedle Kotarbińskiego - boisko piłkarskie i bieżnia lekkoatletyczna - etap I (448.548 zł). Wykonano dokumentację projektową, odwodnienie terenu, boisko o wymiarach 28 m × 50 m o nawierzchni z trawy syntetycznej, piłkochwyty z siatki polipropylenowej, ciągi komunikacyjne z kostki betonowej, ławki i kosze na śmieci. Wykonano również remonty schodów terenowych, na których dodatkowo zamontowano balustrady. W ramach etapu II (426.714 zł) wykonano roboty przygotowawcze, rozbiórkowe i ziemne, drenaż terenu, podbudowy, nawierzchnię syntetyczną bieżni, zeskoknięcie skoku w dal, chodniki, oświetlenie i monitoring.
 - Sportowe Osiedle Kotarbińskiego - strefa aktywnego wypoczynku (476.878 zł), Zadanie obejmowało budowę przyłącza wodociągowego, odwodnienia terenu, oświetlenia, dwóch kortów tenisowych i trzech boisk do badmintonu. Zakupiono i zamontowano również dwa stoły do tenisa stołowego, trzy ściany wspinaczkowe, piłkochwyty przy kortach

- tenisowych, monitoring obiektu oraz elementy małej architektury (ławki, stojaki na rowery i kosze na śmieci).
- Budowa pomieszczeń sanitarno - szatniowych i instalacja defibrylatora zewnętrznego przy ogólnodostępnym boisku piłkarskim na terenie Gimnazjum nr 29 w Zabrzu (310.837 zł) wykonano cały zakres rzeczowy zadania i przekazano obiekt do użytkowania.
 - Pawilon sportowy przy Szkole Podstawowej nr 16 w Zabrzu (338.997 zł) Inwestycja została zakończona.

Zdjęcie 30. Szkoła Podstawowa nr 16 przy ul. Lompy, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Wielopokoleniowa Ścieżka Zdrowia (463.782 zł). Wykonany zakres to dokumentacja projektowa oraz roboty przygotowawcze, ziemne i elektryczne. Do wykonania po roku 2017 pozostał następujący zakres: budowa boiska wielofunkcyjnego, komunikacji z kostki brukowej, bieżni szutrowej, ścieżki zdrowia, piłkochwyków, alejki o nawierzchni ze żwirku płukanego, zakup i instalacja urządzeń sportowych, monitoring, instalacje elektryczne w budynku oraz oświetlenia zewnętrznego.
- Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego ogólnodostępnego dla dzieci i młodzieży przy Szkole Podstawowej nr 28 w Zabrzu (wydano 80.826,72 zł). Zakończono wykonywanie większej części zadania. Do realizacji w kolejnym roku pozostało wykonywanie nawierzchni poliuretanowej i uporządkowanie oraz zagospodarowanie terenu.

Zdjęcie 31. Boisko przy Szkole Podstawowej nr 28 na ul. Kosmowskiej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców

Rozwój różnych form aktywności kulturalnych mieszkańców to siódmy cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Cel ten zawiera następujące kierunki działań:

- Tworzenie różnorodnej oferty kulturalnej dla mieszkańców
- dla działalności kulturalnej

1.) Tworzenie różnorodnej oferty kulturalnej dla mieszkańców

W celu zapewnienia mieszkańcom Zabrze różnorodnej oferty kulturalnej w 2017 zorganizowano w Mieście szereg imprez kulturalnych. Informacje na temat imprez kulturalnych oraz pozostałej działalności kulturalnej w naszym mieście przekazywane są mieszkańcom, m.in. przez zabrzańską telewizję, której programy nadawane są całodobowo. Strona internetowa Urzędu Miejskiego stanowi również ważne źródło informacji dla mieszkańców. Co miesiąc wydawany jest także informator kulturalny „Sufler” dostępny w każdej placówce oświatowej i kulturalnej, miejskich jednostkach organizacyjnych, zakładach pracy oraz na półkach informacyjnych w korytarzach UM, a także miesięcznik „Nasze Zabrze”. Na tablicach ogłoszeń rozwieszane są plakaty i afisze informacyjne o imprezach kulturalnych

organizowanych w mieście. Do celów informacyjnych wykorzystywane są również słupy ogłoszeniowe oraz umieszczone w każdej z dzielnic tablice Rad Dzielnic.

Tabela 21. Działalność kulturalna w Zabrzu w latach 2014-2017

Filharmonia Zabrzeńska				
	2014	2015	2016	2017
Liczba imprez	97	96	88	90
Liczba uczestników	23 317	28 349	29 531	26 912
Wydatki (zł)	3 302 600,00	3 358 000,00	3 572 450,00	3 634 616,00
Teatr Nowy				
	2014	2015	2016	2017
Liczba imprez	247	272	265	253
Liczba uczestników	44 109	43 553	55 154	53 575
Wydatki (zł)	3 505 800,00	3 517 600,00	3 874 928,00	3 887 148,00
Dom Muzyki i Tańca				
	2014	2015	2016	2017
Liczba imprez	82	61	70	75
Liczba uczestników	147 240	105 611	109 131	167 815
Wydatki (zł)	2 428 700,00	2 515 462,00	2 760 630,00	2 724 333,00
Muzeum Miejskie				
	2014	2015	2016	2017
Liczba imprez	34	142	114	192
Liczba uczestników	5 337	5 583	8 297	9 470
Wydatki (zł)	1 275 520,00	1 172 934,00	1 280 820,00	1 362 335,40
Miejski Ośrodek Kultury				
	2014	2015	2016	2017
Liczba imprez	790	829	531	499
Liczba uczestników	70 772	75 422	160 082	131 157
Wydatki (zł)	2 160 240,00	2 198 165,00	2 161 017,00	2 152 580,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

W tworzeniu różnorodnej oferty kulturalnej dla mieszkańców istotną rolę w 2017r. odegrała działalność siedmiu zabrzeńskich instytucji kultury tj.:

- Dom Muzyki i Tańca z siedzibą w Zabrzu, przy ul. Gen. de Gaulle'a 17, którego organizatorem jest Miasto Zabrze,

- Filharmonia Zabrzeńska z siedzibą w Zabrzu, Park Hutniczy 7, której organizatorem jest Miasto Zabrze,
- Miejska Biblioteka Publiczna z siedzibą w Zabrzu, przy ul. Londzina 3, której organizatorem jest Miasto Zabrze, posiadająca wypożyczalnię centralną przy ul. Londzina 3, czytelnie ogólną i prasy przy ul. Wyzwolenia 4 oraz 20 filii w różnych częściach miasta Zabrze,
- Miejski Ośrodek Kultury z siedzibą w Zabrzu, przy ul. 3 Maja 91a, którego organizatorem jest Miasto Zabrze, posiadający 5 filii tj.
 - Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrzu – Biskupicach, ul. Kossaka 23,
 - Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrzu – Pawłowie , ul. Sikorskiego 114,
 - Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrzu – Kończycach , ul. Dorotki 3,
 - Świetlica Dzielnicowa w Zabrzu – Grzybowicach, ul. Badestinusa 60,
 - Kino „Roma” w Zabrzu, ul. Padlewskiego 4,
- Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu z siedzibą w Zabrzu, przy ul. Jodłowej 59, którego organizatorem jest Miasto Zabrze i Województwo Śląskie oraz którego zasoby stanowią: Kopalnia Guido – podziemia i zabudowania powierzchniowe wraz z Hostelem, budynek wieży ciśnień przy ul. Zamoyskiego 2, budynek muzeum przy ul. 3 Maja 19, kompleks Sztolni Królowa Luiza, na który składają się podziemne wyrobiska dawnej kopalni Królowa Luiza i Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej, wraz zabudowaniami powierzchniowymi (m.in. nadszybiem szybu „Carnall” z wieżą wyciągową, budynkami kompresorowni, rozdzielni, warsztatu elektrycznego, łaźni Łańcuszkowej, dawnej cechowni, budynkami obsługi ruchu turystycznego przy ul. Sienkiewicza i Miarki) , a także infrastruktura Parku 12C i Parku Techniki Wojskowej,
- Muzeum Miejskie w Zabrzu, którego organizatorem jest Miasto Zabrze, posiadające siedzibę w Zabrzu, przy ul. Powstańców Śląskich 3 oraz galerię Café Silesia przy ul. 3 Maja 6,
- Teatr Nowy w Zabrzu, którego organizatorem jest Miasto Zabrze, posiadający siedzibę w Zabrzu, Plac Teatralny 1

Tabela 22. Zestawienie wysokości dotacji podmiotowych i celowych na realizację zadań kulturalnych w 2017r.

Lp.	ZABRZAŃSKIE INSTYTUCJE KULTURY	WYSOKOŚĆ DOTACJI (zł)	
		2016r.	2017r.
1	DOM MUZYKI I TAŃCA	2 760 630	2 724 333
2	FILHARMONIA ZABRZAŃSKA	3 572 450	3 634 616
3	MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA	4 033 500	4 109 839
4	MIEJSKI OŚRODEK KULTURY	2 161 017	2 152 580
5	MUZEUM GÓRNICTWA WĘGLOWEGO	5 787 172	7 318 815
6	MUZEUM MIEJSKIE	1 280 820	1 362 335
7	TEATR NOWY	3 874 928	3 887 148
RAZEM:		23 470 517	25 189 666

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Wśród imprez kulturalnych zorganizowanych w Zabrzu w 2017r. należy wyróżnić:

- Międzynarodowy Festiwal im. Krzysztofa Pendereckiego
- 20. Międzynarodowy Festiwal Rysowania
- „Międzynarodowy Tydzień Ziemi”,
- „Orszak trzech Króli”,
- Janosch.uRodziny
- 11. „Dni papieskie” przegląd filmów,
- „Majowe granie”,
- „Koncert Noworoczny”,
- 10. Metropolitalne Święto Rodziny pod hasłem „Rodzina źródłem miłości”
- Industriada
- koncerty letnie w Ogrodzie Botanicznym,
- 22.Międzynarodowy Zabrzeński Festiwal Organowy im. Ks. A.Chlondowskiego,
- Międzynarodowy Festiwal Tańca Zabrze,
- 23. Zabrzeńskie Chóralne Spotkanie Kolędowe,
- Imprezy motoryzacyjne: Rajd Targowy II, , Zabrzeńskie Klasyki Nocą, Rajd Renifer
- Koncert Galowy z okazji Święta Miasta
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu Kultura Europy Środkowej
- 13. Zabrzeński Festiwal Orkiestr Dętych im. E. Czernego,
- Międzynarodowy Dzień Teatru,
- Koncerty w ramach Festiwalu Ludwiga van Beethovena,

- Liga Recytatorska
- 11. Festiwal Kwiatów
- Uroczystość wręczania Wyróżnień św. Kamila
- Uroczystości i święta patriotyczne
 - Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych,
 - Rocznica zbrodni katyńskiej i katastrofy smoleńskiej,
 - Narodowe Święto Konstytucji 3 Maja,
 - Rocznica Powstań Śląskich
 - Narodowe Święto Niepodległości

Wspieranie lokalnej działalności kulturalnej

Miasto Zabrze w 2017 roku udzieliło 14 dotacji celowych na dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego w ramach otwartego konkursu ofert oraz 5 dotacji celowych w ramach tzw. małych grantów.

Tabela 23. Zestawienie dotacji w ramach otwartego konkursu ofert w 2017r.

Lp.	Oferent	Nazwa zadania	Przyznana kwota (zł)
1.	Stowarzyszenie „POZYTYW”	Wernisaż i wystawa fotografii	2 000
2.	Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej i Ich Bliskich	„Dotknąć sztuki”	3 800
3.	Towarzystwo Artystyczne T.Art	VI Miejski Konkurs Recytatorski dla dzieci z placówek o charakterze przedszkolnym	3 200
4.	Towarzystwo Artystyczne T.Art	60+ Apetytu na kulturę ciąg dalszy – Aktywni, Potrzebni, Twórcy (3. edycja)	5 000
5.	Towarzystwo Artystyczne T.Art	„Kawałek po kawałku”. Wydanie płyty z poezją śpiewaną – pokłosia Warsztatowni literackiej.	5 000
6.	Towarzystwo Artystyczne T.Art	„koMiTywa – kompleksowa inicjatywa MiT (Młodzi i Teatr)	11 000
7.	Zabrzańskie Towarzystwo Kultury Teatralnej	Ogólnopolskie konkursy recytatorskie: „62. OKR”, „Mały OKR 2017”	10 000
8.	Towarzystwo Artystyczne T.Art	Warsztatownia literacka „Zabrze miastem słów niezbędnych”	6 200

9.	Stowarzyszenie Przyjaciół Teatru Nowego w Zabrzu „Z kulturą”	Festiwalowy Backstage. Imprezy towarzyszące XVII edycji Festiwalu Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona”	8 000
10.	Stowarzyszenie Przyjaciół Teatru Nowego w Zabrzu „Z kulturą”	„Młodzieżowe Studio teatralne w Teatrze Nowym w Zabrzu”	9 000
11.	Stowarzyszenie Misericordia w Zabrzu	„Z kulturą”	1 400
12.	Stowarzyszenie „Otwarte Miasto”	„Wielkie dzieła w małej formie. Warsztaty artystyczne”	2 600
13.	Związek Górnośląski	„Silesius”	6 500
14.	Towarzystwo Miłośników Rokitnicy	„Zeszyty Rokitnickie”	3 600
RAZEM			77 300

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Tabela 24. Zestawienie dotacji w ramach tzw. „małych grantów” w 2017r.

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Przyznana kwota (zł)
1.	Stowarzyszenie Kartel Kulturalny	Organizacja Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Zabrzu	4 000
2.	Fundacji Wspierania Szkoły „Nasza Trójka”	Uliczne czytanie	1 950
3.	ZHP Chorągiew Śląska, Hufiec Zabrze	Kolory polskiego lata	3 000
4.	parafia Ewangelicko-Augsburska w Zabrzu	Muzyka i Słowo - koncert zespołu „Praise Trio”	4 000
5.	Towarzystwo Kultury Teatralnej w Katowicach	XV Wojewódzki Konkurs Recytatorski „Z Gałczyńskim łatwiej...”	5 200
RAZEM			18 150

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Miasto Zabrze każdego roku współpracuje z Radami Dzielnic przy organizacji różnego rodzaju przedsięwzięć kulturalnych. Współdziałanie z Radami Dzielnic w roku 2017 przedstawiają tabele 25 i 26.

Tabela 25. Przedsięwzięcia zrealizowane we współpracy z Radami Dzielnic w 2017r.

Lp.	Dzielnica	Poniesione wydatki (zł)
1.	Helenka	13 637,77
2.	Rokitnica	12 995,43
3.	Grzybowice	15 000,-
4.	Mikulczyce	13 433,23
5.	Osiedle Mikołaja Kopernika	7 995,72
6.	Maciejów	14 998,62
7.	Osiedle Młodego Górnika	14 985,27
8.	Biskupice	10 000,00
9.	Zaborze Północ	10 999,26
10.	Zaborze-Południe	13 000,00
11.	Guido	13 199,49
12.	Pawłów	14 991,55
13.	Kończyce	14 290,34
14.	Makoszowy	14 999,91
15.	Centrum Południe	4 387,14
16.	Osiedle Kotarbińskiego	8 911,00
17.	Centrum Północ	14 995,60
18.	Zandka	14 998,18
RAZEM		227 818,51

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Tabela 26. Projekty zrealizowane w ramach konkursu „Inicjatywy Dzielnic w Zabrzu” w 2017 roku

Dzielnica	Nazwa imprezy	Przyznana kwota (zł)
Centrum Północ	1. Festiwal taneczny dla dzieci niepełnosprawnych „Zabrzański Para Dance” 2. Gestem i słowem wierszyk opowiem”	15 980,-
Biskupice	Kolorowy i wesoły Dzień Dziecka	7900,-
Pawłów	Twórcy stąd – artyści malarze. Podglądanie sztuki	7990,-
Kończyce	Konkurs Piosenki Wakacyjnej	1990,-
Maciejów	Koncert Filharmonii Zabrzeńskiej z okazji 80-lecia kościoła parafialnego pw. Św. Macieja Apostoła i 10. lecia współpracy z Filharmonią Zabrzeńską	7950,-
RAZEM		41 810 zł

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Działalność kulturalna w Zabrzu prowadzona przez instytucje i placówki kultury działające na terenie miasta Zabrze przedstawiała się 2017r. następująco:

Dom Muzyki i Tańca

ul. Gen. de Gaulle'a 17,

tel. 32/271 56 41, 32/271 56 42

fax: 32/271 56 44

sekretariat@dmity.com.pl

<http://www.dmit.com.pl/>

Zdjęcie 32. Dom Muzyki i Tańca ul. Gen. de Gaulle'a 17, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Dom Muzyki i Tańca w Zabrzu to jedna z najlepszych pod względem warunków technicznych i bezpieczeństwa scen koncertowych w Polsce - z klimatyzowaną salą widowiskową mieszczącą około 2000 osób. W pozostałych pomieszczeniach, którymi dysponuje Dom Muzyki i Tańca, organizowane są spotkania, konferencje, sympozja. Propozycję imprez odbywających się w Domu Muzyki i Tańca można zobaczyć na stronie internetowej, gdzie odbiorca może zapoznać się z harmonogramem planowanych imprez i za pośrednictwem której istnieje możliwość zakupu biletów.

Tabela 27. Działalności Domu Muzyki i Tańca w latach 2016 i 2017

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2016 rok	wykonanie 2017 rok
1	Liczba imprez w tym:	70	75
1.1	własnych	15	16
1.2	współorganizowanych	2	2
1.3	obcych	53	57
2.	Liczba widzów na imprezach w tym:	109 131	167 815
2.1	własnych	32 556	28 647
2.2	współorganizowanych	2 860	3 352
2.3	obcych	73 715	135 816
3.	Liczba wydawnictw	24	24
4	Liczba zrealizowanych audycji TV	648	703

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Tradycyjnie od lat w Domu Muzyki i Tańca w Zabrzu organizowane są prestiżowe wydarzenia oraz imprezy kulturalne między innymi:

- Święto Miasta - Koncert Galowy - koncert z okazji 95.urodzin Miasta Zabrze w wykonaniu Teatru Studio Buffo
- Koncert „Serce za serce” Fundacji Rozwoju Kardiologii im. prof. Religi
- Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena,
- Strauss Gala
- Koncert Noworoczny,
- Koncert inauguracyjny Metropolitalne Święto Rodziny.
- „Mam Talent” - precastingi do programu

W 2017r. w zorganizowanych przez Dom Muzyki i Tańca wydarzeniach wystąpili następujący artyści :

Agnieszka Chylińska, Beata Kozidrak, zespół Bajm, Lady Pank, Accantus, Ania Dąbrowska, Wardruna, Maryla Rodowicz, Andrzej Piaseczny, Małgorzata Walewska, Gary Guthman, Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk”, Narodowy Balet Gruzji „Sukhishvili”,

Teatr Piasku Tetiany Galistyny, Chór Aleksandrowa, Royal Moscow Ballet, Hong Kong Sinfonietta, Enej, Pudelsi, Mesajah, Cleo, Janusz Józefowicz, Janusz Stokłosa, Studio Buffo, Dżem, kabaret Neonówka, Kabaret Młodych Panów, Jan Peszko, Mikołaj Grabowski, Andrzej Grabowski,

Wybrane koncerty / wydarzenia zorganizowane przez Dom Muzyki i Tańca Zabrze w roku 2017:

- Koncert Noworoczny, uczestniczyło w nim około 2000 widzów,
- 21. Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena - w ramach którego wystąpiła Hong Kong Sinfonietta,
- Ballads for Ella - to koncert zorganizowany w 100. Rocznicę urodzin Elli Fitzgerald,
- Koncert zespołu Enej,
- X Metropolitalne Święto Rodziny - podczas którego wystąpił zespół Carrantuohill z Anną Buczkowską oraz zespół Salake, uczestniczyło w nim około 1800 widzów,
- Muzyczne Lato - wydarzenie to obejmował cykl koncertów plenerowych. W 2017 roku wystąpili: Pudelsi, Mesajah, Cleo, Game Cover, Kabaretowa Grupa Biesiadna, Loka, Sztynwny Pal Azji. Szacuje się, że w 2017 roku liczba uczestników tych koncertów wynosiła łącznie około 16 000 osób.
- „JA i TY – W poszukiwaniu nowej solidarności” - plenerowa wystawa składająca się z 80 wielkoformatowych zdjęć autorstwa Oliviera Föllmi – fotografa, humanisty i niestrudzonego podróżnika oraz z 20 plansz tekstowych. Honorowy patronat nad ekspozycją pełnili Konsulat Generalny Francji w Krakowie, Prezydent Miasta Zabrze oraz Polski Komitet ds. UNESCO. Wystawę odwiedziło około 40 000 osób.
- Koncert galowy z okazji 95. rocznicy nadania Zabrze praw miejskich - uroczystość uświetnili Janusz Józefowicz i Janusz Stokłosa wraz z artystami Studia Buffo, którym towarzyszyła Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Zabrzeńskiej. Koncertu wysłuchało około 2000 osób.
- Scenariusz dla Trzech Aktorów widowisko wypełnione improwizacjami mistrzowskiego trio: Jana Peszka oraz Mikołaja i Andrzeja Grabowskich. Liczba widzów - około 1230.
- Dżem Symfonicznie - koncert legendarnego zespołu, który został zagrany przy wypełnionej po brzegi sali widowiskowej (około 2000 osób).

- Sylwester -w 2017r. szacunkowa liczba uczestników wynosiła około 970 osób.
- „Magiczny Las” - cyklu 12-stu spektakli dedykowanych dzieciom. Teren wokół DMIT zmieniał się w jeden wielki plac zabaw, gdzie około 22 000 dzieci przez cały dzień brało udział w grach, zabawach i konkursach w świecie bajek.
- Gwiazdne Wojny Koncertowo - multimedialne show w wykonaniu Hollywoodzkiej Orkiestry Filmowej i orkiestry Alla Vienna, pod dyрекcją Jana Niedźwieckiego. Wydarzenie wzbogacone było o niezwykle wizualizacje i znakomitą grę świateł.
- śląska biesiada: Miś na Walentynki, X Śląskiej Gali Biesiadnej, Dniu Matki po Śląsku, Fest Party na żywo.
- Świąteczna Gala Volksmusik
- konkursu „Po naszymu czyli po śląsku”
- XXVI koncert „Serce za serce”
- balet Jezioro Łabędzie oraz Dziadek do orzechów - Royal Moscow Ballet
- Polska Noc Kabaretowa, w której wzięły udział topowe grupy kabaretowe
- imprezy zamknięte, takie jak: konferencja Power Day, koncert Galowy Izby Rzemieślniczej, Wiosenny koncert Politechniki Śląskiej, czy konferencja firmy kosmetycznej „LH Beauty”.
- Polska Noc Kabaretowa, w której wzięły udział topowe grupy kabaretowe.
- wystawa absolwentów zabrzańskich szkół plastycznych: Ogólnokształcącej Szkoły Sztuk Pięknych i Liceum Plastycznego w Zabrzu.
- wystawa „Rzeczpospolita ubezpieczonych” przygotowana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, prezentująca historię ubezpieczeń społecznych.

Filharmonia Zabrzeńska

ul. Park Hutniczy 7

tel.: 32/271 47 17

fax: 32/278 65 36

filharmonia@filharmonia.zabrze.pl

www.filharmonia.zabrze.pl

Filharmonia Zabrzeńska rozpoczęła w 1950 roku jako Filharmonia Górnicza Związku Zawodowego Górników. Orkiestra symfoniczna Filharmonii licząca 60 muzyków koncertuje w kraju i poza jego granicami. Oprócz koncertów, w budynku Filharmonii Zabrzeńskiej odbywają się również spotkania, sympozja, konferencje itp. W stałych cyklach prezentowane są estradowe wykonania oper i operetek. Na stałe w repertuarze kilka różnych programów z muzyką popularną, filmową, jazzową,

musicalową, dixielandową i rozrywkową. W sezonie artystycznym zespół przygotowuje około 20 programów symfonicznych, 5 oratoryjnych, kilka rozrywkowych, oraz 10 osobnych programów w cyklicznej akcji dla dzieci i młodzieży. Obecnie koncertuje średnio 10 razy w miesiącu w siedzibie orkiestry jak i na estradach całego kraju, chętnie uczestniczy w imprezach charytatywnych. Jednym z głównych zadań ujętych w statucie jest Działalność edukacyjna Filharmonii Zabrzeńskiej w zakresie koncertów dla przedszkolaków, dzieci szkół podstawowych, oraz młodzieży szkół średnich. Edukacja w filharmonii stanowi uzupełnieniem lekcji muzycznych w szkołach.

Zdjęcie 33. Filharmonia w Zabrzu, źródło: Memorandum inwestycyjne Miasta Zabrze

Tabela 28. Działalności Filharmonii Zabrzeńskiej w latach 2016 i 2017

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2016 rok	wykonanie 2017 rok
1	Liczba koncertów ogółem w tym:	88	90
1.1	w siedzibie	70	72
1.2	w kraju	18	16
1.3	za granicą	0	2
2.	Liczba widzów ogółem w tym:	29 531	26 912
2.1	w siedzibie	14 571	13 257

2.2	w kraju	14 960	13 055
2.3	za granicą	0	600
3.	Liczba koncertów szkolnych	43	41
4	Liczba widzów na koncertach szkolnych	8 748	6 615

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Wybrane koncerty / wydarzenia Filharmonii Zabrzeńskiej w roku 2017:

– Koncert Noworoczny

W dzień Nowego Roku przy całkowicie wypełnionej widowni Filharmonia Zabrzeńska wykonała galę operetki wiedeńskiej pt. „Operetka moja miłość”. Koncertu wysłuchało ok. 2000 osób.

– Koncert z okazji 100 - lecia urodzin Elli Fitzgerald

21 kwietnia w sali Domu Muzyki i Tańca w Zabrzu, Ewa Uryga z towarzyszeniem sekcji rytmicznej oraz orkiestry Filharmonii Zabrzeńskiej zaśpiewała 12 największych przebojów legendarnej Elli Fitzgerald, celem uczczenia 100 rocznicy urodzin tej znakomitej piosenkarki. Koncertu wysłuchało ok. 1300 osób.

– Koncert symfoniczny z okazji rocznicy 500-lecia Reformacji

Filharmonia Zabrzeńska w dniu 4 czerwca, w Kościele Ewangelicko – Augsburskim w Zabrzu wraz z chórem "Resonans con tutti", wykonała muzyczną oprawę uroczystego nabożeństwa z okazji 500- lecia Reformacji. Zabrzmiwały dzieła Charpentiera, Haendla, Mozarta, oraz Jana Sebastiana Bacha. W wydarzeniu uczestniczyło około 185 osób.

– Międzynarodowy Festiwal im. Krzysztofa Pendereckiego

W dniu 28 września 2017 Filharmonia Zabrzeńska wykonała koncert ze światowej sławy wiolonczelistą - fińskim wirtuozem - Arto Norasem. Podczas koncertu wykonane zostały dzieła Saint-Saensa, Szostakowicza oraz patrona Festiwalu - Mistrza Pendereckiego.

– Koncert galowy z okazji 95. rocznicy nadania Zabrzu praw miejskich

W dniu 7 października 2017 r. w sali Domu Muzyki i Tańca, Filharmonia Zabrzeńska zagrała koncert z okazji 95. rocznicy nadania Zabrzu praw miejskich. Hasłem przewodnim wieczoru była muzyka francuska, którego pierwszą część wypełniła muzyka klasyczna ze słynnym "Bolerem" Ravela w finale, natomiast część drugą stanowiło widowisko z piosenkami francuskimi, w wykonaniu artystów warszawskiego "Studia Buffo" z Januszem Józefowiczem i Januszem Stokłosą. W koncercie uczestniczyło około 2000 osób.

– Festiwale / inne koncerty

W 2017 r. z udziałem Filharmonii Zabrzeńskiej odbyły się:

- Koncert podczas gali „Teraz Polska” w Teatrze Wielkim w Warszawie,
- Koncert inauguracyjny Międzynarodowego Festiwalu im. F. Chopina w Gaming (w Austrii),
- Międzynarodowy Konkurs Muzyczny im. M. Spisaka w Dąbrowi Górniczej.

– Działalność edukacyjna

W Filharmonii Zabrzeńskiej prowadzona jest od wielu lat działalność edukacyjno – umuzykalniająca, przeznaczona dla dzieci i młodzieży, w celu promocji muzyki i zdobywaniu nowych pokoleń słuchaczy. Tematy spotkań i koncertów edukacyjnych w roku 2017 były następujące:

- Styczeń - "Muzyka taneczna operetki wiedeńskiej",
- Luty - "Wielkie przeboje wielkiego ekranu",
- Marzec - "Dzieci grają dzieciom"- z udziałem solistów- najbardziej uzdolnionych dzieci zabrzeńskiej PSM,
- Kwiecień - "Słynne marsze świata"- w 2017- Muzyka z gier komputerowych,
- Maj - "Tańce różnych narodów",
- Czerwiec - Quiz muzyczny z nagrodami- podsumowanie całego cyklu,
- Wrzesień - "Co to jest orkiestra?" - prezentacja instrumentów,
- Październik - "Słynne uwertury orkiestrowe"- od Mozarta do Straussa,
- Listopad - "Najpiękniejsza jest muzyka polska"- koncert w ramach obchodów Narodowego Święta Niepodległości,
- Grudzień - "Muzyka na Święta Bożego Narodzenia!!!"- muzyka świąteczna, kolędy z różnych stron świata.

Teatr Nowy

Plac Teatralny 1

tel. 32/271 54 93

organizacja@teatrzabrze.pl

<https://teatrzabrze.pl/>

Zdjęcie 34. Teatr Nowy w Zabrzu, Plac Teatralny 1, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Teatr Nowy w Zabrzu oprócz realizowania i wystawiania spektakli teatralnych w swojej siedzibie, prowadził przedsięwzięcia edukacyjne, organizował cykliczny Festiwal Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość Przedstawiona” oraz prezentował swój dorobek na różnych festiwalach i przeglądach teatralnych, promując tym samym miasto Zabrze. W 2017 r. Teatr Nowy zaprezentował widzom 4 nowe spektakle.

Premiery 2017 roku:

- „Ku Klux Klan. W Krainie Miłości” w reżyserii Macieja Podstawnego
- „Śmiech wzbroniony” Miro Gavrana w reżyserii Zbigniewa Stryja
- „O krasnoludkach i sierotce Marysi” wg. Marii Konopnickiej, w adaptacji i reżyserii Henryka Adamka, z muzyką Edwarda Czernego w opracowaniu Rafała Smolenia
- „Wiśniowy sad” Antona Czechowa, w reżyserii Davida Mgebrishvili

Tabela 29. Działalności Teatru Nowego w latach 2016 i 2017

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2016 rok	wykonanie 2017 rok
1	Liczba premier	6	4
2.	Liczba przedstawień ogółem w tym:	294	280
2.1	w siedzibie	265	253
2.2	w kraju	28	27
2.3	za granicą	1	0
3.	Liczba widzów ogółem w tym:	55 154	53 575
3.1	w siedzibie	47 240	45 991
3.2	w kraju	7 814	7 584
3.3	za granicą	100	0

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

W dniach od 14 do 22 października 2017r. miała miejsce XVII edycja festiwalu, organizowanego przez Miasto Zabrze i zabrzański Teatr Nowy. Festiwal ukazuje jeden z nurtów współczesnego teatru, ukierunkowany na realizację i interpretację dramatu powstałego po 1989. Co roku do udziału w festiwalu zapraszane są najwybitniejsze polskie inscenizacje teatralne, które prezentowane są na scenie Teatru Nowego, jak również w zabrzańskich obiektach postindustrialnych. Podczas XVII edycji konkursu zaprezentowanych zostało 13 przedstawień:

- Dwoje biednych rumunów mówiących po polsku - Teatr Ludowy w Krakowie,
- Pogorzelsko - Teatr im. W. Siemaszkowej,
- Wszystko o mojej matce - Teatr Łaźnia Nowa w Krakowie,
- Dziennik przebudzenia - Centrum Kultury Łowicka w Warszawie,
- Cesky diplom - PWST we Wrocławiu,
- Humanka - Teatr Polski w Bielsku-Białej,
- Diabeł i tabliczka czekolady - Teatr im. J. Osterwy w Lublinie,
- Ku Klux Klan. W krainie miłości - Teatr Nowy w Zabrzu,

- Ponowne zjednoczenie Korei - Scena INVITRO w Lublinie,
- Efekt -Teatr im. A. Mickiewicza w Częstochowie,
- Łowca - Teatr Powszechny w Radomiu,
- Ambona ludu - Teatr Nowy w Poznaniu,
- Henrietta Lacks - Nowy Teatr w Warszawie,

Poza konkursem wystawione zostały spektakle:

- „Podróże przez sny. I powroty” - Orbis Tertius - Trzeci Teatr Lecha Raczka i Targanescu,
- „Dom widzących ducha” – Teatr im. St. I. Witkiewicza w Zakopanem.

W ramach Festiwalu przeprowadzano dyskusje pospektaklowe, oraz odbyły się imprezy towarzyszące tj.

- „Teatroteka” czyli cykl ekranizacji polskiej młodej dramaturgii teatralnej , realizowany przez Wytwórnię Filmów Dokumentalnych i Fabularnych ,
- akcja „Smykom Rzeczywistość przedstawiona”,
- „Czytanie dramatu”- prezentacje dramatów K. Dworak i P. Wolaka w wykonaniu młodzieżowych grup teatralnych.

Na XVII Festiwalu Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona” przyznano dwie nagrody dot. spektaklu Teatru Nowego w Zabrzu „Ku Klux Klan. W Krainie Miłości” w reżyserii Macieja Podstawnego :

- nagrodę dla Anny Steli za muzykę i aranżacje muzyczne do ww. spektaklu,
- nagrodę aktorską dla Katarzyny Łacisz-Kubackiej za rolę w ww. spektaklu.

Akcja „Lato z Teatrem”

W 2017 r. zostały przeprowadzone dwa dwutygodniowe turnusy „Lata z Teatrem”, w których łącznie wzięło udział około 150 dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 18 lat.

Podczas tych warsztatów powstały cztery spektakle:

- „O krasnoludkach i sierotce Marysi”,
- „Kopciuszek”,
- „Pies Dlanity”,
- „Strajk buziaków”.

Inne festiwale

w 2017 roku na Festiwalu Przedstawień Istotnych „Przez dotyk” w Częstochowie został przedstawiony spektakl „Ku Klux Klan. W Krainie Miłości” . Na Wałbrzyskich Fanaberiach Teatralnych wystawiany był autorski spektakl Zbigniewa Stryja „Wysokie

napięcie”, natomiast farsa „O co biega?” Philipa Kinga w reż. Marcina Sławińskiego - w Teatrze Polskim w Bielsku Białej w ramach Festiwalu Komедii.

VIII Metropolitalna Noc Teatrów - wydarzenie to rozpoczęło się od prezentacji spektakli powstałych w ramach „Lata z teatrem”, a następnie wystawiono spektakl „Ku Klux Klan. W Krainie Miłości” w reżyserii Macieja Podstawnego w plenerze, pod Platanem na Placu Teatralnym, z udziałem kompletu widowni mnóstwa przypadkowych przechodniów, przyciągniętych niezwykłością tego wydarzenia. Ponadto Teatr Nowy w Zabrzu, jako jeden z nielicznych teatrów, podjął się zrealizowania przedsięwzięcia, które było życzeniem inicjatorów Metropolitalnej Nocy Teatrów w 2017 roku, polegającego na wyjściu poza swoją siedzibę i dotarciu z własnymi działaniami na obrzeża aglomeracji. Wystawił monodram Geraldine Aron „Mój boski rozwód” w reż. Julii Wernio, w wykonaniu Jolanty Niestrój – Malisz dla widowni Domu Kultury w Szczygłowicach – dzielnicy Knuruwa.

Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu

ul. 3 Maja 91a,
tel./fax: 32/278 08 02
tel. kom.: 531 614 667
kontakt@mok.art.pl
<https://mok.art.pl/pl/>

Zdjęcie 35. Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu przy ul. 3 Maja, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Głównym celem działalności Miejskiego Ośrodka Kultury są następujące zadania: rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych mieszkańców Zabrze, szczególnie młodzieży; tworzenie warunków dla lokalnych inicjatyw w zakresie kultury, edukacji kulturalnej i regionalnej; organizowanie różnych form działalności kulturalnej, oświatowej, rozrywkowej i rekreacyjno-sportowej; inspirowanie działań kulturalno-oświatowych i wychowawczych; współpraca i wymiana doświadczeń z placówkami upowszechniania kultury działającymi w mieście i poza jego granicami, nadzorowanie i koordynowanie działalności filii Miejskiego Ośrodka Kultury w tym działalności kinowej i rekreacyjno-sportowej. Działalność oparta jest o współpracę z Radami Dzielnic, instytucjami i organizacjami działającymi we wszystkich dzielnicach miasta.

Cele statutowe MOK realizuje w oparciu o siedzibę główną oraz pięć placówek filialnych: Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrze-Kończycach, Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrze-Biskupicach, Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrze - Pawłowie, Świetlicę Dzielnicową w Zabrze – Grzybowicach oraz kino „Roma”. Lata 2016 i 2017 obfitowały w Miejskim Ośrodku Kultury w wiele ciekawych projektów kulturalnych, edukacyjnych, imprez okolicznościowych. Ponadto w obiektach Miejskiego Ośrodka Kultury odbywało się także wiele imprez komercyjnych oraz stałych zajęć różnych kół zainteresowań. Miejski Ośrodek Kultury corocznie organizuje cykliczne imprezy i wydarzenia kulturalne.

Tabela 30. Działalności Miejski Ośrodek Kultury w latach 2016 - 2017

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2016 rok	wykonanie 2017 rok
1	Liczba imprez w siedzibie (imprezy własne + współorganizacje + najmy)	169	174
2.	Liczba sesji i wykładów (w tym konferencji, prelekcji itp.)	6	4
3.	Liczba widzów/ uczestników (wynikająca z sumy pozycji 1+2)	37 838	38 453
4.	Liczba imprez w filiach (imprezy własne w DOK + współorganizacje + najmy)	402	393
5.	Liczba widzów/ uczestników w filiach (wynikająca z pozycji 4)	28 269	24 439

6.	Liczba imprez plenerowych <i>(imprezy nie wyszczególnione w innych częściach tabeli)</i>	17	9
7.	Szacunkowa liczba uczestników imprez plenerowych <i>(wynikająca z pozycji nr 6)</i>	37 439	14 570
8.	Liczba imprez wspomaganych technicznie <i>(imprezy nie wyszczególnione w innych częściach tabeli)</i>	37	23
9.	Inne cykliczne zajęcia stałe, spotkania seniorów	3 590	3 512
10.	Liczba uczestników innych cyklicznych zajęć stałych, spotkań seniorów <i>(wynikająca z pozycji 9)</i>	52 847	49 405
11.	Liczba seansów w kinie	459	476
12.	Liczba widzów w kinie	3 689	4 290

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Do ciekawych, odbywających się cyklicznie imprez zaliczamy:

– Ogólnopolski Festiwal Tańca „Igraszki”

Festiwal stanowi jedno z najważniejszych wydarzeń tanecznych w regionie. Skierowany jest do dzieci w wieku od 3 do 8 lat i adresowany do przedszkoli publicznych i niepublicznych, szkół podstawowych, szkół tańca i innych ośrodków kultury (w tym placówek z oddziałami integracyjnymi) z województwa śląskiego. Impreza przez lata sukcesywnie się rozwija, zwiększając swój zasięg. Na scenie MOK wystąpiło już ponad cztery tysiące tańczących dzieci. Celem konkursu jest inspirowanie do poszukiwań nowych form pracy artystycznej wychowawczej z dziećmi, stworzenie możliwości rywalizacji w swojej grupie wiekowej, promowanie działań zmierzających do pobudzania aktywności artystycznej dzieci, zapewnienie dziecku ekspresji muzycznej i ruchowej, a także działalności twórczej. Liczba uczestniczących w Festiwalu – około 1 390 osób każdego roku.

– Skarbnikowe Gody

Impreza jednodniowa, skierowana do mieszkańców Zabrza, regionu Śląska oraz turystów kulturowych. Wydarzenie z bogatą, wieloletnią tradycją, organizowane jest cyklicznie w ramach obchodów Święta Miasta.

Impreza charakteryzuje się barwną paradą ulicami miasta i wzbudza swym rozmachem ogromne zainteresowanie i entuzjazm uczestników. W paradzie udział biorą goście z polskich i zagranicznych miast partnerskich, władze miasta, dzieci i młodzież z zabrzańskich przedszkoli i szkół z rodzicami, grupy sportowe i taneczne, kluby uczniowskie, placówki kulturalne i oświatowe, stowarzyszenia, zabrzańscy przedsiębiorcy oraz mieszkańcy. Wydarzenie charakteryzują powiązane ze sobą elementy: Barwna Parada przechodząca ulicami miasta, Skarbnikowy Konkurs oraz Piknik Rodziny w parku przy ul. Dubiela. Podczas pikniku na mieszkańców miasta czeka szereg atrakcji dla całych rodzin, występy gwiazd oraz urodzinowy pokaz sztucznych ogni. Liczba uczestniczących w imprezie – około 10 000 osób każdego roku.

– Majowe Śląskie Granie

Impreza plenerowa odbywająca się corocznie w Park Poległych Bohaterów przy ul. Dubiela. Wydarzenie o bogatej tradycji, skierowane jest do szerokiej publiczności - mieszkańców Zabrze oraz turystów przybywających z okolicznych miejscowości. W ramach imprezy odbywają się koncerty muzyczne oraz występy taneczne i wokalne dzieci i młodzieży. Na odwiedzających imprezę czeka duża dawka muzyki i humoru oraz lokalnego jedzenia. Impreza jest platformą do dialogu wielu grup artystycznych, zarówno profesjonalnych jak i amatorskich.

Liczba uczestniczących w imprezie to około 900 osób każdego roku.

– Konkurs Fotograficzny „Kreatywne Zabrze”.

Konkurs skierowany jest do pasjonatów fotografii w każdym wieku. Organizowany przy współorganizacji z Górnośląską Wyższą Szkołą Przedsiębiorczości w Chorzowie. Głównym założeniem konkursu jest: rozwijanie zainteresowań związanych z dziedzictwem historycznym miasta Zabrze, walorami architektoniczno-urbanistycznymi, naturalnymi oraz wydarzeniami społecznymi, stworzenie możliwości prezentacji własnej twórczości na forum miejskim dla wszystkich mieszkańców. Konkurs kończy się wernisażem pokonkursowym obejmującym wyłonienie i uhonorowanie laureatów w Galerii Miejskiego Ośrodka Kultury w Zabrzu. Temat konkursu w 2017 r. brzmiał: „Industrialne” ukazanie oblicza Zabrze.

Liczba uczestniczących w imprezie – około 150 osób każdego roku.

– Idą Święta - Zabrzeński Jarmark Bożonarodzeniowy

Impreza dwudniowa organizowana na Placu Wolności w Zabrze na którą składają się Parada św. Mikołaja (otwarcie jarmarku) oraz Impreza Świąteczna (zakończenie jarmarku). Podczas dwóch dni imprezy na odwiedzających czeka szereg atrakcji m.in.: widowiskowa Parada Św. Mikołaja z fajerwerkami, występy dzieci, konkursy z nagrodami, anioły na szczudłach, karuzela, koncerty kapeli góralskiej, przekazanie Betlejemskiego Światła Pokoju, Wigilia dla mieszkańców, spektakle teatralne oraz występ Górniczej Orkiestry Dętej „Makoszowy”. Imprezę uświetnia wystrzałowa wyrzutnia śniegu i konfetti oraz rozdawanie żywych choinek mieszkańcom miasta. Liczba uczestniczących w imprezie – około 1 500 osób każdego roku.

Na podkreślenie zasługuje działalność, która była realizowana w jednym z pomieszczeń, znajdujących się w budynku głównym Miejskiego Ośrodka Kultury, które nazywane jest tzw. GALERIĄ MOK. Galeria MOK stanowi aktywną przestrzeń, sprzyjającą wymianie myśli artystycznej i wzajemnych doświadczeń, jest miejscem chętnie odwiedzanym przez artystów. Spotkania te promują wizerunek Zabrze jako miejsca otwartego i przyjaznego inicjatywom artystycznym. Głównym założeniem działalności jest promocja twórczości zabrzeńskich artystów oraz wspieranie młodych twórców, stawiających pierwsze kroki w środowisku artystycznym, ale również integracja środowiska artystycznego i wymiana doświadczeń, inspirowanie uczniów do podjęcia edukacji w artystycznych szkołach wyższych.

W Galerii MOK w latach 2016 - 2017 organizowane były:

- wystawy artystów o zasięgu lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym;
- wystawy tematyczne poruszające istotne tematy kulturowe, społeczne, historyczne;
- prezentacje dorobku uzdolnionych artystów amatorów - młodzieży, studentów i dorosłych, m.in.: młodzieży Zespołu Szkół Plastycznych w Zabrze, studentów ASP z Katowic, Grupy Obsydian 18.
- warsztaty tematyczne z historii, sztuki, kultury i działalności kreatywnej, np.: warsztaty historyczne, malarskie, ilustracji;
- spotkania z cenionymi twórcami kultury śląskiej - malarzami, rzeźbiarzami, muzykami, fotografami, grafikami i pisarzami;

- konkursy artystyczne z dziedziny fotografii, sztuki i literatury, m.in.: Kreatywne Zabrze - konkurs fotograficzny, konkurs na najładniejszą ozdobę świąteczną.

Jednym z ww. projektów była wystawa „Kresowianie na Śląsku” poświęcona tradycji kresowej, kulturze, architekturze, a także historii wzajemnych kontaktów Kresowian i Górnoślązaków, w tym związanych twórczo z Zabrzem. Wystawie towarzyszyły wykłady podczas których uczniowie zabrzańskich szkół oraz dorośli mieszkańcy Zabrza i okolic poznawali wycinek dramatycznej historii XX wieku, która nierozzerwalnie wpłynęła na związek Górnego Śląska i Kresów. Osobną część stanowiła opowieść o Zabrze, których rodzice lub oni sami urodzili się na Kresach, i wybrali Zabrze do życia i pracy twórczej. Pośród mieszkańców Zabrza i okolic znajdziemy wiele wybitnych postaci – ludzi sportu, kultury, a także lekarzy oraz architektów. Wystawa przygotowana wspólnie z Muzeum Historii Katowic.

Aktywna Dzielnicowa Z DOK

Działania statutowe Miejskiego Ośrodka Kultury skierowane są również na potrzeby środowiska lokalnego, które skupia się wokół Dzielnicowych Ośrodków Kultury.

Przykładowe projekty, realizowane w filiach MOK:

- Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Biskupicach - konkursy recytatorskie: „Nasi sąsiedzi”, „Poezja i Proza w języku Shakespeare’a”, oraz „Z Gałczyńskim łatwiej...”, Śląskie Śpiewanie - eliminacje rejonowe do Regionalnego Przeglądu Pieśni im. prof. A. Dygacza przy współorganizacji ze Związkiem Górnośląskim, Moja świetlica – Mój świat program dofinansowany ze środków EFS i organizowany wspólnie z Zabrzańskim Stowarzyszeniem Droga, jarmark adwentowy z jasełkami.
- Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Pawłowie - festiwal piosenki angielskiej, przegląd piosenki religijnej Pieśnią chwalmy Pana, przegląd piosenki ekologicznej, festyny dzielnicowe, jarmark adwentowy oraz Projekt Śmieci pod lupą przy współorganizacji z Wydziałem Ekologii Urzędu Miejskiego w Zabrzu oraz projekt Twórcy stąd przy współpracy z Radą Dzielnicową.
- Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Kończycach - Festyn rodzinny z okazji rocznicy obchodów Powstań Śląskich przy współpracy z Radą Dzielnicową, święto

pieczonego ziemniaka, barbórkowy babski comber, gry planszowe ZKF, działania rekreacyjno- sportowe na terenie zielonym ośrodka.

- Świetlica Dzielnicowa Grzybowice - Rockowe pojedynki - muzyczne starcie zespołów lokalnych na scenie świetlicy, Dzień Dziecka we współpracy ze szkołą, Jesienne Jam Session - muzyczne spotkania dla mieszkańców, turnieje szachowe dla dzieci i dorosłych.
- Kino Roma - przeglądy filmowe nawiązujące do wydarzeń społecznych i historycznych, projekty kulturalne związane z polską i światową kinematografią, seanse filmowe, bajkowe kino dla dzieci.

Muzeum Miejskie

Galeria Muzeum Miejskiego Café Silesia

ul.3-go Maja 6

tel.32/777 05 01

Administracja i działy merytoryczne,

ul. Powstańców Śląskich 3,

tel.32/271 56 89, 32/271 70 56

muzeum@muzeum-miejskie-zabrze.pl

www.muzeum-miejskie-zabrze.pl

Zdjęcie 36. Galeria Muzeum Miejskiego Café Silesia ul.3 Maja 6, źródło: um.zabrze.pl

Tabela 31. Działalności Muzeum Miejskiego w latach 2016 i 2017

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2016 rok	wykonanie 2017 rok
1.	Liczba wystaw	25	25
2.	Liczba lekcji muzealnych	89	167
3.	Całkowita liczba zwiedzających	8 297	9 470

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Muzeum Miejskie w Zabrzu dokumentuje historię i dorobek kulturowy miasta Zabrze oraz dzieje i dziedzictwo kulturowe regionu Górnego Śląska, integralnie związane z Zabrzem. Oprócz gromadzenia, przechowywania, opracowywania i udostępniania zbiorów prowadzi również działalność oświatową zwłaszcza w zakresie edukacji lokalnej i regionalnej. Z końcem stycznia 2014 roku Muzeum Miejskie w Zabrzu przeniosło się do nowej siedziby przy ul. Powstańców Śląskich 3, gdzie mieści się administracja, działy merytoryczne, magazyny zbiorów oraz sala ekspozycyjna. Aktualna struktura Muzeum Miejskiego w Zabrzu wynika ze statutu nadanego w 2012 roku. Działają w nim trzy działy merytoryczne: historii, kultury, plastyki oraz dział dokumentacji, oświaty i promocji.

- Dział Historii gromadzi i opracowuje zbiory z zakresu historii Zabrza w szczególności od przełomu XVIII/XIX w. do współczesności. Posiada także kolekcje kartografii śląskiej, śląskich druków religijnych, pocztówki śląskiej, numizmatyczną i medalierską. Dodatkowo gromadzi zbiory związane z Polskimi Siłami Zbrojnymi na Zachodzie 1939 – 1947.
- Dział Kultury dokumentuje i opracowuje zbiory z zakresu tradycyjnej kultury ludowej i środowisk robotniczych śląskiej ludności rodzimej, ze szczególnym uwzględnieniem Zabrza w jego obecnych granicach (kultury i obyczajowości zawodowej, kultury życia codziennego i odświętnego, obyczajowości sąsiedzkiej). Dział posiada kolekcje: ubiorów ludowych (grupa rozbarska), narzędzi rolniczych, sprzętów gospodarstwa domowego oraz wyposażenia robotniczych i drobnomieszczańskich wnętrz mieszkalnych. Na szczególną uwagę – ze względu na rzadkość występowania – zasługuje kolekcja judaików, głównie przedmiotów związanych z życiem religijnym.

- Dział Plastyki obejmuje dwie odrębne jednostki, to jest: Sekcję Sztuki oraz Sekcję Plastyki Nieprofesjonalnej. Sekcja Sztuki gromadzi i dokumentuje artystyczną aktywność zabrzańskiego środowiska plastycznego oraz obiekty malarstwa, grafiki i rzeźby współczesnej o szerokiej skali tematycznej formalnej, ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk wybitnych o randze ponadlokalnej. Sekcja Plastyki nieprofesjonalnej gromadzi i opracowuje w szerokim zakresie różne formy wypowiedzi plastycznej, zwłaszcza autentycznie samorodnej, osobistej – artystów ze śląskich środowisk nieelitarnych.
- Dział Dokumentacji, Oświaty i Promocji: zajmuje się dokumentacją bieżącej działalności merytorycznej muzeum, działalnością oświatową i promocyjną, oraz obsługą przygotowywanych wystaw i bieżących ekspozycji.

Wybrane wystawy/ wydarzenia zorganizowane przez Muzeum Miejskie w roku 2017:

- Pieniądz zastępczy na Górnym Śląsku 1914-1924
Na wystawie zaprezentowano różne rodzaje pieniędzy zastępczych z terenu całego niemal Górnego Śląska, a także numizmaty w formie żetonów i monet oraz różnego rodzaju bony i banknoty. Szczególne miejsce na wystawie poświęcono banknotom z okresu plebiscytu. Mnogość przedstawionych form, formatów i treści stanowiła nie lada gratkę zarówno dla historyków jak i kolekcjonerów.
Tematyce pieniądza zastępczego poświęcony został również wykład Piotra Kalinowskiego pt. Notgeldy, żetony, bony... różnorodność form pieniądza zastępczego na Górnym Śląsku.
- „Pewniak” w każdy czwartek. 60-lecie Głosu Zabrze i Rudy Śląskiej
Na wystawie można było obejrzeć archiwalne wydania tygodnika, pamiątki związane z jego działalnością, wiele niepublikowanych dokumentów. Można było również poznać proces przygotowywania gazety do druku oraz wiele ciekawostek, związanych z redagowaniem pisma.
- Nikifor
Na wystawie znalazły się 74 obrazy Nikifora; głównie akwarele oraz kilka rysunków. Jedną z atrakcji towarzyszących ekspozycji był pokaz filmu „Mój Nikifor”, w reżyserii Krzysztofa Krauze. W dniu 6 kwietnia w kinie "Roma" w Zabrzu odbył się specjalny pokaz filmu a po nim kuratorskie oprowadzanie

po wystawie. Ponadto na najdłuższy weekend roku 2017 Muzeum przygotowało program: Majówka z Nikiforem; podczas którego w dniach 29, 30 kwietnia oraz 1 i 3 maja zaproszono wszystkich chcących zmierzyć się z techniką malowania akwarelami na zajęcia plastyczne „Według Nikifora”.

- Max Steckel 1870-1947. Fotograf i wydawca
Wystawa ukazującą dorobek najwybitniejszego fotografa działającego na Górnym Śląsku pod koniec XIX i w trzech pierwszych dekadach XX wieku; znanego przede wszystkim jako fotografa przemysłu. Na wystawie można było obejrzeć łącznie ok. tysiąc jego prac.
- Elegancja w parze z prostotą. Dzbanki z kolekcji Beaty i Witolda Goczolów.
Pokazano dzbanki do kawy i herbaty firmy Bausher, uzupełnione o mleczniki, cukiernice, filiżanki oraz spodki.
- Sportowi Mistrzowie Zabrze
Wystawa ukazywała sukcesy największych sportowych gwiazd, związanych z naszym miastem.
- Generał Charles De Gaulle Na Śląsku. W 50 rocznicę historycznej wizyty
Ekspozycja przypominała pobyt słynnego prezydenta Francji w Polsce i w Zabrzu.
- Zabrzeńska Siódemka. Historia miejscowych stacji i przystanków kolejowych
Wystawę udostępniono w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa. Została ona oparta o dokumentację archiwalną, materiał ilustracyjny, artefakty zachowane na terenie miasta czy zabytki związane z kolejnictwem.
- Tyty i zeszyty. Szkolne pamiątki i dokumenty z kolekcji Piotra Szafarza.
Wystawa była drugą z cyklu, prezentującą w roku 2017, przedmioty zgromadzone przez zabrzeńskich kolekcjonerów. Pokazywała dorobek Piotra Szafarza, który wykonywany zawód nauczyciela połączył z pasją kolekcjonerską.
Strażnik pamięci. Kazimierz Szoltysek 50-lecie pracy twórczej
Na wystawie zostały zaprezentowane grafiki oraz akwarele. Spotkanie z autorem odbyło się 5 grudnia, podczas którego Kazimierz Szoltysek opowiadał o swej pasji i pracy artystycznej.
- Mirador - W Galerii Muzeum Café Silesia instalacje i obrazy zaprezentował Paweł Szeibel.

- Cytra – zapomniany instrument, ze zbiorów Ali i Jerzego Foremny
To trzecia w 2017 r. ekspozycja, prezentująca dorobek zabrzańskich kolekcjonerów.

Pozostała działalność prowadzona przez Muzeum Miejskie w roku 2017:

- Działalność edukacyjna Muzeum Miejskiego
Muzeum Miejskie w zakresie działalności edukacyjnej prowadziło w latach 2016 i 2017 lekcje muzealne, oprowadzało po wystawach oraz prowadziło zajęcia warsztatowe. Wybrane tematy ww. zajęć to:
 - Sztuka na co dzień – zajęcia dla dorosłych
 - Mama, tata i ja – zajęcia dla dzieci młodszych
 - Zabawa obrzędowa „Powitanie wiosny” – dla dzieci młodszych
 - Zwyczaje wielkanocne na Górnym Śląsku – dla dzieci młodszych
 - Dzień Flagi - zajęcia dla dzieci i dorosłych
 - Zabawa obrzędowa „Andrzejki” – dla dzieci młodszych
 - Plebiscyt i powstania na Górnym Śląsku – dla młodzieży szkół ponadpodstawowych
- Badawczy projekt wieloletni
Elektroniczny słownik biograficzny Żydów w Zabrzu - tylko w 2017 roku wprowadzono 93 nowe biogramy, uzupełniono 358 biogramów oraz wprowadzono 1110 nowych plików graficznych. Obecnie w słowniku znajdują się 3152 biogramy ilustrowane 5629 plikami graficznymi.
- „Spotkania w Muzeum”
W 2017r. kontynuowano również cykl comiesięcznych „Spotkań w Muzeum” .
Wybrane z nich to:
 - Spotkanie z szopkarzem: Andrzejem Malikiem,
 - Spotkanie z legendą: Markiem Kąpą,
 - Notgeldy... spotkanie z Piotrem Kalinowskim,
 - Spotkanie pt. „Promocja Kronik Zabrza 8/ 25/2016”
 - Historia kolekcjonerstwa europejskiego . B. W. Goczoł,
 - Spotkanie z legendą - Jan Banaś,
 - Spotkanie z legendą - Jan Kowalski,
 - Ewangelicy w Zabrzu. W 500 rocznicę Reformacji,
 - Historia jednego lokalu. Od Café Silesia do restauracji Obywatelskiej,
 - Spotkanie z artystą - Kazimierz Szofłysek.
- Rajdy Rowerowe połączone z oprowadzaniem po obiektach znajdujących się na ich trasie. W ramach działalności popularyzatorskiej w 2017r. Muzeum zorganizowało wraz z Zabrzańską Masą Krytyczną 4 rajdy rowerowe:

- Pyrlik i żelazko
 - Śladem zabrzańskich ewangelików
 - Śladem kolei
 - Śladem figur na budynkach.
- Konferencja Naukowa
- VIII Konferencja Naukowa Muzeum Miejskiego w Zabrzu pod patronatem Prezydent Miasta Zabrze Małgorzaty Mańki-Szulik została poświęcona szkolnictwu. Jej temat brzmiał: „Zabrze – oświata, wychowanie, szkolnictwo wyższe”.
- Zwiedzanie Świątyń
- W zakresie prac popularyzatorskich Muzeum kontynuowało cykl spotkań z historią i architekturą zabrzańskich kościołów Sacrum videre – zobaczyć sacrum. Dzięki pracownikom Muzeum Miejskiego mieszkańcy Zabrze mogli zwiedzić i poznać historię ewangelickiego kościoła Pokoju, kościoła św. Wawrzyńca, kościoła św. Anny, kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rokitnicy i kościoła św. Antoniego. Zwiedzaniu towarzyszą okolicznościowe wystawy.

Miejska Biblioteka Publiczna

ul. ks. J. Londzina 3

tel./fax: 32/271 42 24, 32/271 73 57

biblioteka@biblioteka.zabrze.pl

www.biblioteka.zabrze.pl

Zdjęcie 37. Miejska Biblioteka Publiczna ul. ks. J. Londzina 3, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Tabela 32. Działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej w latach 2016 i 2017

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2016 rok	wykonanie 2017 rok
1.	Liczba odwiedzin w czytelnich i wypożyczalni	224 437	207 600
2.	Liczba odwiedzin w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej	2 502	2 981
3.	Liczba czytelników w tym:	26 383	24 581
3.1	nowozapisanych	1 816	1 623
4.	Liczba wypożyczeń	469 019	449 295
5.	Liczba wypożyczeń międzybibliotecznych	0	0
6.	Liczba wydawnictw	1	2
7.	Liczba sesji i wykładów	1	4
8.	Liczba wystaw	80	75
9.	Liczba imprez	772	898
10.	Liczba grup zwiedzających	50	50

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

Miejska Biblioteka Publiczna posiada obok Wypożyczalni Centralnej w budynku Dyrekcji, Czytelnię oraz 20 filii na terenie miasta. Każda dzielnica posiada filię biblioteczną. Obok działalności podstawowej, w placówce prowadzona jest szeroka działalność kulturalna. Biblioteka udostępnia swoje zasoby opracowane cyfrowo w ramach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej (zakładka – Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu).

Wybrane Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2017 r.:

- Prowadzone projekty:

W 2017 roku Miejska Biblioteka Publiczna pozyskała w ramach programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego ponad 40 tys. zł. Dzięki zdobytym funduszom zrealizowano 3 projekty o łącznej wartości ponad 85 tys. zł:

- „Książka na piątkę znakomity początek” - mający na celu promocję wartościowej literatury wśród dzieci i młodzieży. W ramach projektu zorganizowano lekcje tematyczne, warsztaty tworzenia lapbooków, warsztaty dla rodziców i nauczycieli „Sztuka czytania”, warsztaty dla młodzieży „Czytając czytam świat”, spotkania autorskie (m.in. Renata Piątkowska, Paweł Beręsewicz), czy wreszcie seminarium

z udziałem m.in. Michała Rusinka i Iwony Chmielewskiej. Łącznie odbyło się 56 wydarzeń dla przeszło 1.600 uczestników .

- „Czeskie inspiracje – nie tylko literackie” - mający na celu promocję literatury i kultury czeskiej. W ramach projektu zorganizowano warsztaty dla dzieci „Poznaję świat z krecikiem”, koncert rockowy, pokazy filmów czeskich, gościliśmy Aleksandra Kaczorowskiego oraz podróżowaliśmy do Ostrawy i Frydka-Mistka – „Śladami czeskich pisarzy”. Podsumowaniem projektu było seminarium z udziałem Kamy Buchalskiej, redaktor naczelnej wydawnictwa Czeskie Klimaty, czy Richarda Žabki, zastępcy burmistrza Frydka-Mistka. Łącznie odbyło się 29 wydarzeń dla przeszło 1.100 uczestników.
- "Warsztaty dla bibliotekarzy: kierunek rozwój" - w ramach projektu zorganizowano 7 warsztatów dla ponad 100 bibliotekarzy oraz wizytę studyjną do Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie.

– Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich

Przeprowadzono happening z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich na terenie zabrzańskiego „Płatana”, w którym uczestniczyło ponad 300 osób.

– Narodowy Dzień Czytania

Zorganizowano akcję „Narodowego Czytania” w trakcie „Zabrzeńskich Dożynek Miejskich”. W wydarzeniu uczestniczyło ponad 200 osób.

– Spotkania Autorskie

Jak co roku istotnymi wydarzeniami w działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej były spotkania autorskie, a szczególnie:

- spotkanie autorskie z Krzysztofem Czyżewskim - animatorem kultury, poetą, eseistą, redaktorem, inicjatorem i Prezesem Fundacji „Pogranicze” (w spotkaniu uczestniczyło 30 osób),
- spotkanie z ciekawą i bardzo obiecującą zabrzańską poetką Ewą Olejarz (w spotkaniu uczestniczyło 27 osób),
- spotkanie z Aleksandrem Kaczorowskim, Piotrem Paczullą, Kamila Buchalską i dr Małgorzatą Kalitą (w ramach projektu „Czeskie inspiracje - nie tylko literackie”) oraz Kazimierzem Szymeczko, Renatą Piątkowską, Waldemarem Cichonim, Iwoną Chmielewską, Pawłem Beręsewiczem i Michałem Rusinkiem (kolejny projekt wsparty środkami Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Książka na piątkę – znakomity początek”),
- cykl „Spotkań z Historią” organizowany wspólnie z Instytutem Pamięci Narodowej w Katowicach, między innymi: „Repatriacje – wysiedlenia – migracje na Górnym Śląsku jako obszar transferu ludności w XX wieku” z udziałem dr. Bogusława Tracza, dr. Sebastiana Rosenbauma i Zbigniewa Gołasza (IPN Katowice) oraz „Polska czy Niemcy? O Górnym Śląsku w czasie plebiscytu i powstań śląskich” z udziałem Józefa Krzyka

- i Zbigniewa Gołasza. W sumie w 5 spotkaniach uczestniczyło 299 uczestników.
- spotkania z podróżnikami Piotrem Kozialem („Rowerem przez Japonię”), Łukaszem Wacem („Maroko - trzecia dzielnica Frankfurtu”), Mariuszem Urbankiem („Podróże osoby niepełnosprawnej z rowerem w tle”), Piotrem Strzeleckim („Nepal”), Piotrem Paczullą („Czechy”), Joanną Anderson („Republika Południowej Afryki”) i Manuelą Szymańską (Japonia). W sumie w 16 spotkaniach udział wzięło 358 osób,
 - spotkanie z Natalią Budzyńską, połączone z promocją jej książki „Brat Albert. Biografia” (w spotkaniu uczestniczyło 200 osób).
- Konferencje i inne wybrane wydarzenia
- Konferencja „Zabrzanie razem dla rodziny – obszary miłości” z okazji X Metropolitalnego Świąta Rodziny (80 uczestników);
 - Imprezy Tygodnia Bibliotek (8-15 maja), w ramach których szczególnie licznie czytelnicy uczestniczyli w „Odjazdowym Bibliotekarzu – 2017” (ponad 400 rowerzystów z Zabrza i Gliwic);
 - „Świąteczny kiermasz, czyli Szopka z Książkami”, na którym swoją bogatą ofertę – ponad 500 tytułów - zaprezentowało wydawnictwo "Znak", a 10% dochodu ze sprzedaży książek zostało przekazane na schronisko dla bezdomnych prowadzone przez Zabrzańskie Koło Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta (200 uczestników),
 - Akcje „Zima i Lato w bibliotece – 2017”,
 - Dwa wieczory literackie inspirowane pamięcią o św. Janie Pawle II,
 - Wernisaże zabrzańskich plastyków nieprofesjonalnych,
 - Spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki,
 - Wieczorki poetyckie,
 - Promocje książek, np. albumu „Sportowcy z Zabrza”,
 - „Noc Bibliotek”.
- Działalność wydawnicza i promocyjna
- Jednym z istotniejszych wydarzeń realizowanych przez zabrzańską bibliotekę było wydanie piątego albumu z cyklu „Dzielnice Zabrza”. Publikacja „Nasze Mikulczyce” stała się dostępna dla mieszkańców miasta od grudnia 2017 r., a jej promocja miała miejsce 11 grudnia 2017 roku w Młodzieżowym Domu Kultury nr 1 w Zabrze-Mikulczycach - uczestniczyło w tym wydarzeniu ponad 200 mieszkańców naszego miasta.

Muzeum Górnictwa Węglowego

Dyrekcja i sekretariat

ul. Jodłowa 59

41-800 Zabrze

tel. 32 630-30-91

fax. 32 277-11-25

e-mail: biuro@muzeumgornictwa.pl

<https://muzeumgornictwa.pl/>

Zdjęcie 38. Budynek dyrekcji Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu przy ul. Jodłowa 59, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Tabela 33. Działalności Muzeum Górnictwa Węglowego w latach 2016 i 2017

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2016 rok	wykonanie 2017 rok
1	Liczba wystaw	37	31
2.	Liczba lekcji muzealnych	1725	1185
3.	Liczba imprez, koncertów, sesji naukowych, wykładów	84	66
4.	Całkowita liczba zwiedzających	154 194	153 386

Źródło: Muzeum Górnictwa Węglowego,

Muzeum Górnictwa Węglowego jest obecnie największą instytucją turystyczno-kulturalną w Zabrzu, z bogatą ofertą turystyczną, edukacyjną i muzealną,

zorientowaną przede wszystkim na odkrywanie górniczego dziedzictwa regionu. Od 2 kwietnia 2013 roku Muzeum stanowi jeden podmiot, powstały po połączeniu Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „Guido” i Muzeum Górnictwa Węglowego. Muzeum zarządza dwoma kompleksami pokopalnianymi:

- Kompleksem Kopalni Guido
- Kompleksem Sztolni Królowa Luiza

Kompleks Kopalni Guido to część infrastruktury Muzeum, związana z dawną kopalnią Guido, zlokalizowana w Zabrzu przy ul. 3-go Maja 93. Kompleks jest w pełni zrewitalizowany i udostępniony do potrzeb ruchu turystycznego. W efekcie prowadzonych w poprzednich latach działań rewitalizacyjnych, oferta turystyczna, kulturalna i edukacyjna realizowana jest w oparciu o ponad 3,5 kilometry podziemnych wyrobisk górniczych na trzech poziomach:

- 320 – podstawowa trasa turystyczna wraz z tzw. strefą k8 – strefą kultury, konferencji i salą kinową,
- 170 – poziom św. Barbary z kaplicą poświęconą świętej,
- 355 – poziom tzw. starej kopalni i szychty, gdzie turyści poznają tajniki pracy górników.

Częścią kompleksu są także obiekty obsługi ruchu turystycznego wraz z parkingami i Hostel Guido – zaplecze noclegowe dla turystów wraz z częścią gastronomiczną. Kompleks Sztolni Królowa Luiza to część infrastruktury Muzeum, oparta m.in. na zabudowaniach dawnej Kopalni Królowa Luiza obejmująca:

- Obiekt przy ul. Karola Miarki – budynek obsługi ruchu turystycznego wraz z historycznym wylotem Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej,
- Główną Kluczową Sztolnię Dziedziczną – wyrobisko drażone w latach 1799-1863, w celu odwodnienia kopalń skarbowych i transportu węgla do kanału Gliwickiego, obecnie w końcowej fazie prac inwestycyjnych związanych z jej udrożnieniem i udostępnieniem dla ruchu turystycznego,
- Infrastrukturę przy ul. Sienkiewicza – obejmującą obiekty naziemne udostępnione zwiedzającym, edukacyjną wystawę plenerową Park 12C, Bajtel Grubę - Zabawkową Kopalnię dla Dzieci oraz podziemne wyrobiska zaadaptowane i udostępnione dla potrzeb m.in. edukacji kulturalnej.
- Infrastrukturę przy ul. Wolności 408-410 – strefa naziemna dawnej kopalni Królowa Luiza z zachowanymi zabudowaniami przemysłowymi;

infrastruktura w części zrewitalizowana i udostępniona turystom na cele kulturalne, turystyczne i edukacyjne.

Oprócz ww. obiektów w skład infrastruktury muzeum wchodzi też gmach Muzeum przy ul. 3-go Maja 19, a także od 2017 roku wieża ciśnień przy ul. Zamoyskiego. Muzeum, w oparciu o posiadane zasoby prowadzi działalność kulturalną, turystyczną i edukacyjną, organizuje koncerty oraz przedstawienia teatralne, wydarzenia plenerowe i uroczystości związane z górnictwem. Istotną częścią funkcjonowania Muzeum jest także działalność naukowo-badawcza i popularyzatorska. Wraz z Miastem Zabrze Muzeum rozpoczęło starania o nadanie zabytkowym kompleksom pogórniczym Zabrze statusu Pomnika Historii.

Działalność kulturalna Muzeum Górnictwa Węglowego:

– Cykliczne imprezy promujące dziedzictwo kulturowe w 2017:

- „Noc muzeów” -

W roku 2017 przebiegała pod hasłem „Po nitce do ... węgla”. Obok zwiedzania stałych ekspozycji, obiektów Muzeum publiczności jak co roku zaproponowano wystawy czasowe, prelekcje, spotkania, pokazy, spektakle, atrakcją była możliwość zwiedzania podziemi kopalni „Królowa Luiza” oraz kopalni „Guido” w całkowitych ciemnościach, tylko przy świetle górniczych lamp.

- „Industriada”

Święto Szlaku Zabytków Techniki, jest to największy jednodniowy festiwal kultury dziedzictwa przemysłowego w Europie Środkowo-Wschodniej, w którym Muzeum bierze aktywny udział. Ósma edycja Industriady miała miejsce 10 czerwca 2017 r. Organizowana była pod hasłem „W rytmie maszyny”. Wyjątkową atrakcją tej edycji było przedpremierowe zwiedzanie podziemi Sztolni Królowa Luiza. Pozostałe wydarzenia, jak co roku odbywały się w kopalni „Guido”, strefie naziemnej kopalni „Królowa Luiza” (ul. Wolności 410) oraz podziemiach i powierzchni kopalni „Królowa Luiza” przy ul. Sienkiewicza 43.

- Programy barbórkowe

Corocznie odbywają się w miesiącach listopad – grudzień. Zajęcia ze sfery edukacji regionalnej, szczególnie śląskich tradycji górniczych. Ten specyficzny

oświatowy program, w stosownej do wieku uczestników formie, przybliżał ważne dla naszej kultury różne aspekty życia dawnych górnośląskich górników - ciężką niebezpieczną pracę, dzień codzienny i świętowanie, sferę ducha.

- Europejskie Dni Dziedzictwa

W ramach obchodów EDD prowadzonych w 2017 roku pod hasłem „Dziedzictwo krajobrazu – krajobraz dziedzictwa” zorganizowano w dniu 9 września 2017 r. „Spacer po Borsigwerku” – czyli zwiedzanie osiedla robotniczego z lat 1863-1878 (zwanego „robotniczym Eldorado”).

- Pozostała działalność kulturalna MGW w 2017r.

Działalność kulturalna instytucji skupiała się na organizacji spektakli teatralnych, koncertów i innych wydarzeń o charakterze kulturalno-rozrywkowym. Do najważniejszych organizowanych corocznie należały:

- Międzynarodowy Festiwal im. Krzysztofa Pendereckiego

W roku 2017 Festiwal odbywał się w Kopalni „Guido”, Sztolni Królowa Luiza oraz siedzibie Filharmonii Zabrzeńskiej. Podczas koncertu inauguracyjnego 23 września w Kopalni „Guido” wykonane zostały Wariacje Goldbergowskie Jana Sebastiana Bacha oraz Trio smyczkowe i Duo concertante Krzysztofa Pendereckiego. Finałowy plenerowy koncert „Siedem bram Jerozolimy” odbył się 29 września w kompleksie Sztolni Królowa Luiza, z udziałem gwiazd światowego formatu, orkiestry Sinfonietta Cracovia pod dyktando samego Krzysztofa Pendereckiego i Chóru Filharmonii Krakowskiej.

- Festiwal WATCH DOCS w Kopalni Guido

Jedna z dwóch największych na świecie imprez filmowych poświęconych prawom człowieka, prezentujących filmy dokumentalne, w których zaangażowanie na rzecz praw jednostki łączy się ze sztuką filmową. Każdego roku na festiwalu pokazywanych jest blisko siedemdziesiąt światowej klasy filmów, które w Polsce ogląda łącznie ponad kilkadziesiąt tysięcy widzów.

- Koncert Chopin industrialnie

12 lutego 2017 Kopalnia Guido przeniosła swoich gości do dziewiętnastowiecznego saloniku, w którym było można wysłuchać dzieł największych muzycznych klasyków.

- Wybrane spektakle teatralne, koncerty i pozostałe wydarzenia w roku 2017:
 - „Długa Berta” – spektakl w wykonaniu grupy teatralnej Kukufas,
 - „Synek” – monodramat w wykonaniu Marcina Gawła Górnicze kolędowanie z orkiestrą dętą Makoszowy,
 - Wielka Gala Opery Pekińskiej,
 - Koncert „Chopin industrialnie”, wyk. Piotr Kościk,
 - Koncert Shannan – Dzień św. Patryka na Guido,
 - Koncert zespołu „Myslovitz”,
 - „Planszówkowa szychta” Koncert zespołu „Nocny SuperSam”,
 - Koncert: Marek Piowczyk Trio,
 - Koncert „Beltaine”,
 - Urodziny sztandaru – piknik w Parku Techniki Wojskowej,
 - Koncert Regnara Olafssona,
 - „Alicja w krainie węgla” – weekendowy „Dzień Dziecka”,
 - Wojskowy Piknik Rodzinny,
 - Koncert Toma James’a,
 - Koncert Hansa Andriasa,
 - Spektakl teatralny „Podróże przez sny. I powroty”,
 - Koncert Quebonafide,
 - Koncert Papieski „Młodzi Nowego Tysiąclecia”,
 - Dinognaty na grubie,
 - Koncert zespołu NeuOberschlesien,
 - Koncert Tim McMilan , Rachel Snow,
 - Koncert zespołu Another,
 - „Kaj jest bebok? W poszukiwaniu kradzieja”,
 - „Górnicy ci ja, górnik. Barbórka dla bajtli”,
 - Koncert zespołu Public Service Broadcasting,
 - Koncert grupy SBB,
 - Przedstawienie teatru Nieoetykietkowani,
 - Koncert chóru Rezonans con tutti,

Działalność wystawiennicza Muzeum Górnictwa Węglowego:

- Wystawy stałe wg stanu na rok 2017:
 - Dzieje techniki w polskim górnictwie węglowym,
 - Historia środków łączności w górnictwie polskim,
 - Miernictwo górnicze,
 - Skarby ziemi,
 - U hajera w familoku,
 - W skarbnikowym królestwie,
 - U górnika gro muzyka,
 - Górnicze stroje i insygnia,
 - Barbara Świąta o górnikach pamięta,

- W kręgu myśli i talentu. Uczni i szkolnictwo górnicze w Polsce,
 - Z górniczą lampą przez wieki,
 - Wszystko zaczęło się od węgla,
 - Tajemnice lasu karbońskiego,
 - Maglowanie, szpanowanie, klachanie.
 - Kopalnia Edisona,
- Wybrane wystawy czasowe zrealizowane w roku 2017:
- „Patrimonium et oeconomia. Papiery wartościowe ze zbiorów Krzysztofa Stachowicza”,
 - „Stan wojenny w regionie śląsko-dąbrowskim”,
 - „Piękno odzyskane.” Wystawa poświęcona konserwacji zespołu negatywów szklanych ze zbiorów Muzeum Górnictwa Węglowego,
 - „Żywy album przyrody”,
 - „Po nitce do węgla”,
 - „Struktura pejzażu - fotografie Marka Stańczyka”
 - „Rozbudowa kolekcji sztuki nieprofesjonalnej w zbiorach Muzeum Górnictwa Węglowego”, Prezentacja zakupionych dzieł,
 - „Solidarni z „Solidarnością”. Wsparcie dla „Solidarności” śląsko-dąbrowskiej w latach 1981-1989”,
 - „Asymilacja człowieka w przestrzeni poindustrialnej.”, wystawa fotograficzna,
 - „Przebudzenie.” Wystawa dzieł twórców intuicyjnych,
 - „Festiwal na piątkę - Fotograficzna retrospekcja”.

Działalność edukacyjna Muzeum Górnictwa Węglowego:

Zajęcia edukacyjne były prowadzone w budynku przy ul. 3 Maja 19 oraz na terenie kompleksu Sztolnia Królowa Luiza – przy ul. Sienkiewicza. Działalność edukacyjna obejmowała lekcje muzealne, zajęcia edukacyjne, warsztaty plastyczne oraz programy edukacyjne skierowane głównie dla najmłodszych. Do dorosłych odbiorców skierowane były przede wszystkim prelekcje, odczyty, spotkania z twórcami. Kontynuowano cykl odczytów dla dorosłych Akademia po Szychcie. W roku 2017 cykl w pierwszym półroczu realizowany był pod hasłem: „O górnośląskim przemyśle w Roku Reformacji na Śląsku” i objął 8 prelekcji, w drugim prelekcje poświęcono Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej.

- Zajęcia edukacyjne realizowane w kompleksie Sztolnia Królowa Luiza,
- Kulturalny Bajtel (przedszkole),
 - Mali pomocniczy sztygara (przedszkole),
 - Strefa kultury (dla klas I-VI szkół podstawowych),

- Strefa działań (dla klas IV-VI szkół podstawowych oraz gimnazjów),
 - Geostrefa (dla klas IV-VI szkół podstawowych oraz gimnazjów),
 - Geostrefa + (dla uczniów liceów),
 - Strefa techniki (dla klas IV-VI szkół podstawowych oraz gimnazjów),
 - Zajęcia edukacyjne w oparciu o eksponaty Parku 12C,
 - Bajtel Gruba,
 - Park Techniki Wojskowej, a w jego ramach: Dzień z życia wojskowego, Edukacja dla bezpieczeństwa – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół średnich.
- Oferta lekcji w muzeum
- "Dawno temu... czyli skąd wiemy o przeszłości?" (klasy IV szkoły podstawowej),
 - "Co to jest muzeum?" (klasy IV szkoły podstawowej),
 - "W jaki sposób człowiek opanował świat?" (klasy IV szkoły podstawowej),
 - "Tajemnica lasu karbońskiego" (klasy V szkoły podstawowej),
 - "O czym mówią kamienie?" (klasy V szkoły podstawowej),
 - "Przeszłość planety odczytana ze skał" (klasy VI szkoły podstawowej),
 - "Od niewolnika do silnika" (klasy VI szkoły podstawowej),
 - "Skały i skamienieliny - świadkowie burzliwych dziejów planety" (klasy I gimnazjum),
 - "Podziemne skarby. Rola i znaczenie górnictwa w gospodarce Polski" (klasy II gimnazjum),
 - "Energia skumulowana" (klasy III gimnazjum),
 - "Górny Śląsk - dzieje uprzemysłowienia",
 - „Piętno czy dar? Materialne świadectwo przemysłowej przeszłości Górnego Śląska”.
- Edukacja regionalna:
- "Kult świętej Barbary wśród górników śląskich",
 - "Górnik beztydzień i od święta (o zwyczajach zawodowych górników)",
 - "Świat dawnych gwarków (o pracy dawnych górników)",
 - "Strój górniczy (historia munduru i insygniów górniczych)",
 - "Tradycyjna rodzina górnicza na Śląsku",
 - "W skarbnikowym królestwie (świat legend górniczych)",
 - "W krainie kominów i szybów (karty z dziejów przemysłu górnośląskiego)",
 - "Skarby ziemi górnośląskiej (z dziejów górnictwa na Górnym Śląsku)",
 - "Zabytkowe dziedzictwo Zabrze",
 - „Stan wojenny w regionie śląsko-dąbrowskim”.
- Programy edukacyjne w 2017r.:
- „Randka z muzą” Cykl spotkań edukacyjnych (lekcji muzealnych, gawęd, warsztatów plastycznych, pokazów) przeprowadzonych podczas ferii zimowych związanych z tematyką śląską i górniczą.

- „Górnice Miasto Dzieci” (III edycja) – trwający 5 dni program edukacyjny dla dzieci spędzających wakacje w mieście. Realizowany na terenie MGW w kopalni „Guido”, Muzeum i kopalni „Królowa Luiza” (w podziemiach kopalni, Parku 12C, w Bajtel Grubie oraz Parku Techniki Wojskowej).
- „Tydzień Ziemi” (XXIV edycja) - realizowane cyklicznie, największe w województwie śląskim zadanie z pogranicza kultury i edukacji ekologicznej, obejmujące wystawy, „konkursy, Turnieje Wiedzy Ekologicznej, prelekcje, warsztaty i zajęcia edukacyjne, zwiedzanie zakładów przemysłowych i komunalnych Zabrze.
- „Politechnika Młodego Górnika” – Program edukacyjny realizowany w roku 2017 w okresie ferii zimowych, obejmujący warsztaty dla dzieci i młodzieży, m.in. robotykę i programowanie, doświadczenia z fizyki i chemii, pokaz możliwości druku 3D, zabawę z krzywymi lustrami.
- „Ekobajtel na Grubie” – cykl imprez i zajęć związanych z edukacją ekologiczną (kwiecień-sierpień 2017 r.) Zajęcia prowadzone na terenie Sztolni Królowa Luiza i Parku 12C w oparciu o znajdujące się tam urządzenia i instalacje. W programie warsztaty, prelekcje i pokazy zachęcające do ekologicznego postępowania i myślenia.

Działalność naukowo-badawcza

W Muzeum Górnictwa Węglowego w 2017r. prowadzono liczne badania w archiwach państwowych, kopalnianych, zakładowych, uczelnianych, muzealnych i bibliotekach, a także penetracyjne badania terenowe. Prowadzono odczyty, referaty, konsultacje i kwerendy. Główne kierunki badań:

- Dzieje przemysłu na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku,
- Między współzawodnictwem pracy a strajkami. Górnictwo w PRL,
- Górniczy Śląsk w twórczości artystycznej i literackiej,
- Życie codzienne rodziny górniczej,
- Ratownictwo i katastrofy górnicze,
- Kopalnia „Królowa Luiza” w Zabrzu. Technika – organizacja – ludzie,
- Dokumentacja likwidowanych zakładów górniczych,
- Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna,
- Kult Św. Barbary wśród górników kopalń węgla kamiennego,
- Niematerialne dziedzictwo kultury górniczej,
- Ochrona dziedzictwa materialnego górnictwa.

Muzeum realizowało również następujące programy badawcze dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

- „Patronackie osiedla robotnicze w Zabrzu: Borsigwerk, Zandka i kolonia Balletrema w Rokitnicy 1868-2016”. (realizacja 2016-2017r.). W ramach dwuletniego projektu naukowo-badawczego przeprowadzono badania terenowe - wywiady z mieszkańcami osiedli i kolonii robotniczych oraz kwerendy tematyczne archiwalno-biblioteczne. Efektem prac jest publikacja: „Kolonie robotnicze w Zabrzu i ich mieszkańcy. Żył się biednie, ale szczęśliwie”, red. B. Piecha-van Schagen, M. Węcki, Zabrze 2017.
- „Fenomeny kultury górników kopalń węgla kamiennego realizowane w czasie wolnym – trwanie i zmiana”. Projekt badawczy (realizacja 2017-2019r.) o charakterze interdyscyplinarnym, którego celem jest zbadanie, udokumentowanie i utrwalenie jednego z elementów kulturowego dziedzictwa górników kopalń węgla kamiennego na Górnym Śląsku.
- „Pamiętamy, dziękujemy za solidarność z Solidarnością”: Muzeum uczestniczyło w projekcie pt. „Pamiętamy, dziękujemy za solidarność z Solidarnością”, którego celem było upamiętnienie darczyńców oraz organizatorów pomocy dla osób represjonowanych oraz dla podziemnych struktur opozycyjnych w regionie śląsko-dąbrowskim w okresie lat 80.
- Węgiel – Archetyp Górnego Śląska
W 2017 roku zapoczątkowano cykl interdyscyplinarnych konferencji naukowych (we współpracy z Komisją Historii Śląska Polskiej Akademii Umiejętności) pod tytułem „Węgiel – Archetyp Górnego Śląska”.

Publikacje naukowe MGW

W 2017 roku pracownicy Muzeum publikowali artykuły w poczytnych publikacjach i prasie branżowej, wydawnictwach pokonferencyjnych. W tym czasie Muzeum było wydawcą lub współwydawcą następujących publikacji:

- „Kolonie robotnicze w Zabrzu i ich mieszkańcy. Żył się biednie, ale szczęśliwie”, red. B. Piecha-van Schagen, M. Węcki, Zabrze 2017.

- „Górnik Polski” Zeszyty Naukowe Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu nr 8-9 prezentujący wyniki prac badawczych pracowników naukowych Muzeum oraz badaczy współpracujących z instytucją.
- „De profundis ad Te clamamus. Świat górników w radiowych i telewizyjnych homiliach biskupów katowickich na uroczystość św. Barbary (1983-2016)” red. A. Wuwer, D. Szlachta, wydane we współpracy z Księgarnią św. Jacka w Katowicach.
- Muzeum współpracowało przy wydaniu publikacji „Kopalnie i huty Katowic”, red. G. Grzegorek, Oficyna wydawnicza „Prasa i Książka” w Katowicach.

Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu było w 2017 r. głównym organizatorem i współorganizatorem 4 konferencji naukowych:

- XI konferencja naukowa Dziedzictwo i historia górnictwa oraz wykorzystanie pozostałości dawnych robót górniczych”
- Konferencja „Zabrzanie – razem dla rodziny” z okazji X Metropolitalnego Święta Rodziny
- Konferencja naukowa „Węgiel – archetyp Górnego Śląska”
- XXI Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Kultura Europy Środkowej” której głównym tematem była „Praca, jej rola i funkcje społeczne na przestrzeni wieków w kontekście Europy Środkowej”. W ramach konferencji wygłoszone zostały 34 wykłady, które podzielone zostaną na pięć sesji:
 - Piśmiennictwo i media
 - W kręgu Kościoła
 - Praca w kontekście społecznym
 - Problemy grup zawodowych
 - W cieniu polityki

Zdjęcie 39. XXI Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Kultura Europy Środkowej”,
źródło: www.um.zabrze.pl

2.) Tworzenie warunków dla działalności kulturalnej

- Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej
- Budowa nowych siedzib dla istniejących instytucji kulturalnych

Działania realizowane w 2017r:

1. Modernizacja budynków Miejskiego Ośrodka Kultury

W latach 2016-2017 na potrzeby działalności MOK w latach 2016-2017 został wyremontowany obiekt nazwany Małą Salą, położony w Zabrzu, Park Hutniczy 11. Koszt inwestycji wyniósł 446 141 zł. Remont był częścią zadania inwestycyjnego pn. „Termomodernizacja obiektów Miejskiego Ośrodka Kultury w Zabrzu”. Projekt współfinansowany był ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W ramach robót remontowych na obiekcie Mała Sala należącego do Miejskiego Ośrodka Kultury wykonano m.in.: przyłącza elektroenergetyczne, wodociągowe, dokonano remontu pokrycia dachowego, wymieniono stolarkę okienną, drzwiową, wykonano izolacje, docieplenia ścian wraz z wyprawami tynkarskimi i malowaniem, wypłytkowano posadzki, wykonano instalacje, zamontowano urządzenia sanitarne, baterie, grzejniki.

Zdjęcie 40. MOK - Mała Sala przy ul. Park Hutniczy 11, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

2. Europejski Ośrodek Kultury i Turystyki Przemysłowej – wydatki na tą inwestycję zamknęły się w omawianym okresie kwotą 681 tys. zł (zadanie realizowane przez Muzeum Górnictwa Węglowego ze środków z dotacji celowej). W ramach tego zadania wykonano m. in.:

- zakup, dostawa i montaż sprzętu multimedialnego oraz elementów scenografii na potrzeby stworzenia podziemnej trasy turystycznej w wyrobiskach Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej,
- wykonanie projektu funkcjonalno-użytkowego w zakresie ogrzewania powietrza wlotowego do podziemnych wyrobisk Skansenu Górniczego Królowa Luiza przy ul. Sienkiewicza 43 z wykorzystaniem jako źródło ciepła powietrznej pompy ciepła,
- zakup i dostawa łodzi płaskodennej mającej zastosowanie przy pracach remontowo-naprawczych w kanale Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej, wykonanie układu obiegu liny szybowej w szybie „Carnall” prezentującej działanie wyciągu szybowego, wraz wykonaniem i zabudową stacji zwrotnej, dostawą i zabudową liny nośnej,
- zakup oraz dostawa dwóch sztuk przenośnych nagrzewnic elektrycznych o mocy 30kW, służących do tymczasowego ogrzewania powietrza wlotowego do diagonali transportowej zlokalizowanych przy ul. Wolności 410 i K. Miarki 8 Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej,
- wykonanie dodatkowych elementów podestu i pochylni w sztolni południowej w skrzyżowaniu z przecinką nr 6 Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej.

W 2017r. zakończono realizację projektu „Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej. Wydatki poniesione od początku realizacji projektu (2010 -2017r.) wyniosły ogółem 91 144 813 zł.

3. Rozbudowa strony internetowej Miejskiej Biblioteki Publicznej

W 2017r. unowocześniono systemy dziedzinowe MBP i rozbudowano stronę internetową, dzięki czemu obecnie Biblioteka posiada jeden z najlepszych i najnowocześniejszych systemów bibliotecznych. Rozbudowana również została i zyskała nowy wygląd strona internetowa MBP (www.biblioteka.zabrze.pl). Jest ona wykonana wg najnowszych wytycznych dotyczących stron internetowych. Na stronie www.biblioteka.zabrze.pl czytelnicy znajdą kompleksową informację o działalności biblioteki, aktualności i kalendarium bieżących wydarzeń.

4. Zakup konsoli oświetleniowej dla Teatru Nowego w Zabrzu

W 2017 roku dzięki wsparciu finansowemu w wysokości 85 000 zł. otrzymanemu z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach programu Infrastruktura kultury zakupiono dla Teatru Nowego konsolę oświetleniową Compulite Vector Ultra Violet oraz 20 zestawów oświetleniowych.

5. Rewitalizacja i udostępnienie przemysłowego Dziedzictwa Górnego Śląska

W ramach tego zadania w 2017 roku wykonano dokumentację projektową na łączną kwotę 320 tys. zł. Projekt uzyskał dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, PRIORYTET: VIII Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury. Została podpisana umowa o dofinansowanie. Całkowita wartość projektu: 84 533 235,23 zł. Zakres prac realizowanych w ramach projektu przez Muzeum (w latach 2017-2019) będzie obejmował:

- Przebudowę i rozbudowę budynku Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu przy ul. 3-go Maja 19 wraz z zagospodarowaniem terenu na funkcje wystawiennicze, miejsce lokalizacji pracowni digitalizacji, biblioteki wraz z czytelnią oraz pracowni naukowych umożliwiających prowadzenie działalności naukowej.
- Kompleksowy remont i konserwację zabytkowej maszyny parowej wraz z budową kotłowni w przybudówce budynku dawnej maszynowni szybu Carnall w celu dalszej możliwości uruchamiania oraz prezentowania pracy maszyny podczas pokazów dla turystów.
- Remont i adaptację budynku dawnej maszynowni szybu Prinz Schoenaich z przeznaczeniem na przestrzeń muzealną, w tym realizację funkcji wystawienniczych, obejmujących wyjątkową wystawę poświęconą zagrożeniom w górnictwie, ratownictwu górniczemu oraz katastrofom górniczym.
- Kompleksowy remont budynku dawnej skraplarni powietrza (warsztatu elektrycznego) i jego adaptacja na pełnienie funkcji ekspozycyjnych, warsztatu i pracowni konserwacji wraz z pokazową kuźnią.
- Zagospodarowanie terenu kompleksu Sztolnia Królowa Luiza obejmujący wykonanie brakującej infrastruktury technicznej i drogowej niezbędnej do prowadzenia prawidłowej obsługi ruchu turystycznego na terenie kompleksu.
- Kompleksowy remont budynku dawnej cechowni i jego adaptacja na magazyn studyjny Muzeum wraz z zagospodarowaniem terenu.

6. Nakłady inwestycyjne związane z przygotowaniem i prowadzeniem przedsięwzięć oraz doposażeniem i promocją obiektów MGW – w ramach zadania wykonano m.in.:
- dokumentację aplikacyjną, techniczną i projektową,
 - dodatkowe wyposażenia obiektów, w tym m.in. w eksponaty i multimedia oraz nowe stanowiska ekspozycyjne,
 - podjęto działania mające na celu promocję obiektów i tras turystycznych MGW. Poniesiono wydatki w wysokości 1 mln zł.
7. Wieża ciśnień – zakup nieruchomości:

W 2017r. Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu miał miejsce zakup nieruchomości przy ul. Zamoyskiego 2 - Wieży ciśnień. Budynek dawnej wieży ciśnień jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych obiektów architektury przemysłowej miasta. Rewitalizacja budynku prowadzona będzie w ramach projektu pn. „Rewitalizacja wieży ciśnień zlokalizowanej w Zabrzu przy ul. Zamoyskiego 2 na cele społeczne, edukacyjne, naukowe i kulturalne” Projekt otrzymał dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Planowany termin realizacji inwestycji przypada na lata 2018 – 2019. Wartość projektu wynosi 34 058 714,26 zł. W ramach przedsięwzięcia wykonane zostaną prace budowlano-instalacyjne oraz zakupione zostanie niezbędne wyposażenie obiektu. Powstanie edukacyjno-naukowa wystawa związana z węglem, przestrzeń wielofunkcyjna służąca edukacji, spotkaniom, działalności społeczno-gospodarczej, naukowej i dokumentacji dziedzictwa górniczego.

Zdjęcie 41. Wieża ciśnień przy ul. Zamoyskiego 2, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

8. Rewitalizacja budynku dawnej cechowni:

W 2017r. budynek cechowni wraz z działką przekazany został Muzeum Górnictwa Węglowego na podstawie umowy użyczenia zawartej z Miastem Zabrze. Z uwagi na bardzo zły stan techniczny budynek jest obecnie wyłączony z użytku i grozi zawaleniem. W zakresie inwestycji przewiduje się przebudowę budynku wraz ze zmianą sposobu użytkowania z przeznaczeniem na magazyn studyjny eksponatów zabytkowych Muzeum wraz z zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną. Remont i adaptacja dawnej cechowni wypełni braki w dostępie instytucji do nowoczesnych magazynów muzealnych, zapewniających warunki umożliwiające bezpieczne przechowywanie licznych, różnorodnych zbiorów, gromadzonych przez lata funkcjonowania instytucji oraz poszerza możliwości ich prezentacji. Prace prowadzone będą w ramach projektu pn. „Rewitalizacja i udostępnienie poprzemysłowego Dziedzictwa Górnego Śląska.” Planowany termin realizacji przypada na lata 2018 – 2019. Wartość inwestycji wyniosł 7 111 380,90 zł

Zdjęcie 42. Budynek cechowni przy ul. Wolności 387, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców

Aktywacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców to ósmy cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na podniesienie atrakcyjności i użyteczności istniejących urządzeń i obiektów sportowo - rekreacyjnych oraz tworzenie nowych urządzeń infrastruktury sportowo-rekreacyjnej m.in. poprzez przedsięwzięcia rozwojowe:

- Wsparcie działalności sportowo- rekreacyjnych w tym imprez i zajęć pozalekcyjnych,
- Program remontów i modernizacji istniejących obiektów sportowo – rekreacyjnych,
- Program rozwoju systemu ścieżek rowerowych,
- Program budowy parków aktywnej rekreacji dla dzieci i młodzieży w poszczególnych dzielnicach miasta.

1.) Wsparcie działalności sportowo - rekreacyjnych w tym imprez i zajęć pozalekcyjnych

W roku 2017 z dotacji skorzystało 51 stowarzyszeń i klubów sportowych, z którymi zawarto 82 umowy na realizację zadań w zakresie szkolenia sportowego dzieci i młodzieży, prowadzenia zajęć charakterze sportowo – rekreacyjnym, jak również zorganizowano imprezy sportowe i rekreacyjne dla dzieci i młodzieży. Łączna kwota udzielonych dotacji wyniosła prawie 1,8 mln zł. Przeprowadzono także zajęcia o charakterze sportowo – rekreacyjnym dla osób niepełnosprawnych. Ponadto poniesiono wydatki na organizację oraz współorganizację imprez, zawodów, turniejów i wyjazdów o charakterze sportowym i rekreacyjnym, na które wydatkowano kwotę 643 tys. zł (w tym działań prowadzonych przez Rady Dzielnic, jak również współorganizację IV etapu Tour de Pologne). Wręczono również 42 upominki oraz wypłacono nagrody pieniężne w wysokości 96 tys. zł dla 91 zawodników i trenerów za wysokie wyniki sportowe uzyskane w krajowym bądź międzynarodowym współzawodnictwie sportowym. Jednocześnie w omawianym okresie, podobnie jak w latach ubiegłych, uzyskano środki z Ministerstwa Sportu i Turystyki na realizację zadania „Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo” w wysokości 31,5 tys. zł.

Podział środków budżetowych na realizację zadań publicznych Miasta Zabrze w dziedzinie kultury fizycznej w 2017 roku w zakresie:

- 1.) szkolenia sportowego dzieci i młodzieży,
- 2.) organizowania imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- 3.) prowadzenia zajęć o charakterze sporowo-rekreacyjnym dla dzieci i młodzieży,
- 4.) prowadzenia zajęć o charakterze sporowo-rekreacyjnym dla osób niepełnosprawnych;

- Fundacja Górnika Zabrze – 152 000 zł,
- Grodzki Szkolny Związek Sportowy w Zabrzu – 120 000 zł,
- Klub Olimpiad Specjalnych Gumisie Zabrze – 14 500 zł,
- Klub Sportowy "Fux" Zabrze – 15 000 zł,
- Klub Sportowy "Iskra" Zabrze – 131 300 zł,
- Klub Sportowy "Mostostal Zabrze Holding S.A." – 50 000 zł,
- Klub Sportowy "Piaś" Pawłów – 34 000 zł,
- Klub Sportowy "Społem" Zabrze – 47 400 zł,
- Klub Sportowy MOSiR "Stal" Zabrze – 63 450 zł,
- Klub Sportowy MOSiR „Sparta” Zabrze – 28 000 zł,
- Klub Sportowy Multisport – 14 000 zł,
- Klub Sportowy „Sambo” Zabrze – 5 000 zł,
- Kobięcy Klub Sportowy Zabrze – 20 000 zł,
- Miejski Klub Pływacki Zabrze – 14 000 zł,
- Międzyszkolny Klub Sportowy Zabrze – 72 000 zł,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy "Dziesiątka" – 11 000 zł,
- Młodzieżowa Szkołka Piłki Nożnej "Górnik Zabrze" – 50 200 zł,
- Młodzieżowy Klub Sportowy "Zaborze" – 100 750 zł,
- Młodzieżowy Klub Sportowy Zabrze - Kończyce – 42 000 zł,
- Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska - Śląskie - 31.850 zł,
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wawrzyńca – 11 500 zł,
- Stowarzyszenie "Kontakt" – 6 550 zł,
- Stowarzyszenie "Nasza szkoła - nasz dom" – 12 900 zł,
- Stowarzyszenie "VOLLEYBALL" MOSiR Zabrze – 47 400 zł,
- Stowarzyszenie "SPLOT-SPORT" – 6 150 zł,
- Stowarzyszenie Piłki Ręcznej Górnik Zabrze – 29 000 zł
- Stowarzyszenie Piłki Ręcznej „Pogoń 1945” Zabrze – 136 200 zł,
- Stowarzyszenie Sport-Med – 25 000 zł,
- Stowarzyszenie Uczniowskiego Klubu Sportowego "Śląsk" – 36 000 zł,
- Stowarzyszenie Uczniowski Klub Sportowy "Trójka" – 10 000 zł,
- Stowarzyszenie wspierania Sportu Młodzieżowego Promotor – 58 100 zł,
- Szkolny Klub Sportowy "Gwarek" Zabrze – 86 000 zł,
- Śląskie Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Płetwonurków – 7 000 zł,

- Śląskie WOPR - Oddział Miejski Zabrze – 24 500 zł,
- UKS "Europejska Federacja Yoshinkan Aikido" – 20 000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Olimpia" Zabrze – 50 000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Quo Vadis" Makoszowy – 32 000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Spartakus Zabrze" – 30 000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Trampkarz 22" – 31 000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy Trzynastka Zabrze – 10 000 zł
- Uczniowski Klub Sportowy „MAT” Grzybowice – 18 000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy Akademia Futbolu Zabrze – 5 200 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy Akademia Piłkarska Champions Zabrze – 5 000 zł,
- Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy "Jedynka Zabrze" – 17 000 zł,
- UKS "31 Rokitnica" Zabrze – 30 000 zł
- Zabrzeński Klub Karate Kyokushinkai – 14 000 zł,
- Zabrzeńskie Stowarzyszenie Cheerleaders "Energy" – 53 000 zł,
- Zabrzeńskie Towarzystwo Triathlonowe – 8 300 zł.

Tabela 34. Zabrzeńskie kluby i stowarzyszenia sportowe w 2017r.

Lista klubów i stowarzyszeń sportowych w Zabrzu				
L.p.	Nazwa	Dane teladresowe	Sekcja	Dzielnica
1.	Fundacja Górnika Zabrze	ul. Roosevelta 81, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 49 26, (32) 271 05 30	piłka nożna	Centrum Południe
2.	Stowarzyszenie GKS Walka Zabrze	ul. Roosevelta 118/B108, 41-800 Zabrze	piłka nożna	Centrum Południe
3.	Górnik Zabrze Handball Sp. z o.o.	ul. Wolności 406, 41-800 Zabrze tel. (32) 274 50 15	piłka ręczna	Centrum Południe
4.	Górnik Zabrze S.S.A.	ul. Roosevelta 81, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 49 26, (32) 271 05 30	piłka nożna	Centrum Południe
5.	Grodzki Szkolny Związek Sportowy w Zabrzu	ul. Daleka 2, 41-811 Zabrze tel. (32) 271 43 54, 516 171 608, 604 204 703		Makoszowy
6.	Klub Sportowy Fux Zabrze	ul. M. Archaniola 2/1, 41-800 Zabrze tel. 501 036 163	kick-boxing	Centrum Południe

7.	Klub Sportowy Iskra Zabrze	ul. Wolności 392, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 24 53	gimnastyka sportowa	Centrum Południe
8.	Klub Sportowy MOSiR Sparta Zabrze	ul. 66a, 41-807 Zabrze tel. (32) 271 34 34	piłka nożna	Mikulczyce
9.	Klub Sportowy MOSiR Stal Zabrze	ul. Bytomska 2B, 41-800 Zabrze tel. 660 309 730	piłka nożna	Zandka
10.	Klub Sportowy Mostostal Zabrze Holding S.A.	ul. Piłsudskiego 83, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 48 13	tenis ziemny	Centrum Południe
11.	Klub Sportowy Olimp Zabrze	ul. Wolności 315, 41-800 Zabrze tel. 501 585 311	kulturystyka, fitness	Centrum Południe
12.	Klub Sportowy Piast Pawłów	ul. Jana Łaskiego 26, 41-809 Zabrze tel. 536 204 267	piłka nożna	Pawłów
13.	Klub Sportowy Sambo Zabrze	ul. Zamenhofa 11/6, 41-813 Zabrze tel. 508 304 687	sambo sportowe	Helenka
14.	Klub Sportowy Społem Zabrze	ul. Traktorzystów 1, 41-814 Zabrze tel. 503 460 266	piłka nożna	Grzybowice
15.	Kobiecego Klub Sportowy Zabrze	ul. A. Mickiewicza 66a, 41-807 Zabrze tel. 531-261-177	piłka nożna	Mikulczyce
16.	Miejski Klub Pływacki Zabrze	ul. Gagarina 2, 41-808 Zabrze tel. 696 645 521	pływanie, ratownictwo sportowe	Osiedle Mikołaja Kopernika
17.	Międzyszkolny Klub Sportowy Zabrze	ul. Piłsudskiego 58, 41-800 Zabrze tel. (32) 276 50 80, 607 362 559	koszykówka	Centrum Południe
18.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Dziesiątka	ul. F. Chopina 26, 41-807 Zabrze tel. (32) 271 11 77	piłka siatkowa, koszykówka, wspinaczka halowa, tenis stołowy, aerobik badminton,	Mikulczyce
19.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Olympus	ul. Kasprowicza 7, 41-803 Zabrze tel. 501 617 073	siatkówka, piłka nożna	Biskupice

20.	Młodzieżowa Szkołka Piłki Nożnej Górnik Zabrze	ul. Jaskółcza 40, 41-800 Zabrze tel. 607 576 678	piłka nożna	Guido
21.	Młodzieżowy Klub Sportowy Zaborze	ul. Wyciska 5A, 41-806 Zabrze tel. (32) 376 42 10	piłka nożna	Zaborze Północ
22.	Młodzieżowy Klub Sportowy Zabrze - Kończyce	ul. Karłowicza 10, 41-800 Zabrze tel. 607 397 560	piłka nożna	Centrum Południe
23.	Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska - Śląskie Klub Olimpiad Specjalnych Gumisie	ul. Bytomska 24, 41-803 Zabrze tel. (32) 271 47 32	zajęcia sportowo-rekreacyjne	Biskupice
24.	Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska - Śląskie Klub Olimpiad Specjalnych Komety	ul. M. Konopnickiej 3, 41-800 Zabrze tel. (32) 271-02-15	zajęcia sportowo-rekreacyjne	Centrum Południe
25.	Stowarzyszenie „Kontakt”	ul. M. Konopnickiej 3, 41-800 Zabrze tel. (32) 271-02-15	zajęcia sportowo-rekreacyjne	Centrum Południe
26.	Stowarzyszenie „Nasza szkoła - nasz dom”	ul. Bytomska 24, 41-803 Zabrze tel. (32) 271 47 32	zajęcia sportowo-rekreacyjne	Biskupice
27.	Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Wielka Flota Zjednoczonych Sił	ul. Dworcowa 9/16, 41-800 Zabrze tel. 730 233 666	organizator podwórkowych turniejów piłkarskich, szkołka alpinistyczna	Centrum Północ
28.	Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej Splot - Sport	ul. Kruczkowskiego 31, 41-813 Zabrze tel. (32) 272 25 25, 693 697 069,	piłka siatkowa, piłka nożna, tenis stołowy, siłownia, piłkarzyki stołowe (trambambula)	Helenka
29.	Stowarzyszenie Piłki Ręcznej Pogoń 1945 Zabrze	ul. Wolności 406/101, 41-800 Zabrze tel. 606 730 604	piłka ręczna	Zaborze Północ
30.	Stowarzyszenie Sport-Med	ul. Jana Brzechwy 2/1, 41-807 Zabrze tel. (32) 271 71 21, 601 466 764	tenis ziemny	Mikulczyce
31.	Stowarzyszenie Uczniowskiego Klubu Sportowego Śląsk w Zabrzu	ul. Reymonta 11/16, 41-800 Zabrze tel. 503 107 526	szachy, brydż sportowy	Centrum Południe

32.	Stowarzyszenie Volleyball MOSiR Zabrze	ul. Matejki 6, 41-800 Zabrze tel. 606 155 341	siatkówka	Centrum Południe
33.	Stowarzyszenie Wspierania Sportu Młodzieżowego Promotor	ul. Matejki 6, 41-800 Zabrze tel. 512 234 676	piłka nożna, koszykówka	Centrum Południe
34.	Szkolny Klub Sportowy Gwarek Zabrze	ul. 1 Maja 12, 41-800 Zabrze tel. (32) 278 46 54	piłka nożna	Centrum Południe
35.	Śląski Okręgowy Związek Kulturystryki, Fitness i Trójboju Siłowego	ul. Wolności 315, 41-800 Zabrze tel. 603 193 850		Centrum Południe
36.	Śląski Związek Piłki Nożnej Podokręg Zabrze	ul. Wolności 426/2, 41-806 Zabrze tel. (32) 271 10 34		Zaborze Północ
37.	Śląski Związek Szachowy w Katowicach	ul. Kossaka 23, 41-803 Zabrze tel. (32) 271 01 23, 509 677 202		Biskupice
38.	Śląski Związek Tenisowy w Zabrze	ul. Piłsudskiego 83, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 48 13		Centrum Południe
39.	Śląskie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Płetwonurków	ul. Broniewskiego 12/37, 41-800 Zabrze tel. 601 461 220, 601 328 400	zajęcia pływackie, nauka nurkowania	Centrum Południe
40.	Śląskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Oddział Miejski w Zabrze	ul. Opolska 30a/10, 41-800 Zabrze tel. 503 011 352	Delfiny oraz sekcja Młodych Ratowników WOPR	Centrum Południe
41.	Towarzystwo Pływackie Weteran Zabrze	ul. Św. Jana 4a/4, 41-803 Zabrze tel. (32) 274 50 91	pływanie	Biskupice
42.	Uczniowski Klub Sportowy „Trampkarz 22”	ul. Bytomska 94, 41-803 Zabrze tel. (32) 271 43 02, 515 153 995	piłka nożna, judo, hokej na trawie, sambo	Biskupice
43.	Uczniowski Klub Sportowy „31 Rokitnica” Zabrze	ul. Jordana 7, 41-808 Zabrze tel. (32) 272 21 09	piłka ręczna	Rokitnica
44.	Uczniowski Klub Sportowy Aikido w Zabrze	ul. Matejki 6, 41-800 Zabrze tel. 603 570 301	aikido	Centrum Południe

45.	Uczniowski Klub Sportowy Anagram	ul. Gen. Wł. Andersa 64, 41-800 Zabrze tel. (32) 272 22 22	scrabble	Rokitnica
46.	Uczniowski Klub Sportowy Europejska Federacja Yoshinkan Aikido	ul. Leśna 63, 41-807 Zabrze tel. 792 212 920	aikido, shinkendo	Mikulczyce
47.	Uczniowski Klub Sportowy G12 Zabrze	ul. Niemcewicza 1, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 19 34	tenis stołowy, badminton, kolarstwo MTB, szachy	Centrum Południe
48.	Uczniowski Klub Sportowy Gwarek Zabrze	ul. Bytomska 100 D, 41-803 Zabrze tel. 697 616 767	piłka nożna	Biskupice
49.	Uczniowski Klub Sportowy Mat Zabrze Grzybowice	ul. Badestinsula 30, 41-814 Zabrze tel. (32) 273 80 32, 606 407 596	szachy	Grzybowice
50.	Uczniowski Klub Sportowy Olimpia Zabrze	ul. Gdańska 10, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 61 80, 693 102 634	lekka atletyka	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
51.	Uczniowski Klub Sportowy Quo Vadis Makoszowy w Zabrze	ul. Daleka 2, 41-811 Zabrze tel. 601 886 924	tenis stołowy, akrobatyka sportowa, piłka nożna, piłka siatkowa, hokej na trawie, badminton	Makoszowy
52.	Uczniowski Klub Sportowy Spartakus Zabrze	ul. Olchowa 2, 41-806 Zabrze tel. (32) 271 55 01, 661 955 705	siatkówka, koszykówka	Zaborze Północ
53.	Uczniowski Klub Sportowy Taekwondo w Zabrze	ul. Św. Urbana 3/1, 41-800 Zabrze e-mail: pumaandrzej@op.pl	taekwondo	Centrum Południe
54.	Uczniowski Klub Sportowy Trójka	ul. Sienkiewicza 33, 41-800 Zabrze tel. 784 374 663	tenis ziemny	Centrum Południe
55.	Uczniowski Klub Sportowy Trzynastka w Zabrze	ul. Wajdy 7, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 49 32, 785 695 675	siatkówka, futsal, judo	Centrum Północ

56.	Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy Jedynka Zabrze	ul. Sportowa 5, 41-800 Zabrze tel. (32) 271-37-69	pływanie, koszykówka, narciarstwo zjazdowe	Guido
57.	Zabrzański Klub Karate Kyokushin	ul. Ligenzy 31, 41-800 Zabrze tel. 501 868 273, (32) 230 49 71	karate kyokushin	Maciejów
58.	Zabrzański Klub Karate Kyokushinkai	ul. Klimasa 2/6, 41-800 Zabrze tel. 793 751 277	karate	Centrum Południe
59.	Zabrzańskie Stowarzyszenie Cheerleaders ENERGY	ul. 3-go Maja 92/1, 41-800 Zabrze tel. 518 389 370	Senior, Nuclear, Junior, Nitro, Mini Mini	Guido
60.	Zabrzańskie Towarzystwo Szkolne	ul. Zwrotnicza 13, 41-807 Zabrze tel. (32) 271 71 21	organizacja imprez sportowo - rekreacyjnych	Mikulczyce
61.	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska Hufiec Zabrze	ul. Wolności 350A, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 10 06	zajęcia sportowo- rekreacyjne	Centrum Południe
62.	Klub Jeździecki "Nowy Dwór"	ul. Webera 19, 41-800 Zabrze	jeździectwo	Centrum Południe
63.	Stowarzyszenie Akademia Piłkarska "Sparta"	ul. Ks. Stanisława Brzóska 27/19, 41-800 Zabrze	piłka nożna	Centrum Południe
64.	Uczniowski Klub Sportowy "Piętnastka"	ul. Czołgistów 1, 41-800 Zabrze	zajęcia sportowo - rekreacyjne	Centrum Południe
65.	Stowarzyszenie Sportów Walki "MMA Warriors Zabrze"	ul. Struzika 4a/7, 41-800 Zabrze	sporty walki, MMA	Zaborze Północ
66.	Zabrzańskie Towarzystwo Triathlonowe	ul. Mickiewicza 56, 41-800 Zabrze,	triathlon	Mikulczyce
67.	Klub Sportowy ADV POLAND.PL	Plac Wolności 4/2, 41-800 Zabrze	sport motocyklowy	Centrum Północ
68.	Stowarzyszenie Miłośników Sportu "Biegiem na Szczyt"	ul. Gdańska 44/19, 41-800 Zabrze	kultura fizyczna, biegi	Centrum Północ

69.	Olimpia Athlete Promotions Bodybuilding & Fitness	ul. Banachiewicza 15 A, 41-800 Zabrze	sporty siłowe, fitness	Osiedle Mikołaja Kopernika
70.	Towarzystwo Sportowe Temida Zabrze	ul. Matejki 6, 41-800 Zabrze,	strzelectwo	Centrum Południe
71.	Stowarzyszenie turystyczno - sportowe "Klub Kolarski WD-40 Biker	ul. Nad Kanalem 34 B, 41-800 Zabrze,	kolarstwo	Centrum Północ
72.	Klub Strzelecki Energetyk przy Elektrociepłowni Zabrze S.A.	ul. Wolności 416, 41-800 Zabrze,	strzelectwo	Zaborze Północ
73.	Klub Jeździecki "Victor"	ul. Wolności 209/3, 41-800 Zabrze,	jeździectwo	Centrum Północ
74.	Związek Strzelectwa Praktycznego w Zabrze	ul. Janika 7, 41-800 Zabrze,	strzelectwo	Zaborze Południe
75.	Turystyczny Klub Żeglarski "Kornelius" Zabrze	ul. Struzika 6, 41-800 Zabrze,	żeglarstwo	Zaborze Północ
76.	UKS Akademia Futbolu Zabrze	ul. Matejki 17c/10, 41-800 Zabrze	piłka nożna	Centrum Południe
77.	Stowarzyszenie "Pomocna Dłoń"	ul. Damrota 33, 41-800 Zabrze,	zajęcia sportowo-rekreacyjne	Centrum Południe
79.	Górnictwo Klub Sportowy Walka Makoszowy w Zabrze	ul. Jaskółcza 40, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 19 60	piłka nożna, boks	Guido
80.	Stowarzyszenie Teobike Racing Team	ul. Wiarusów 14, 41-800 Zabrze,	kolarstwo MTB	Centrum Południe
81.	Stowarzyszenie Piłki Ręcznej Górnik Zabrze	ul. Brodzińskiego 11/10, 41-800 Zabrze, tel. 609-122-970,	piłka ręczna	Centrum Południe
82.	Klub sportowy Multisport	ul. Gagarina 2, 41-808 Zabrze tel. 512-230-6571	piłka nożna, tenis, badminton	Osiedle Mikołaja Kopernika
83.	Uczniowski Klub Sportowy Akademia Piłkarska Champions Zabrze	ul. Struga 5, 41-800 Zabrze tel. 731-823-623	piłka nożna	Centrum Południe
84.	Klub Sportowy Herosi	ul. Wolskiego 12/4, 41-800 Zabrze tel. 668-812-938	sporty siłowe	Guido

Źródło: Wydział Promocji, Turystyki i Sportu, UM Zabrze

2.) Program remontów i modernizacji istniejących obiektów sportowo – rekreacyjnych

W 2017 roku w celu realizacji ww. założeń *Strategii* wykonano m.in. następujące zadania:

- Modernizacja stadionu im. Ernesta Pohla w Zabrzu –

Montaż finansowy modernizacji Stadionu im. E. Pohla – zadanie realizowane w celu zapewnienia finansowania modernizacji Stadionu im Ernesta Pohla-Arena Zabrze przez spółkę celową Miasta t.j. Stadion w Zabrzu Sp. z o.o. , wykonanie w 2017r. na poziomie 23,2 mln zł,

Zdjęcie 43. Arena Zabrze, ul. Franklina Roosevelta, źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

- Podwyższenie kapitału zakładowego Spółki Górniki Zabrze S.S.A – objęcie udziałów w Spółce – wykonanie na poziomie 2,5 mln zł,
- Podwyższenie kapitału zakładowego Spółki Stadion w Zabrzu Sp. z o.o. – objęcie udziałów w Spółce – wykonanie na poziomie prawie 1,8 mln zł,
- Budowa obiektów rekreacyjnych osiedlowo – szkolnych – poniesione wydatki w 2017r. to kwota 69,2 tys. zł,
- Przebudowa boisk przy SKS Gwarek Zabrze – zlecono opracowanie dokumentacji projektowej – wydatkowano środki w wysokości 11,7 tys. zł,
- Termomodernizacja budynku hali sportowej przy stadionie im. E. Pohla w Zabrzu przy ul. Roosevelta 81. Wartość inwestycji realizowanej w latach 2016-2017

wyniosła 643 tys. zł. Projekt był dofinansowany z WFOŚiGW w Katowicach. W ramach zadania wykonano m.in.: wymianę okien, drzwi oraz bramy, a także docieplenie ścian zewnętrznych i dachu budynku.

Zdjęcie 44. Hala sportowa przy stadionie im. E. Pohla w Zabrzu przy ul. Roosevelta 81, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Zadania wykonane w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego w 2017r.:

- Sportowe Osiedle Kotarbińskiego - boisko piłkarskie i bieżnia lekkoatletyczna
Wartość inwestycji (etap I) to 448 548 zł. Wykonano dokumentację projektową, odwodnienie terenu (drenaż), boisko o wymiarach 28 m × 50 m o nawierzchni z trawy syntetycznej, piłkochwyty z siatki polipropylenowej, ciągi komunikacyjne z kostki betonowej, ławki i kosze na śmieci. Wykonano również remont schodów terenowych, na których dodatkowo zamontowano balustrady.
Wartość inwestycji (etap II) to 426 714 zł. W ramach realizacji zadania wykonano roboty przygotowawcze, rozbiórkowe i ziemne, drenaż terenu, podbudowy, nawierzchnię syntetyczną bieżni, zeskokcznię skoku w dal, chodniki, oświetlenie i monitoring.
- Sportowe Osiedle Kotarbińskiego - strefa aktywnego wypoczynku,
Wartość inwestycji to 476 878 zł. Zadanie obejmowało budowę przyłącza wodociągowego, odwodnienia terenu, oświetlenia, dwóch kortów tenisowych i trzech boisk do badmintonu. Zakupiono i zamontowano również dwa stoły do tenisa stołowego, trzy ściany wspinaczkowe, piłkochwyty przy kortach tenisowych, monitoring obiektu oraz elementy małej architektury.

- Boisko piłkarskie na terenie Gimnazjum nr 29 w Zabrzu
Budowa pomieszczeń sanitarno - szatniowych i instalacja defibrylatora zewnętrznego przy ogólnodostępnym boisku. Wartość inwestycji to 310.837 zł.
- Pawilon sportowy przy Szkole Podstawowej nr 16 w Zabrzu
Wartość inwestycji to 338.997 zł.
- Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego ogólnodostępnego dla dzieci i młodzieży przy Szkole Podstawowej nr 28 im. Miłośników Rokitnicy w Zabrzu. Zakończono wykonywanie większej części zadania. Do realizacji w kolejnym roku pozostało wykonywanie nawierzchni poliuretanowej i uporządkowanie oraz zagospodarowanie terenu.
- Siłownia "pod chmurką" obok Gimnazjum nr 20
Wartość inwestycji to 45.780 zł. Środki zostały rozdysponowane na dostawę i montaż urządzeń siłowni oraz niezbędne roboty budowlane.
- Siłownie "pod chmurką" dla dzielnic Zaborze Południe, Makoszowy i Pawłów,
Wartość inwestycji to 236.721 zł. W ramach zadania wykonano siłowni w dzielnicach Zaborze Południe (między ulicami św. Kamila, św. Jacka i Królowej Luizy), Makoszowy (początek ulicy Styki) i Pawłów (ul. Sikorskiego w pobliżu Dzielnicowego Ośrodka Kultury).
- Lodowisko, rolkowisko i muszla koncertowa - zabrzańskie centrum kultury i sportu przy basenie "Aquarius Kopernik" na Os.Mikołaja Kopernika w Zabrzu.
W 2017r. wykonano zadania z zaplanowanego zakresu: kanalizacji deszczowej wraz z drenażem, chodnika z kostki brukowej o grubości 6 cm, nawierzchni z płyt betonowych o wymiarach 80 × 80 cm, krawężniki i obrzeża. Poniesione wydatki to 499 tys. zł
- Budowa boiska piłkarskiego w Mikulczycach o wymiarach 34mx60m ze sztuczną trawą i oświetleniem – opracowano dokumentację projektową – poniesione wydatki w 2017 roku wyniosły 7,5 tys. zł.

Tabela 35. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna w Zabrzu

Lp.	OBIEKTY	OGÓŁEM	w tym przyszkolne	ADRES
1	Stadiony	9		
1.1	do 3 000 miejsc	8		Zabrze: ul. Mickiewicza 66a, ul. Żniwiarzy, ul. Bytomska 2b, ul. Dorotki 2, ul. Bytomska 100d, ul. Traktorzystów 1, ul. Wyciska 5a, ul. Rogoźnicka 52
1.2	10 001 do 40 000 miejsc	1		Zabrze, ul. Roosevelta 81
2	Boiska do gier wielkich z widownią poniżej 3 000 miejsc	22	17	
2.1	z bieżnią prostą/iłość torów	14	14	Zabrze: ul. Budowlana 26, ul. Olchowa 2, ul. Gdańska 10, ul. Korczoka 98, ul. Jordana 7, ul. Buchenwaldczyków 25, ul. Klonowa 23, ul. Pokoju 41, ul. Królewska 4, ul. Chopina 10, ul. 3 Maja 118, ul. Andersa 64, ul. Franciszkańska 13
2.2	z bieżnią okólną/iłość torów	6	3	Zabrze: ul. Jaskółcza 40 (842 miejsc) - 4 tory, ul. Żniwiarzy (200 miejsc), ul. Bytomska 2 (200 miejsc), ul. Niemcewicz 1, ul. Kosmowskiej 43, ul. Buchenwaldczyków 25
2.3	bez bieżni – boisko ze sztuczną nawierzchnią	2		ul. Jaskółcza 40 (496 miejsc), ul. Wyciska 6 (100 miejsc)
3	Boiska do gier małych	115	55	
3.1	do koszykówki	37	20	Zabrze: ul. Szafarczyka 16, ul. Budowlana, ul. Baczyńskiego, ul. Tarnogórska, ul. Sobieskiego, ul. Heweliusza, ul. Galileusza, ul. Styki, ul. Gawrona, ul. Korczoka, ul. Modrzewiowa, ul. Sikorskiego, ul. Struzika, ul. Floriana, Park Rodzinny ul. Nad Kanałem, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno, ul. Gagarina 2, ul. Budowlana 26, ul. Olchowa 2, ul. Gdańska 10, ul. Sportowa 5, ul. Pestalocjego 16, ul. Jordana 7, ul. Gagarina 2, ul. Sitki 55, ul. Buchenwaldczyków 25, ul. Klonowa 3, ul. Karczewskiego 10, ul. Chopina 26, ul. 3 Maja 118, ul. Franciszkańska 4, ul. Sienkiewicza 43, ul. Badestinus 30, ul. Gwarecka 15
3.2	do piłki ręcznej	15	14	Zabrze: ul. Szafarczyka 16, ul. Niemcewicz 1, ul. Kasprówicza 20, ul. Zamenhofa 56, ul. Budowlana 26, ul. 3 Maja 118 ul. Korczoka 98, ul. Buchenwaldczyków 25 ul. Karczewskiego 10, ul. Andersa 64, ul. Wajdy 7, ul. Wolności 323,

				ul. Franciszkańska 13, ul. Konopnickiej 3, ul. Cmentarna 7
3.3	do siatkówki	23	17	Zabrze: ul. Szafarczyka 16 (2 boiska), Osiedle Młodego Górnika (1 boisko), ul. Sikorskiego, Osiedle Kopernika, ul. Bytomska 100d, ul. Gdańska 10, ul. Niemcewicza 1, ul. Szenwalda 2, ul. Budowlana 26, ul. Olchowa 2, ul. Kosmowskiej 43, ul. Sitki 55 ul. Wawrzyńskiej 11, ul. 3 Maja 118, ul. Buchenwaldczyków 25, ul. Klonowa 6, ul. Londzina 2, ul. Karczewskiego 10, ul. Daleka 2, ul. Piłsudskiego 29, ul. Franciszkańska 13
3.4	do tenisa ziemnego	34	4	
	w tym:			
3.4.1	korty tenisowe kryte	11		Zabrze, ul. Olimpijska - 3 korty Zabrze, ul. Matejki 6 - 8 kortów
3.4.2	korty tenisowe odkryte	23	4	Zabrze: ul. Dorotki 3 - 1 kort, ul. Piłsudskiego 83 - 13 kortów, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno - 2 korty, ul. Bytomska 100d - 1 kort, ul. Sienkiewicza 33, ul. Zamenhofa 56, ul. Gdańska 10, ul. 3 Maja 118 Os. Tadeusza Kotarbińskiego
3.4.3	uniwersalne	6		Zabrze: ul. Dorotki 3, ul. Struzika, ul. Warmińska, Osiedle Kopernika, ul. Baczyńskiego, ul. de Gaulle'a (DMiT)
4	Hale sportowe	7	4	
4.1	o wym. pola gry 44m x 22m i większe	2		Zabrze: ul. Matejki 6 (1777 miejsc - 3 boiska), ul. Szafarczyka 16 (50 miejsc - 1 boisko)
4.2	o wym. 36x18 do 44x22m	5	4	Zabrze, ul. Wolności 406 - pojemność trybun 1020 (m. siedzące), 100 (m. stojące), ul. Ogórka 29, ul. Jordana 7, ul. Piłsudskiego 58, ul. Chopina 26
5	Sale gimnastyczne	44	39	
5.1	uniwersalne o wym.boiska 24x12m do 36x18m	21	19	Zabrze: ul. Matejki 6, ul. Wolności 406, ul. 1 Maja 12, ul. Kasprowicza 7, ul. Olchowa 2, ul. Korczoka 98, ul. Sportowa 5, ul. Bytomska 26, ul. Bytomska 94, Plac Warszawski 6, ul. Gagarina 2, ul. Królewska 4, ul. Cmentarna 7, Plac Traugutta 1, ul. Franciszkańska 4, ul. Sienkiewicza 33, ul. Piłsudskiego 29, ul. Wolności 323, ul. Sienkiewicza 43, ul. Daleka 2, ul. Sikorskiego 74

5.2	pomocnicze poniżej wym. 24x12m	21	20	Zabrze: Plac Krakowski 10, ul. Zwrotnicza 11, ul. Niemcewicza 1, ul. Szenwalda 2, ul. Kasprowicza 7, ul. Zamenhofska 56, ul. Budowlana 26, ul. Tarnopolska 50, ul. Gdańska 10, ul. Lompy 78, ul. Pokoju 41, ul. Kotarbińskiego 18, ul. Kosmowskiej 43, ul. Wawrzyńskiej 11, ul. Gagarina 2, ul. Sitki 55, ul. 3 Maja 118, ul. Andersa 64, ul. Wajdy 7, ul. Franciszkańska 13, ul. Konopnickiej 3
5.3	pawilony pomocnicze (np. łucznicze, boks, szermierka, judo)	2		Zabrze, ul. Matejki 6
6	Strzelnice	1		
6.1	o dł. linii strzału 25m	1		
6.1.1	w tym kryte	1		Zabrze, ul. Matejki 6
7	Pływalnie sportowe kryte	4	2	
7.1	o wym poniżej 25x12,5m	2	1	Zabrze: Plac Krakowski 10, ul. Lompy 78
7.2	o wym 25x12,5m	2	1	Zabrze: Al. Wojciecha Korfańskiego 18, ul. Sportowa 5
8	Pływalnie sportowe odkryte	2		
8.1	o wym 25x12,5m	2		Zabrze, ul. Jaskółcza 40 (brodzik, basen średni - kąpielisko miejskie, obiekt rekreacyjny)
9	Inne obiekty sportowe	25	3	
9.1	siłownia zewnętrzna	13		Zabrze: ul. Dorotki 3, Osiedle Młodego Górnika, Park Rodzinny w Maciejowie ul. Kondratowicza, ul. Maszyńskiego, ul. G. Zapolskiej, ul. Baczyńskiego, ul. Krakowska, ul. Warmińska, Park Poległych Bohaterów, Osiedle Kotarbińskiego Ul. Styki, ul. Sikorskiego, ul. Okrzei
9.2	place do jazdy na rolkach	5		Zabrze: ul. Warmińska, ul. Zwycięstwa, ul. de Gaulle'a (DMiT), ul. Klonowa, Park Rodzinny ul. Nad Kanalem
9.3	skatepark	1		Zabrze, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno
9.4	boisko do siatkówki plażowej	5		Zabrze, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno, Daleka 2
9.5	boisko do piłki nożnej	1		Zabrze, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno
9.6	boisko piłkarskie "Orlik"	3	3	Zabrze: ul. Pestalozziego, ul. Wawrzyńskiej, ul. Franciszkańska

Źródło: Wydział Promocji, Turystyki i Sportu, UM Zabrze

C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych

Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych to dziewiąty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na modernizację komunalnych zasobów mieszkaniowych, przywrócenie świetności zabytkowych zasobów mieszkaniowych oraz restrukturyzację zarządzania lokalnymi zasobami mieszkaniowymi m.in. poprzez następujące przedsięwzięcia rozwojowe:

- Program remontów i modernizacji
- Program odnowy zabytkowych zasobów mieszkaniowych
- Program gospodarki mieszkaniowej (remonty i modernizacje)
- Prywatyzacja lokali mieszkalnych

1.) Program remontów i modernizacji komunalnych zasobów mieszkaniowych

Mieszkaniowy zasób Miasta Zabrze pochodzi w przeważającej mierze sprzed drugiej wojny światowej. Z uwagi na wiek, a w konsekwencji postępujące zużycie eksploatacyjne wymaga stałych nakładów finansowych, celem utrzymania w stanie zdatnym do eksploatacji. Plan remontów i modernizacji reguluje uchwała nr XXVIII/400/12 Rady Miasta Zabrze z dnia 17.09.2012 r. w sprawie: uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Zabrze na lata 2013 – 2017.

Plan remontów i modernizacji

- 1) Priorytetem remontów budynków i lokali jest usuwanie stanów awaryjnych zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców oraz substancji budynku.
- 2) Priorytetem modernizacji budynków i lokali jest poprawa standardu zamieszkiwania mieszkańców.
- 3) Remonty lokali mieszkalnych oraz budynków będą wykonywane przez Miasto Zabrze, Jednostkę Gospodarki Nieruchomościami oraz ZBM TBS sp. z o.o. na podstawie corocznie przygotowywanych planów remontów, jak również poza planem

w razie zaistnienia nagłych zdarzeń powodujących konieczność natychmiastowego wykonania robót remontowych.

4) W pierwszej kolejności wykonywane będą roboty budowlane i rozbiórki, których konieczność wykonania wynika z decyzji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

Tabela 36. Kategoria, Klasyfikacja budynków ze względu na stan techniczny

KATEGORIA	KLASYFIKACJA BUDYNKÓW	STAN TECHNICZNY
A	wymagający prac remontowych w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców	budynek wykwaterowany lub przeznaczony do rozbiórki, konieczność wymiany instalacji gazowej lub uszczelnienia przewodów kominowych
B	wymagający prac celem zapobiegania degradacji substancji budynku	konieczność remontu dachu, naprawy elewacji, wymiany instalacji wodnej lub kanalizacyjnej
C	wymagający poprawy standardu	konieczność wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, termorenowacji, likwidacji szamb i suchych ubikacji, przeprowadzenia robót ogólnobudowlanych
D	niewymagający prac remontowych	w najbliższym czasie nie zachodzi konieczność prowadzenia prac remontowych

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

Z zaplanowanych w budżecie miasta wydatków na utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego budynków mieszkalnych (m.in. remonty budynków komunalnych, przygotowanie mieszkań socjalnych i zamiennych, rozbiórki i wyburzenia budynków), w 2017 r. wydatkowano środki finansowe na poniższe zadania:

- utrzymanie zasobów komunalnych Miasta, w skład których wchodzi budynki komunalne - 702 szt., mieszkania socjalne – 978 szt., budynki użytkowe - 1 szt. (wydatki 10,4 mln zł);
- utrzymanie mieszkań wchodzących w skład wspólnot mieszkaniowych w ilości 1.174 (wydatki 23 mln zł),
- utrzymanie stanów technicznych, tzn. przeglądy techniczne w/w budynków - wykonano m.in. przeglądy 612 budynków (wydatki 23 mln zł),

- utrzymanie zasobów Skarbu Państwa w ilości 99 mieszkań. Wydatkowano środki w wysokości 24 tys. zł, pochodzące z dotacji celowej budżetu państwa,
- utrzymanie stanów technicznych budynków, w tym remonty i rozbiórki budynków m.in.: 7 wyburzeń, remonty w 30 budynkach mieszkalnych i użytkowych, przygotowanie 55 mieszkań socjalnych i zamiennych oraz opracowania dokumentacji projektowych dla wykonywanych remontów i inwentaryzacji mieszkań (wydatki 2,3 mln zł),
- remonty lokali socjalnych i chronionych z finansowym wsparciem Banku Gospodarstwa Krajowego – wykonano remont 14 lokali socjalnych i 1 lokalu chronionego oraz opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową na remonty 20 mieszkań socjalnych oraz dokumentację projektową na remonty
- remonty i modernizacje mieszkań romskich – przeprowadzono remonty 3 lokali mieszkalnych na potrzeby społeczności romskiej w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce w latach 2014-2020 – wydatkowano 67,8 tys. zł, z czego 50,5 tys. zł przyznano na podstawie decyzji o dofinansowanie z budżetu państwa.
- ponoszenie kosztów administracyjnych w gospodarce mieszkaniowej, w tym regulowanie odszkodowań za niedostarczanie lokali socjalnych osobom uprawnionym do ich otrzymania na podstawie wyroku sądu o eksmisję – wydatkowano 2,2 mln zł,
- Modernizacja budynków komunalnych – przeprowadzono prace związane z realizacją zadania od opracowań dokumentacji projektowych po wykonanie wymiany instalacji głównie elektrycznych w budynkach komunalnych – wydatkowano 336,6 tys. zł.
- Termomodernizacji i modernizacji budynków mieszkalnych w zasobach komunalnych miasta Zabrze, w tym m. in. wykonano termomodernizację budynków przy ul. 11 listopada 102-104, Nyskiej 13-15 oraz zmodernizowano i przebudowano obiekt przy ul. Wolności 406, a także zmodernizowano obiekt przy ul. Jaskółczej (wydatkowano 1,3 mln zł).

2.) Program gospodarki mieszkaniowej – w zakresie restrukturyzacji zarządzania lokalnymi zasobami mieszkaniowymi

Miasto Zabrze dysponuje mieszkaniowym zasobem gminy, w skład którego wchodzi lokale mieszkalne położone w budynkach komunalnych, wspólnot mieszkaniowych z udziałem Miasta Zabrze oraz prywatnych, pozostających w posiadaniu spółki komunalnej.

Powiększanie gminnego zasobu mieszkaniowego następuje poprzez:

- 1) przejęcia zakładowych budynków mieszkalnych,
- 2) nabywanie budynków w drodze sprzedaży, darowizny na wniosek zainteresowanych podmiotów lub zrzeczenia się przez dotychczasowego właściciela,
- 3) adaptację komunalnych budynków użytkowych na cele mieszkaniowe,
- 4) budownictwo mieszkaniowe.

Pomniejszanie gminnego zasobu mieszkaniowego następuje poprzez:

- 1) zbywanie lokali mieszkalnych na rzecz najemców,
- 2) sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu lub negocjacji,
- 3) rozbiórkę budynków,
- 4) zwrot właścicielom zarządu nieruchomościami,
- 5) wnoszenie nieruchomości jako aportu do spółek prawa handlowego.

Komunalne budownictwo mieszkaniowe i użytkowe w Zabrzu jest zarządzane przez:

- Zarząd Budynków Mieszkaniowych - Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu przy pl. Warszawskim 10, (ZBM-TBS sp. z o. o.),
- Jednostkę Gospodarki Nieruchomościami w Zabrzu z siedzibą przy pl. Warszawskim 10 (JGN).

W ramach wydatków inwestycyjnych dotyczących gospodarki mieszkaniowej w 2017 roku prowadzono w szczególności następujące zadania:

- Odszkodowanie za przejęte nieruchomości pod realizację inwestycji drogowych dokonano wypłaty odszkodowania na rzecz Nadleśnictwa Brynek, Polskiego Związku Działkowców oraz indywidualnych działkowców w związku

z przejęciem terenów pod budowę Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w wysokości 222,3 tys. zł.

- Odszkodowania dla Spółdzielni Mieszkaniowej „Makoszowianka” – zgodnie z zawartą ugodą dokonano zapłaty w wysokości 426 tys. zł.
- Podwyższenie kapitału zakładowego ZBM TBS Sp. z o.o.- wydatkowano kwotę 1,1 mln zł, jako finansowe wsparcie Miasta dla wywiązania się ze zobowiązań w zakresie emisji obligacji przez Spółkę ZBM-TBS Sp. z o.o. – realizacja umowy wsparcia poprzez podwyższenie kapitału.
- Podwyższenie kapitału zakładowego ZBM TBS Sp. z o. o
wykupiono udziały w wysokości 2,1 mln zł - środki przeznaczone na zapłatę zobowiązań wynikających z emisji obligacji na zakup mieszkań w budynkach po Hucie Zabrze (etap I).
- Podwyższenie kapitału zakładowego ZBM TBS Sp. z o.o. – wydatkowano kwotę 2,4 mln zł na zapłatę zobowiązań wynikających z emisji obligacji na zakup mieszkań w budynkach po Hucie Zabrze (etap II).
- Wykupy terenów –nabyto nieruchomości w drodze rozwiązania umowy prawa wieczystego użytkowania bądź zamiany prawa użytkowania wieczystego lub prawa własności – wydatkowano kwotę 110,4 tys. zł.
- Nabycie nieruchomości przy ul. Piłsudskiego 83 – wypłacono II ratę ceny nabycia nieruchomości w wysokości 655,7 tys. zł.

3.) Prywatyzacja lokali mieszkalnych

W 2017 r. w ramach prywatyzacji zasobu mieszkaniowego Miasta Zabrze 335 mieszkań zostało sprywatyzowanych za łączną kwotę 8,8 mln zł, w tym 308 lokali mieszkalnych było sprzedanych z bonifikatą. W drodze przetargu natomiast zostało sprzedanych 27 nieruchomości za łączną kwotę 2,2 mln zł.

Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych na cele mieszkaniowe kształtowała się w 2017 r. na poziomie 23 nieruchomości, w tym na cele usługowo - mieszkaniowe sprzedano 17 nieruchomości.

Spadek wielkości mieszkaniowego zasobu miasta w głównej mierze jest wynikiem sprzedaży lokali mieszkalnych na rzecz najemców z zastosowaniem bonifikaty od ceny sprzedaży.

Tabela 37. Sprywatyzowane lokale z mieszkaniowego zasobu Miasta Zabrze w latach 2015 – 2017r.

Sprywatyzowane lokale z mieszkaniowego zasobu Miasta Zabrze 2015 - 2017							
L.p.	Lokale mieszkalne	2015		2016		2017	
		Liczba lokali	Cena brutto (zł)	Liczba lokali	Cena brutto (zł)	Liczba lokali	Cena brutto (zł)
1	w drodze przetargu	36	2 216 817,05	54	3 390 647,77	27	1 731 235,83
2	na rzecz najemcy	319	6 881 217,42	267	5 927 077,29	308	7 312 976,02
suma		355	9 098 034,47	321	9 317 725,06	335	9 044 211,85

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 38. Sprzedaż lokali mieszkalnych na rzecz najemcy z bonifikatą w latach 2015 - 2017

Sprzedaż lokali mieszkalnych na rzecz najemcy z bonifikatą		
2015		
Lokale mieszkalne sprzedane na rzecz najemcy	Ilość	Cena brutto (zł)
Lokal	319	6 248 697,78
Grunt:		
własność	181	570 204,95
wieczyste użytkowanie	138	62 314,69
2016		
Lokale mieszkalne sprzedane na rzecz najemcy	Ilość	Cena brutto (zł)
Lokal	267	5 528 079,69
Grunt:		
własność	161	359 065,80
wieczyste użytkowanie	106	39 931,80
2017		
Lokale mieszkalne sprzedane na rzecz najemcy	Ilość	Cena brutto (zł)
Lokal	308	6 776 824,26
Grunt:		
własność	202	492 667,94
wieczyste użytkowanie	106	43 483,82

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 39. Sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu w Zabrzu w latach 2015 - 2017

Sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu						
Lokale mieszkalne sprzedane w drodze przetargu	2015		2016		2017	
	Ilość	Cena brutto (zł)	Ilość	Cena brutto (zł)	Ilość	Cena brutto (zł)
Lokal	36	2 127 559,74	54	3 243 184,30	27	1 611 199,28
Grunt:						
własność	17	69 005,54	22	106 496,78	17	104 900,63
wieczyste użytkowanie	19	20 251,77	32	40 966,69	10	15 135,92

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 40. Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych Gminy Zabrze 2015 – 2017r.

Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych na cele mieszkaniowe				
2015				
L.p.	Przeznaczenie nieruchomości	Ilość nieruchomości	Powierzchnia gruntu w m ²	Cena brutto (zł)
1	Na cele mieszkaniowe	14	154 117	11 784 933,50
2	Na cele usługowo - mieszkaniowe	10	10 990	1 088 174,00
2016				
L.p.	Przeznaczenie nieruchomości	Ilość nieruchomości	Powierzchnia gruntu w m ²	Cena brutto (zł)
1	Na cele mieszkaniowe	8	7 059	1 025 008,00
2	Na cele usługowo - mieszkaniowe	13	79 629	3 883 453,93
2017				
L.p.	Przeznaczenie nieruchomości	Ilość nieruchomości	Powierzchnia gruntu w m ²	Cena brutto (zł)
1	Na cele mieszkaniowe	6	7 782	1 025 008,00
2	Na cele usługowo - mieszkaniowe	17	17 782	3 883 453,93

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej

Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej stanowi dziesiąty cel strategiczny w ramach drugiego priorytetu. Zawiera on następujące kierunki działań:

- Poprawa skuteczności zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych, w tym poprawa dostępności obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych,
- Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta poprzez przeciwdziałanie patologiom społecznym i minimalizowanie skutków wykluczenia społecznego,
- Wspieranie działalności placówek służby zdrowia poprzez modernizację szpitali oraz poprawę jakości świadczenia usług przychodni.
- Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, znajdujących się w zakresie zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu (MOPR w Zabrzu).

Zdjęcie 45. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu, ul. 3 Maja 16, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Dnia 11.10.2010 r. została podjęta uchwała Rady Miejskiej w Zabrzu, Nr LIX/766/10 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Zabrze na lata 2010 – 2020. Jest to aktualizacja Strategii przyjętej w 2002r. Dokument ten został opracowany z uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest

integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Prócz zidentyfikowania problemów społecznych w Zabrzu, stworzono katalog potrzeb i postulatów, które decydować mogą o dynamice rozwoju społeczno – gospodarczego Zabrze. Ponadto wskazano cele strategiczne i szczegółowe oraz źródła ich finansowania, których realizacja nastąpić ma do roku 2020. Postęp we wdrażaniu Strategii społecznej ma być mierzony poprzez śledzenie i analizowanie faktycznego jego rozwoju, na podstawie wyliczeń wskaźników monitoringu, określonych w powyższej Strategii. Wskaźniki realizacji celów odnoszą się do następujących obszarów:

- rodzina i jej funkcje,
- rynek pracy, zatrudnienie, bezrobocie,
- ochrona zdrowia,
- bezpieczeństwo publiczne,
- aktywność społeczna i kulturalna,
- edukacja,
- dobre zarządzanie,
- mieszkalnictwo

Tabela 41. Dotacje celowe przeznaczone na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej w latach 2015 - 2017

Dotacje celowe na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej 2015 - 2017				
L.p.	Rodzaj dotacji	2015	2016	2017
1	Dotacje celowe otrzymane na zadania realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego:	896 646,92 zł	833 252,27 zł	839 726,39 zł
1.1	środki na utrzymanie dzieci z innych miast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	192 300,08 zł	162 970,97 zł	79 564,25 zł
1.2	środki na utrzymanie dzieci z innych miast w rodzinach zastępczych	704 346,84 zł	670 281,30 zł	760 162,14 zł
2	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań gminy:	16 890 885,82 zł	16 323 399,05 zł	14 515 626,18 zł
2.1	dotacja na Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	1 881 555,00 zł	1 990 165,00 zł	2 063 110,06 zł
2.2	posiłek dla potrzebujących	2 880 094,83 zł	2 638 093,28 zł	2 283 653,45 zł

2.3	składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej	313 189,54 zł	370 830,77 zł	377 711,55 zł
2.4	zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	7 757 772,57 zł	6 636 842,09 zł	5 305 217,63 zł
2.5	zasiłki stałe	3 942 773,88 zł	4 543 160,91 zł	4 485 933,49 zł
2.6	dofinansowanie zadań z zakresu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej	115 500,00 zł	144 307,00 zł	-
3	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań powiatu:	1 178 474,00 zł	1 211 977,00 zł	1 276 123,32 zł
3.1	dotacja na Domy Pomocy Społecznej	1 050 974,00 zł	1 123 288,00 zł	1 071 268,00 zł
3.2	dofinansowanie zadań z zakresu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej	127 500,00 zł	88 689,00 zł	204 871,32 zł
4	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej zlecone gminie ustawami:	41 360 192,21 zł	112 846 004,91	137 522 762,40 zł
4.1	rządowy program dla rodzin wielodzietnych	6 030,00 zł	2 756,00 zł	2 905,00 zł
4.2	świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	40 258 758,43 zł	49 534 095,40 zł	52 366 217,76 zł
4.3	usługi opiekuńcze	148 560,00 zł	173 500,00 zł	167 250,00 zł
4.4	ośrodki wsparcia	254 585,00 zł	304 320,00 zł	327 586,65 zł
4.5	składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej	246 224,24 zł	278 850,91 zł	311 226,62 zł
4.6	świadczenia pielęgnacyjne	23 200,00 zł	5 400,00 zł	-
4.7	dofinansowanie do wypłaty wynagrodzenia za sprawowanie opieki	22 024,00 zł	22 373,00 zł	28 726,00 zł
4.8	dotacja na wypłatę zryczałtowanych dodatków energetycznych	400 810,54 zł	400 886,04 zł	308 532 ,01 zł
4.9	pomoc państwa w wychowaniu dzieci	-	62 123 823,56 zł	84 010 318,36 zł

5	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat:	19 458,00 zł	1 475 839,60 zł	1 995 651,00 zł
5.1	przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	19 458,00 zł	12 690,00 zł	7 614,00 zł
5.2	pomoc państwa w wychowaniu dzieci	-	1 463 149,60 zł	1 988 037,30 zł
6	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę na podstawie porozumień z organami administracji rządowej:	144 884,86 zł	26 095,00 zł	32 000,00 zł
6.1	program na rzecz społeczności romskiej	39 885,88 zł	26 095,00 zł	32 000,00 zł
6.2	Dofinansowanie zadania publicznego pn.: "Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego - edycja 2015 r."	104 998,98 zł	-	-
	suma	60 490 541,81 zł	132 716 567,83 zł	156 181 889,29 zł

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

1.) Poprawa skuteczności zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych w 2017r. poprzez następujące działania:

- realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych - na ten cel w 2017 roku wydatkowano około 2,7 mln zł. Natomiast na program przeciwdziałania narkomanii wydatkowano w roku 2017 252 tys. Dotacje wsparły podmioty działające w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałaniu patologiom społecznym, opieki i wychowania oraz niepełnosprawności;
- zapewnienia opieki i pomocy osobom przewlekle chorym w zakresie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, rehabilitacji, profilaktyki i edukacji zdrowotnej poprzez dofinansowanie dla stowarzyszeń realizujących te zadania. W 2017r. w ramach tych działań zawarto 35 umów na udzielanie pomocy przez stowarzyszenia. Miasto przeznaczyło w 2017r. środki w wysokości ponad 1,4 mln zł na realizację wskazanych zadań.

- działalność Stowarzyszenia św. Brata Alberta - współpraca z MOPR w Zabrzu na podstawie zawieranych porozumień na określenie zasad przekazywania przez MOPR środków finansowych, za pobyt osób bezdomnych przebywających w Przytulisku oraz w Ośrodku wsparcia;
- działalność Stowarzyszenia Polski Czerwony Krzyż - współpraca z MOPR w Zabrzu na podstawie zawieranych umów, w drodze konkursu na odpłatność za wykonywanie usług opiekuńczych realizowanych z zadań własnych Gminy oraz specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w ramach zadań zleconych Gminie dla klientów MOPR;
- działalność Stowarzyszenia na rzecz adaptacji osób uzależnionych i ich rodzin do społeczeństwa „Żyj i Daj Życ”, Dom Pokora dla bezdomnych i uzależnionych w Zabrzu przy ul. Pawliczka.
- zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych związane z obsługą osób niepełnosprawnych, w 2017 roku kwota wydatkowana to 75 tys. zł,
- warsztaty terapii zajęciowej – realizacja indywidualnych zajęć rehabilitacyjnych rozdysponowano na ten cel w 2017 roku kwotę 109 tys. zł.,

Tabela 42. Pomoc udzielona osobom niepełnosprawnym w Zabrzu w roku 2017

L.p.	Udzielona pomoc	Rok 2017	
		Liczba osób	Kwota (zł)
1	Pomoc finansowa w formie zasiłku stałego z tytułu niepełnosprawności,	1 069	4 485 933
2	Pomoc finansowa w formie zasiłku okresowego z tytułu niepełnosprawności,	723	525 577
3	Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania,	169	531 076
4	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,	28	167 250

5	Dofinansowania do zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	594	322 363
6	Dofinansowania do wyjazdów na turnusy rehabilitacyjne ze środków PFRON	356	359 854
7	Program „Aktywny Samorząd”	104	347 199
8	Likwidacja barier architektonicznych	15	170 127
9	Likwidacja barier w komunikowaniu się	11	12 526
10	Likwidacja barier technicznych	17	87 267

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu

Kolejną formą wsparcia są mieszkania chronione. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej mieszkanie chronione to lokal mieszkalny, którego warunki mają za zadanie przygotować osoby w nim mieszkające do prowadzenia samodzielnego życia, uczestnictwa w życiu społecznym i ułatwić integrację społeczną. Przygotowaniem tym zajmują się specjaliści z różnych dziedzin: pracownik socjalny, psycholog, terapeuta, asystent osoby niepełnosprawnej, opiekun i inni. Umieszczanie osoby w mieszkaniu chronionym to rodzaj wsparcia udzielany różnym grupom posiadającym podobny problem życiowy, na przykład niepełnosprawność.

Mieszkania chronione w 2017r. w Zabrzu:

- Mieszkanie chronione (dla os. z zaburzeniami psychicznymi), na ul. 3-go Maja,
- Mieszkanie chronione (dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek), na ul. Dubiela,
- Dwa mieszkania chronione (dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek), na ul. 3-go Maja,
- Mieszkanie chronione (dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek), na ul. 3-go Maja,
- Cztery mieszkania chronione (dla os. bezdomnych), na ul. Bytomskiej

Tabela 43. Wykaz zabrzańskich instytucji pomocy społecznej

	Adres	Dzielnica Zabrze
Dom Pomocy Społecznej nr 1	Zabrze, ul. Matejki 62	Centrum Południe
Dom Pomocy Społecznej nr 2	Zabrze, ul. Jaskółcza 11	Centrum Południe
Dom Pomocy Społecznej nr 3	Zabrze, ul. Brysza 3	Centrum Południe
Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zakon Kamilianów	Zabrze, ul. Cisowa 6	Guido
Dom Pomocy Społecznej „Słoneczny Dom”	Zabrze, ul. Knurowska 17	Maciejów
Dom Noclegowy	Zabrze, ul. Trocera 63	Centrum Północ
Ogrzewalnia	Zabrze, ul. Stalmacha 7	Zandka
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Niemcewicza 1	Centrum Południe
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Wyzwolenia 7	Centrum Północ
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Andersa 34	Rokitnica
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Kasprowicza 7	Biskupice
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Tarnopolska 57	Mikulczyce
Środowiskowy Dom Samopomocy	Zabrze, ul. Andersa 34	Rokitnica

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu

2.) Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta w 2017r poprzez następujące działania:

- zapewnienie opieki osobom w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorym – środki przeznaczone na to zadanie w 2017r. wyniosły 9,4 mln zł,
- zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz kompleksowej pomocy w wychodzeniu z bezdomności – wydatkowana kwotę ponad 1,7 mln rocznie,
- zapewnienie miejsc w Ośrodku Wsparcia dla Kobiet, Przytulisku w Domu Pokora i Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Dobroczynnym – jednorazowo

dla 116 osób (a w trakcie 2017 roku aż 780 osób skorzystało z w/w miejsc), natomiast kwotę 715 tys. zł rozdysponowano na zapewnienie miejsc w domach prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Natomiast kwotę 696 tys. zł rozdysponowano na zapewnienie miejsc w domach prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:

- trzy mieszkania chronione dla osób bezdomnych – łącznie dla 13 osób,
 - Dom Noclegowy – jednorazowo dla 28 osób,
 - Ogrzewalnia – jednorazowo dla 30 osób.
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom i młodzieży przebywającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, a także w świetlicach środowiskowych – na ten cel przeznaczono w 2017r. kwotę prawie 13,5 mln zł. W Mieście zadanie prowadzi Centrum Wsparcia Kryzysowego dla Dzieci i Młodzieży, które zapewnia miejsca dla 87 dzieci, oraz Dom Dziecka, który zapewnia miejsca dla 30 dzieci. Miasto dodatkowo w 2017 roku zapewniło opiekę w rodzinach zastępczych dla 469 dzieci. W ramach tego zadania 24 pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze otrzymało pomoc pieniężną na usamodzielnienie. Zapewniono również opiekę w pięciu świetlicach środowiskowych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, gdzie udostępniono 148 miejsc dla zabrzańskich dzieci,
- przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców Zabrze prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie – wydatki na przedmiotowe działania w 2017 roku wyniosły ponad 81,6 mln zł.

Tabela 44. Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2017 r.

L.p.	Przyczyny:	Liczba osob
1	Rodziny ubogie	1 801
2	Bezdomni	301
3	Rodziny wielodzietne	230
4	Bezrobotni	2 008
5	Niepełnosprawni	1 177
6	Długotrwale lub ciężko chorzy	994
7	Rodziny niepełne	248
8	Osoby uzależnione (alkoholizm, narkomania)	220
9	Osoby opuszczające zakłady karne	78

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrze

3.) Wsparcie działalności placówek służby zdrowia

Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka w Biskupicach przy ul. Zamkowej to jeden z najnowocześniejszych ginekologiczno-położniczych ośrodków w kraju. W skład tej placówki wchodziły oddziały: diabetologii, diagnostyki prenatalnej, laktacji, neonatologii i poradni kardiologicznej dla kobiet w ciąży. Budowa pawilonu szpitalnego (Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka) z przeznaczeniem na potrzeby oddziałów ginekologii i położnictwa z uwzględnieniem bloku operacyjnego i traktem porodowym i oddziałem neonatologii wraz z nowymi przyłączami mediów i infrastrukturą towarzyszącą. W ramach przedsięwzięcia dokonano wykupu wierzytelności w 2017r. na kwotę 7,5 mln zł.

Zdjęcie 46. Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka w Biskupicach przy ul. Zamkowej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W celu dalszego rozwoju Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka planowane do realizacji w 2018r. jest zadanie pn. „Wsparcie Szpitala Miejskiego w Zabrzu Sp. z o.o. celem utworzenia Szpitalnego Oddziału Ratunkowego wraz z lądowiskiem przyszpitalnym”.

Obiekty służby zdrowia stanowiące mienie komunalne Gminy Miejskiej Zabrze:

- Szpital Miejski w Zabrzu, ul. Zamkowa 4
- Przychodnie Publiczne,
 - S. P. Z. O. Z. Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych, ul. 3 Maja 10
 - S. P. Z. O. Z. Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień, Park Hutniczy 6
- Żłobek Miejski, ul. Buchenwaldczyków 32 oraz filia przy ul. Andersa 34
- Izbę Wyrzeźwień, ul. Wolności 94

Zdjęcie 47. Żłobek Miejski, ul. Buchenwaldczyków 32, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Realizacja programów zdrowotnych

W 2017 roku wydatkowano 565 tys. zł na realizację zadania w zakresie rehabilitacji uzupełniającej dla dzieci niepełnosprawnych przebiega zgodnie z założeniami programu zdrowotnego „Kompleksowa terapia i rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z terenu miasta Zabrze” będącego przedmiotem umowy z Ośrodkiem Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Zabrzu. W ramach w/w programu wykonywane są badania i terapia w kierunku FAS, stymulacja rozwoju mowy w zakresie logopedii, fizykoterapia i kinezyterapia,

Tabela 45. Programy profilaktyczne finansowane ze środków budżetu Miasta Zabrze

Lp.	Nazwa programu
1.	„Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi”
2.	„Kompleksowa terapia i rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z terenu miasta Zabrze”
3.	Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania patologii tarczycy z elementami profilaktyki uzależnień.
4.	Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania raka gruczołu krokowego z elementami profilaktyki uzależnień.
5.	Program profilaktyki wad postawy, nadwagi i otyłości u dzieci klas V i VI szkoły podstawowej z elementami profilaktyki uzależnień.
6.	Program profilaktyczny zapobiegania próchnicy dla dzieci klasy I i II zabrzańskich szkół z elementami profilaktyki uzależnień.
7.	Program promocyjno-edukacyjny dla potencjalnych rodziców w zakresie edukacji przedporodowej w szkole rodzenia z elementami profilaktyki uzależnień.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrze

5.) *Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, znajdujących się w zakresie zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrze:*

Przyczyny udzielania pomocy z funduszy pomocy społecznej:

- ubóstwo
- sieroctwo
- bezdomność
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności
- bezrobocie
- niepełnosprawność
- długotrwała lub ciężka choroba
- przemoc w rodzinie
- bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych
- alkoholizm lub narkomania
- trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego
- zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze

Najważniejsze działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu z zakresu minimalizowania skutków wykluczenia społecznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym:

- Drogowskaz – projekt realizowany przez MOPR w Zabrzu od 01.07.2015r. do 31.12.2017r. ma na celu wzrost kompetencji życiowych i umiejętności społeczno–zawodowych 500 osób objętych kontraktem socjalnym oraz 100 osób objętych działaniami w ramach Programów Aktywności Lokalnej oraz ich otoczenia. Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020. Projekt jest skierowany do klientów Ośrodka zamieszkujących w Zabrzu, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Dostosowane do zdiagnozowanych indywidualnie potrzeb formy wsparcia w postaci m.in. warsztatów, treningów umiejętności społeczno-zawodowych, uczestnictwa w Klubie Integracji Społecznej mają na celu odbudowę i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy. Uczestnictwo w projekcie umożliwiającym skorzystanie z usług o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym oraz zdrowotnym ma doprowadzić do podniesienia bądź uzyskania kwalifikacji po opuszczeniu programu. W 2017r. wydatkowano 2,4 mln zł
- „Uwierz w siebie” - projekt realizowany przez MOPR w Zabrzu od 01.07.2016 do 30.06.2018r. Projekt przewiduje realizację trzech zadań:
 - 1.) *Wsparcie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.*
Rodziny zastępcze zawodowe wraz z ich dziećmi biologicznymi i umieszczonymi w pieczy otrzymają wsparcie w postaci specjalistycznego szkolenia mającego na celu podniesienie oraz nabycie kwalifikacji oraz ciągłego wsparcia w pracy z dziećmi. Dodatkowo projekt zakłada realizację szkolenia mającego na celu pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych.
 - 2.) *Asystentura rodzinna*
Przewidziane jest zatrudnienie czterech asystentów rodzin, którzy będą pracować z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, mających problemy w sferze socjalnej,

psychologicznej, społecznej jak i zdrowotnej, by przywrócić rodzinom zdolność do wypełniania ról i funkcji rodzicielskich. Ponadto rodziny, które są już objęte asystenturą rodzinną, dzięki uczestnictwu w projekcie skorzystają z działań integracyjno- środowiskowych, tj. mają do dyspozycji maksymalnie sześć wyjść do obiektów kulturalno- sportowych.

3.) Świetlice środowiskowe

Projekt zakłada realizację działań mających na celu zdobycie nowych umiejętności oraz poszerzenie zainteresowań u dzieci przebywających w świetlicach środowiskowych. Realizowane będą zajęcia plastyczne, taneczne z elementami baletu, Judo oraz zajęcia z języka angielskiego i logopedyczne, jak również umożliwią dostęp do dóbr kultury poprzez organizację wyjść integracyjno- środowiskowych. W 2017r. wydatkowano 0,4 mln zł.

- Działalność Klubu Integracji Społecznej, który funkcjonuje w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie od 2008r. Realizując swoje statutowe cele KIS współpracuje z podmiotami ekonomii społecznej, jednostkami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi. Celem Klubu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo oraz prowadzenie długofalowych i wszechstronnych działań mających na celu przygotowanie tych osób do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Klub Integracji Społecznej realizuje działania umożliwiające udzielenie osobom i ich rodzinom pomocy w odbudowaniu i podtrzymaniu umiejętności życia w społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania, pobytu oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. Klub udziela wsparcia dla integrowania się grup i osób o podobnych trudnościach i problemach życiowych, pomaga samoorganizować się jego członkom, podejmować przez nich wspólne inicjatywy i przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji zawodowej. Klub jest miejscem otwartym na potrzeby lokalnego środowiska, który stara się dopasować swoim zakresem świadczonych usług i działaniem do potrzeb wszystkich grup ryzyka. Uczestnikami zajęć prowadzonych przez KIS, według ustawy o zatrudnieniu socjalnym mogą być osoby z następujących grup ryzyka: bezdomni realizujący indywidualny plan wychodzenia z bezdomności, uzależnieni od alkoholu,

po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego, uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego, chorzy psychicznie w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego, długotrwale bezrobotni, osoby zwalniane z zakładów karnych mające trudności w integracji ze środowiskiem, uchodźcy realizujący indywidualny plan integracji, osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Programy realizowane przez KIS:

- "Reintegracja, Aktywność, Praca". Program na rzecz integracji społeczno-zawodowej w Gminie Zabrze
- Program "Drogowskaz" mający na celu wzrost kompetencji życiowych i umiejętności Społeczno-Zawodowych,
- Program Prac Społecznie Użytecznych,
- Program Aktywizacja i Integracja,
- Gminny Program Aktywizacji Społeczno-Zawodowej na Rzecz Budownictwa Społecznego,
- Program na rzecz podniesienia Poziomu Aktywności Społeczno-Zawodowej Romów w Zabrzu,
- Program Profilaktyczny Jestem Aktywny –nie używam,

Zabrzeńskie Centrum Świadczeń Rodzinnych (ZCŚR)

jest jednostką organizacyjną Miasta Zabrze, działającą w formie jednostki budżetowej, powołaną uchwałą Rady miasta Zabrze Nr XXV/269/16 w 2016r. Centrum realizuje zadania w zakresie:

- świadczeń wychowawczych
- świadczeń rodzinnych
- świadczeń alimentacyjnych i postępowań wobec dłużników
- zasiłków opiekuńczych
- dodatków mieszkaniowych
- zryczałtowanych dodatków energetycznych

W 2017r. Zabrzańskie Centrum Świadczeń Rodzinnych wykazało 34075 świadczeniobiorców w tym:

- Świadczenia Rodzinne: 16.270
- Fundusz Alimentacyjny: 2.116
- Świadczenie Wychowawcze: 15.689

Zdjęcie 48. Zabrzańskie Centrum Świadczeń Rodzinnych, ul. 3 Maja 16, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Tabela 46. Świadczenia wypłacone w 2017r. przez Zabrzańskie Centrum Świadczeń Rodzinnych

Nazwa świadczenia	Kwota (zł)
Fundusz alimentacyjny	8 173 099,23
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, pozostałe świadczenia	24 617 704,80
zasiłek rodzinny "złotówka za złotówkę"	436 629,41
Specjalny zasiłek opiekuńczy	442 995,47
Zasiłki dla opiekuna	309 500,38
Świadczenia pielęgnacyjne	8 357 163,79
składki na ubezpieczenie społeczne	2 170 371,09
Świadczenia rodzicielskie	6 508 015,15
Dodatki do świadczenia pielęgnacyjnego	0,00
Ustawa "za życiem"	76 000,00
Świadczenia wychowawcze - 500 PLUS	82 768 885,86

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrze

C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego

Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego to jedenasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Cel ten opiera się na następującym działaniu: Zapewnienie dostępu do Internetu i wykorzystanie technologii ICT, realizowanym poprzez:

- Budowę zabrzańskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej
- Budowę lokalnych sieci szerokopasmowych;
- Stworzenie miejsc bezprzewodowego dostępu do Internetu tzw. hot-spot'ów
- Wdrożenie nowych systemów tele-informatycznych w administracji publicznej, w tym usług publicznych on-line
- Projekty w zakresie elektronicznego udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych

Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na informatyzację Miasta Zabrze poprzez:

- Budowę zabrzańskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej,
- Budowę lokalnych sieci szerokopasmowych,
- Stworzenie miejsc bezprzewodowego dostępu do Internetu tzw. Hot spot'ów,
- Wdrożenie nowych systemów tele-informatycznych w administracji publicznej, w tym usług publicznych on-line,
- Projekty w zakresie elektronicznego udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych.

Urząd Miejski w Zabrzu ciągle wzbogaca wachlarz usług udostępnionych na platformie SEKAP. Wprowadzone usługi elektroniczne umożliwiają uregulować sprawy urzędowe z dowolnego miejsca i o dowolnym czasie. Łącznie w Gminie Zabrze świadczonych jest ponad 500 e-usług.

Przez Internet można załatwić sprawy z zakresu:

- Podatków
- Dowodów osobistych
- Meldunków
- Wyborów
- Działalności gospodarczej
- Ochrony środowiska
- Gospodarki komunalnej

- Nieruchomości, lokali mieszkalnych i użytkowych
- Komunikacji, drogownictwa i transportu
- Spraw obywatelskich
- Urodzeń i małżeństw
- Geodezji i kartografii
- Ochrony praw konsumentów
- Rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w projektach "SielsiaNet - Budowa Społeczeństwa Informacyjnego w Subregionie Centralnym Województwa Śląskiego: Miasto Zabrze" oraz „Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Światłowodowej – etap II i III - wraz z punktem hot-spot”, współfinansowanych przez Unię Europejską, powstało 96,4 km sieci światłowodowej, 4 punkty szkieletowe, 20 punktów dystrybucyjnych oraz 175 punktów dostępowych. W 35 miejscach na terenie Zabrze stoją infokioski – urządzenia, które pozwalają mieszkańcom Zabrze zdobywać potrzebne informacje. Część z nich została zamontowana w ramach realizowanych projektów unijnych takich jak: „Po drodze z kulturą” czy „System Informacji o Mieście Zabrze”, a część sfinansowano ze środków budżetu Miasta Zabrze. Dzięki zrealizowanym projektom aktualna łączna długość sieci światłowodowych będących własnością Miasta Zabrze wynosi: 97,83 km. Powstało również 6 stacji bazowych w następujących lokalizacjach:

1. budynek UM (ul. Powstańców Śl. 5-7)
2. budynek szpitala klinicznego (ul. 3-go Maja 13-15)
3. słup oświetleniowy stadionu Górnika (ul. Roosevelta 81)
4. budynek biurowy Mostostal-Zabrze (ul. Wolności 191)
5. komin ZPEC (ul. Kruczkowskiego)
6. szyb wyciągowy KWK Sośnica - Makoszowy (ul. Makoszowska 24)

W dniu 18 stycznia 2016r. Rada Miasta podjęła Uchwałę nr XXI/211/16 w sprawie przyjęcia do realizacji dokument o nazwie „e-Zabrze Strategia budowy Społeczeństwa informacyjnego miasta Zabrze do roku 2020+”. Dokument stanowi kontynuację realizacji zapisów Programu E-Zabrze wprowadzonych w życie w dniu 14 grudnia 2009 r. dokumentem „e-Zabrze Program budowy Społeczeństwa Informacyjnego miasta Zabrze”. Dokument „e-Zabrze Strategia budowy Społeczeństwa informacyjnego miasta Zabrze do roku 2020+” został przebudowany w oparciu o przeprowadzoną w 2015 roku inwentaryzację

zasobów IT Gminy Zabrze. Zgodnie z zapisami strategii e-rozwoju Miasta podstawowe funkcje społeczeństwa informacyjnego to:

- Edukacyjna - upowszechnianie wiedzy naukowej oraz uświadamianie znaczenia podnoszenia kwalifikacji.
- Komunikacyjna - stworzenie możliwości komunikowania się wielu różnorodnych grup w obrębie całości społeczeństwa globalnego.
- Socjalizacyjna - mobilizacja osób czasowo lub stale wyłączonych z swobodnego funkcjonowania w społeczeństwie.
- Aktywizująca - wykonywanie zawodu bez konieczności wychodzenia z domu i aktywizacja osób niepełnosprawnych.
- Partycypacyjna - możliwość prowadzenia debat i głosowania w Internecie.
- Organizatorska - tworzenie warunków konkurencyjności na rynku.
- Ochronna i kontrolna - stworzenie mechanizmów obrony obywateli i instytucji przed wirtualną przestępczością.

Wykaz projektów przyjętych do realizacji w ramach strategii „e-Zabrze na lata 2015-2020+” zgodnie z uchwałą NR L/606/17 z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie przyjęcia do realizacji dokumentu o nazwie „e-Zabrze Strategia budowy Społeczeństwa informacyjnego miasta Zabrze do roku 2020+”:

- 1.) Budowa strony internetowej Miasta Zabrze dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2.) Budowa System Informacji Przestrzennej Miasta Zabrze
- 3.) Centralny Katalog Zabrzeńskich Zasobów Książkowych
- 4.) Dyspozycyjność Zasobów na potrzeby Zarządzania Kryzysowego
- 5.) e-Dziennik
- 6.) Budowa Cyfrowych Usług Wspólnych dla Interesariuszy Miasta Zabrze - CUWMZ
- 7.) Elektroniczne Biuro Obsługi Klienta
- 8.) HotSpoty
- 9.) Inteligentne sterowanie oświetleniem ulicznym na terenie Miasta Zabrze
- 10.) Kompleksowy System Gospodarowania Odpadami
- 11.) Mapa akustyczna Miasta Zabrze - etap II

- 12.) Podniesienie jakości treści cyfrowych oraz rozwoju opartych na nich e-usług w zakresie rejestrów publicznych – geodezyjnych baz danych
- 13.) Monitoring Wizyjny Miasta Zabrze - III etap
- 14.) Rozwój kompetencji cyfrowych i komputerowych
- 15.) Program informatyzacji przedszkoli i szkół
- 16.) Rozbudowa Centrum Komputerowego
- 17.) System informacji multimedialnej – system przywoławczy
- 18.) Standaryzacja procedur bezpieczeństwa w Gminie Zabrze
- 19.) Poprawa dostępności e-usług dzięki przebudowie systemu komunikacji teleinformatycznej miasta Zabrze
- 20.) Wdrożenie platformy HelpDesk
- 21.) Wdrożenie systemu zarządzania energią oraz infrastrukturą drogową, sieciową i informatyczną miasta Zabrze
- 22.) Wirtualne Miasto Zabrze
- 23.) Wsparcie Procesów Zarządczych w Gminie Zabrze
- 24.) Zintegrowany system wspomagania Zarządzaniem Obiektami Przemysłowymi w Zabrze
- 25.) Eko-Zabrze
- 26.) E-Muzeum – digitalizacja i udostępnienie zasobów Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze
- 27.) Dostępna Biblioteka - zakup/aktualizacja systemu bibliotecznego dla Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabrze

Wykaz projektów realizowanych w ramach Programu e-Zabrze w 2017:

- „Budowa Cyfrowych Usług Wspólnych dla Interesariuszy Miasta Zabrze – CUWMZ”. Projekt zgłoszono do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. W ramach projektu planowane jest wdrożenie ujednoliconych systemów informatycznych w jednostkach miejskich Miasta Zabrze. Wdrożenie modułów pozwoli na udostępnienie 19 nowych elektronicznych usług. W projekcie przewidziano zakup 390 komputerów dla jednostek oraz sprzętu serwerowego dla UM, planowane jest też przeszkolenie 894 pracowników JM i UM. W związku z realizacją powyższego projektu została przygotowana

specyfikacja istotnych warunków zamówienia na przygotowanie dokumentacji funkcjonalno-technicznej, szczegółowego kosztorysu i dokumentacji aplikacyjnej. Zakładana wartość całkowita projektu wynosi 17 mln zł.

- „Podniesienie jakości treści cyfrowych oraz rozwoju opartych na nich e-usług w zakresie rejestrów publicznych – geodezyjnych baz danych” – został złożony wniosek o dofinansowanie projektu. Dzięki realizacji projektu, zdalnie, korzystając z internetu, będzie można załatwić sprawy, wymagające dziś osobistej wizyty w urzędzie. W ramach projektu planowana jest digitalizacja, czyli przetworzenie z tradycyjnej, papierowej formy na postać cyfrową, zasobów geodezyjnych Miasta Zabrze i udostępnienie ich w formie serwisu internetowego, umożliwiającego zdalną obsługę mieszkańców, inwestorów i projektantów, geodetów wykonujących prace na terenie naszego miasta, rzeczoznawców majątkowych, komorników sądowych a także podmiotów, zarządzających technicznym uzbrojeniem terenu, takich jak ZPEC czy ZPWik. Zaplanowano również zakup sprzętu i oprogramowania serwerowego oraz szkolenia dla pracowników Urzędu Miasta. Koszt całkowity projektu wyniesie 7,7 mln zł natomiast dofinansowanie to 6,6 mln zł.
- „Poprawa dostępności e-usług dzięki przebudowie systemu komunikacji teleinformatycznej miasta Zabrze” – został złożony wniosek o dofinansowanie projektu. W ramach projektu planuje się uruchomienie systemu VOIP (telefonii internetowej) oraz systemu Contact Center oferującego usługi elektroniczne, które realizowane będą przez Urząd Miejski w Zabrzu oraz podległe mu jednostki. Dzięki temu klienci będą mogli za pośrednictwem różnych form komunikacji korzystać z usług Miasta – np. zgłaszając lub otrzymując informacje o zdarzeniach drogowych, problemach z infrastrukturą miejską czy dowiadywać się o stanie załatwianej sprawy. Koszt całkowity projektu wyniesie 17,5 mln zł natomiast dofinansowanie to 14,8 mln zł.
- e-Muzeum - digitalizacja i udostępnienie zasobów Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu. Celem projektu jest rozwój cyfrowych usług kulturalnych poprzez utworzenie pracowni digitalizacji z systemami wspomagającymi zarządzanie i inwentaryzowanie zdigitalizowanych zbiorów Muzeum Górnictwa Węglowego. W ramach projektu wykonanych zostanie ponad 16 tys. skanów w różnych technologiach w celu udostępnienia ich on-line. Osoby prywatne, instytucje publiczne, uczelnie czy placówki badawcze będą mogły uzyskać

dostęp do zdigitalizowanej „bazy danych” bezpośrednio za pomocą utworzonej strony internetowej. Przewidywany czas realizacji przedsięwzięcia przypada na lata 2018 - 2019. Koszt całkowity projektu wyniesie 3,1 mln zł natomiast dofinansowanie to 2 mln zł.

- „Budowa Elektronicznego Biura Obsługi Klienta e-BOK”. Przygotowany został projekt Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) wraz z umową na zarządzanie projektem.
- „e-Dziennik”. Zostało przygotowane oraz rozesłane do potencjalnych Wykonawców szacowanie ceny na kupno produktu zawierającego funkcjonalności elektronicznego dziennika dla Jednostek Oświatowych.
- „Dostępna Biblioteka – zakup/aktualizacja systemu bibliotecznego dla Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabrzu” – wnioskodawca MBP. Projekt polegał na aktualizacji posiadanego systemu bibliotecznego w MBP w Zabrzu, co pozwoliło na unowocześnienie pracy Biblioteki i dostosowanie jej działalności do standardów europejskich. Głównym celem projektu było zwiększenie dostępu użytkowników do cyfrowych usług bibliecznych jako element rozbudowy regionalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

Projektu pn.: „Zabrze.online. Zintegrowany portal inteligentnego miasta”

W 2017r. została przygotowana fiszka projektowa do konkursu ogłoszonego przez Ministerstwo Rozwoju „Human Smart Cities Inteligentne - miasta współtworzone przez mieszkańców”.

Głównym celem niniejszego projektu jest dostarczenie innowacyjnego rozwiązania wspierającego zabrzańskich przedsiębiorców i pracowników, poprzez min.:

- popularyzację wykorzystania e-usług oferowanych przez Urząd Miejski wśród przedsiębiorców i mieszkańców,
- integrację wdrożonych do tej pory przez Urząd Miejski usług,
- zmniejszenie kosztów procesu rekrutacyjnego (pracodawcy) oraz ułatwienie uzyskania informacji o ofertach pracy (pracownicy),
- redukcję ryzyka związanego z założeniem i prowadzeniem działalności gospodarczej poprzez dostarczenie informacji dla przedsiębiorców o potencjalnych odbiorcach produktu/usługi i działającej na rynku konkurencji,

- stworzenie narzędzia umożliwiającego skuteczną promocję działań Urzędu Miejskiego na rzecz przedsiębiorców,
- dostarczenie informacji o organizowanych szkoleniach, zachętach inwestycyjnych, planach zagospodarowania przestrzennego, ofertach na rynku nieruchomości, przetargach na tereny inwestycyjne.

Głównym działaniem projektowym jest budowa innowacyjnego portalu www.zabrze.online:

- integrującego informacje o mieście (w tym IoT i Big Data),
- umożliwiającego korzystanie z e-usług Urzędu Miejskiego,
- będącego platformą udostępniania otwartych danych,
- stanowiącego główne źródło informacji dla przedsiębiorców i pracowników,
- umożliwiającego przeprowadzenie procesów partycypacyjnych poprzez Internet,
- udostępniającego gromadzone dane z monitoringu ruchu pieszego i kołowego.

Promocja społeczeństwa informacyjnego w 2017r..

- W ramach prowadzonych działań promujących e-administrację w 2017 roku mieszkańcy Zabrze założyli 345 skrzynek na platformie SEKAP
- Złożono zamówienie na materiały wykorzystywane do celów promocyjnych – gadżety zachęcające mieszkańców Zabrze do korzystania z szerokorozumianych e-usług – zamówienie zostało zrealizowane, a przedmiotowe gadżety wykorzystane są podczas spotkań z mieszkańcami Zabrze, jako forma zachęty do korzystania z e-usług.
- W ramach wymiany dobrych praktyk odbyło się spotkanie z przedstawicielami UM Płock. Na powyższym spotkaniu przedstawiona została prezentacja z zakresu organizacji wdrażania systemów w UMZ oraz realizowanej strategii e-Zabrze.
- Spotkanie w Ministerstwie Cyfryzacji . Przygotowano materiały i zorganizowano spotkanie z przedstawicielem Ministerstwa w nczzerwcu 2017r. Na spotkaniu zaprezentowano m.in. integracje, jakie są zrealizowane pomiędzy systemami UMZ oraz ideę „jednego biurka”. Przygotowano również materiał dla MC w zakresie standaryzacji usług.

- W ramach współpracy ze Śląskim Centrum Społeczeństwa Informacyjnego pracownicy UMZ wzięli udział w organizowanych przez ŚCSI darmowych szkoleniach „Smart Urzędnik”:
 - „Elektroniczne zamówienia publiczne po nowelizacji Ustawy Prawo Zamówień Publicznych”,
 - „Wymagania KRI w kontekście zarządzania incydemem oraz usługami IT”,
 - „Facebook do strategii po reklamę”,
 - „Optymalizacja CMS-a WordPress dla wyszukiwarek”,
 - „Otwarte dane przestrzenne w JST”,
 - „Obowiązkowa dokumentacja przetwarzania danych w RODO”,
 - Szkolenia dotyczących MS Word i MS Excel,
 - warsztatach z cyberbezpieczeństwa organizowanych w szkołach przez ŚCSI.
- Promowanie e-usług podczas różnego rodzaju wydarzeń:
 - Promowanie e-usług podczas XI edycji Giełdy Pracodawcy i Przedsiębiorczości (26.10.2017 r.), organizowanych przez Politechnikę Śląską.
 - Promowanie e-usług podczas Dnia Nauki (15.09.2017r.). W trakcie bezpośredniego kontaktu z mieszkańcami Zabrze zakładano skrzynki na platformie SEKAP oraz przekazywano młodzieży podstawowe i przydatne informacje z zakresu elektronicznej komunikacji z Urzędem.
 - Promowanie e-usług podczas Skarbnikowych Godów (07.10.2017 r.).
 - Promowanie e-usług podczas „Pikniku w Rytmie firmy” - zakładano skrzynki kontaktowe oraz przekazywano przydatne informacje z zakresu komunikacji elektronicznej.

Tabela 47. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie - na lata 2013 - 2017

Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2013	2014	2015	2016	2017
C 5. Poprawa bezpieczeństwa						
liczba kamer monitoringu wizyjnego (szt.)	W.37	24	24	24	28	29
liczba przestępstw (szt./rok)	W.38	7226	4963	4302	4338	4425
wydatki miasta w zakresie poprawy bezpieczeństwa (PLN/rok)	W.39	360 000	1 111 500	562 255,77	768 322,31	515 173
wykrywalność przestępstw (%)	W.40	60 %	60 %	60 %	62 %	72%
C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców						
wydatki miasta w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych (PLN/rok)	W.44	3 598 334	3 630 129	5 400 000	5 800 00	3 658 494
liczba osób uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (osoby/rok)	W.45	26 135	27 918	27 567	26 848	23 764

rodzaje zajęć pozalekcyjnych (szt./rok)	W.46	436	378	721	700	805
liczba młodzieży kontynuującej naukę w szkołach średnich w relacji do całkowitej liczby młodzieży (%)	W.47	27,20%	28,15%	25,01%	25,99%	25,69%
liczba kierunków kształcenia na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego (szt./rok)	W.48	49	78	78	69	61
wydatki miasta związane z unowocześnieniem bazy dydaktycznej (PLN/rok)	W.50	1 966 928	12 688 911	14 800 000	9 600 000	12 446 453
C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców						
liczba imprez kulturalnych (szt./rok)	W.52	1298	1300	1366	1380	2390
uczestnicy imprez kulturalnych (osoby/rok)	W.53	372 313	373 000	353 632	372 457	400 000
wydatki miasta wspierające aktywność instytucji kulturalnych (PLN/rok)	W.55	34 719 000	41 133 845	41 170 802	23 390 299	25 153 851
wydatki związane z budową nowych siedzib dla instytucji kulturalnych (PLN/rok)	W.58	563 028	2 040 000	2 210 000	614 000	446 000
C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców						

liczba imprez sportowych, rekreacyjnych (szt./rok)	W.59	42	235	125	126	39 (sportowe imprezy masowe)
liczba uczestników imprez sportowych, rekreacyjnych (tys. osób/rok)	W.60	139,36	148,66	161	262	383 (sportowe imprezy masowe)
*liczba uczestników imprez sportowych stadion Górnik Zabrze (osób/rok)		50 700	51 000	66 674	175 850	361 968
wydatki miasta związane z remontami i modernizacją obiektów sportowych, rekreacyjnych (PLN/rok)	W.63	5 205 000	4 262 000	3022630	2 500 000	3 306 258
długość utworzonych ścieżek rowerowych (km/rok) * wg MZDiI	W.65	1	6,8	8,46	0,037	0,11
C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych						
liczba wyremontowanych / zmodernizowanych komunalnych lokali mieszkalnych (szt./rok)	W.67	114	99	114	110	105
wydatki miasta związane z remontami / modernizacjami komunalnych lokali mieszkalnych (mln PLN/rok)	W.68	3,78	3,60	3,55	3,9	4,98

liczba sprywatyzowanych komunalnych lokali mieszkalnych (szt./rok)	W.72	648	416	355	321	335
C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej						
liczba projektów / inicjatyw organizacji pozarządowych na rzecz pomocy społecznej wspieranych przez miasto (szt./rok)	W.74	86	85	87	85	86
liczba osób objętych projektami / inicjatywami organizacji pozarządowych na rzecz pomocy społecznej wspieranych przez miasto (osoby/rok)	W.75	2 400	2 300	2391	2435	3100
liczba wypłacanych zasiłków socjalnych (szt./rok)	W.76	621 207	654 564	804 111	717 135	646 739
wydatki miasta związane z pomocą społeczną (PLN/rok)	W.78	-	-	135 969 849	209 592 249	228 613 957
wydatki miasta związane z pomocą społeczną (dynamika zmian %)		-	-	100,01%	154,15%	109,08%
szacunkowa liczba osób podlegających wykluczeniu społecznemu (osób/rok)	W.79	13 386	12 584	9 194	8 243	6971
szacunkowa liczba osób podlegających wykluczeniu społecznemu (dynamika zmian %)		100,81%	94,01%	91,85%	89,66%	89,83%

szacunkowa liczba dzieci i młodzieży znajdujących się w rodzinach zagrożonych patologią społeczną (osób/rok)	W.80	1 164	1 182	675	620	539
szacunkowa liczba dzieci i młodzieży znajdujących się w rodzinach zagrożonych patologią społeczną (dynamika zmian %)		106,79 %	101,55 %	94,67%	91,85%	86,94%
szacunkowa liczba osób żyjących poniżej minimum socjalnego (osób/rok)	W.81	13 386	12 584	11 006	8 230	7036
szacunkowa liczba osób żyjących poniżej minimum socjalnego (dynamika zmian %)		100,81 %	94,01 %	87,46%	74,78%	85,49%
C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego						
liczba punktów bezprzewodowego dostępu do sieci internetowej (szt.)	W.88	5	6	6	6	6
ilość/wzrost/ usług typu „informacja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok)	W.90	0	2	6	5	-

ilość/wzrost/ usług typu „interakcja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok)	W.91	0	34	1	2	-
ilość/wzrost/ usług typu „interakcja dwukierunkowa” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok)	W.92	141	152	15	74	-
ilość wdrożonych systemów zarządzania informacją w JST (szt.)	W.94	1	1	4	4	4
ilość wdrożonych systemów elektronicznego obiegu dokumentów w JST (szt.)	W. 96	1	1	1	1	1

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu, Komenda Miejska Policji w Zabrzu

KIERUNEK ROZWOJU – ATRAKCYJNE PRZESTRZENIE PUBLICZNE **(Priorytet 3)**

Priorytet „Atrakcyjne przestrzenie publiczne” zakłada realizację przedsięwzięć rozwojowych wpisujących się w kierunki działań odnoszących się do następujących aktywności: porządkowanie oraz budowa obiektów i urządzeń miejskich; modernizacja istniejącej i rozwój nowej infrastruktury komunalnej miasta; modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej drogowej, budowa nowych dróg i ulic; wyznaczenie oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych pod budownictwo niskiej i wysokiej intensywności, pozyskanie inwestorów prywatnych i społecznych, w tym TBS dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Tabela 48. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P3: „Atrakcyjne przestrzenie publiczne”

Priorytet P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne	
Cele strategiczne	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji
C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego	<ul style="list-style-type: none">• przeciętny wzrost ceny m² nieruchomości mieszkaniowych w centrum miasta (% , rok bazowy 2007)• przeciętny wzrost ceny m² nieruchomości komercyjnych w centrum miasta (% , rok bazowy 2007)• wydatki miasta związane z wyburzaniem obiektów / urządzeń miejskich (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• szacunkowa wartość wydatków innych podmiotów związanych z wyburzaniem obiektów / urządzeń (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z realizacją projektów odtworzenia właściwego centrum miasta (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki innych podmiotów związane z realizacją projektów odtworzenia właściwego centrum miasta (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wskaźniki ewaluacji ujęte w celu horyzontalnym CH2: „Rewitalizacja miasta”• liczba osób korzystających z systemu informacji o terenie (osoby/rok)
C 13. Podniesienie standardu urządzeń	<ul style="list-style-type: none">• wydatki miasta w zakresie realizacji „Programu poprawy gospodarki wodno-ściekowej” (mln PLN/rok, zbiorczo począwszy od 2008 r.)• długość zmodernizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)

infrastruktury komunalnej	<ul style="list-style-type: none">długość nowo powstałej sieci wodno-kanalizacyjnej (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)procent / liczba osób obsługiwanych przez zmodernizowaną sieć wodno-kanalizacyjną (tys. osób, %; zbiorczo od 2008 r.)
C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta	<ul style="list-style-type: none">wydatki miasta w zakresie realizacji programu modernizacji i remontów dróg (mln PLN/rok zbiorczo, począwszy od 2008 r.)długość zmodernizowanej / wyremontowanej sieci drogowej (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)długość nowo powstałych dróg (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)długość zmodernizowanej / nowo powstałej sieci tramwajowej (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)wymiana taboru tramwajowego (liczba nowo zakupionych jednostek taboru tramwajowego)liczba osób obsługiwanych przez komunikację tramwajową (tys. osób/rok)
C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	<ul style="list-style-type: none">wielkość terenów przeznaczona pod budownictwo mieszkaniowe niskiej intensywności (ha)wielkość terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe wysokiej intensywności (ha)wydatki miasta związane z uzbrojeniem terenów pod budownictwo mieszkaniowe niskiej i wysokiej intensywności zabudowy (mln PLN/rok, zbiorczo do 2008 r.)liczba mieszkań nowo powstałych w budownictwie mieszkaniowym niskiej i wysokiej intensywności zabudowy (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)liczba osób zamieszkałych w nowo powstałym budownictwie mieszkaniowym niskiej i wysokiej intensywności zabudowy (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)przychody z tytułu sprzedaży ofert inwestycyjnych dla deweloperów realizujących budownictwo mieszkaniowe niskiej i wysokiej intensywnościliczba mieszkań powstałych w ramach TBS (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)liczba osób zamieszkałych w nowo powstałych mieszkaniach TBS (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)wydatki miasta wspierające budowę mieszkań przez TBS (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego

Zapewnienie ładu przestrzennego stanowi dwunasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Atrakcyjne przestrzenie publiczne. Zawiera on następujący kierunek działań: Uporządkowanie, budowa obiektów i urządzeń miejskich, realizowany za pomocą poniższych przedsięwzięć rozwojowych:

- Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego
- Rewaloryzacja centrum miasta
- Określenie zasad współpracy z właścicielami obiektów
- Projekty rewitalizacyjne
- System informacji o terenie, w tym baza danych nieruchomościach

W celu realizacji ww. założeń Strategii realizowano poniższe zadania :

- Rewitalizacja przestrzeni miasta – wydatkowana kwota to 27,2 tys. zł, w ramach której środki przeznaczone m.in. na:
 - aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze na lata 2016-2023”,
 - koncepcję zagospodarowania przestrzennego dla Osiedla Młodego Górnika,
 - analizy w zakresie mikroplanowania miejskiego, jako metody z silnym komponentem społecznym i ekonomicznym wspomagającej zarządzanie rozwojem przestrzennym,

- „Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze miasta Zabrze – etap I i II.”

W 2017r. Zabrze w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) 2014-2020, z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), otrzymało dofinansowanie w kwocie ponad 7,1 mln zł. na realizację projektu „Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze miasta Zabrze – etap I i II”. Całkowita wartość projektu wyniesie ok. 8,4 mln zł. Inwestycja będzie realizowana w okresie: wrzesień 2016r. – grudzień 2020r. Celem projektu jest kompleksowe uporządkowanie i zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej w Zabrzu na obszarze obejmującym 21 lokalizacji.

Tereny objęte rewitalizacją w ramach projektu:

- Zadanie 1 – ul. Gdańska pow. 1,2 ha
- Zadanie 2 - ul. Tatarkiewicza pow. 1,21 ha
- Zadanie 3 –Al. W. Korfatego pow. 2,7 ha
- Zadanie 4 –ul. 3 Maja pow. 0,6 ha
- Zadanie 5 –Rondo Sybiraków pow. 0,81 ha
- Zadanie 6 –Park im. Jana Pawła II pow. 1,05 ha
- Zadanie 7 –ul. Cmentarna 29 pow. 0,06 ha
- Zadanie 8 –ul. Cmentarna naprzeciw 19d pow. 0,55 ha
- Zadanie 9 –ul. Lazara pow. 0,07 ha
- Zadanie 10 –ul. Bytomska pow. 0,19 ha
- Zadanie 11 –ul. Cmentarna 9 pow. 0,04 ha
- Zadanie 12 –ul. Średnia pow. 0,01 ha
- Zadanie 13 –Park im. Poległych Bohaterów pow. 13 ha
- Zadanie 14 –ul. Węgielna pow. 0,29 ha
- Zadanie 15 –ul. Krucza pow. 0,66 ha
- Zadanie 16 –ul. Wiosenna pow. 0,17 ha
- Zadanie 17 –ul. Goduli-Witosa pow. 3,06 ha
- Zadanie 18 –ul. Składowa pow. 0,66 ha
- Zadanie 19 –ul. Ofiar Katynia pow. 1,48 ha
- Zadanie 20 –ul. Szkubacza pow. 6,12 ha
- Zadanie 21 – Cmentarz ul. Ofiar Katynia

Uporządkowanie i zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej ma na celu podniesienie walorów użytkowych i przestrzennych oraz stworzenie sprzyjających warunków dla realizowania aktywności rekreacyjnej mieszkańców Zabrze. Przywrócenie właściwego funkcjonowania wszystkich wskazanych wyżej terenów zieleni miejskiej spowoduje, że staną się one pełnowartościową przestrzenią publiczną miasta, stanowiącą wizytówkę miasta, miejscem chętnie odwiedzanym zarówno przez mieszkańców oraz turystów. Projekt uwzględnia uwarunkowania historyczne, przyrodnicze i przestrzenne oraz wymogi użytkowe związane z główną zieleni miejskiej: rekreacją opartą na aktywności fizycznej, wypoczynku oraz wydarzeniach kulturalnych. Podejmowane działania doprowadzą do przywrócenia biologicznej aktywności zdegradowanych terenów w 21 lokalizacjach Zabrze poprzez rekultywację i kompleksowe zagospodarowanie tych terenów, w szczególności nasadzenia roślin. Powierzchnia terenu objętego projektem wynosi 33,95 ha, z tego 13,76 ha to nowe obszary zieleni miejskiej, które zostały oddane do użytku w wyniku realizacji projektu dotyczącego zieleni całkowicie zdegradowanej. Natomiast 14,06 ha to obszar dwóch popularnych parków położonych w centrum Zabrze, wymagających natychmiastowej interwencji w celu

zahamowania dewastacji i niszczeniu bioróżnorodności. Odpowiednie nasadzenia pozwolą na pochłanianie hałasu przyulicznego oraz emitowanych zanieczyszczeń. W 2017r. Miasto Zabrze ogłosiło przetargi w celu wyłonienia Wykonawców robót na realizację zadań pn.:

- Realizacja nasadzeń w terenach zieleni na terenie Miasta Zabrze w ramach projektu: „Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze Miasta Zabrze – etap I i II”:
 - › Zadanie nr 1 – ul. Cmentarna 29, ul. Cmentarna 19d, ul. Lazara, ul. Bytomska, ul. Cmentarna 9, ul. Średnia
 - › Zadanie nr 2 – ul. Gdańska, ul. Tatarkiewicza, Al. W. Korfantego, park im. Jana Pawła II
 - › Zadanie nr 3 – ul. 3 Maja, Rondo Sybiraków
 - › Zadanie nr 4 – Park im. Poległych Bohaterów

Zdjęcie 49. Zabrze – Rondo Sybiraków, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- „Budowa małej architektury na zieleńcach miejskich w Zabrzu, w trybie: „zaprojektuj i wybuduj”. Przedmiotem zamówienia jest:

Opracowanie dokumentacji projektowej na podstawie załączonych programów funkcjonalno – użytkowych wraz z załącznikiem oraz wykonanie zgodnie z opracowaną dokumentacją robót budowlanych - budowa małej architektury na zieleńcach miejskich w Zabrzu w lokalizacjach:

- › ul. Gdańska
- › ul. Tatarkiewicza
- › ul. 3-Maja
- › Park im. Jana Pawła II
- › ul. Cmentarna 29
- › ul. Lazara
- › ul. Cmentarna 9

- „Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze miasta Zabrze – etap I. Rewitalizacja Parku im. Poległych Bohaterów, przy ul. Dubiela w Zabrzu.”
 - › Zadanie nr 1: Odbudowa wodotrysku z niecką i brodzika fontanny wraz i instalacją elektryczną.
 - › Zadanie nr 2: Budowa instalacji elektrycznej – oświetlenie zewnętrzne parku, zasilanie imprez plenerowych
 - › Zadanie nr 3: Renowacja muru oporowego i schodów przy wejściu do parku od strony ul. Dubiela.

Zdjęcie 50. Park im. Poległych Bohaterów, wejście od strony ul. Dubiela, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Rewitalizacja przemysłowych obszarów Miasta Zabrze ze szczególnym uwzględnieniem Osiedla Zandka i obszarów wskazanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich. Cel przedsięwzięcia: wieloletni program działań w sferze przestrzeni, środowiska, społeczeństwa i gospodarki, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do jego dalszego rozwoju. W ramach zakresu rzeczowego w 2017r. zakupiono dokumentację projektową od Muzeum Górnictwa. Powołano kierownika budowy i wykonano zabezpieczenie budynku przed dalszą dewastacją. Poniesione wydatki wyniosły 278,3 tys. zł.
- Przyjazna ulica Skłodowskiej – Curie (w ramach ZBP), wydatkowana kwota to 81 tys. zł. W ramach zadania wykonano dokumentację projektową przebudowy pasa drogowego ulicy Marii Skłodowskiej – Curie na odcinku od ulicy Franciszkańskiej do ulicy Chełmońskiego obejmującej: budowę miejsc parkingowych, chodników i rewitalizację zieleni.

- Rewitalizacja i udostępnienie poprzemysłowego dziedzictwa Górnego Śląska.
Celem przedsięwzięcia jest opracowanie dokumentacji technicznej dla przedsięwzięcia w skład którego wchodzi dokumentacja na rewitalizację i udostępnienie poprzemysłowego dziedzictwa na terenie Kopalni Królowa Luiza w Zabrzu przy ul. Wolności oraz dokumentacja na remont budynku Muzeum zlokalizowanego przy ul. 3 Maja 19. W ramach tego zadania w 2017 roku wykonano dokumentację projektową na łączną kwotę 320 tys. zł.

Zdjęcie 51. Budynek Muzeum Górnictwa Węglowego przy ul. 3 Maja 19, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Ponadto w zakresie ww. zapisów Strategii, dotyczących przedsięwzięcia rozwojowego - *System informacji o terenie, w tym baza danych o nieruchomościach*, został zrealizowany projekt o nazwie: „Budowa Systemu Informacji o Terenie dla Miasta Zabrze”. W Systemie Informacji o Terenie prezentowane są dane przestrzenne m.in. dane dotyczące granic oraz numerów nieruchomości jest dostępny pod adresem internetowym: siot.um.zabrze.pl. System ten został uruchomiony w roku 2011 i od tego roku jest mierzony oraz osiągany nw. wskaźnik rezultatu dla projektu „Budowa Systemu Informacji o Terenie dla Miasta Zabrze”. Wskaźnik rezultatu: „Liczba użytkowników korzystających miesięcznie z uruchomionych usług online” został osiągnięty i utrzymany na poziomie 7500 osób/rok. Utrzymanie systemu SIoT w okresie 2015-2017r. wyniosło ok 30 tys. zł. rocznie.

C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej

Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej stanowi trzynasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Atrakcyjne przestrzenie publiczne. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na modernizację istniejącej i rozwój nowej infrastruktury komunalnej.

Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze.

Największą inwestycją zabrzańską pod względem finansowym jak i przestrzennym była poprawa gospodarki wodno-ściekowej w gminie Zabrze. Projekt był objęty dofinansowaniem ze środków Funduszu Spójności w zakresie budowy i przebudowy kanalizacji sanitarnej, budowy i przebudowy kanalizacji deszczowej, a także wykonania hermetyzacji i dezodoryzacji elementów oczyszczalni ścieków „Śródmieście”. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano: roboty budowlane na terenie Osiedla Wyzwolenia, Mikulczyc, Biskupic, Zaborza Południe, Zaborza Północ, Makoszków oraz Pawłowa.

Ponadto w ramach środków własnych Miasta Zabrze i Zabrzańskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o wykonano przebudowę dróg i wymianę sieci wodociągowej. W ramach inwestycji wykonano 7,6 tys. mb kanalizacji sanitarnej oraz 47,6 tys. mb kanalizacji deszczowej. Przebudowano również 63,3 tys. mb kanalizacji sanitarnej oraz 23,7 tys. mb kanalizacji deszczowej. W omawianym okresie wybudowano lub odtworzono 237,4 tys. m² dróg i chodników. W 2016 prowadzono nadzór nad procesem odbiorowym i gwarancyjnym w ramach przedsięwzięcia pn.: „Poprawa Gospodarki Wodno-Ściekowej na terenie Gminy Zabrze. Etap II” – poniesiono wydatki z tytułu umów na usługę Inżyniera – wykonanie wyniosło 992,7 tys. w trakcie roku dokonano płatności z tytułu robót drogowych. W 2017r. prowadzony był nadzór nad procesem odbiorowym i gwarancyjnym w ramach przedsięwzięcia – poniesiono wydatki z tytułu umów na usługę Inżyniera w wysokości 165,4 tys. zł. Zwiększono plan wydatków ze względu na płatność końcową w części dotyczącej ZPWik o kwotę 390 000 zł i dokonano zapłaty w wysokości 386 tys. zł.

Realizacja przedsięwzięcia Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze ma pozytywny wpływ na środowisko. Ograniczone zostały zrzuty nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i gruntu, co przyczynia się

do poprawy stanu czystości wód powierzchniowych, wód gruntowych oraz do ochrony zasobów wód podziemnych. Realizacja projektu ma również pozytywny wpływ na wygląd miasta oraz poprawę infrastruktury, która jest podstawą prawidłowego funkcjonowania miasta i jego dalszego rozwoju. Dzięki pozyskanym środkom z Funduszu Spójności stworzyła się okazja do uporządkowania w krótkim czasie gospodarki wodno-ściekowej w mieście i osiągnięcia standardów zgodnych z obowiązującymi przepisami polskimi i unijnymi.

W wyniku realizacji Projektu zostały osiągnięte następujące cele jakościowe:

- poprawa konkurencyjności gospodarczej regionu poprzez zwiększenie jego atrakcyjności,
- rozwój istniejących przedsiębiorstw na terenie objętym inwestycją poprzez poprawę funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej,
- zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku poprzez stworzenie niezawodnego i relatywnie niedrogiego, systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków,
- podniesienie komfortu życia mieszkańców poprzez wybudowanie nowoczesnej infrastruktury sanitarnej,
- wdrożenie prawa wspólnotowego w zakresie infrastruktury ochrony środowiska celem zapewnienia zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego regionu.

W 2017 roku Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp.z o.o. pozyskało z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dofinansowanie ze środków unijnych na realizację inwestycji pn. „Przebudowa oczyszczalni ścieków Mikulczyce w Zabrzu”. Spółka zawarła umowę w tej sprawie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Szacowana wartość przedsięwzięcia sięga ponad 36 milionów złotych, a dofinansowanie wyniesie ponad 17 milionów złotych. Inwestycja obejmie przebudowę części obiektów i budowę nowych. Spółka zakupiła również wyposażony w urządzenia najnowszej generacji samochód do wywozu nieczystości płynnych. Celem przebudowy jest dostosowanie jakości ścieków oczyszczonych do norm wynikających z dyrektyw unijnych, w szczególności z tzw. dyrektywy ściekowej oraz przepisów krajowych. Zgodnie z zawartą Umową z NFOŚiGW, przebudowa oczyszczalni ścieków Mikulczyce musi zostać zakończona do końca 2019 roku. Przebudowa oczyszczalni przyczyni się do dalszego wzrostu atrakcyjności obszaru miasta zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów planujących rozpoczęcie działalności w Zabrzu. W ramach realizacji zadania podpisania została Umowa na wykonie robót budowlanych oraz umowa

na świadczenie usług Inżyniera Nadzoru. Czas na ukończenie zadania wynosi 24 miesiące od daty podpisania Umowy, następnie przez 24 miesiące od daty wystawienia Świadectwa Przejęcia będzie trwał Okres Zgłaszania Wad.

Tabela 49. Zestawienie inwestycji Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przeprowadzonych w 2017r. poprawiających stan sieci WOD-KAN.

Lp.	Nazwa inwestycji	Poniesione nakłady (zł)
1	Renowacja sieci kanalizacji sanitarnej metodą bezwykopową w Zabrze ul. Wolności/Pyki	164 445,50
2	Budowa wodociągu w ul. Łąkowej w Zabrze Mikulczycach	15 000,00
3	Budowa wodociągu i kanalizacji sanitarnej w ul. Bytomskiej – etap I	3 701 143,11
4	Budowa i przebudowa kanalizacji rozdzielczej w rejonie ul. Mikulczyckiej – etap II i III	351 248,78
5	Budowa wodociągu w rejonie ulic Stalmacha, Boboli, Piastowskiej, Powstańców Śląskich i Bytomskiej	659 329,15
6	Budowa przepompowni wody JAN	256 032,41
7	Wymiana sieci wodociągowej przy ul. Pułaskiego	575 751,49
8	Renowacja kanalizacji sanitarnej metodą bezwykopową w Zabrze ul. Budowlana/Grzybowska	391 551,44
9	Przebudowa wodociągu w ul. Roosevelta (strona nieparzysta) odcinek od ul. 3 Maja do ul. Gen. De Gaulle’a – etap I	665 535,28
10	Wymiana sieci wodociągowej w rejonie ul. Wolności i ul. Wyciska oraz ul. Płaskowickiej	543 304,87
11	Przebudowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Wawrzyńca, Parkowej, Ratuszowej i Lipowej	50 000,00
12	Budowa sieci wodociągowej ul. Goły	35 000,00
RAZEM:		7 408 342,03

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Projekt pn.: „Adaptacja do zmian klimatu – gospodarowanie wodami opadowymi na terenie Miasta Zabrze”

W 2017r. Zabrze w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 otrzymało z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowanie w kwocie 8 358 343,42 zł na projekt „Adaptacja do zmian klimatu – gospodarowanie wodami opadowymi na terenie Miasta Zabrze”. Projekt ma za zadanie dostosować kanalizację deszczową wraz z rowem Guido, zlokalizowanych na terenie dzielnicy Centrum Południe, do przejęcia i retencjonowania wód deszczowych ze zlewni Z19. Realizacja Projektu ograniczy podtopienia budynków i ulic oraz doprowadzi do uporządkowania kanalizacji deszczowej w zlewni Z19, zwiększy zabezpieczenie zlewni przed podtopieniami i przyczyni się do wykorzystania wód deszczowych na cele miejskie. Projekt zwiększy też efektywność zarządzania systemem kanalizacji deszczowej w dzielnicy Centrum Południe. Stworzone zostanie również stanowisko dydaktyczne – tablica tematyczna pod hasłem: „Deszcz, nasz sprzymierzeniec i przeciwnik” - skierowane do dzieci szkół podstawowych. Miasto planuje wykorzystanie zbiornika retencyjnego jako pierwszy krok do zwiększenia atrakcyjności Parku Leśnego.

Projekt podzielono na 3 kontrakty na roboty:

- Kontrakt 1: Przebudowa kanalizacji deszczowej w rejonie ulic Michała Archaniola, św. Józefa i W. Reymonta w Zabrzu, dzielnicy Centrum Południe. Kontrakt obejmuje następujący zakres:
 - Przebudowa kanalizacji deszczowej w ulicy Michała Archaniola oraz na skrzyżowaniu z ulicą Reymonta z naprawą dróg,
 - Nowy odcinek kanalizacji deszczowej do ul. Św. Józefa i Brackiej
 - Włączenie w/w odcinków do zarurowanego rowu Guido w rejonie ulicy Ptasiej.
- Kontrakt 2: Przebudowa zarurowanego odcinka rowu Guido w rejonie osiedla Józefa w Zabrzu, dzielnicy Centrum Południe. Kontrakt obejmuje następujący zakres:
 - Opracowanie projektu budowlanego w oparciu o Program funkcjonalno-użytkowy oraz wykonanie robót budowlanych polegających na:
 - Renowacji istniejącego zarurowania odcinka rowu Guido pod terenem byłej jednostki wojskowej (pomiędzy ul. Łukasińskiego i Parkiem Leśnym Powstańców Śląskich) ok 190 mb długości,

- Ułożenie metodą bezwykopową drugiego rurociągu długości 190 mb,
 - Przebudowa betonowej konstrukcji wlotu do części zarurowanej w rejonie ul. Łukasiewicza i wylotu w Parku Leśnym,
- Kontrakt 3: Budowa zbiornika retencyjnego wód deszczowych w Parku Leśnym im. Powstańców Śląskich w Zabrzu, dzielnicy Centrum Południe. Kontrakt obejmuje następujący zakres:
- Opracowanie projektu budowlanego w oparciu o Program funkcjonalno-użytkowy oraz wykonanie robót budowlanych polegających na budowie zbiornika retencyjnego o powierzchni ok 1400 m²
 - Remont kanalizacji deszczowej od ul. Roosevelta do zbiornika
 - Budowa ścieżki dydaktycznej w formie tablic o obiegu wody w przyrodzie.

Wszystkie inwestycje wykonywane będą w granicach zlewni deszczowej Z19 i w granicach Miasta Zabrze. Całkowita wartość projektu wyniesie ponad 9,8 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniesie 8,3 mln zł. Przewidywany okres realizacji inwestycji to lipiec 2017r. – grudzień 2019r.

Zdjęcie 52. Zabrze - skrzyżowanie ulicy Michała Archaniola z ulicą Reymonta, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Miejskie Składowisko Odpadów Komunalnych

Miejskie Składowisko Odpadów Komunalnych przy ulicy Cmentarnej na podstawie umowy dzierżawy zajmuje obszar o łącznej powierzchni 17,60 ha i obejmuje: trzy kwateryskładowania odpadów wraz z wyposażeniem technicznym, zbiornik magazynowaniaodcieków, drenaż odcieków, kontenerowe zaplecze socjalne,

portiernię, garaże, wagę samochodową oraz instalacje elektryczne służące do zasilania i oświetlania obiektu oraz do uziemienia instalacji ujęcia służącej do oczyszczania i unieszkodliwiania gazu składowiskowego.

Na terenie miasta Zabrze w 2017r. znajdowały się 572 sztuki komunalnych pojemników na odpady, w tym:

- pojemniki do zbiórki przeterminowanych lekarstw: 33 sztuki,
- pojemniki segregacyjne typu dzwon (siatkowe): 120 sztuk,
- pojemniki typu OTTO 120: 274 sztuki,
- pojemniki typu OTTO 240: 145 sztuk.

Modernizacji Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych

W 2017r. został powołany zespół do współpracy przy realizacji projektu modernizacji Zakładu Segregacji i Kompostowni Odpadów w Zabrzu przy ul. Cmentarnej. Efektem działania zespołu jest optymalizacja procesu inwestycyjnego oraz ograniczenie emisji tzw. substancji złośliwych powodujących uciążliwość dla mieszkańców. Rozpoczęcie prac budowlanych, mających na celu hermetyzację procesów biologicznego przetwarzania odpadów na terenie Zakładu Segregacji i Kompostowni Odpadów planowane jest roku 2018.

Planowana inwestycja obejmie budowę sześciu betonowych tuneli kompostowniczych, hali operacyjnej, ciągu komunikacyjnego pomiędzy nowymi i istniejącymi tunelami kompostowniczymi oraz biofiltra, który wykorzystywany będzie do oczyszczania powietrza procesowego, a także modernizację istniejących tuneli kompostowniczych, w których prowadzony będzie proces dojrzewania stabilizatu, odbywający się przy obecnie stosowanej technologii w pryzmach na otwartym placu. Wprowadzenie nowego sposobu obiegu powietrza spowoduje, że powietrze wykorzystywane w obydwu procesach będzie w całości poddawane biofiltracji. Wentylatory zasysające powietrze pracują w sposób ciągły, więc tym samym proces oczyszczania powietrza będzie prowadzony stale, przez wszystkie dni w roku. Wszystkie te elementy planowanej inwestycji mają decydować o tym, że cały proces będzie prowadzony w sposób całkowicie zhermetyzowany i bez wpływu na otoczenie

C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta

Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta stanowi czternasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Atrakcyjne przestrzenie publiczne. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane są na modernizację istniejącej infrastruktury komunikacyjnej drogowej i kolejowej oraz budowę nowych dróg i ulic.

W realizacji powyższego celu służą następujące przedsięwzięcia:

- Program remontów i modernizacji dróg
- Program modernizacji komunikacji tramwajowej
- Program rozbudowy infrastruktury drogowej miasta, w szczególności w układzie północ-południe

W ramach modernizacji istniejącej infrastruktury komunikacyjnej miasta w roku 2017 były realizowane następujące zadania:

- Drogowa Trasa Średnicowa – dokonano zapłaty za obsługę gwarancji w wysokości 331,4 tys. zł,
- Przebudowa ul. Piłsudskiego – wykonano projekt budowlany – wykonawczy obejmujący budowę kolektora kanalizacji deszczowej i wymianę nawierzchni drogi. Uzyskano decyzję o pozwoleniu na budowę. Wydatkowano 103,3 tys. zł,
- Wyплата odszkodowań w związku z realizacją inwestycji na terenie miasta Zabrze – wypłacono odszkodowanie na rzecz Spółki Restrukturyzacji Kopalń oraz na rzecz osoby fizycznej za przejęcie drogi pod inwestycje w wysokości ogółem 492,3 zł,
- Modernizacja budynku przy ul. Kasprowicza 8 – poniesiono w roku 2017 wydatki w wysokości 315,2 tys. zł na wykonanie prac związanych z przeniesieniem siedziby Miejskiego Zarządu Dróg i Infrastruktury Informatycznej,
- Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części Miasta Zabrze Etap I i II – wykonanie wydatków wyniosło 1,5 mln zł, realizacja zadania została zakończona i uzyskano pozwolenie na użytkowanie
- Słoneczna dolina – budowa dróg – wybudowano odcinek drogi ul. Jowisza od południowego do północnego wjazdu ul. Neptuna, na co poniesiono wydatki w wysokości 261,7 tys. zł,

- Dokumentacja projektowa drogi publicznej - rozbudowa ul. Handlowej,
- W ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego realizowano w 2017r. poniższe zadania:
 - Parking samochodowy przy Szkole Podstawowej Nr 16 w Zabrzu w roku 2017 - wydatkowano kwotę 93,9 tys. zł.
 - Przyjazna ulica Skłodowskiej - Curie – opracowano dokumentację projektową oraz wykonano prace budowlane - wykonanie to 81,7 tys. zł.
 - Orlik w Maciejowie - budowa drogi dojazdowej do obiektu ORLIK 2012 na terenie Parku Rodzinnego przy ul. Kondratowicza w dzielnicy Maciejów

Miasto Zabrze w zakresie rozbudowy i przebudowy układu drogowego opracowało strategię dochodzenia do docelowego układu drogowego z perspektywą zakończenia inwestycji w pierwszej połowie XXI wieku. Głównymi założeniami przedmiotowego wieloletniego przedsięwzięcia jest poprawa drożności układu drogowego na osi N-S. Należy podkreślić, że suma działań tj. przebudowa i budowa nowych odcinków dróg na osi północ – południe musi być poprzedzona działaniami na znacznie mniejszą skalę ale mającymi wpływ na bezpieczeństwo w ruchu samochodowym jak i pieszym. Poniższe plany a przede wszystkim konkretne kroki powinny przyczynić się w perspektywie do zmniejszenia lokalnego ruchu samochodowego na rzecz komunikacji publicznej oraz ruchu rowerowego.

W 2017 roku Miejski Zarząd Dróg i Infrastruktury Informatycznej wykonywał prace polegające na utrzymaniu dróg i towarzyszącej im infrastruktury:

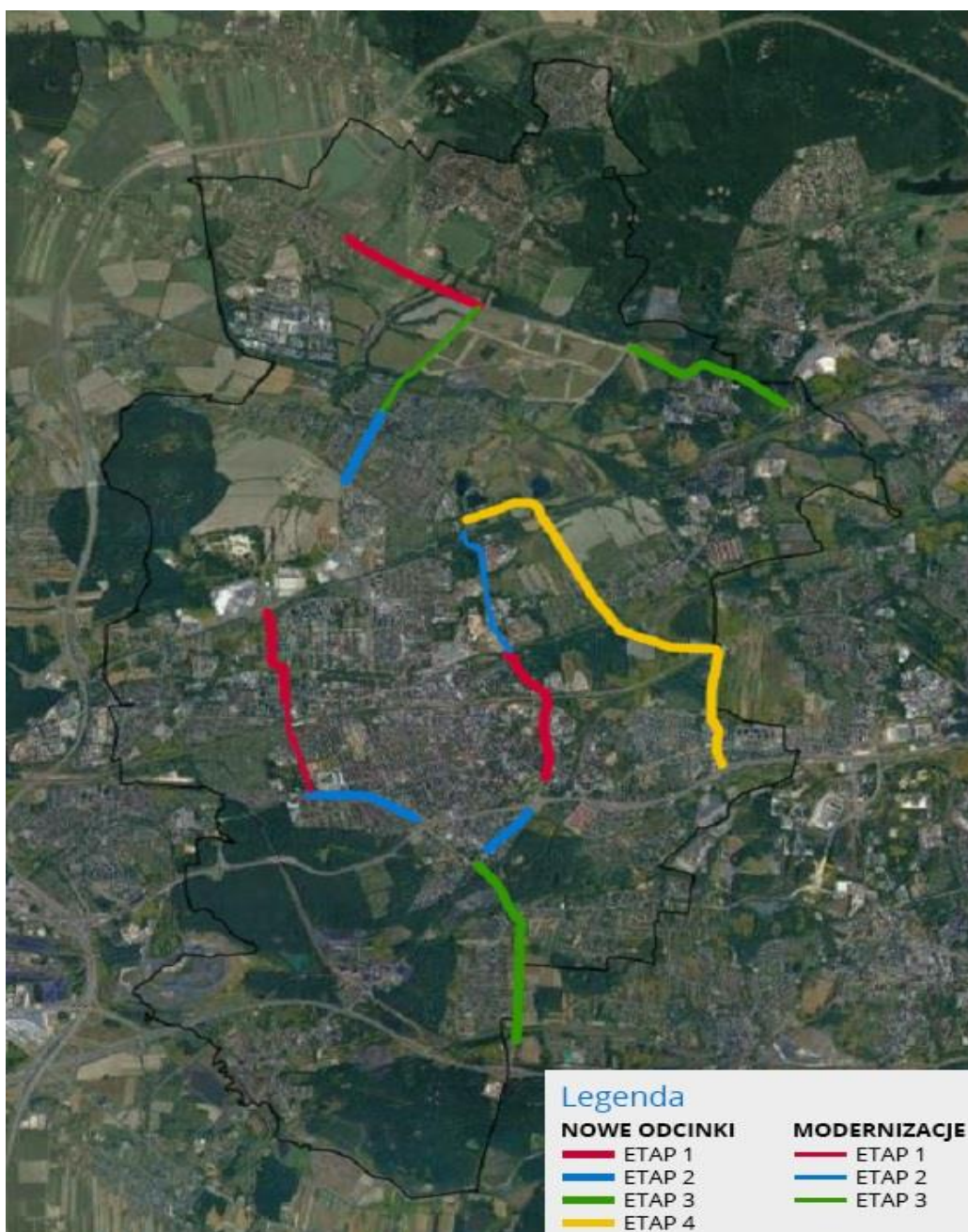
- utrzymanie dróg krajowych w ilości 14,8 km, wojewodzkich – 17,9 km, powiatowych w ilości 50,5 km, oraz gminnych – 220,2 km,
- utrzymanie 120 km szlaków i dróg rowerowych,
- utrzymanie czystości na drogach (letnie i zimowe), w tym m.in. ręczne utrzymanie czystości chodników, placów, wiaduktów i tuneli, mechaniczne oczyszczanie dróg i placów – 1,4 mln m², całoroczne utrzymanie 16,3 tys. m² przystanków autobusowych oraz 4,8 tys. m² przystanków tramwajowych, opróżnienie 926 szt. koszy przyulicznych oraz 69 szt. koszy na przystankach tramwajowych oraz 239 szt. na przystankach autobusowych,
- utrzymanie 40 szt. drogowych sygnalizacji świetlnych, 2 szt. stacji pogodowych oraz 4 wyświetlaczy prędkości,
- utrzymanie oznakowania pionowego oraz poziomego w ciągu dróg w granicach

administracyjnych miasta w ilości ogółem 603 km,

- utrzymanie strefy płatnego parkowania niestrzeżonego na terenie miasta,
- bezpieczne przejścia dla pieszych – solary oczka (5,5 tys. zł)
- utrzymanie zieleni w pasie drogowym (122,5 ha), w tym koszenie trawy, prześwietlanie drzew i krzewów.

W 2017r. wydatkowano 5 290 160 mln zł na utrzymanie dróg oraz 2 555 319 zł na utrzymanie czystości na drogach.

Mapa 2. Zabrze - strategia budowy dróg

Źródło: Google Maps, <https://mzdii.zabrze.pl/pl/drogi-miejskie/strategia-budowy-drog>

Tabela 50. Długość dróg i powierzchnia chodników oraz ścieżek rowerowych na terenie miasta Zabrze z podziałem wg kategorii dróg

PODZIAŁ WEDŁUG KATEGORII	DROGI		ŚCIEŻKI ROWEROWE ORAZ CHODNIKI powierzchnia w [m ²]
	długość w [m]	powierzchnia w [m ²]	
2014			
Drogi krajowe	14800	200 500	14 063
Drogi wojewódzkie	16 800	-	86 485
Drogi powiatowe:	50 500	414 700	195 028
Drogi gminne:	217 600	1 455 200	572 316
Razem:	299 700	-	867 892
2015			
Drogi krajowe	14 800	200 500	14 063
Drogi wojewódzkie	17 900	424 440	86 485
Drogi powiatowe	50 500	414 700	195 028
Drogi gminne	217 600	1 455 200	572 600
Razem:	300 800	2 494 840	868 176
2016			
Drogi krajowe	14 800	200 500	14 063
Drogi wojewódzkie	17 900	424 440	86 485
Drogi powiatowe	50 500	414 700	195 028
Drogi gminne	217 600	1 466 600	576 013
Razem	300 800	2 506 240	871 589
2017			
Drogi krajowe	14 800	200 500	14 063
Drogi wojewódzkie	17 900	424 440	86 485
Drogi powiatowe	50 500	414 700	195 028
Drogi gminne	220 210	1 484 800	588 717
Razem	303 410	2 524 440	884 293

Źródło: MZDiI, Urząd Miejski w Zabrzu

Zdjęcie 53. Nowa siedziba Miejskiego Zarządu Dróg i Infrastruktury Informatycznej w Zabrzu przy ul. Kasprowicza 8, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Połączenia drogowe Miasta Zabrze z autostradami:

- połączenie z autostradą A- 4 na węźle drogowym „Zabrze Południe”;
- połączenie z autostradą A-1, znajduje się na węźle drogowym „Gliwice Wschód”, gdzie A-1 łączy się z drogą krajową nr 88 - Al. Jana Nowaka Jeziorańskiego.

Plany związane z budową/rozbudową/przebudową dróg na najbliższe lata:

- budowa drogi łączącej DK-88 poprzez KSSE z Autostradą A1 w Zabrzu,
- budowa drogi łączącej DTŚ z DK-88 i KSSE w Zabrzu (Nowo-Hagera),
- rozbudowa ul. Handlowej w Zabrzu: Zadanie nr 1 - budowa drogi wewnętrznej na północ od ul. Handlowej, Zadanie nr 2 - budowa drogi publicznej na południe od ul. Handlowej,
- budowa układu drogowego na terenach inwestycyjnych wraz z przebudową skrzyżowania na ul. Bytomskiej oraz budowa i przebudową infrastruktury technicznej w tym sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych oraz zagospodarowaniem terenu w ramach inwestycji "Działania studyjno-koncepcyjne służące udostępnieniu terenów inwestycyjnych Miasta Zabrze - rejon ul. Bytomskiej i ul. Szyb Franciszek”.

Modernizacji komunikacji tramwajowej

W 2017r została podpisana umowa o dofinansowanie projektu: „Zintegrowany Projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko – Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego” w ramach POIiŚ. Wartość całkowita Projektu wynosi 1 088 188 015 zł, a planowana wysokość dofinansowania to 562 577 544 zł. Głównym celem projektu jest usprawnienie istniejącego systemu komunikacji publicznej na terenie Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej poprzez zwiększenie udziału przyjaznego środowisku transportu tramwajowego. Cele szczegółowe to:

- Poprawa ogólnej sprawności i niezawodności systemu komunikacji publicznej,
- Poprawa ogólnego wizerunku, atrakcyjności i komfortu systemu transportu publicznego dla podróżnych,
- Zintegrowanie istniejących systemów komunikacji publicznej w Aglomeracji Śląsko–Zagłębiowskiej,
- Zmniejszenie udziału komunikacji indywidualnej na rzecz komunikacji publicznej.
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania transportu tramwajowego na środowisko.

Zadania infrastrukturalne realizowane będą na terenie 10 miast tj. Będzin, Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Katowice, Mysłowice, Ruda Śląska, Sosnowiec, Świętochłowice, i Zabrze. Ogółem Projekt został podzielony na 3 etapy i obejmuje 40 zadań infrastrukturalnych, zakup taboru oraz pojazdów specjalistycznych w tym:

- Etap I” obejmuje 26 zadań infrastrukturalnych, zadanie związane z zakupem taboru oraz zadanie dotyczące zakupu specjalistycznych pojazdów technicznych,
- Etap II” obejmuje 13 zadań infrastrukturalnych,
- Etap III” obejmuje 1 zadanie infrastrukturalne.

Wykaz zadań infrastrukturalnych na terenie miasta Zabrze wchodzących w skład Etapu I:

- Zadanie nr 6.1 Przebudowa infrastruktury tramwajowej w Zabrzu, wzdłuż ul. Powstańców Śląskich i ul. Religi od ul. Wolności do skrzyżowania z ul. Stalmacha wraz z odgałęzieniami.

- Zadanie nr 6.3 Przebudowa obiektu mostowego nad potokiem Julka w Zabrzu wraz z torowiskiem do przejazdu przez ul. Stara Cynkownia w Bytomiu.
- Zadanie nr 8.1 Przebudowa przejazdu drogowo – tramwajowego ul. Knurowskiej z ul. Wolności na granicy miast Gliwic i Zabrze.
- Zadanie nr 8.2 Przebudowa torowiska w ciągu ul. Wolności w Zabrzu od skrzyżowania z ul. Piłsudskiego do skrzyżowania z ul. Miarki.
- Zadanie nr 8.3 Przebudowa infrastruktury tramwajowej w ciągu ul. Wolności w Zabrzu od skrzyżowania ul. Wolności z ul. Floriana (Browaru) do granicy z Rudą Śląską.

Wykaz zadań infrastrukturalnych na terenie miasta zabrzewchodzących w skład Etapu II:

- Zadanie nr 6.2 Przebudowa infrastruktury tramwajowej w ciągu ul. Bytomskiej w Zabrzu, od ul. Zamkowej do ul. Szyb Franciszek wraz z Pętlą Biskupice oraz z rozjazdami.
- Zadanie nr 15 Przebudowa torowiska tramwajowego w Zabrzu od Pętli Mikulczyce do skrzyżowania ul. Mikulczyckiej z ul. Dygasińskiego łącznie z pętlą.

Tabela 51. Komunikacja miejska w Zabrzu 2015-2017r.

Długość linii w Zabrzu:			
	2015	2016	2017
Autobusy	282,6 km	282,6 km	282,6 km
Tramwaje	46,6 km	46,6 km	46,6 km
Długość tras w Zabrzu:			
	2015	2016	2017
Autobusy	98,2 km	98,2 km	98,2 km
Tramwaje	25,0 km	25,0 km	25,0 km

Źródło: ZTM (KZK GOP)

Tabela 52. Wykaz miast posiadających bezpośrednie połączenia komunikacją miejską z Zabrzem (stan na 31.12.2017)

Lp.	Miasto	Numer linii autobusowej lub tramwajowej
1	GLIWICE	T1, T4, 6, 32, 32N, 57, 80, 112, 156, 250, 280, 617, 617N, 840, 840N, 850, 870, 932
2	BYTOM	T5, T30, 14, 20, 39, 57, 80, 83, 92, 112, 132, 158, 169, 184,
3	RUDA ŚLĄSKA	T1, 6, 7, 7N, 23, 39, 89, 198, 199, 840, 840N, 870
4	ZBROSŁAWICE	14, 20, 57, 80, 83, 112, 132, 184, 617, 617N
5	TARNOWSKIE GÓRY	80, 83, 112, 158
6	CHORZÓW	T1, 6, 7, 7N, 23, 92, 840, 840N, 870
7	PYSKOWICE	20, 184
8	KATOWICE	T1, 6, 7, 7N, 23, 840, 840N 870
9	ŚWIĘTOCHŁOWICE	T1, 6, 7, 7N, 23, 199, 840, 840N, 870
10	KNURÓW	47
11	GIERAŁTOWICE	47

Źródło: ZTM (KZK GOP)

C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego

Rozwój budownictwa mieszkaniowego stanowi piętnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Atrakcyjne przestrzenie publiczne. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały m.in. na wyznaczenie oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych pod budownictwo niskiej i wysokiej intensywności. W latach 2008 - 2017 w celu realizacji ww. założeń Strategii wykonano zadania inwestycyjne w postaci uzbrojenia terenów mieszkaniowych. Ponadto poprzez przedsięwzięcie rozwojowe - Program gospodarki mieszkaniowej (nowe obiekty) dokonano przebudowy, rozbudowy i zmiany sposobu użytkowania pomieszczeń przeznaczonych na mieszkania komunalne.

Powyższy cel realizuje Strategię poprzez:

1. Wyznaczenie oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych pod budownictwo niskiej i wysokiej intensywności
 - Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (tereny mieszkaniowe)
 - Program gospodarki mieszkaniowej (nowe obiekty)
2. Pozyskanie inwestorów prywatnych i społecznych, w tym TBS dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego
 - Oferta inwestycyjna dla deweloperów mieszkaniowych
 - Wspieranie przedsięwzięć mieszkaniowych TBS

Komunalne budownictwo mieszkaniowe i użytkowe w Zabrzu jest zarządzane przez:

- 1) Zarząd Budynków Mieszkaniowych - Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu przy Pl. Warszawskim 10, (ZBM – TBS Sp. z o. o.)
- 2) Jednostkę Gospodarki Nieruchomościami w Zabrzu z siedzibą przy Pl. Warszawskim 10 (JGN)

Inwestycje ZBM-TBS (Zarząd Budynków Mieszkaniowych - Towarzystwo Budownictwa Społecznego) w latach 2015 -2017 r.:

Budynek wielorodzinny przy ul. Niedziałkowskiego 11-13 w Zabrzu

W czerwcu 2014 r. rozpoczęto budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego czterokondygnacyjnego, w którym znajdzie się 28 mieszkań i 2 lokale użytkowe na parterze. Przedmiotem inwestycji jest również budowa zjazdu z ul. Niedziałkowskiego, parking oraz niezbędna infrastruktura techniczna. Inwestycja zakończona została w czerwcu 2015.

Zdjęcie 54. Budynek mieszkalny przy ul. Niedziałkowskiego 11-13 w Zabrzu, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Osiedle Trocera w Zabrzu

W 2017r. nastąpiło podpisanie umowy na realizację największej dotychczasowej inwestycji ZBM-TBS Sp. z o.o. - Osiedla Trocera. Zakończenie budowy planowane jest na rok 2019. Nowopowstałe osiedle składać się będzie z 6 nowoczesnych, 4-kondygnacyjnych budynków mieszkalnych, o łącznej liczbie 72 mieszkań, o powierzchni od 33m² do 65m². Prace obejmą ponadto stworzenie infrastruktury technicznej i drogowej (układ drogowy z nowym zjazdem z ulicy Trocera) oraz przygotowanie 96 miejsc parkingowych. Dodatkowo powstaną estetyczne przestrzenie zielone, dla rodzin z dziećmi: zaplanowano plac zabaw oraz ławeczki wśród zieleni. Planowany koszt inwestycji to ok. 15 mln zł.

Zdjęcie 55. Osiedle Trocera przy ul. Trocera w Zabrze, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Inwestycje MTBS (Międzygminne Towarzystwo Budownictwa Społecznego) w latach 2015-2017 r.:

Osiedle przy ul. Żywieckiej w Zabrze

Budowa pierwszego budynku przy ul. Żywieckiej w Zabrze trwała 16 miesięcy. W efekcie powstał dwupiętrowy wielorodzinny dom z 16 mieszkaniami. Koszt budowy zamknął się w kwocie 3 mln zł, w tym połowa kwoty została pokryta z budżetu miasta.

Zdjęcie 56. Osiedle przy ul. Żywieckiej w Zabrze, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W maju 2017r Międzygminne Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Tarnowskich Górach rozpoczęło budowę kolejnych trzech wielorodzinnych budynków mieszkalnych nr 4, 6 i 7 przy ul. Żywieckiej w Zabrze wraz z niezbędną infrastrukturą.

- Budynek nr 4 składa się w sumie z 11 mieszkań, w tym czterech 3-pokojowych, sześciu 2-pokojowych oraz jednego 1-pokojowego o powierzchniach użytkowych od 37,51m² do 69,00m²
- Budynek nr 6 składa się w sumie z 10 mieszkań, w tym dziewięciu 2-pokojowych oraz jednego 1-pokojowego dla osoby niepełnosprawnej, o powierzchniach użytkowych od 54,76m² do 78,35m²
- Budynek nr 7 składa się w sumie z 10 mieszkań, w tym jednego 3-pokojowego oraz dziewięciu 2-pokojowych, o powierzchniach użytkowych od 54,76m² do 74,43m².

Inwestycja jest kontynuacją przedsięwzięcia obejmującego budowę 12 budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Żywieckiej w Zabrze. Łącznie na osiedlu ma powstać 156 mieszkań.

Tabela 53. Budownictwo ZBM – TBS Sp. z o. o. według ilości lokali oraz powierzchni w latach 2015-2017

ZBM – TBS Sp. z o. o.	Ilość	Powierzchnia (m ²)	Ilość	Powierzchnia (m ²)	Ilość	Powierzchnia (m ²)
	2015		2016		2017	
mieszkania komunalne	412	22 753,06	412	22 753,06	0	0
mieszkania komunalne we wspólnotach	2 990	132 480,97	2 868	126 675,71	3 030	136 542,08
Razem lokale mieszkalne	3 402	155 234,03	3 280	149 428,77	3 030	136 542,08

Źródło: UM Zabrze - Informacja o stanie mienia komunalnego

Tabela 54. Budownictwo według wartości - mienie komunalne zarządzane przez ZBM-TBS Sp.z o.o. w latach 2016 - 2017

ZBM – TBS Sp.z o.o.	wartość (zł)	
	2016r.	2017r.
Budynki mieszkalne	81 552 897,77	80 052 728,26
Budynki użytkowe	399 352,82	266 333,47
Razem:	81 952 250,59	80 319 061,73

Źródło: UM Zabrze – Informacja o stanie mienia komunalnego

Tabela 55. Budownictwo JGN według ilości lokali oraz powierzchni w latach 2015 - 2017

JGN	Ilość	Powierzchnia (m ²)	Ilość	Powierzchnia (m ²)	Ilość	Powierzchnia (m ²)
	2015		2016		2017	
mieszkania komunalne (wraz z socjalnymi)	3 957	184 869,35	3 925	183 195,21	3 822	177 332,15
mieszkania komunalne we wspólnotach	5 261	234 206,87	5 154	230 477,82	5 070	227 253,82
Razem lokale mieszkalne:	9 261	419 076,22	9 079	413 673,03	8 892	404 585,97

Źródło: UM Zabrze - Informacja o stanie mienia komunalnego

Tabela 56. Budownictwo według wartości - mienie komunalne zarządzane przez Jednostkę Gospodarki Nieruchomościami w latach 2016 - 2017

JGN	wartość (zł)	
	2016r.	2017r.
Budynki mieszkalne i gospodarcze	262 489 858,66	262 262 791,55
Budynki użytkowe	68 918 719,17	70 256 168,98
Budowle (boisko i inne)	12 068 369,52	12 171 535,53
Garaże	4 817 064,52	4 817 064,52
Drogi i chodniki osiedlowe	6 385 448,02	6 385 448,02
Pozostałe (kotły, pozostałe wyposażenie, urządzenia ogólnego zastosowania)	2 580 505,00	3 089 071,81
Razem:	357 259 964,89	358 982 080,41

Źródło: UM Zabrze – Informacja o stanie mienia komunalnego

Modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych w 2017r.:

- Termomodernizacja i modernizacja budynków mieszkalnych w zasobach komunalnych miasta Zabrze, w tym m. in. wykonano termomodernizację budynków przy ul. 11 listopada 102-104, Nyskiej 13-15 oraz zmodernizowano i przebudowano obiekt przy ul. Wolności 406, a także zmodernizowano obiekt przy ul. Jaskółczej. Na wykonanie zadania przeznaczono kwotę w wysokości 1,3 mln zł.
- Modernizacja ogrzewania w obiektach nie należących do Gminy.
W 2017 roku wpłynęły 374 wnioski o udzielenie dofinansowania osobom do modernizacji ogrzewania. Zrealizowano 217 wniosków z roku 2016 spośród 237, które wpłynęły. Przewiduje się, iż realizacja pozostałych 20 wniosków z roku

2016 oraz wniosków złożonych w roku 2017 nastąpi w roku 2018 - wydatkowano na ten cel kwotę 384,4 tys. zł.

- Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowanych w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie Miasta Zabrze – wzorem lat ubiegłych nazadania związane z modernizacją źródeł ciepła w budynkach indywidualnych w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji, Miasto pozyskuje preferencyjne pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz dotację z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Realizacja rzeczowa obejmująca prowadzenie 285 jednostkowych inwestycji zamknęła się kwotą 4,2 mln zł.
- Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych – realizacja umowy na pełnienie funkcji Operatora oraz Inspektora Nadzoru Inwestorskiego dla VII etapu PONE oraz pełnienie funkcji Operatora VIII etapu programu – wydatkowano 129,4 tys. zł,

Tabela 57. Remonty budynków będących własnością Skarbu Państwa

Lp.	Adres	Zakres wykonanych robót	Wartość wykonanych robót (zł)
1.	ul. Wyczółkowskiego 3A	wykonanie prac zabezpieczających strop w lokalu mieszkalnym	2.390,06
2.	ul. Wolności na terenie nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa (działki ewidencyjne nr 2385/36, 2386/36, 2387/36, 2390/36)	zabezpieczenie poprzez zamurowanie 4 szt. garaży wraz z ich uporządkowaniem z odpadów poremontowych oraz wywiezieniem nagromadzonego gruzu	12.872,34
3.	ul. Wolności na terenie nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa (działki ewidencyjne nr 2398/36, 2399/36, 2400/36, 2401/36)	wyburzenie nieużytkowanych i nienadających się do odbudowy garaży (4 szt.)	14.760,00

4.	ul. Wolności na terenie nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa (działki ewidencyjne nr 2345/36, 2346/36, 2348/36, 2350/36, 2352/36, 2353/36)	wyburzenie nieużytkowanych i nienadających się do odbudowy garaży (6 szt.)	14.760,00
5.	ul. Wolności na terenie nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa (działki ewidencyjne nr 2375/36, 2356/36)	wyburzenie nieużytkowanych i nienadających się do odbudowy garaży (2 szt.)	5.000,00
6.	ul. Wolności na terenie nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa (działki ewidencyjne nr 2361/36, 2362/36, 2363/36, 2376/36, 2379/36, 2381/36)	wyburzenie nieużytkowanych i nienadających się do odbudowy garaży (6 szt.)	14.760,00
7.	ul. Poniatowskiego 50	wymiana pokrycia dachowego papowego wraz z częściową wymianą konstrukcji drewnianej na budynku mieszkalnym	92.365,86
8.	ul. Poniatowskiego 50	prorowadzenie nadzoru inwestorskiego nad zadaniem pn.: Wymiana pokrycia dachowego papowego wraz z częściową wymianą konstrukcji drewnianej na budynku mieszkalnym	3.321,00
RAZEM:			160.229,26

Źródło: Wydział Zarządzania Mieniem, UM Zabrze

Tabela 58. Infrastruktura komunalna. Zasoby mieszkaniowe w latach 2014-2016 wg GUS Katowice

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna				
				liczba izb w mieszkaniu	liczba osób na		powierzchnia użytkowa w m ²	
					1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkania	na 1 osobę
2014								
Województwo Śląskie	1 731 008	6 484 594	121 471 245	3,75	2,65	0,71	70,2	26,5
Zabrze	69 854	228 072	3 920 598	3,26	2,54	0,78	56,1	22,1
2015								
Województwo Śląskie	1 740 320	6 529 149	122 594 507	3,75	2,63	0,70	70,4	26,8
Zabrze	70 045	228 794	3 938 367	3,27	2,52	0,77	56,2	22,3
2016								
Województwo Śląskie	1 750 539	6 576723	123 790 381	3,76	2,60	0,69	70,7	27,2
Zabrze	70 200	229 504	3 954 957	3,27	2,50	0,76	56,3	22,5

Źródło: GUS Katowice, <http://katowice.stat.gov.pl/dane-o-wojewodztwie/powiaty-931/warunki-zycia-1205/>

Tabela 59. Infrastruktura komunalna. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje w latach 2014-2016 wg GUS Katowice

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyposażone w:				
		wodociąg	ustęp	łazienkę	centralne ogrzewanie	gaz z sieci
2014						
Województwo Śląskie	1 731 008	1 709 393	1 650 268	1 622 307	1 407 887	1 117 923
Zabrze	69 854	69 461	65 779	64 771	48 064	54 598
2015						
Województwo Śląskie	1 740 320	1 718 793	1 660 120	1 631 749	1 418 544	1 122 424
Zabrze	70 045	69 652	65 983	64 964	48 426	54 685
2016						
Województwo Śląskie	1 750 539	1 729 066	1 670 880	1 642 568	1 431 093	1 127 145
Zabrze	70 200	69 815	66 151	65 132	48 668	54 836

Źródło: GUS Katowice, <http://katowice.stat.gov.pl/dane-o-województwie/powiaty-931/warunki-zycia-1205/>

Tabela 60. Infrastruktura komunalna. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa w latach 2014-2016 wg GUS Katowice

Wyszczególnienie	Mieszkania				Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²			
	ogółem	w tym budownictwo			ogółem	w tym budownictwo		
		spółdzielcze	przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	indywidualne		spółdzielcze	przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	indywidualne
2014								
Województwo Śląskie	9 749	24	2 640	6 836	1 178 854	1 314	186 178	980 469
Zabrze	235	–	159	76	20 313	–	9 666	10 647
2015								
Województwo Śląskie	10 152	80	2 589	7 265	1 215 832	5 474	171 470	1 030 085
Zabrze	205	–	76	101	19 114	–	5 268	12 525
2016								
Województwo Śląskie	11 020	25	3 431	7 426	1 282 697	1 426	227 515	1 045 947
Zabrze	173	–	59	98	18127	–	4225	12877

Źródło: GUS Katowice, <http://katowice.stat.gov.pl/dane-o-województwie/powiaty-931/warunki-zycia-1205/>

Tabela 61. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne - na lata 2013 - 2017

Priorytet P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2013	2014	2015	2016	2017
C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego						
przeciętny wzrost ceny m ² nieruchomości mieszkaniowych w centrum miasta (%)	W.97	92,70%	98,38%	94,08%	106,22%	89,96%
przeciętny wzrost ceny m ² nieruchomości komercyjnych w centrum miasta (%)	W.98	80,85%	65,00%	64,84%	67,25%	46,4%
wydatki miasta związane z realizacją projektów odtworzenia właściwego centrum miasta (PLN/rok)	W.101	1 846 497,07	2 309 027	-	254 000	bd.
liczba osób korzystających z systemu informacji o terenie (osoby/rok)	W.104	7 500	7500	7 500	7500	7500
C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej						
wydatki miasta w zakresie realizacji „Programu poprawy gospodarki wodno-ściekowej” (mln PLN/rok)	W.105	64,5	81	54	3	0,99

procent / liczba osób obsługiwanych przez zmodernizowaną sieć wodno-kanalizacyjną (tys. osób)	W.108	169,76	169,85	170,75	170,75	170,75
procent / liczba osób obsługiwanych przez zmodernizowaną sieć wodno-kanalizacyjną (% osób)		99,35 %	99,4 %	99,9 %	99,9 %	99,9 %
C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta						
wydatki miasta w zakresie realizacji programu modernizacji i remontów dróg (PLN/rok)	W.109	6 296 951,42	22 532 927,00	6 100 000	5 850 000	4 775 000
Powierzchnia dróg i chodników, wybudowana lub odtworzona w ramach „Programu poprawy gospodarki wodno-ściekowej” (m ²)		63 400	237 400	321 560	-	-
długość zmodernizowanej / nowo powstałej sieci tramwajowej (km/rok)	W.112	2,00	2,06	3,1	-	-
C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego						
wydatki miasta związane z uzbrojeniem terenów pod budownictwo mieszkaniowe niskiej i wysokiej intensywności zabudowy (PLN/rok)	W.117	2 018 634,20	3 900 000	3 400 000	4 000 000	bd.
liczba mieszkań powstałych w ramach TBS (szt./rok)	W.121	16	16	28	16	16
wydatki miasta wspierające budowę mieszkań przez TBS (PLN/rok)	W.123	3 650 000	3 200 000	3 400 000	4 500 000	188 000

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu, MZDiI w Zabrzu

KIERUNEK ROZWOJU – USŁUGI METROPOLITALNE **(Priorytet 4)**

Realizacja celów strategicznych składających się na priorytet rozwoju „Usługi metropolitalne” obejmuje kierunki działań związane z następującymi aktywnościami: wspieranie działalności i inicjatyw w zakresie turystyki przemysłowej, wspieranie działalności Śląskiego Centrum Chorób Serca, kreowanie produktu kulturalnego miasta przy współudziale lokalnych środowisk artystycznych, wspieranie działalności istniejących instytucji kulturalnych, kreowanie produktu sportowego miasta, wspieranie działalności istniejących placówek naukowych oraz rozwoju infrastruktury szkolnictwa wyższego, tworzenie warunków dla realizacji inicjatyw komunikacyjnych.

Tabela 62. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P4: „Usługi metropolitalne”

Priorytet P4. Usługi metropolitalne	
Cele strategiczne	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji
C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe	<ul style="list-style-type: none">• liczba ofert w zakresie turystyki przemysłowej (szt.)• liczba osób korzystających z ofert turystyki przemysłowej (tys. osób/rok)• liczba osób korzystających z bazy noclegowej (tys. osób/rok, dynamika od 2008 r.)• liczba miejsc noclegowych (szt., dynamika od 2008 r.)• liczba obiektów przemysłowych zabezpieczonych na potrzeby turystyki (szt.)• wydatki miasta związane z zabezpieczeniem obiektów przemysłowych na potrzeby turystyki (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki innych podmiotów związane z zabezpieczeniem obiektów przemysłowych na potrzeby turystyki (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba miejsc pracy związana z obsługą ofert w zakresie turystyki przemysłowej (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba punktów usługowych w ramach obiektów przemysłowych działających na rzecz turystyki przemysłowej (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)
C 17. Rozwój usług medycznych	<ul style="list-style-type: none">• liczba projektów / inicjatyw realizowanych przez Śląskie Centrum Chorób Serca wspieranych przez miasto (szt./rok)• wydatki miasta związane ze wsparciem projektów / inicjatyw realizowanych przez Śląskie Centrum Chorób Serca (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba pacjentów obsługiwanych przez Śląskie Centrum Chorób Serca (tys. osób/rok)
C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności	<ul style="list-style-type: none">• liczba imprez kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym (szt./rok, dynamika od 2008 r.)

miasta w dziedzinie kultury i sportu	<ul style="list-style-type: none">• liczba uczestników imprez kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym (tys. osób/rok, dynamika od 2008 r.)• uczestnictwo środowisk twórczych miasta w międzynarodowych imprezach o charakterze kulturalnym (szt./rok)• liczba artystów działających w ramach inkubatora młodych artystów (osoby)• liczba imprez kulturalnych kreowanych w ramach inkubatora młodych artystów (szt./rok, dynamika od 2008 r.)• wydatki miasta związane z utworzeniem inkubatora młodych artystów (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba obiektów, w tym poprzemysłowych, zabezpieczonych na potrzeby kultury (szt.)• wydatki miasta związane z zabezpieczeniem obiektów, w tym poprzemysłowych na potrzeby kultury (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z budową / modernizacją obiektów kultury, w tym m.in. budowa Filharmonii Zabrzeńskiej, modernizacja Domu Muzyki i Tańca (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z modernizacją obiektów sportowych, w tym wydatki związane z budową stadionu Górnika Zabrze (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008r.)• wydatki innych podmiotów związane z modernizacją obiektów sportowych, w tym z budową stadionu Górnika Zabrze (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba meczów i innych imprez sportowych rozgrywanych na stadionie Górnika Zabrze o znaczeniu krajowym i międzynarodowym (szt./rok, dynamika od 2008 r.)• liczba imprez o znaczeniu regionalnym, krajowym, międzynarodowym o charakterze kulturalnym, sportowym organizowanych w Hali Sportowej MOSiR
C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego	<ul style="list-style-type: none">• liczba projektów / inicjatyw Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w zakresie nauki wspieranych przez miasto (szt.)• wielkość wsparcia udzielonego przez miasto w związku z projektami / inicjatywami Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w zakresie nauki (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba projektów / inicjatyw zabrzeńskich instytucji B+R w zakresie nauki wspieranych przez miasto (szt.)• wielkość wsparcia udzielonego przez miasto w związku z projektami / inicjatywami instytucji B+R w zakresie nauki (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba zmodernizowanych urządzeń / obiektów infrastruktury dydaktycznej AWF-u, Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego (szt.)• wielkość wsparcia udzielonego przez miasto w związku z modernizacją urządzeń / obiektów infrastruktury dydaktycznej AWF-u, Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)
C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta	<ul style="list-style-type: none">• liczba osób obsługiwanych przez centrum przesiadkowe (tys. osób/rok)• rodzaje środków komunikacji obsługujące centrum przesiadkowe (szt.)• liczba miejsc pracy powstała w ramach centrum przesiadkowego (szt./rok, dynamika od 2008 r.)• liczba obcokrajowców odwiedzających miasto (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)• średni czas przejazdu pomiędzy dwoma punktami sieci drogowej (minuty)• nośność wybudowanych obiektów drogowych (kN/oś)• liczba wypadków drogowych (szt./rok, dynamika od 2008 r.)• czas dojazdu do centrum miasta z centrum Aglomeracji Górnośląskiej (minuty)

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe

Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe stanowi szesnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Usługi metropolitalne.

Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane są na wspieranie działalności i inicjatyw turystyki przemysłowej poprzez następujące przedsięwzięcia rozwojowe:

- Program Zabrze Śląski Ośrodek Kultury i Turystyki Przemysłowej
- Tworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanej bazy noclegowej na terenie miasta

Na terenie miasta Zabrze znajduje się wiele obiektów pogórnich. W dalszym ciągu kontynuowane są działania rewitalizacyjne mające na celu zachowanie najważniejszych obiektów przemysłowej spuścizny miasta. Od 2004 roku, przy wykorzystaniu funduszy unijnych, sukcesywnie realizowane są działania rewitalizacyjne, remontowe i adaptacyjne zabytkowych obiektów miasta wraz z przystosowaniem ich do pełnienia nowych funkcji, głównie kulturalnych, turystycznych, edukacyjnych oraz usługowych. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć przede wszystkim obiekty udostępnione dla ruchu turystycznego, znajdujące się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Są to:

- Muzeum Górnictwa Węglowego.
- Sztolnia Królowa Luiza
- Szyb „Maciej”
- Sztolnia Królowa Luiza - Park 12 C
- Kopalnia Guido

Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu (MGW)

Muzeum zarządza dwoma kompleksami pokopalnianymi: Kompleksem Kopalni Guido oraz Kompleksem Sztolni Królowa Luiza. Bogata oferta turystyczna MGW ukierunkowana jest na odkrywanie i udostępnianie górniczego dziedzictwa miasta jak i regionu.

Kompleks Kopalni Guido to część infrastruktury Muzeum, związana z dawną kopalnią Guido, zlokalizowana w Zabrzu przy ul. 3-go Maja 93. Kompleks jest w pełni zrewitalizowany i udostępniony do potrzeb ruchu turystycznego.

W efekcie prowadzonych w poprzednich latach działań rewitalizacyjnych, oferta turystyczna, kulturalna i edukacyjna realizowana jest w oparciu o ponad 3,5 kilometry podziemnych wyrobisk górniczych na trzech poziomach:

- 320 – podstawowa trasa turystyczna wraz z tzw. strefą k8 – strefą kultury, konferencji i salą kinową,
- 170 – poziom św. Barbary z kaplicą poświęconą świętej,
- 355 – poziom tzw. starej kopalni i szczyty, gdzie turyści poznają tajniki pracy górników.

Częścią kompleksu są także obiekty obsługi ruchu turystycznego wraz z parkingami i Hostel Guido – zaplecze noclegowe dla turystów wraz z częścią gastronomiczną.

Zdjęcie 57. Kopalnia Guido ul. 3 Maja 93, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Kompleks Sztolni Królowa Luiza to część infrastruktury Muzeum, oparta m.in. na zabudowaniach dawnej Kopalni Królowa Luiza obejmująca:

- Obiekt przy ul. Karola Miarki – budynek obsługi ruchu turystycznego wraz z historycznym wylotem Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej,
- Główną Kluczową Sztolnię Dziedziczną – wyrobisko drążone w latach 1799-1863, w celu odwodnienia kopalń skarbowych i transportu węgla do kanału Gliwickiego, obecnie w końcowej fazie prac inwestycyjnych związanych z jej udrożnieniem i udostępnieniem dla ruchu turystycznego,
- Infrastrukturę przy ul. Sienkiewicza – obejmującą obiekty naziemne udostępnione zwiedzającym, edukacyjną wystawę plenerową Park 12C, Bajtel

Grubę - Zabawkową Kopalnię dla Dzieci oraz podziemne wyrobiska zaadaptowane i udostępnione dla potrzeb m.in. edukacji kulturalnej.

- Infrastrukturę przy ul. Wolności 408-410 – strefa naziemna dawnej kopalni Królowa Luiza z zachowanymi zabudowaniami przemysłowymi; infrastruktura w części zrewitalizowana i udostępniona turystom na cele kulturalne, turystyczne i edukacyjne.

Oprócz ww. obiektów w skład infrastruktury muzeum wchodzi też gmach Muzeum przy ul. 3-go Maja 19 a także od 2017 roku wieża ciśnień przy ul. Zamoyskiego.

Zdjęcie 58. Sztolnia Królowa Luiza – Park 12C przy ul. Sienkiewicza 43, źródło: um.zabrze.pl

W latach 2016 – 2017 MGW kontynuowało realizację najważniejszych zadań inwestycyjnych, związanych z oddaniem do ruchu turystycznego kompleksu Sztolni Królowa Luiza.

Latem 2016 roku, po kilku latach procesu rewitalizacji nastąpiło uroczyste otwarcie dla zwiedzających części kompleksu Sztolni Królowa Luiza – Kopalni Królowa Luiza przy ul. Sienkiewicza. Oferta w tej lokalizacji obejmuje aktualnie atrakcje zlokalizowane zarówno na powierzchni, jak i w podziemnych wyrobiskach górniczych. W efekcie zrealizowanych prac udostępniono ponad 1600 m wyrobisk Kopalni Królowa Luiza, powstała specjalna trasa zwiedzania. W ramach adaptacji części naziemnej obiektów wykonano instalację Bajtel Gruba, dedykowaną dzieciom, które poprzez zabawę i naukę pracy zespołowej poznają górnictwo podziemne. Bajtel Gruba jest częścią Parku 12C, który stanowi największą atrakcję tej części kompleksu. Jego przeznaczeniem jest przede wszystkim edukacja przez zabawę, rekreacja

i wypoczynek dla całych rodzin, podnoszenie wiedzy na temat dziedzictwa przemysłowego Górnego Śląska. Jednym z elementów Parku jest zespół obiektów „Wodny Świat”, który przybliża działanie podstawowych urządzeń hydrotechnicznych. Częścią kompleksu jest także Park Techniki Wojskowej. To plenerowa ekspozycja, złożona z wojskowego sprzętu i pojazdów, gdzie można podziwiać interesujące eksponaty wojskowe.

Jednym z najważniejszych wydarzeń, jakie miały miejsce w 2017 roku, było oddanie do ruchu turystycznego pierwszego, zrewitalizowanego fragmentu podziemi Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej – trasy turystycznej „Podziemna Podróż w Czasie”. Jej częścią jest m.in. podziemny port, a także unikat w skali światowej – chodnik, w całości poprowadzony w pokładzie węgla 510, którego powstanie datowane jest na rok 1820 – tym samym to najstarsze tego typu wyrobisko poprowadzone w węglu i udostępnione do ruchu turystycznego. W roku 2017 kontynuowano prace techniczne aranżacyjne, mające na celu udostępnienie kolejnych części podziemi Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej, w tym toru wodnego.

W tym samym roku Muzeum, realizując swą ofertę w kilku różnych lokalizacjach na terenie miasta (m.in. przy ul. 3 Maja 19 i 93, ul. Wolności, Karola Miarki, Sienkiewicza), wzbogaciło swój zasób o kolejne dwa budynki, niezwykle cenne z punktu widzenia zachowania i udostępniania dziedzictwa przemysłowego, tj. budynek dawnej cechowni Kopalni Królowa Luiza w Zabrzu przy ul. Wolności oraz wieżę ciśnień przy ul. Zamoyskiego.

Zdjęcie 59. Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna – trasa turystyczna, źródło: um.zabrze.pl

Szyb Maciej - jest ciekawym zabytkiem techniki zrewitalizowanym przez prywatne przedsiębiorstwo DEMEX. Szyb znajduje się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. To zabytkowy zakład górniczy dawnej Kopalni Concordia, położony w Zabrzu- Maciejowie

Największe atrakcje Szybu Maciej:

- Wieża wyciągowa - przystosowana do zwiedzania stalowa, nitowana konstrukcja stanowiąca nieodzowny element wyciągu szybowego.
- Poziom 9.60 – pomieszczenie sali bankietowej znajdującej się na najwyższym poziomie w budynku nadszybia, na którym eksponowane są: stanowisko głównego sygnalisty, poziom wydobywczy z obiegiem wozów oraz klatka wyciągowa po ostatnim wyjeździe z dołu.
- Restauracja Szyb Maciej - industrialne wnętrze na pośrednim poziomie budynku nadszybia kiedyś znajdowały się zbiorniki na węgiel, a później markownia i lampownia.
- Bistro Szyb Maciej - znajduje się na najniższym poziomie w nadszymbiu, gdzie odbywała się ekspedycja węgla, a później był warsztat elektryczny.
- Maszynownia - znajduje się tu elektryczna dwubębnowa maszyna wyciągowa, czynna do dzisiaj.
- Woda Macieja - ogólnodostępny kran z wodą z ujęcia Maciej
- Stalowe zoo - mini park ze „stalowymi zwierzętami”.
- Scena na wiadukcie - dawny wiadukt kolejowy, który został zabudowany w latach trzydziestych XX wieku nad ulicą Srebrną. Łączył on szyb z linią kolejową Gliwice – Bytom. Obecnie pełni funkcję sceny w plenerze.
- Kanał wentylacyjny – ujęcie wody - przystosowany do zwiedzania oraz umożliwiający zajrzenie do szybu.
- Silnik parowy - jeden z dwóch silników napędzających wyciąg szybowy szybu Władysław dawnej kopalni Jadwiga, później Pstrowski w Zabrzu-Biskupcach.

Zdjęcie 60. Szyb Maciej, ul. Srebrna 6, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Program Zabrze Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej.

Uchwałą nr XXXVII/481/09 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 16.03.2009 r. podjęto decyzję dot. projektu „Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej” polegającą m.in. na delegowaniu jego realizacji na Zabytkową Kopalnię Węgla Kamiennego „Guido” w Zabrzu. W roku 2013 podjęto uchwałę o połączeniu instytucji Muzeum Górnictwa Węglowego i Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „Guido” (Akt o połączeniu z dnia 14 stycznia 2013 r. wydany Uchwałą Rady Miasta Zabrze nr XXXIII/494/13; nr w rejestrze RIK -12/13).

W roku 2017 zakończono realizację projektu pn. „Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej”. W roku tym przeprowadzono jeszcze następujące zadania inwestycyjne:

- "Zakup, dostawa i montaż sprzętu multimedialnego oraz elementów scenografii na potrzeby stworzenia podziemnej trasy turystycznej w wyrobiskach GKSD w Zabrzu"
- „Zaprojektowanie i wykonanie systemu transportu wodnego w wyrobisku Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej”

Wydatki poniesione od początku realizacji projektu (lata 2010* – 2017) wyniosły ogółem ponad 91 mln zł.

Zdjęcie 61. Sztolnia Królowa Luiza ul. Sienkiewicza 43, źródło: um.zabrze.pl

Zadania realizowane w ramach Programu w 2017r.

1. „Europejski Ośrodek Kultury i Turystyki Przemysłowej” - wydatki na tą inwestycję zamknęły się w 2017r. kwotą ponad 681 tys. zł. W ramach tego zadania wykonano m. in.:
 - zakup, dostawa i montaż sprzętu multimedialnego oraz elementów scenografii na potrzeby stworzenia podziemnej trasy turystycznej w wyrobiskach Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej,
 - wykonanie projektu funkcjonalno-użytkowego w zakresie ogrzewania powietrza wlotowego do podziemnych wyrobisk Skansenu Górniczego Królowa Luiza przy ul. Sienkiewicza 43 z wykorzystaniem jako źródło ciepła powietrznej pompy ciepła,
 - zakup i dostawa łodzi płaskodennej mającej zastosowanie przy pracach remontowo-naprawczych w kanale Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej,
 - wykonanie układu obiegu liny szybowej w szybie „Carnall” prezentującej działanie wyciągu szybowego, wraz wykonaniem i zabudową stacji zwrotnej, dostawą i zabudową liny nośnej,
 - zakup oraz dostawa dwóch sztuk przenośnych nagrzewnic elektrycznych o mocy 30kW, służących do tymczasowego ogrzewania powietrza wlotowego do diagonali transportowej zlokalizowanych przy ul. Wolności i K. Miarki Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej,
 - wykonanie dodatkowych elementów podestu i pochylni w sztolni południowej w skrzyżowaniu z przecinką nr 6 Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej.
2. Rewitalizacja i udostępnienie poprzemysłowego Dziedzictwa Górnego Śląska - w ramach tego zadania w 2017 roku wykonano dokumentację projektową na łączną kwotę 320 tys. zł.
3. Inwestycje związane z przygotowaniem i prowadzeniem przedsięwzięć oraz doposażeniem i promocją obiektów MGW – wydatkowano 1 mln zł

MGW prowadzi następujące punkty usługowe w ramach obiektów poprzemysłowych działających na rzecz turystyki poprzemysłowej :

- punkt usługowy BORT przy ul. 3 Maja 93 – Kopalnia Guido
- hostel Guido przy ul. 3 Maja 93A
- punkt usługowy BORT przy ul. Sienkiewicza 43 – Sztolnia Królowa Luiza
- punkt usługowy BORT przy ul. Wolności 408 (budynek łaźni łańcuszkowej Sztolni Królowa Luiza)
- Bistro Łańcuszkowa przy ul. Wolności 408
- punkt usługowy BORT przy ul. K. Miarki (wylot Sztolni)

Tworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanej bazy noclegowej na terenie miasta.

Realizując program ochrony dziedzictwa przemysłowego, oddawane są do użytku kolejne obiekty. Przykładem zrewitalizowanej przestrzeni jest także otwarty Hostel przy Kopalni Guido. Dzięki tej inwestycji turyści mają do dyspozycji pokoje w przystępnych cenach. Obiekt oferuje 85 miejsc noclegowych w 24 następujących pokojach:

- 17 pokoi 4 osobowych w standardzie hostelowym z łazienką na korytarzu;
- 4 pokoje 2 osobowe o podwyższonym standardzie z łazienką w pokoju;
- 3 pokoje 3 osobowe o podwyższonym standardzie z łazienką w pokoju.

Istnieje również możliwość skorzystania z dostawek w ilości 15 sztuk, co podwyższa ilość miejsc noclegowych do 100. W budynku znajdują się również sale konferencyjne oraz sala restauracyjna. Hostel jest w pełni dostosowany dla osób niepełnosprawnych i posiada własny parking blisko obiektu.

Dużą zaletą hostelu jest jego lokalizacja blisko centrum miasta. Bezpośrednio przy Hostelu znajduje się przystanek komunikacji miejskiej. W odległości ok. 2 min znajduje się zjazd z DTŚ, a 12 min to przybliżony czas dotarcia od zjazdu z autostrady A4.

Inwestycja jest także wyrazem troski o rozwój szkolnictwa zawodowego. Na inwestycji zyskali uczniowie Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego, którzy mogą odbywać w nim praktyki w zawodach hotelarskich i gastronomicznych.

Zdjęcie 62. Hostel Guido, ul. 3 Maja 93, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Hotel Diament Zabrze tworzy wraz z czterogwiazdkowym obiektem Park Hotelem Diament Zabrze kompleks hotelowo-konferencyjny, dzięki czemu goście mogą korzystać z infrastruktury obu obiektów. Park Hotel Diament to jedyny w mieście czterogwiazdkowy hotel, otwarty w 2014r. Czterogwiazdkowy obiekt znajduje się przy ulicy ul. 3-go Maja, w pobliżu jednej z największych atrakcji turystycznych Zabrze i Śląska – Kopalni Guido. Jednocześnie hotel położony jest w pobliżu kluczowych tras na południu kraju – skrzyżowania autostrad A4 i A1 oraz Drogowej Trasy Średnicowej, umożliwiając gościom wygodne poruszanie się niemal po całym województwie. Kompleks oferuje łącznie 130 pokoi.

Zdjęcie 63. Hotel Diament, ul. 3 Maja 122a, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Tabela 63. Baza noclegowa na terenie miasta Zabrze

Obiekt	Ilość pokoi	Ilość miejsc	Infrastruktura
HOSTEL GUIDO ul. 3 Maja 93, 41-800 Zabrze tel.: + 48 32 271 40 77 tel.: + 48 728 406 105 e-mail: hostel@muzeumgornictwa.pl www.kopalniaguido.pl/index.php/pl-pl/hostel-guido	24	100	Zaplecze konferencyjne : -1 sala konferencyjna Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : - 1 pokój dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych -winda
HOSTEL KaWuKa ul. Zgody 4 41-800 Zabrze tel.: +48 32 271 37 97 kom.:+48 884 640 640 e-mail: recepca@kawuka.pl www.kawuka.pl	13	40	Udogodnienie dla osób niepełnosprawnych : -brak schodów

HOSTEL 52 ul. Tarnopolska 45 41-807 Zabrze – Mikulczyce kom.: +48 501 936 338 e-mail: hostel52zabrze@interia.eu www.facebook.com/Hostel52Zabrze	3	12	
HOSTEL 64, TANIE NOCOWANIE 64 ul. Wolności 64 41-800 Zabrze kom.: +48 509 327 322 e-mail: hostel64@op.pl http://tanienoclegi-zabrze.nocowanie.pl/	10	30	Zaplecze rekreacyjno-sportowe : -ogród -grill
OŚRODEK KONFERENCYJNO - SZKOLENIOWY "INNOWACJA" ul. Jagiellońska 38A 41-800 Zabrze tel.: +48 32 278 75 55 tel./fax: +48 32 278 75 11 e-mail: oks@polsl.pl www.oks.polsl.pl	27	73	Zaplecze konferencyjne : - 3 sale : aula na 200 os., sala na 32 os. sala na 16 os. Udogodnienia dla niepełnosprawnych: - winda
HOTEL ALPEX ul. Franciszkańska 8 41-819 Zabrze tel.: +48 32 376 00 40 e-mail: recepcja@hotelalpex.pl www.hotelalpex.pl	52	93	Zaplecze konferencyjne : -sale konferencyjne mieszcząca 25/35/40/60 osób Zaplecze rekreacyjno-sportowe : -sauna, bilard Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : -wyznaczone miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych - dwa pokoje przystosowane dla osób niepełnosprawnych
REZYDENCJA ZIELONY OGRÓD ul. Roberta Miki 3 41-811 Zabrze - Makoszowy tel.: +48 531 988 915 tel./fax: +48 32 275 63 33 e-mail: recepcja@zielonyogrod-zabrze.pl www.zielonyogrod-zabrze.pl	25	50	Zaplecze konferencyjne : -3 sale konferencyjne Zaplecze rekreacyjno – sportowe : -ogródek letni oraz plac zabaw dla dzieci Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : - 1 pokój dostosowany dla potrzeb osoby niepełnosprawnej - miejsce parkingowe
WILLA AMBASADOR ul. 3 Maja 78 41-800 Zabrze tel.: + 48 32 271 50 44 e-mail: ambasador@mosir.zabrze.pl www.mosir.zabrze.pl/obiekt/willa_ambasador.html	28	62	Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych: -1 pokój przystosowany dla osób niepełnosprawnych
HOTEL DIAMENT ***/* ul. 3 Maja 122a 41-800 Zabrze tel.: +48 32 72 11 000 fax: +48 32 72 11 001 e-mail: zabrze@hotelediamant.pl www.hotelediamant.pl			Zaplecze konferencyjne : -7 klimatyzowanych sal konferencyjnych – pojemność ok 700 osób - sala videokonferencyjna Zaplecze rekreacyjno-sportowe : - fitness room z sauną Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych:

			-1 pokój na parterze który jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (obecnie w remoncie do połowy marca) -winda
HOTEL ELEKTROMIX ul. Bytomska 120 41-800 Zabrze tel./fax: +48 32 274 63 67 kom.: +48 509 235 210 e-mail: recepcja@hotelelektromix.pl www.hotelelektromix.pl	16	34	Zaplecze konferencyjne : - 1 sala konferencyjna Zaplecze rekreacyjno – sportowe : -siłownia / fitness - miejsce na ognisko, grill
HOTEL IBIS ** ul. Jagiellońska 4 41-800 Zabrze tel.: +48 32 777 70 00 fax: +48 32 777 70 07 e-mail: h3373@accor.com www.ibis.com/pl/hotel-3373-ibis-katowice-zabrze/index.shtml	114	228	Zaplecze konferencyjne : - sala konferencyjna mieszcząca od 18 do 20 osób Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : - pokoje są dostosowane dla osób niepełnosprawnych – posiadają dodatkowe uchwyty na ścianie oraz jest przycisk wzywający pomoc
GOŚCINIEC PROMUS ul. Pawliczka 25 41-800 Zabrze tel.: +48 32 370 04 41 e-mail: gosciniiec@promus.com.pl www.nieruchomosci.promus.com.pl	16	33	Zaplecze konferencyjne : -sala konferencyjna mieszcząca 10 osób Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : -część pokoi gościnnych dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych - winda
GOŚCINIEC ZABORZE ul. Wolności 420 41-800 Zabrze tel.: +48 32 777 20 85 kom.: +48 601 540 777 e-mail: goscinieczaborze@o2.pl http://goscinieczaborze.nocowanie.pl/	20	60	
GOŚCINIEC STAROPOLSKI ul. Staropolska 3 41-800 Zabrze tel./fax: +48 32 276 10 46 tel./fax: +48 32 276 10 02 e-mail: hotel@staropolski.zabrze.pl www.staropolski.zabrze.pl	11	21	Zaplecze konferencyjne : - sala konferencyjna Zaplecze rekreacyjno-sportowe : Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : -specjalny wjazd do hotelu przeznaczony dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim
NOCLEGI U RENE ul. Św. Wawrzyńca 47 41-807 Zabrze kom.: +48 66 200 64 60 e-mail: biurowimar@wp.pl www.wimar-zabrze.pl	15	45	Zaplecze rekreacyjno-sportowe : -miejsce do zrobienia grilla
APARTAMENTY ZABRZE ul. Kowalska 14 41-800 Zabrze kom.: +48 517 511 354	2	6	

e-mail: ab.silesia@gmail.com www.apartament-zabrze.pl			
NOCLEGI ZABRZE ul. Bronisława Hagera 17 41-800 Zabrze kom.: +48 605 367 473 kom.: +48 511 194 753 e-mail: westbud@wp.pl www.noclegizabrze.dobrynocleg.pl	7	23	Zaplecze rekreacyjno-sportowe : - miejsce na zrobienie ogniska - grill
APARTAMENTY W OGRODZIE ul. Roberta Miki 3a 41-800 Zabrze tel.: +48 600 305 340 e-mail: kwat41@op.pl www.meteor24.pl/info/nowodworska-zabrze/	2	8	
NOCLEGI SILESIA ul. Agrestowa 1 41-806 Zabrze kom.: +48 601 888 562 e-mail: noclegi.silesia@interia.pl www.eholiday.pl/noclegi-yk3155.html	4	16	
NOCLEGI FONTANUSA 37 ul. Fontanusa 37 41-819 Zabrze tel.: +48 694 432 270 e-mail: jan.j@o2.pl	10	50	
NOCLEGI VALDI CLASSIC ul. Wyciska 1 41-806 Zabrze tel.: +48 32 272 40 65 tel.: +48 723 030 004 e-mail: valdiclassic@valdiclassic.pl www.valdiclassic.pl/noclegi	15	40	Zaplecze konferencyjne : - można zorganizować imprezy o charakterze biznesowym Zaplecze rekreacyjno-sportowe : - ogródek
POKOJE GOŚCINNE WILLA.PL ul. Moniuszki 105 ul. Kupki 1 ul. Curie-Skłodowskiej 12 41-800 Zabrze kom.: +48 501 535 998 e-mail: biuro@willa.pl www.noclegizabrze.pl	6	12	
POKOJE GOŚCINNE NOWODWORSKA 41 ul. Nowodworska 41 41-800 Zabrze tel.: +48 32 274 20 35 tel.: +48 514 022 336 e-mail: kwat41@op.pl www.meteor24.pl/info/nowodworska-zabrze/	14	29	
POKOJE GOŚCINNE VABANK ul. Wolności 448 41-806 Zabrze kom.: +48 32 777 20 03 e-mail: eurocaffe@autograf.pl www.restauracja-vabank.pl/informacje/pokoje-goscinne-zabrze	5	15	Zaplecze konferencyjne - sala konferencyjna mieszcząca od 20 do 120 osób Zaplecze rekreacyjno sportowe : -miejsce na ognisko -grill

Źródło: UM Zabrze, Wydział Promocji, Turystyki i Sportu

C 17. Rozwój usług medycznych

Rozwój usług medycznych stanowi siedemnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Usługi metropolitalne. Działania w zakresie osiągania ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na wspieranie działalności Śląskiego Centrum Chorób Serca. Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu należy do wiodących ośrodków kardiologiczno-kardiochirurgicznych w Polsce i poza granicami naszego kraju. ŚCCS to ośrodek akademicki z doświadczeniem w zakresie rozpoznawania i leczenia chorób serca, naczyń i płuc u dorosłych i dzieci, związanym z działalnością naukową i szkoleniową Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko - Dentystycznym w Zabrzu Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, jednocześnie wiodący szpital wysokospecjalistyczny. W Śląskim Centrum Chorób Serca (ŚCCS) w Zabrzu działa 6 jednostek naukowo-dydaktycznych Wydziału Lekarskiego Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrzu Śląskiego Uniwersytetu Medycznego:

- Katedra Kardiologii, Wrodzonych Wad Serca i Elektroterapii, a w jej ramach Oddział Kliniczny Kardiologii SUM oraz Oddział Kliniczny Wrodzonych Wad Serca i Kardiologii Dziecięcej SUM
- III Katedra i Oddział Kliniczny Kardiologii SUM
- Katedra i Oddział Kliniczny Kardiochirurgii i Transplantologii, Chirurgii Naczyniowej i Endowaskularnej SUM
- Oddział Kliniczny Kardioanestezji i Intensywnej Terapii SUM
- Wieloprofilowy Ośrodek Intensywnej Opieki Sercowo-Naczyniowej SUM
- Zakład Rehabilitacji Leczniczej

Przy każdej katedrze i oddziale klinicznym działają naukowe koła studenckie, które dodatkowo prowadzą działalność dydaktyczną obejmującą techniki wysokospecjalistyczne. Śląskie Centrum Chorób Serca jest także jednostką prowadzącą działalność naukową oraz badawczo-rozwojową. Wynika to zarówno ze statutu jednostki, jak i bliskiej współpracy ze Śląskim Uniwersytetem Medycznym i innymi ośrodkami badawczo-rozwojowymi w regionie, kraju i zagranicą. Badania prowadzone są w zakresie kardiologii, kardiochirurgii, transplantologii, diabetologii, ale i nauk podstawowych.

Śląskie Centrum Chorób Serca posiada wysokiej jakości sprzęt umożliwiający nowoczesną i najskuteczniejszą diagnostykę oraz leczenie chorób serca, płuc

i schorzeń naczyniowych u dorosłych i dzieci. Ponadto Śląskie Centrum Chorób Serca dysponuje szeregiem poradni specjalistycznych i pracowni.

ŚCCS prowadzi następującą działalność:

- *Działalność kliniczna*

Centrum udziela świadczeń leczniczych nieodpłatnie pacjentom ubezpieczonym, zamieszkałym na terenie całego kraju oraz odpłatnie pacjentom zagranicznym i krajowym nie posiadającym ubezpieczenia. Wszelkie usługi i działania w zakresie kardiologii, kardiochirurgii, transplantologii oraz profilaktyki promocji zdrowia dla dorosłych, jak i dzieci, realizowane są przez Katedry i Oddziały Kliniczne Śląskiego Uniwersytetu Medycznego.

- *Działalność naukowa*

Ośrodek Nauki, Szkolenia i Nowych Technologii Medycznych jest centrum naukowo-szkoleniowym, w którego strukturach mieści się m.in. laboratorium wyposażone w najnowocześniejsze oraz fantomy, będące doskonałymi narzędziami służącymi do nauki zarówno studentom, jak i młodym lekarzom, celem podnoszenia ich praktycznych i decyzyjnych umiejętności. Uczą się tutaj m.in. doboru metodologii w różnych modelach badawczych, przygotowywania prac, publikacji, prezentacji. Ważnym elementem ośrodka jest jego część dydaktyczna, dająca możliwość szkolenia na w pełni wyposażonych w sprzęt multimedialny 6 salach wykładowych o łącznej liczbie 228 miejsc, z możliwością bezpośredniego przekazu z zabiegów wykonywanych zarówno w Pracowni Hemodynamiki, jak i na Bloku Operacyjnym.

- *Działalność dydaktyczna*

Działalność dydaktyczna prowadzona jest zarówno przez wymienione wyżej Katedry i Oddziały Kliniczne, jak również przez pracowników SCCS (lekarze, magistry) i obejmuje:

- Kształcenie studentów
- Kształcenie rezydentów
- Szkolenie podyplomowe lekarzy
- Szkolenia pielęgniarek, magistrów, rehabilitantów, techników medycznych
- Szkolenia i dydaktyka w Pracowniach SCCS

- Działalność dydaktyczno-szkoleniowa w ramach konferencji
- Działalność dydaktyczna skierowana do pacjentów
- Szkolenia i kursy realizowane w Fundacji Śląskiego Centrum Chorób Serca
- Współpraca szkoleniowo-dydaktyczno-naukowa

W strukturze szpitala znajduje się zespół poradni specjalistycznych w skład którego wchodzi:

- Poradnia kardiologiczna dorosłych
- Poradnia kardiologiczna dzieci i transplantologii
- Poradnia kardiochirurgiczna
- Poradnia transplantacyjna (serca)
- Poradnia transplantacyjna (płuc) i chorób płuc

Zdjęcie 64. Śląskie Centrum Chorób Serca (SCCS) w Zabrzu ul. Marii Skłodowskiej-Curie 9, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

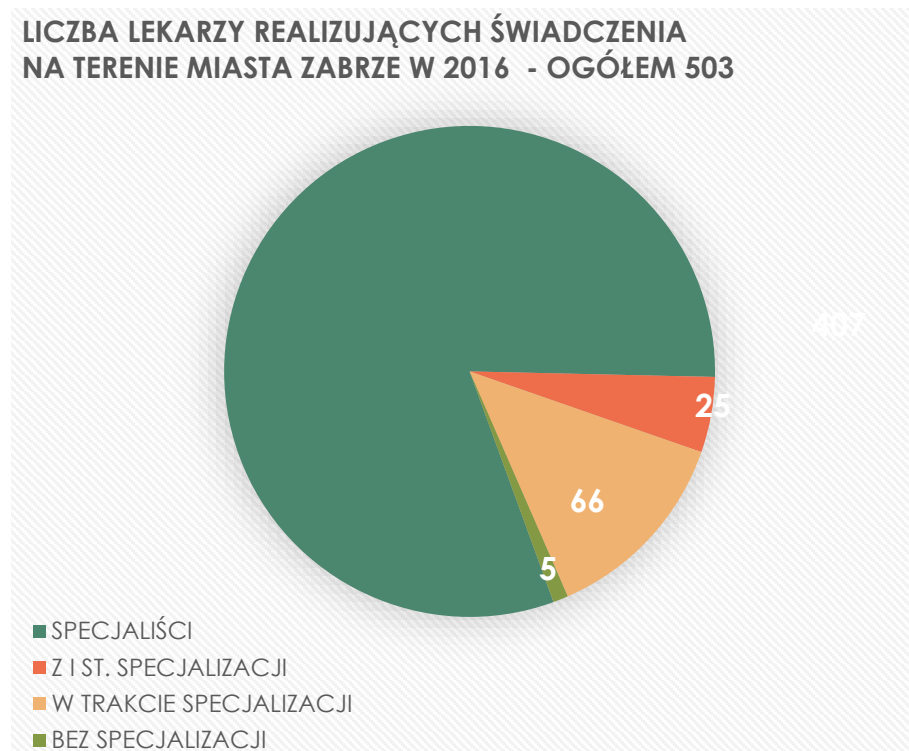
Kluczową dziedziną zabrzańskiej gospodarki jest medycyna, która jednocześnie jest gwarantem wysokiej jakości życia w mieście. W Zabrzu opieka ambulatoryjna podstawowa i specjalistyczna prowadzona jest przez podmioty lecznicze oraz praktyki lekarskie.

Tabela 64. Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu – katedry i oddziały kliniczne

SCCS – katedry i oddziały kliniczne	Oddziały	Personel medyczny		Liczba łóżek	Liczba zabiegów	Liczba pacjentów
		lekarze	pielęgniarki			
Katedra Kardiologii, Wrodzonych Wad Serca i Elektroterapii SUM	Oddział Kliniczny Kardiologii SUM / I Oddział Kardiologii i Angiologii	51	30	38	2500	1500
	Oddział Kliniczny Wrodzonych Wad Serca i Kardiologii Dziecięcej SUM / Oddział Wrodzonych Wad Serca i Kardiologii Dziecięcej	12	27	-	300	1600
III Katedra i Oddział Kliniczny Kardiologii SUM	Oddział Kliniczny Kardiologii SUM / II Oddział Kardiologii i Angiologii II Oddział Kardiologii i Angiologii	66	25	47	-	3000
	Oddział Kliniczny Kardiologii SUM / Oddział Chorób Serca i Naczyń Oddział Chorób Serca i Naczyń		22	36	-	
Katedra i Oddział Kliniczny Kardiologii, Kardiochirurgii, Transplantologii, Chirurgii Naczyniowej i Endowaskularnej SUM	Oddział Kardiochirurgii, Transplantacji Serca i Mechanicznego Wspomagania Krążenia	25	39	-	2000	-
	Oddział Kardiochirurgii, Transplantacji Serca i Płuc oraz Mechanicznego Wspomagania Krążenia	9	23	-		
	Oddział Kardiochirurgii, Transplantacji Serca i Mechanicznego Wspomagania Krążenia u Dzieci	7	27	-		
	Oddział Transplantacyjny z Pododdziałem Mukowiscydozy, Pododdziałem Chirurgii Klatki Piersiowej i Pododdziałem Chorób Płuc	4	25	29		
	Oddział Chirurgii Naczyniowej i Endowaskularnej	8	13	-		
Oddział Kliniczny Kardioanestezji i Intensywnej Terapii SUM / Oddział Intensywnej Terapii	-	23	102	29	-	-
Oddział Kliniczny Chorób Wewnętrznych, Diabetologii i Schorzeń Metabolicznych SUM / Oddział Chorób Wewnętrznych i Diabetologii	-	4	-	4	-	-
Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej	-	Kadra medyczna liczy 9 pracowników		-	-	-

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 11. Liczba lekarzy z podziałem na stopień specjalizacji realizujących świadczenia na terenie miasta Zabrze

Źródło: Narodowy Fundusz Zdrowia - Śląski Oddział Wojewódzki w Katowicach

Tabela 65. Liczba lekarzy specjalistów wg specjalizacji, realizujących umowy w rodzaju ambulatoryjna opieka specjalistyczna

L.p.	Specjalność	Liczba lekarzy realizujących świadczenia w ramach umów zawartych z ŚOW NFZ
		2016r.
1	Lekarz – specjalista alergologii	12
2	Lekarz – specjalista anestezjologii i intensywnej terapii	5
3	Lekarz – specjalista audiologii i foniatrii	1
4	Lekarz – specjalista chirurgii dziecięcej	9
5	Lekarz – specjalista chirurgii klatki piersiowej	1
6	Lekarz – specjalista chirurgii naczyniowej	3
7	Lekarz – specjalista chirurgii ogólnej	32
8	Lekarz – specjalista chorób płuc	13
9	Lekarz – specjalista chorób wewnętrznych	15

10	Lekarz – specjalista chorób zakaźnych	1
11	Lekarz – specjalista dermatologii i wenerologii	16
12	Lekarz – specjalista diabetologii	13
13	Lekarz – specjalista endokrynologii	6
14	Lekarz – specjalista gastroenterologii	9
15	Lekarz – specjalista genetyki klinicznej	2
16	Lekarz – specjalista hematologii	4
17	Lekarz – specjalista kardiochirurgii	13
18	Lekarz – specjalista kardiologii	80
19	Lekarz – specjalista kardiologii dziecięcej	7
20	Lekarz – specjalista medycyny pracy	1
21	Lekarz – specjalista medycyny sportowej	3
22	Lekarz – specjalista nefrologii	10
23	Lekarz – specjalista neonatologii	5
24	Lekarz – specjalista neurologii	22
25	Lekarz – specjalista neurologii dziecięcej	2
26	Lekarz – specjalista okulistyka	13
27	Lekarz – specjalista onkologii i hematologii dziecięcej	3
28	Lekarz – specjalista ortopedii i traumatologii narządu ruchu	20
29	Lekarz – specjalista otorynolaryngologii	19
30	Lekarz – specjalista otorynolaryngologii dziecięcej	1
31	Lekarz – specjalista pediatrii	2
32	Lekarz – specjalista położnictwa i ginekologii	29
33	Lekarz – specjalista radiologii i diagnostyki obrazkowej	19
34	Lekarz – specjalista radioterapii onkologicznej	2
35	Lekarz – specjalista reumatologii	3
36	Lekarz – specjalista transplantologii klinicznej	4
37	Lekarz – specjalista urolog	7
RAZEM:		407

Źródło: Narodowy Fundusz Zdrowia - Śląski Oddział Wojewódzki w Katowicach

C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu

Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu stanowi osiemnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu czwartego: Usługi metropolitalne. Kierunki Działań w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego są realizowane poprzez zapisane w Strategii przedsięwzięcia rozwojowe:

- Kreowanie produktu kulturalnego miasta przy współudziale lokalnych środowisk artystycznych poprzez następujące przedsięwzięcia rozwojowe:
 - Inicjowanie oraz organizacja imprez kulturalnych w oparciu o istniejące obiekty i instytucje (koncerty, przeglądy, wystawy)
 - Inkubator młodych artystów w obiektach przemysłowych
 - Adaptowanie atrakcyjnych obiektów (w tym przemysłowych) na potrzeby twórców „kwartał artystów”
- Wspieranie działalności istniejących instytucji kulturalnych:
 - Budowa siedziby Filharmonii Zabrzeńskiej
 - Modernizacja Domu Muzyki i Tańca
 - Aktywizacja działalności teatru
- Kreowanie produktu sportowego miasta:
 - Modernizacja lub budowa stadionu Górnika Zabrze
 - Aktywizacja działalności Hali Sportowej MOSiR

1.) Kreowanie produktu kulturalnego miasta z wykorzystaniem obiektów kultury i sztuki

Na terenie miasta Zabrze znajdują się następujące miejskie obiekty kultury i sztuki:

- Muzeum Miejskie w Zabrzu,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Teatr Nowy w Zabrzu,
- Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu,
- Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu,
- Filharmonia Zabrzeńska.

Inicjowanie oraz organizacja imprez kulturalnych w oparciu o istniejące obiekty i instytucje

Tabela 66. Spis wybranych wydarzeń kulturalnych w mieście Zabrze organizowanych lub współorganizowanych przez Wydział Kultury i Dziedzictwa w 2017 r.

Lp.	Data	Nazwa imprezy	Uwagi
1.	31.12.2016-01.01.2017	NOC SYLWESTROWA	Impreza plenerowa
2.	01.01.	HEJNAŁ NOWOROCZNY	Hejnał Miasta Zabrze z Ratusza
3.	01.01.	KONCERT NOWOROCZNY	W wykonaniu Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Zabrzeńskiej pod dyr. Sławomira Chrzanowskiego
4.	06.01.	Pastorałki w ramach ORSZAKU TRZECH KRÓLI	Przemarsz trzech orszaków do parafii p.w. św. Anny
5.	08.01.	XXIII CHÓRALNE SPOTKANIA KOŁĘDOWE	Spotkania kołędowe czterech chórów - finał w kościele pw. św. Teresy
6.	10.01.	KONCERT KOŁĘDOWY	Występ zespołu „Pectus”
7.	16.01-27.01.	ZIMA W BIBLIOTECIE	Dwutygodniowy cykl imprez we wszystkich filiach
8.	1.03.	NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH	Złożenie kwiatów i zapalenie zniczy pod tablicami upamiętniającymi śmierć pułk. Witolda Pileckiego i pułk. Łukasza Cieplińskiego
9.	11.03-13.03.	Janosch.uRodziny	Wycieczka po Zabrze oraz inauguracja stowarzyszenia Janosch Familijo
10.	26.03.	MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TEATRU	Wręczenie przez Panią Prezydent wyróżnień osobom zasłużonym dla teatru
11	2.04.- 8.04.	XI DNI PAPIESKIE	Przegląd filmów, kawiarenka dyskusyjna „Z oknem na świat”, koncert
12	3. do 24.04.	63. FESTIWAL KULTURY MŁODZIEŻY SZKOLNEJ IM. NORBERTA KROCZKA	Prezentacje artystyczne w dziedzinach teatru, muzyki i tańca. W festiwalu uczestniczyło około 1200 dzieci i młodzieży
13.	5.04.	21. WIELKANOCNY FESTIWAL LUDWIGA VAN BEETHOVENA Hong Kong Sinfonietta pod dyktando Yip Wing-sie	Koncert w ramach cyklicznej imprezy upamiętniającej Ludwiga von Beethovena.
14.	10.04.	ROČZNICA ZBRODNI KATYŃSKIEJ / KATASTROFY SMOLEŃSKIEJ	Uroczystość upamiętniająca ofiary zbrodni katyńskiej oraz ofiary katastrofy smoleńskiej, która odbyła się w Parku im. Poległych Bohaterów
15.	12.04.	KONCERT PASYJNY	Koncert Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Zabrzeńskiej.
16.	20.04.	PRAPREMIERA FILMU „GWIAZDY”	
17.	21.04	KONCERT W ROCZNICĘ URODZIN ELLI FITZGERALD „BALLADS FOR ELLA”	Koncert w 100. rocznicę urodzin Elli Fitzgerald w wykonaniu Ewy Urygi.
18.	21. do 28.04	MIĘDZYNARODOWY TYDZIEŃ ZIEMI	Cykl imprez ekologiczno-edukacyjnych Finał miejsko-gminny

19.	3.05.	NARODOWE ŚWIĘTO KONSTITUCJI 3 MAJA	Msza św. w intencji Ojczyzny, złożenie kwiatów w miejscach upamiętnień oraz piknik świąteczny
20.	20.05.	INAUGURACJA X METROPOLITALNEGO ŚWIĘTA RODZINY	Koncert zespołu Carrantuohill z Anną Buczkowską oraz grupą tańca irlandzkiego
21.	11.05.	DZIEŃ BIBLIOTEKARZA I BIBLIOTEK	Spotkanie pracowników MBP z władzami Miasta Tytuł Bibliotekarza Roku otrzymała pani Sylwia Grzegorzyska-Konsek
22.	26. -27.05.	MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM FOTOGRAFICZNO-SOCJOLOGICZNE	Konferencja :Asymilacja człowieka w przestrzeni postindustrialnej”, warsztaty dla uczniów szkół
23.	3.06.	MAJOWE GRANIE	Koncert plenerowy
24.	2.06.	20. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL RYSOWANIA	20. edycja imprezy, w której udział biorą również przedstawiciele partnerskich oraz zaprzyjaźnionych miast z Ukrainy, Rosji, Słowacji i Libanu.
25.	5.06.	XXV LIGA RECYTATORSKA	Koncert laureatów
26.	9.06.	DZIEŃ SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	
27.	11.06.	ZABRZAŃSKI FESTIWAL ORKIESTR DĘTYCH IM. E. CZERNEGO	W festiwalu wzięło udział 8 orkiestr
28.	24.-25.06.	XI FESTIWAL KWIATÓW	Koncerty, warsztaty fotograficzne, plastyczne, ogrodnicze, wykłady, porady WOPR i Policji, stoiska promujące zdrowy tryb życia
29.	26.06-9.07; 11-24.07	LATO Z TEATREM	Warsztaty dla dzieci i młodzieży
30.	15.07.	UROCZYSTOŚĆ WRĘCZENIA WYRÓŻNIEŃ IM. ŚW. KAMILA	Koncert i uroczyste wręczenie wyróżnień
31.	15.08.	ROZCHODNICA POWSTAŃ ŚLĄSKICH	Złożenie kwiatów pod pomnikiem powstańców
32.	2.-24.09	22. MIĘDZYNARODOWY ZABRZAŃSKI FESTIWAL ORGANOWY IM. KS. A. CHLONDOWSKIEGO	Koncert inauguracyjny. Cykl 9. koncertów organowych w zabrzańskich kościołach
33.	23. -29.09	V FESTIWAL IM. K. PENDERECKIEGO	W ramach jubileuszowego V Międzynarodowego Festiwalu im. K. Pendereckiego można było usłyszeć: monumentalne dzieło „Siedem bram Jerozolimy”, piaskowe muzyczne impresje, Dmitry Sitkovetsky i Arto Noras.
34.	7.10.	ŚWIĘTO MIASTA SKARBNIKOWE GODY	Parada miejska i koncert
35.	7.10.	ŚWIĘTO MIASTA – KONCERT GALOWY	Koncert z okazji 95.urodzin Miasta w wykonaniu Teatru Studio Buffo: soliści, Janusz Józefowicz oraz Janusz Stokłosa z muzykami
36.	9. -10.10.	KONFERENCJA LITERACKA POŚWIĘCONA TWÓRCZOŚCI B. SCHULZA „SCHULZ I PO SCHULZU”	Konferencja naukowa poświęcona twórczości B. Schulza.
37.	11.11.	OBCHODY NARODOWEGO ŚWIĘTA NIEPODLEGŁOŚCI	Uroczystości miejskie

38.	16. - 17.11.	21. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA Z CYKLU KULTURA EUROPY ŚRODKOWEJ	Temat tegorocznej konferencji to: Praca, jej rola i funkcje społeczne na przestrzeni wieków w kontekście Europy Środkowej
39.	1.12.	OTWARCIE ZABRZAŃSKIEGO JARMARKU ŚWIĄTECZNEGO	Zapalenia światełek na zabrzańskie choince /koncerty Plac Wolności
40.	19.12.	SPOTKANIE OPŁATKOWE ŚWIATA KULTURY	Spotkanie opłatkowe przedstawicieli świata zabrzańskiej Kultury połączone z koncertem w wyk. uczniów Szkoły Muzycznej.
41.	22.12.	KONCERT ŚWIĄTECZNY	Koncert świąteczny w Filharmonii - listy gratulacyjne od Pani Prezydent z okazji jubileuszy zabrzańskich przedsiębiorców
42.	31.12.	SYLWESTER	Impreza na powitanie nowego roku

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, Urząd Miejski w Zabrzu

2.) Wspieranie działalności istniejących instytucji kulturalnych

W latach 2008 - 2017 w celu realizacji ww. założeń *Strategii* wykonano m.in. następujące zadania:

- Adaptacja budynku Biblioteki Donnensmarków dla potrzeb Filharmonii Zabrzeńskiej;
- Rozbudowa, nadbudowa, przebudowa i remont Teatru Nowego w Zabrzu wraz z infrastrukturą techniczną i elementami zagospodarowania terenu.
- Budowa Centrum Kultury, opracowano dokumentację projektową. Faza inwestycyjna przedsięwzięcia nadal oczekuje na realizację. Jej rozpoczęcie uwarunkowane jest między innymi otrzymanie mdofinansowania;
- Zarządzanie energią w budynkach Miejskiego Ośrodka Kultury w Zabrzu
W ramach inwestycji zostały wykonane prace termomodernizacyjne służące zmniejszeniu zużycia energii jak również odnowiono elewacje w:
budynku Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu przy ul Dorotki 3,
budynku Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu przy ul. Kossaka 23,
budynku Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu przy ul. Sikorskiego 114,
budynku Małej Sali w Parku Hutniczym 11.
- Utworzenie nowej siedziby Muzeum Miejskiego w Zabrzu. W 2014 r. Muzeum zostało przeniesione się do nowopowstałej siedzibyna ul. Powstańców Śląskich 3,

gdzie mieści się administracja, działy merytoryczne, magazyny zbiorów oraz sala ekspozycyjna.

- „Po drodze z kulturą – oznakowanie obiektów atrakcyjnych kulturowo wraz z utworzeniem sieci elektronicznych punktów informacji kulturalnej na terenie Gminy Zabrze” - przedmiotem projektu było utworzenie systemu oznakowania zabrzańskich obiektów atrakcyjnych kulturowo poprzez wykonanie tablic kierunkowych i informacyjnych przy obiektach oraz utworzona zostanie sieć elektronicznych punktów informacji kulturalnej tzw. kiosków typu PIAP.
- Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej - przedmiotem projektu jest rewitalizacja naziemnej i podziemnej infrastruktury zabytkowych obiektów górniczych stanowiących dziedzictwo poprzemysłowe Zabrze
- Rozbudowa, nadbudowa, przebudowa i remont budynku Teatru Nowego w Zabrzu wraz z infrastrukturą techniczną i elementami zagospodarowania terenu.

Ponadto w ramach przedsięwzięć rozwojowych *Inicjowanie oraz organizacja imprez kulturalnych w oparciu o istniejące obiekty i instytucje* planowany jest roczny kalendarz imprez kulturalnych w oparciu o współpracę ze środowiskami:

plastycznym: kluby „Pastel” i „Obsydian 18”, Muzeum Miejskie, Szkoła Plastyczna
- organizacja wystaw, wernisaży oraz Międzynarodowego Festiwalu Rysowania,
muzycznym: Filharmonia Zabrzańska, chóry „Resonans con Tutti” i „Pasjonata”, Zespół Muzyki Dawnej „Allegro”, orkiestra dęta, organizacja koncertów, Zabrzańskiego Festiwalu Organowego oraz Festiwalu Orkiestr Dętych,
teatralnym: „Teatr Prawdziwy”, „Atelier” „Nieoetykietkowanie”, „Panika”, „Bez Nazwy”, „Nic Śmiesznego”, kabaret „I”, czyli cdn., wakacyjne warsztaty teatralne, Festiwal Dramaturgii Współczesnej.

Najważniejsze imprezy o znaczeniu międzynarodowym organizowane w latach 2014-2017. w Zabrzu:

- Międzynarodowe Targi Turystyki, Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej
- Międzynarodowy Festiwal im. Krzysztofa Pendereckiego
- Międzynarodowy Festiwal Rysowania
- Metropolitalne Święto Rodziny
- Międzynarodowy Tydzień Ziemi
- Międzynarodowy Zabrzański Festiwal Organowy

- Międzynarodowy turniej gimnastyczny Barbórka Cup
- Międzynarodowy Halowy Turniej Piłki Nożnej Juniorów o Puchar Prezydenta Miasta
- Międzynarodowy Festiwal Tańca
- Europejska Noc Muzeów
- Międzynarodowa Konferencja w dziedzinie Zarządzania Zasobami Ludzkimi
- Tour de Pologne – etap IV

3.) *Kreowanie produktu sportowego miasta z wykorzystaniem ośrodków sportu i rekreacji*

Na obszarze miasta Zabrze znajdują się następujące miejskie obiekty sportu i rekreacji:

- Zabrzeński Kompleks Rekreacji,
- Młodzieżowy Klub Sportowy „Zaborze”,
- Szkolny Klub Sportowy „GWAREK”,
- Obiekt sportowy WALKA - MAKOSZOWY,
- Boisko sportowe przy ulicy Żniwiarzy,
- Basen kąpielowy przy ulicy Krakowskiej,
- Hala sportowa przy ulicy Jana Szafarczyka 16,
- Boisko sportowe przy ulicy Młodego Górnika,
- Obiekt sportowy przy ulicy Bytomskiej 2b,
- Boisko sportowe przy ul. Adama Mickiewicza 66,
- Miejski Ogród Botaniczny.

W latach 2008 - 2017 w celu realizacji ww. założeń Strategii w ramach kreowania produktu sportowego miasta wykonano m.in. następujące zadania:

1. Budowa stadionu miejskiego - Górnika Zabrze

W 2016r. została ukończona budowa stadionu Górnika Zabrze. Powstały obiekt stanowi wizytówkę miasta. Arena Zabrze to nowoczesny, w pełni funkcjonalny stadion piłkarski o całkowitej pojemności 24 563 miejsc i 57 tysiącach metrów kwadratowych powierzchni użytkowej. Stadion dysponuje podgrzewaną murawą o wymiarach 105 x 68 m, otoczoną dwoma poziomami w pełni zadaszonych trybun. Obiekt posiadają doskonale funkcjonujące zaplecze gastronomiczne i sanitarne, klub biznesowy oraz łóża VIP.

Zdjęcie 65. Stadion Górnika Zabrze, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

2. Budowa hali tenisowej przy ul. Olimpijskiej w Zabrzu –Hala dysponuje trzema kortami o nawierzchni syntetycznej posiadającej certyfikat Międzynarodowej Federacji Tenisowej. Przyjęte rozwiązania pozwalają na organizację zawodów rangi mistrzowskiej m.in. takich jak Halowe Mistrzostwa Polski.

Zdjęcie 66. Hala tenisowa przy ul. Olimpijskiej w Zabrzu, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

3. Przebudowa boiska piłkarskiego na terenie GKS Walka - ogólnodostępne pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną ze sztuczną nawierzchnią i oświetleniem. Boisko znajduje się na terenie klubu GKS Walka - Małoszowy w Zabrzu. Wraz z boiskiem powstała 492 miejscowa trybuna otwarta oraz profesjonalne ogrodzenie.
4. Przebudowa bieżni lekkoatletycznej na stadionie przy ul. Jaskółczej – dokonano przebudowy bieżni, uzyskano pozwolenie na użytkowanie dla bieżni

lekkoatletycznej. Bieżnia została zaprojektowana zgodnie z wytycznymi Polskiego Związku Lekkiej Atletyki i Międzynarodowego Zrzeszenia Federacji Lekkiej Atletyki (IAAF).

Zdjęcie 67. Bieżnia lekkoatletyczna na stadionie przy ul. Jaskółczej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

5. „Modernizacja gospodarki ciepłej wraz z montażem kolektorów słonecznych dla Miejskiego Zakładu Kąpielowego w Zabrzu”.

Inwestycja dotyczyła obiektu AQUARIUS – Plac Krakowski 10 wchodzącego w skład Zabrzeńskiego Kompleksu Rekreacji. Przedmiotem projektu było przeprowadzenie kompleksowych robót zmierzających do polepszenia funkcjonowania systemu grzewczego w Zabrzeńskim Kompleksie Rekreacji. Zakres prac w ramach projektu obejmował wymianę instalacji centralnego ogrzewania, modernizację stacji wymienników ciepła, termomodernizację budynku, montaż instalacji solarnej, montaż instalacji wentylacji mechanicznej.

Zdjęcie 68. Miejskiego Zakładu Kąpielowego w Zabrzu - Aquarius, Plac Krakowski 10, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

6. Modernizacja budynku Hali Pogoń w Zabrzu przy ul. Wolności 406 – została przeprowadzona termomodernizacja obiektu.

Zdjęcie 69. Hali Pogoń w Zabrzu przy ul. Wolności 406, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

7. „Budowa Krytego Basenu Kąpielowego” Aquarius.

W obiekcie AQUARIUS KOPERNIK znajdującym się przy al. Wojciecha Korfańskiego 18 można korzystać z:

- Strefy Basenów, w tym basenu sportowego, basenu rekreacyjnego, brodzika, dwóch jacuzzi, zjeżdżalni,
- Strefy SPA, w tym sauny ziołowej, sauny parowej, sauny infrared, sauny suchej, mis do moczenia stóp, strefy schładzania, tarasu zewnętrznego.

Zdjęcie 70. Aquarius - Kopernik, al. Wojciecha Korfańskiego 18, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

8. Budowa boisk piłkarskich – Orliki

Budowa ogólnodostępnych boisk piłkarskich w ramach programu Moje Boisko - Orlik 2012. W Zabrzu wybudowane zostały 3 boiska typu Orlik. Znajdują się przy ul. Pestalozziego, ul. Wawrzyńskiej, ul. Franciszkańska

Zdjęcie 71. Ogólnodostępne boisko typu Orlik przy ul. Pestalozziego, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

9. Termomodernizacja budynku hali sportowej przy stadionie im. E. Pohla w Zabrzu przy ul. Roosevelta 81, wykonano wymianę okien, drzwi oraz bramy, a także docieplenie ścian zewnętrznych i dachu budynku.

10. 74. Edycja Tour de Pologne - etap IV - wyścig kolarski UCI World Tour.

W Zabrzu znajdowała się meta czwartego etapu wyścigu, która zlokalizowana była przy Arenie Zabrze. Było to wydarzenie sportowe rangi międzynarodowej.

Zdjęcie 72. Wyścig kolarski Tour de Pologne źródło: www.um.zabrze.pl

Kreowanie produktu sportowego miasta poprzez Aktywizacja działalności Hali Sportowej MOSIR Zabrze.

Hala Widowiskowo - Sportowa jest jednym z największych obiektów tego typu w Polsce. Obiekt został oddany do użytku w połowie lat siedemdziesiątych. Od tego czasu przeszedł gruntowną modernizację. Dyscyplinami, których uprawianie umożliwia, są: piłka nożna na pełnowymiarowym boisku pod dachem, tenis ziemny na 9 kortach, koszykówka, siatkówka, squash, tenis stołowy. W obiekcie istnieje możliwość uprawiania strzelectwa sportowego. Obiekt posiada nowocześnie wyposażoną siłownię. Możliwa jest organizacja imprez sportowych i kulturalnych, koncertów, biesiad, wystaw targów oraz prowadzenie kursów i konferencji.

W obiekcie o ogólnej kubaturze 145 tysięcy metrów sześciennych mieszczą się:

- Arena główna o powierzchni 5900 m²
- Pomieszczenia towarzyszące o powierzchni ok. 1000 m²
- Hala o powierzchni 1580 m²
- Sala gimnastyczna
- Sala konferencyjna
- Pomieszczenie kawiarni
- Siłownia
- Squash
- Strzelnica

Zajęcia stałe prowadzone na Hali Widowiskowo – Sportowej MOSIR Zabrze przy ul. J. Matejki 6:

- Sporty Walki
 - Sekcja Aikido „UKS Europejska Federacja Yoshinkan Aikido”
 - Sekcja Aikido „UKS Aikido”
 - Sekcja Aikido „Net – Kom”
 - Sekcja Aikido „Bushi”
 - PRO FITT SPORT
 - MMA Warriors Zabrze
 - Sekcja Bokserska GKS „Walka” Makoszowy
- Piłka Nożna
 - Sekcja Piłki Nożnej MSPN Górnik Zabrze
 - Sekcja Piłki Nożnej MKS Zabrze Kończyce
 - Sekcja Piłki Nożnej Fundacji Górnika Zabrze
 - Sekcja Piłki Nożnej Akademia Futbolu Zabrze
 - Sekcja Piłki Nożnej KS MOSiR „STAL” Zabrze
- Siatkówka
 - Sekcja Siatkówki Stowarzyszenie Volleyball MOSiR Zabrze

- Strzelectwo
 - Sekcja Strzelecka TS Temida
- Taniec
 - Zabrzańskie Stowarzyszenie Cheerleaders „ENERGY”

Imprezy cykliczne zorganizowane na hali MOSIR'u w Zabrzu:

- Międzynarodowy Festiwal Rysowania
- Międzynarodowe Targi Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej
- Międzynarodowe Targi Turystyczne
- Zabrzańskie Targi Edukacji
- Bal Sportowca
- Bajkowy Dzień Dziecka pod Patronatem Prezydenta Miasta
- Międzynarodowy Halowy Turniej Piłki Nożnej Juniorów o Puchar Prezydenta Miasta Zabrze
- Międzynarodowy Halowy Turniej Piłki Nożnej Trampkarzy o Puchar Przewodniczącego Rady Miejskiej w Zabrzu
- Międzynarodowe Targi Myślistwa i Wędkarstwa - Połowy i Łowy,
- Międzynarodowe Targi Sprzętu Karpiego - Karp Festiwal w Zabrzu

Zdjęcie 73. Hala Widowiskowo – Sportowa MOSIR Zabrze przy ul. J. Matejki 6,
źródło: <http://www.mosir.zabrze.pl>

C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego

Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego stanowi dziewiętnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu czwartego: Usługi metropolitalne. Kierunki Działań w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego są realizowane poprzez zapisane w Strategii przedsięwzięcia rozwojowe:

- Wspieranie rozwoju infrastruktury szkolnictwa wyższego poprzez przedsięwzięcie rozwojowe: *Pomoc w tworzeniu infrastruktury dydaktycznej dla AWF-u Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego oraz innych szkół wyższych,*
- Wspieranie działalności istniejących placówek naukowych poprzez przedsięwzięcia rozwojowe: Współpraca w obszarze nauki ze Śląskim Uniwersytetem Medycznym - określenie zakresu i wspólnych projektów, Współpraca z Instytutem Chemicznej Przeróbki Węgla, Przygotowanie warunków dla realizacji projektu BioMedTech oraz Aktywizacja współpracy z innymi instytutami naukowymi - określenie zakresu i wspólnych projektów

1. Wspieranie rozwoju infrastruktury szkolnictwa wyższego

W latach 2008 - 2017 w celu realizacji ww. założeń *Strategii* wykonano m.in. następujące zadania:

- 1.) Utworzenie bazy dydaktyczno-sportowej Wydziału AWF. Przebudowa części pomieszczeń Hali Sportowej „Pogoń” przy ul. Wolności 406 w Zabrzu na potrzeby AWF. Przedmiotem był remont i adaptacja wolnostojącego obiektu Hali Sportowej Pogoń na potrzeby Zamiejscowego Ośrodka Dydaktycznego AWF. Celem projektu było zwiększenie dostępności infrastruktury szkolnictwa wyższego poprzez rozwój nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury dydaktyczno-sportowej oraz wzmocnienia konkurencyjności miasta w zakresie szkolnictwa wyższego.
- 2.) Adaptacja budynku przy ul. Roosevelta 32 w Zabrzu na potrzeby dydaktyczno-edukacyjne Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej. Przedmiotem projektu była adaptacja budynku umiejscowionego w kompleksie budynków użytkowanych przez Politechnikę Śląską w Zabrzu. Adaptowane obiekty

służą kształceniu studentów, doktorantów, młodej kadry naukowej. Sale dydaktyczne zostały wyposażone w sprzęt komputerowy oraz umeblowanie. W wyniku realizacji projektu został zagospodarowany teren w otoczeniu budynków powstał parking, drogi wewnętrzne oraz chodniki.

3.) Termomodernizacja budynku Śląskiego Uniwersytetu Medycznego przy ul. Traugutta 2 w Zabrzu. W budynku Wydziału Lekarskiego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego została również wybudowana winda. W 2015r. w ramach realizacji inwestycji wykonano docieplanie ścian, renowację elewacji zachodniej części budynku, prace dekarские. Ponadto wykonano modernizację instalacji c. o i wentylacji budynku. Dzięki inwestycji poprawie uległ komfort korzystania z budynku, gdzie prowadzona jest nie tylko działalność dydaktyczna ale również bezpłatna obsługa stomatologiczna mieszkańców. Powyższa inwestycja jest przykładem dobrej współpracy pomiędzy Miastem a Śląskim Uniwersytetem Medycznym.

2. Wspieranie działalności istniejących placówek naukowych

1.) Kardio-Med Silesia - Śląski Park Technologii Medycznych.

Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia w Zabrzu (KMS) to Centrum Nowych Technologii i miejsce prac naukowo-badawczo-wdrożeniowych nad innowacyjnymi projektami: w medycynie, biotechnologii i Healthcare. Celem realizacji działań w Śląskim Parku KMS powołane zostały następujące jednostki zadaniowe: Laboratorium i Centrum Telemedyczne; Centrum Rozwoju Technologii Medycznych; Laboratorium Medycyny Regeneracyjnej i Izolowanych Tkanek i Narządów; Laboratorium Genomiki, Bank Tkanek i Komórek; Laboratorium Testowo-Wdrożeniowe Nowych Technologii i Rozwiązań Medycznych; Laboratorium Zagrożeń Środowiskowych i Cywilizacyjnych; Laboratorium Izolowanych Organów; Blok Operacyjny oraz Centrum Badań Klinicznych – Zespół Poradni KMS. W ramach stworzonej infrastruktury Śląskiego Parku Technologii Medycznych KMS istnieje możliwość realizacji badań przedklinicznych i klinicznych w obszarach: kardiologii, kardiologii interwencyjnej, kardiochirurgii, genetyki, onkologii, diabetologii, geriatry oraz obszarze chorób środowiskowych i cywilizacyjnych. Kardio-Med Silesia to nowoczesna przychodnia specjalistyczna oferująca pacjentowi profesjonalną opiekę medyczną w komfortowych warunkach.

W 2017r. Kardio-Med Silesia zorganizował "Białą Niedzielę". 19 listopada w siedzibie Zespołu Poradni Specjalistycznych Kardio-Med Silesia przy ul. M. Curie-Skłodowskiej 10c można było skorzystać z programu edukacyjno-informacyjnego „Serce na nowo”. Program promuje aktywność życiową osób z chorobami układu krążenia. Zainteresowani mogą skorzystać z bezpłatnych konsultacji kardiologicznych z diagnostyką echokardiograficzną.

Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia został również uhonorowany Polską Nagrodą Inteligentnego Rozwoju 2017 za realizację projektu „Nomed-AF - Nieinwazyjny monitoring we wczesnym wykrywaniu niemego migotania przedsionków (AF)”

W Zabrzu w 2017r. ruszył pilotażowy projekt pn. Miasto Zdrowia. Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med. Silesia ze stworzonym Centrum Telemedycznym nawiązał współpracę z firmą Comarch. Od czerwca 2017r. świadczyć będzie bezpłatne usługi z zakresu zdalnej opieki zdrowotnej dla mieszkańców. Realizacja projektu została zaplanowana na lata 2017 – 2019. Niezbędne systemy i urządzenia dostarcza firma Comarch. Projekt jest realizowany przy współpracy z Urzędem Miejskim w Zabrzu.

2.) Śląska Inżynieria Biomedyczna

Wydział Inżynierii Biomedycznej jest pierwszym w Polsce tego typu wydziałem, który rozpoczął działalność w Zabrzu. W 2015 roku Wydział został przeniesiony do nowego budynku przy ul. Roosevelta 40. Wydział posiada nowoczesne laboratoria wyposażone w unikatową aparaturę badawczą. W nowym budynku znalazł się dziekanat oraz cztery katedry: Informatyki i Aparatury Medycznej, Biomateriałów i Inżynierii Wyrobów Medycznych, Biomechatroniki oraz Biosensorów i Przetwarzania Sygnałów Biomedycznych. Koszt przeprowadzonego remontu wyniósł około 5 mln złotych. Inwestycja sfinansowana została ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz środków własnych Uczelni.

W październiku 2017r. w hotelu „Diamant” w Zabrzu odbyła się VI Konferencja Naukowa pn.: „Innovations in Biomedical Engineering – IBE’2017” organizowana przez Wydział Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej pod patronatem marszałka województwa śląskiego oraz prezydent Zabrza. Konferencja skierowana była do przedstawicieli nauk technicznych i medycznych zainteresowanych szeroką problematyką inżynierii biomedycznej. Wydarzenie stanowiło doskonałą okazję

do zaprezentowania najnowszych osiągnięć naukowo-badawczych w tym obszarze. W ramach konferencji odbyła się prezentacja i wystawa najnowszych rozwiązań aplikacyjnych w dziedzinie inżynierii biomedycznej opracowanych w ośrodkach naukowo-badawczych oraz firmach stanowiących technologiczne zaplecze ochrony zdrowia. Ponadto w trakcie konferencji zaprezentowane zostały prace zgłoszone do konkursu „Innowator Inżynierii Biomedycznej”.

3.) Centrum Materiałów Polimerowych Węglowych PAN jest placówką badawczą Polskiej Akademii Nauk, powstałą aby odpowiadać na najważniejsze potrzeby społeczne naszego regionu. Zabrzeńscy naukowcy z sukcesem łączą osiągnięcia intelektualne z wdrożeniami nowoczesnych technologii i produktów, które odpowiadają zapotrzebowaniom rynkowym w kraju i zagranicą. Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN ugruntowało pozycję jednostki podejmującej działania na rzecz transformacji oblicza naszego miasta i regionu oraz umacniania jego naukowej i innowacyjnej pozycji. W Zabrzu efektywnie łączymy wielowiekową przemysłową tradycję z nowoczesnym podejściem do ambitnych i innowacyjnych przedsięwzięć. Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN przez 60 lat swojej działalności zdobyło mocną pozycję i stało się uznanym ośrodkiem naukowym oraz badawczym.

4.) Międzynarodowa Konferencja Kardiologiczna.

W Międzynarodowej Konferencji Kardiologicznej co roku uczestniczy wielu gości z Polski i zagranicy. Konferencja organizowana jest przez zespół Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrzu. XXIV Międzynarodową Konferencję Kardiologiczną oraz XVIII Warsztaty Kardiologii Inwazyjnej organizowane przez Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu odbyły się w dniach 7-9 czerwca 2017 r.

5.) Konferencja Naukowa z cyklu Kultura Europy Środkowej

W 2017r. w dniach 16 i 17 listopada w Teatrze Nowym i Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu miała miejsce XXI Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu Kultura Europy Środkowej. Temat konferencji „Praca, jej rola i funkcje społeczne na przestrzeni wieków w kontekście Europy Środkowej”. Organizatorami Konferencji byli: Urząd Miejski w Zabrzu, Komisja Historyczna katowickiego oddziału Polskiej Akademii Nauk oraz katowicki oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego. Temat referatu wprowadzającego to: „Śląski etos pracy

w socjologicznej perspektywie”. W ramach konferencji wygłoszone zostały w sumie 34 wykłady, które podzielono na pięć sesji:

- Piśmiennictwo i media
- W kręgu Kościoła
- Praca w kontekście społecznym
- Problemy grup zawodowych
- W cieniu polityki

6.) VII Międzynarodowa Konferencja „Kierunki Rozwoju Zarządzania Zasobami Ludzkimi”

23-24 listopada 2017 r. w zabrzańskim hotelu Diament odbyła się organizowana przez Miasto Zabrze w partnerstwie z Politechniką Śląską w Gliwicach Międzynarodowa Konferencja pn. „Kierunki Rozwoju Zarządzania Zasobami Ludzkimi”. Podczas VII edycji Konferencji podjęta zostanie próba zdefiniowania „Kompetencji Przyszłości”. W zmieniającym się w cyfrowym tempie otoczeniu biznesowym kluczowa staje się dla pracodawców transformacja kultury organizacyjnej, która będzie wspierać utrzymanie i zaangażowanie pracowników oraz przyciągać kandydatów do pracy. Udział w Konferencji wzięło ponad 140 uczestników, będących przedstawicielami różnych branż i dziedzin życia, w tym również goście z zagranicy.

7.) VIII Konferencja Naukowa Muzeum Miejskiego w Zabrzu

27 października w Muzeum Miejskim w Zabrzu odbyła się VIII Konferencja Naukowa „Zabrze – oświata, wychowanie, szkolnictwo wyższe”. Tematy wykładów:

- Szkolnictwo parafialne w Biskupicach, Mikulczycach i Zabrzu na przełomie XVII i XVIII wieku (na podstawie wizytacji kanonicznych)
- Szkolna codzienność w relacjach wybranych najstarszych mieszkańców Mikulczyc w latach 20., 30. i 40. XX wieku
- Szkolnictwo zakładowe huty Donnersmarck w Zabrzu – wybrane aspekty
- Początki szkolnictwa ponadpodstawowego w powojennym Zabrzu
- Ideologizacja szkolnictwa w okresie stalinowskim na przykładzie III Liceum Ogólnokształcącego w Zabrzu
- Przygotowanie do wykonywania zawodu górnika w Zabrzu do 1989 roku
- Początki sportu szkolnego na terenie Zabrza
- Architektura szkół na przełomie XIX i XX wieku na terenie Zabrza
- Rozwój zabrzańskiego kampusu Politechniki Śląskiej na terenie dawnych terenów wojskowych przy ul. Roosevelta

C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta

Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta stanowi dwudziesty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu czwartego: Usługi metropolitalne. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na tworzenie warunków dla realizacji inicjatyw komunikacyjnych po przez budowę połączeń dróg miejskich ze zjazdami z autostrad i Drogową Trasą Średnicową (DTŚ).

Miasta Zabrze jest bardzo dobrze skomunikowane zarówno pod względem drogowym, kolejowym, jak i lotniczym. Sieć autostrad oraz dróg ekspresowych oraz odległość od lotnisk pozwalają na łatwą i szybką komunikację krajową czy międzynarodową. Zabrze w systemie komunikacji zbiorowej funkcjonuje w ramach rozwiązań łączących miasta województwa śląskiego.

Budowa DTŚ była jedną z najważniejszych inwestycji dla Zabrze jak i całego regionu. Koszt budowy tej drogi w naszym mieście wyniósł 733,3 mln zł, z czego 41,7 mln zł pokryło miasto. W sumie długość Drogowej Trasy Średnicowej w Zabrzu wynosi 7,6 km. Trasa ta odciąża zakorkowane centra miast naszej aglomeracji i usprawnia komunikację pomiędzy miastami.

Bardzo ważną inwestycją drogową była również budowa nowego odcinka ul. Handlowej, która w ten sposób uzyskała połączenie z ul. Witosa, stanowiącą część drogi krajowej nr 78. Oddany do użytku fragment drogi ma 0,5 km długości, a jego koszt w 2014 roku wyniósł 3,9 mln zł. Całkowita wartość inwestycji to 6,6 mln zł, z czego 85% stanowi dofinansowanie z środków unijnych. Przebudowana ul. Handlowa ma ogromne znaczenie jeśli chodzi o dostęp do terenów inwestycyjnych w mieście.

W Zabrzu powstanie centrum przesiadkowe i będzie to jedna z największych zasięgiem inwestycji drogowych w całej historii miasta. Miejsce jego budowy będzie zależało od samych mieszkańców, którzy będą mogli w 2018r. wskazać swoje propozycje w ankietach. W pierwszej kolejności zostanie opracowany Zrównoważony Plan Mobilności Miejskiej Miasta Zabrze. Będzie to dokument strategiczny, na podstawie którego podjęta będzie decyzja inwestycyjna w zakresie rozwoju i rozbudowy systemu transportowego w mieście. Poprzedzą ją szczegółowe badania i analizy dotyczące transportu publicznego i samochodowego, polityki parkingowej, ruchu pieszego, transportu rowerowego oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Badania ankietowe będą prowadzone zarówno w instytucjach publicznych, zakładach pracy, jak i w szkołach ponadgimnazjalnych. Dotyczą będą preferencji wyboru środka transportu, oceny zaspakajania potrzeb przewozowych w zakresie częstotliwości, czasu i kosztów przejazdu, standardu podróżowania oraz systemu informacji pasażerskiej istniejącej komunikacji. W ankietach zawarte są pytania także o kryteria wyboru środka transportu: koszt, czas przejazdu, niezawodność, dostępność przestrzenna, bezpieczeństwo.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Zabrze na lata 2016-2020 obejmuje następujące zadania:

1. Kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
2. Kontynuacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji
3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych (wspólnoty, spółdzielnie)
4. Podłączenie budynków mieszkalnych do sieci ciepłowniczej
5. Budowa farm fotowoltaicznych
6. Dalsza modernizacja dróg i rozwój sieci szlaków rowerowych
7. Budowa Centrum Przesiadkowego
8. Działania edukacyjne

Zdjęcie 74. Zabrze DTŚ, Rondo Sybiraków, źródło: <http://www.um.zabrze.pl>

Tabela 67. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P4. Usługi metropolitalne - na lata 2013 - 2017

Priorytet P4. Usługi metropolitalne						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2013	2014	2015	2016	2017
C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe						
liczba ofert w zakresie turystyki przemysłowej (szt.)	W.124	8	11	3	3	3
liczba obiektów przemysłowych zabezpieczonych na potrzeby turystyki (szt.)	W.128	5	5	5	5	7
wydatki miasta związane z zabezpieczeniem obiektów przemysłowych na potrzeby turystyki (mln PLN/rok.)	W.129	4 564 338	6 520 000	5 135 000	4 433 000	5 613 450
liczba miejsc pracy związana z obsługą ofert w zakresie turystyki przemysłowej (szt./rok)	W.131	82	112	118	154	185

liczba punktów usługowych w ramach obiektów przemysłowych działających na rzecz turystyki przemysłowej (szt./rok)	W.132	4	6	2	2	6
C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu						
liczba imprez kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym (szt./rok)	W.136	11	13	9	12	12
liczba uczestników imprez kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym (tys. osób/rok)	W.137	120 000	130 000	330 000	360 000	bd.
liczba obiektów, w tym przemysłowych, zabezpieczonych na potrzeby kultury (szt.)	W.142	5	5	5	5	7
wydatki miasta związane z budową / modernizacją obiektów kultury, w tym m.in. budowa Filharmonii Zabrzeńskiej, modernizacja Domu Muzyki i Tańca (PLN/rok)	W.144	4 793 872	19 370 000	852 477	682 000	-
wydatki miasta związane z modernizacją obiektów sportowych, w tym wydatki związane z budową stadionu Górnika Zabrze (PLN/rok)	W.145	5 040 000	20 300 000	17400 00	28 060 270	-
liczba imprez o znaczeniu regionalnym, krajowym, międzynarodowym o charakterze kulturalnym, sportowym organizowanych w Hali Sportowej MOSiR (szt./rok)	W.148	45	50	50	50	50

C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego						
wielkość wsparcia udzielonego przez miasto w związku z modernizacją urządzeń / obiektów infrastruktury dydaktycznej AWF-u, Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego (PLN/rok)	W.154	63 418	690 000	2 976 848	111 000	-
C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta						
liczba obcokrajowców odwiedzających miasto (zameldowania) (osoby/rok,)*	W.158	46	65	45	65	117
liczba wypadków drogowych (szt./rok)	W.161	205	207	185	bd GUS	-

Źródło: GUS Katowice, Urząd Miejski w Zabrzu

* Widoczny w kolejnych latach spadek zameldowań obcokrajowców w Zabrzu wynika z liberalizacji przepisów meldunkowych. W kolejnych latach od wejścia Polski w strukturę Unii Europejskiej, przepisy zezwalają osobom pochodzącym z krajów Unii Europejskiej, których pobyt nie przekracza 3 miesięcy na przebywanie bez potrzeby meldowania się i tym samym nie będą w przytoczonej statystyce ujęte. Złagodzeniu uległy również przepisy meldunkowe dot. obcokrajowców pochodzących spoza Unii. Dlatego dane mogą nie odzwierciedlać w pełni stanu faktycznego związanego z przebywaniem

KIERUNEK ROZWOJU – CELE HORYZONTALNE

Cele horyzontalne	CH 1. Skuteczna promocja Miasta CH 2. Rewitalizacja miasta CH 3. Poprawa estetyki Miasta CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego CH 5. Współpraca wielopodmiotowa
--------------------------	--

Cele horyzontalne tematycznie wiążą się z realizacją wszystkich priorytetów rozwoju zdefiniowanych w *Strategii*. Zawarte w nich kierunki działań obejmują następujące aktywności: kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta, promowanie wybranych produktów miejskich, rewitalizacja terenów miejskich i przemysłowych, tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom, wprowadzenie obiektów małej infrastruktury w istniejącą zabudowę, przywołanie wybranych elementów przedwojennego klimatu miasta, odnowienie elewacji budynków, tworzenie nowych obiektów wyróżniających miasto, wspierania działań proekologicznych, aktywne poszukiwanie partnerów rozwoju miasta oraz zacieśnianie współpracy z podmiotami działającymi w mieście.

Tabela 68. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla celów horyzontalnych

Cele horyzontalne	
Cele	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji
CH 1. Skuteczna promocja miasta	<ul style="list-style-type: none">• liczba nowych ofert programowych w zakresie promocji gospodarczej miasta (szt.)• liczba uczestników imprez promocji gospodarczej miasta (tys. osób/rok)• liczba wypromowanych ofert inwestycyjnych (szt./rok)• liczba nowych ofert programowych w zakresie promocji wewnętrznej miasta (szt.)• liczba uczestników imprez promocji wewnętrznej miasta (tys. osób/rok)• liczba nowych ofert programowych w zakresie promocji metropolitalnej miasta (szt.)

	<ul style="list-style-type: none">• liczba uczestników imprez promocji metropolitalnej miasta - targi, konferencje, wystawy międzynarodowe (tys. osób/rok)• uczestnictwo miasta w targach, konferencjach, wystawach międzynarodowych promujących miasto (szt./rok)• liczba nowych ofert programowych w zakresie turystyki przemysłowej (szt.)• liczba wypromowanych markowych produktów turystyki przemysłowej (szt.)• liczba uczestników imprez promujących markowe produkty turystyki przemysłowej (osoby/rok)• liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury (szt.)• liczba wypromowanych markowych produktów kulturowych (szt.)• liczba uczestników imprez promujących markowe produkty kulturowe (osoby/rok)• ilość nowo powstałych systemów oznakowania obiektów gospodarczych, kulturalnych, zabytkowych, turystycznych, itp. (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba osób odwiedzających portale / domeny o tematyce gospodarczej, turystycznej, kulturalnej związanej z miastem (tys. osób)• liczba osób korzystających z nowych punktów informacji gospodarczej, kulturalnej, turystycznej (tys. osób/rok)
CH 2. Rewitalizacja miasta	<ul style="list-style-type: none">• liczba zrewitalizowanych budynków mieszkaniowych (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba osób zamieszkujących w budynkach poddanych rewitalizacji (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z rewitalizacją terenów miejskich (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenach zrewitalizowanych (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba instytucji edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych zlokalizowanych na terenach zrewitalizowanych (szt./rok)• liczba obiektów przemysłowych zabezpieczonych na potrzeby nowych firm (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba miejsc pracy powstała w firmach zlokalizowanych na terenach zrewitalizowanych (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z rewitalizacją terenów przemysłowych (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)
CH 3. Poprawa estetyki miasta	<ul style="list-style-type: none">• liczba nowych skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• powierzchnia skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (ha/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki związane z budową nowych skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• liczba roślin wzbogaconych kolekcję Miejskiego Ogrodu Botanicznego (szt.)

	<ul style="list-style-type: none">• liczba imprez organizowanych przez Miejski Ogród Botaniczny (szt./rok)• liczba osób odwiedzających Miejski Ogród Botaniczny (tys. osób/rok)• wydatki związane z podniesieniem atrakcyjności oferty Miejskiego Ogrodu Botanicznego (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba utworzonych / odnowionych obiektów małej architektury o cennych walorach kulturowych (szt.)• liczba nowych ofert programowych w zakresie waloryzacji historycznej miasta (szt.)• liczba obiektów adaptowanych do nowych funkcji przywołujących przedwojenny klimat miasta (szt.)• liczba nowych ofert programowych w zakresie współpracy z właścicielami obiektów (szt.)• liczba obiektów o odnowionej elewacji (szt.)• liczba wyremontowanych obiektów (szt.)
CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none">• udział ścieków oczyszczonych w ogólnej ilości ścieków (%)• zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń: BZT5, azot, fosfor, zawiesina (Mg/dobę)• zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków (m³/dobę)• powierzchnia terenów inwestycji gospodarczych dostępnych w wyniku rozbudowy systemu wodno-kanalizacyjnego (ha)• powierzchnia terenów inwestycji mieszkaniowych dostępnych w wyniku rozbudowy systemu wodno-kanalizacyjnego (ha)• liczba przedsiębiorstw obsługiwanych przez system kanalizacji sanitarnej (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów komunalnych (tys. osób/rok, dynamika od 2008 r.)• ilość zebranych selektywnie odpadów komunalnych (tony/rok)• ilość niesegregowanych odpadów komunalnych trafiających na składowiska (tony/rok)• przepustowość zakładów odzysku i przetwarzania odpadów komunalnych (tony/rok)• liczba miejsc pracy utworzona w zakładach odzysku i przetwarzania odpadów komunalnych (osoby/rok, dynamika od 2008 r.)• ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest (tony/rok)• zmniejszenie emisji do atmosfery SO₂, NO_x, CO₂ i pyłów (tony/rok)• liczba zlikwidowanych źródeł niskiej emisji (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w budynkach podłączonych do sieci zdalaczynnej (MWh/rok)• powierzchnia terenów objętych monitoringiem środowiska (ha)• powierzchnia terenów objętych mapami akustycznymi (ha)

CH 5. Współpraca wielopodmiotowa	<ul style="list-style-type: none">• liczba nowych ofert programowych w zakresie realizacji wspólnych projektów / inicjatyw przez miasto oraz podmioty sektora biznesu i sektora publicznego, miasta Aglomeracji Górnośląskiej, miasta partnerskie (szt.)• liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym, realizowana przez miasto wspólnie z podmiotami sektora biznesu (szt./rok)• udział wydatków miasta w ramach wspólnych z sektorem biznesu projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (%)• liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z podmiotami sektora społecznego (szt./rok)• udział wydatków miasta w ramach wspólnych z sektorem społecznym projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (%)• liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z miastami Aglomeracji Górnośląskiej (szt./rok)• udział wydatków miasta w ramach wspólnych z miastami Aglomeracji Górnośląskiej projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (%)• liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z miastami partnerskimi (szt./rok)• udział wydatków miasta w ramach wspólnych z miastami partnerskimi projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (%)
---	--

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

CH 1. Skuteczna promocja miasta

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące celu horyzontalnego - *Skuteczna promocja miasta*. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu ukierunkowane zostały na kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta oraz promowanie wybranych produktów miejskich – promocja zewnętrzna.

Kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta poprzez zintegrowaną strategię promocji miasta

W Zabrzu prowadzonych jest wiele działań, mających na celu zwiększenie identyfikacji mieszkańców ze swoim miastem. Są to działania zmierzające do utrwalenia wizerunku Zabrze, jako miasta turystyki przemysłowej, miasta nauki, miasta przyjaznego swoim mieszkańcom i ich gościom. W związku z powyższym została opracowana Strategia komunikacji marketingowej markowej produktów turystycznych miasta Zabrze na lata 2011- 2020 wraz z koncepcją marki miasta jako ośrodka turystyki poprzemysłowej.

Logo Zabrze – „Zabrze w sercu Śląska”

Promowanie wybranych produktów miejskich – promocja zewnętrzna.

W skład powyższego kierunku działania wchodzi:

- Program promocji turystyki przemysłowej
- Program promocji imprez i obiektów kulturalnych oraz sportowych
- Program promocji gospodarczej miasta
- Program promocji metropolitalnej miasta

W ramach kierunku działania Promowanie wybranych produktów miejskich w 2017r. przeprowadzono następujące działania:

1. Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Praktyczna w Zabrzu - XIV edycja.

W 2017 roku w dniach 6-7 kwietnia odbyła się Międzynarodowa Konferencja Turystyki Dziedzictwa Przemysłowego. Zorganizowana została w budynku MGW - Łaźni Łańcuskowej Sztolnia Królowa Luiza w Zabrzu. Konferencja to spotkanie ekspertów z wielu krajów, którzy zajmują się turystyką. Temat XIV edycji konferencji to: "Atrakcyjna narracja jako siła przyciągająca ruch turystyczny do dziedzictwa przemysłowego". Organizatorem Konferencji było Miasto Zabrze i Polska Izba Turystyki. Zabrze jest gospodarzem tych wydarzeń ze względu na długie tradycje związane z rozwojem przemysłu oraz z uwagi na dbałość o swoje dziedzictwo i jego konsekwentne wykorzystanie na rzecz rozwoju turystyki. W konferencji od lat uczestniczą instytucje Unii Europejskiej, Rady Europy, OECD i UNESCO, a także organizacje pozarządowe, takie jak Europejski Szlak Dziedzictwa Przemysłowego, Komitet Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego.

2. Międzynarodowe Targi Turystyki Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej w Zabrzu organizowane są pod patronatem Światowej Organizacji Turystycznej oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki. Jest to impreza przyciągająca co roku do miasta dziesiątki wystawców nie tylko z Polski, ale i całego świata. W 2017r. w hali Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji przy ul. Matejki w Zabrzu odbyła się IX edycja imprezy. Partnerem Targów był region Vallagarina i miasto Rovereto z Włoch. W dwudniowym wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele instytucji i obiektów dziedzictwa przemysłowego, muzeów oraz miast i regionów m.in. z Polski, Czech, Słowacji i Włoch. Jak co roku na odwiedzających czeka wiele atrakcji, warsztatów, pokazów i degustacji. Gościem specjalnym IX edycji Targów był Paolo Cozza, znany z programów telewizyjnych, takich jak: "Europa da się lubić", "Taniec z gwiazdami" Włoch mieszkający od kilkunastu lat mieszkający w Polsce.

3. Promocją Miasta – wykonano szereg publikacji, folderów, informatorów, map turystycznych oraz gadżetów promujących Miasto Zabrze. Wydatki poniesione na realizację powyższych zadań promocyjnych wyniosły w 2017r. 578 tys.zł.

Zdjęcie 75. IX Międzynarodowe Targi Turystyki Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej w Zabrzu, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta,

4. Wydarzeniach o charakterze promocyjnym - delegacje zagraniczne - w ramach realizacji tego zadania przedstawiciele Miasta Zabrze wzięli udział w międzynarodowych konferencjach, wizytach studialnych, targach turystycznych i innych wydarzeniach o charakterze promocyjnym w Austrii, Republice Czeskiej, Niemczech, Ukrainie i Słowenii. Działania te miały na celu międzynarodową promocję miasta, jako element rozwoju gospodarczego i kreowania wizerunku miasta. Na ten cel przeznaczono ok 100 tys. zł
5. Wykonanie dokumentacji i usług związanymi z promocją i pozyskaniem inwestorów – na ten cel rozdysponowano w 2017r. kwotę ponad 200 tys. zł,
6. Podjęto działania mające na celu promocję obiektów i tras turystycznych Muzeum Górnictwa Węglowego.
7. Wizyta grupy profesorów i studentów z Międzynarodowego Instytutu Przemysłowej Ekonomiki Środowiska w Lund, realizujących w Zabrzu projekt badawczy na terenie Miasta Zabrze.
8. Międzynarodowy Festiwal Rysowania – XX edycja międzynarodowej imprezy z udziałem grup dzieci i młodzieży z miast partnerskich Zabrze. 2 czerwca 2017r. w Hali Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Zabrzu odbył się po raz dwudziesty Międzynarodowy Festiwal Rysowania. Patronat honorowy

nad wydarzeniem objęli: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz prezydent Zabrze.

Zdjęcie 76. XX Międzynarodowy Festiwal Rysowania w Zabrzu, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta,

9. Promocja Miasta prowadzona była podczas wielu wydarzeń na arenie krajowej jak i zagranicznej.

Wydarzenia krajowe w 2017r.:

- Laury Umiejętności i Kompetencji w Katowicach - styczeń
- Międzynarodowe Targi Turystyczne w Poznaniu - luty
- Międzynarodowe Targi Turystyczne GLOB w Katowicach - marzec
- Międzynarodowe Targi Turystyczne w Zabrzu - kwiecień
- Międzynarodowa Konferencja Turystyki Dziedzictwa Przemysłowego - kwiecień
- Gala Tour de Pologne na BGŻ Arenie w Warszawie - maj
- Piknik Rodzinny w Parku Zoologicznym w Chorzowie - czerwiec
- Międzynarodowy Kongres w Katowicach Kardiologiczny - wrzesień
- Śląskie Targi Medyczne w Hotelu Diament w Zabrzu - październik
- Targi Business Expo w Katowicach - październik
- Międzynarodowe Targi Turystyczne w Warszawie – listopad

Wydarzenia zagraniczne w 2017r.:

- Międzynarodowe Targi Turystyczne w Wiedniu, Austria - styczeń
- Międzynarodowy konkurs rzeźby w śniegu- Sapporo, Japonia - luty
- Międzynarodowe Targi turystyczne w Ostrawie, Czechy - Marzec
- Międzynarodowe Targi Turystyczne w Berlinie, Niemcy - marzec
- Otwarcie sezonu Orawskiej Kolejki Leśnej w Dolnym Kubinie, Słowacja - maj
- Piknik Miast i Regionów w Nowym Jiczynie, Czechy - czerwiec
- Koncert Chopinowski w Gamming, Austria - sierpień
- Międzynarodowe targi Turystyczne w Tokio, Japonia - wrzesień

CH 2. Rewitalizacja miasta

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące celu horyzontalnego - *Rewitalizacja miasta*. Wskazanie rewitalizacji jako jednego z celów horyzontalnych ma szczególną wartość informacyjną dla mieszkańców, władz miasta, pozostałych podmiotów funkcjonujących na jego terenie, a także dla potencjalnych inwestorów, a przede wszystkim stanowi wyznacznik dla prac nad programem rewitalizacji i szeroko pojętym planowaniem przestrzennym. W ramach powyższego celu sformułowane zostały następujące kierunki działania:

- Rewitalizacja terenów miejskich
- Rewitalizacja terenów przemysłowych

Dla obydwu kierunków jako przedsięwzięcia rozwojowe wskazano realizację projektów rewitalizacyjnych zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich.

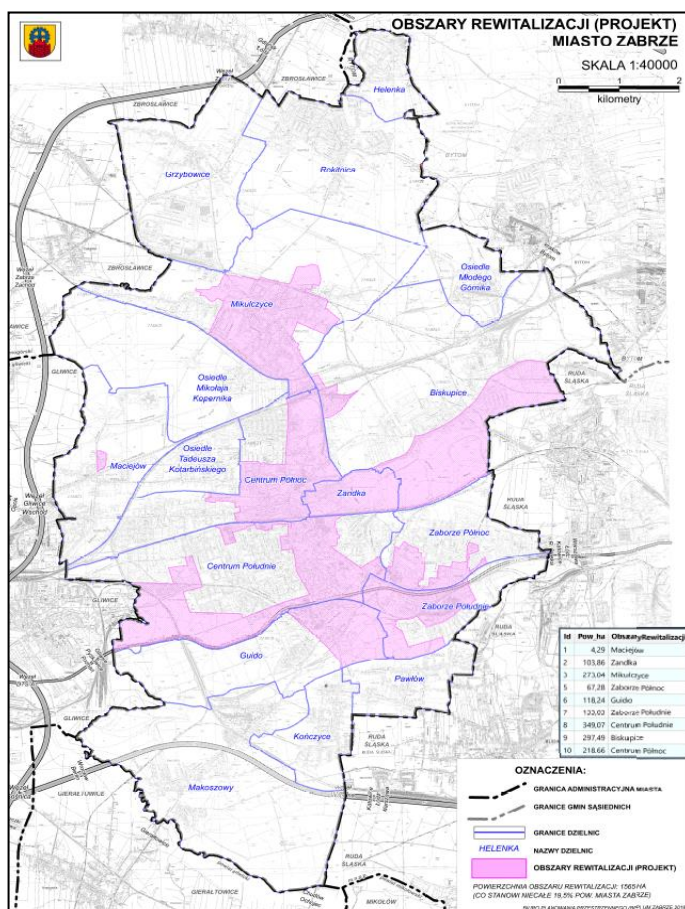
18 grudnia 2017 r. Rada Miasta Zabrze przyjęła Uchwałę Nr LI/618/17 Rady Miasta Zabrze zmiany Uchwały nr XXXV/372/16 z dnia 19.12.2016 w sprawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze na lata 2016-2023. Podjęcie przedmiotowej Uchwały konieczne było z uwagi na proces realizacji wskaźników Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze na lata 2016-2023 oraz ze względu na formalne umożliwienie Miastu Zabrze aplikowania o dofinansowanie z różnorodnych źródeł zewnętrznych. LPROGRAM realizowany jest zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz z Zasadami wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Opracowanie aktualizacji programu, wynikało z konieczności dostosowania w Zabrzu procesu rewitalizacji, trwającego już od 2005r. do nowych założeń Krajowej Polityki Miejskiej, ram spójności i nowego okresu programowania UE 2014 - 2020. W tym zakresie wykonano nową analizę stanu terenów w mieście oraz zidentyfikowano obszary zdegradowane. W wyniku prac diagnostycznych do rewitalizacji Miasta Zabrze, wyznaczono obszary w 9 dzielnicach: Mikulczyce, Biskupice, Centrum Północ, Centrum Południe, Zandka, Guido, Zaborze Południe, Zaborze Północ, Maciejów. Powierzchnia obszarów rewitalizacji, to 1565 ha, co stanowi niecałe 19,5% pow. miasta Zabrze. Liczba osób zameldowanych

na wyselekcjonowanym obszarze rewitalizacji wynosi 43 427 tj. 26,87 % liczby mieszkańców Zabrza. W programie do realizacji do 2023 r. zaplanowano: 53 projekty kluczowe o wartości oszacowanej na 562 773 194,44 zł oraz 44 projekty uzupełniające o wartości oszacowanej na 111 307 020,96 zł.

W Zabrzu obszary rewitalizacji uznano te części obszarów zdegradowanych, które ze względu na skalę oraz znaczenie występujących niekorzystnych zjawisk, potencjał, jak również potrzebę kontynuacji już podjętych działań rewitalizacyjnych powinny zostać objęte interwencją w pierwszej kolejności.

W wyniku prac diagnostycznych do rewitalizacji Miasta Zabrze, zdecydowano się wyznaczyć obszar rekomendowany do rewitalizacji w ramach Aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, który obejmuje swoim zasięgiem obszary należące do 9 dzielnic tj.: Biskupice, Centrum Południe, Centrum Północ, Guido, Maciejów, Mikulczyce, Zaborze Południe, Zaborze Północ oraz Zandka. Wskazany obszar został przedstawiony graficznie na mapie.

Mapa 3. Obszar rewitalizacji miasta Zabrze

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego, UM Zabrze

W celu osiągnięcia zamierzonego celu strategicznego Miasto Zabrze zrealizowało następujące projekty zapisane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze:

- Rewitalizacja obiektu przy ul. 3 Maja 91-95 na potrzeby Poradni Psychologiczno Pedagogicznej - (Segment A).
- Przebudowa boiska na terenie GKS Walka – Makoszowy w Zabrzu do pełnowymiarowego boiska do gry w piłkę nożną ze sztuczną nawierzchnią (wraz z drenażem) i oświetleniem.
- Rozbudowa i przebudowa kompleksu sportowego znajdującego się przy ul. Jaskółczej 40 w Zabrzu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na potrzeby szkolnictwa wyższego – etap I.
- Adaptacja budynku biblioteki Donnersmarcków dla potrzeb Filharmonii Zabrzeńskiej.
- Termomodernizacja budynku hali sportowej "Pogoń" przy ul. Wolności 406 w Zabrzu wraz z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem 31,5t odpadów zawierających azbest.
- Przebudowa budynku po dyrekcji Huty Zabrze przy ul. Prof. Z. Religi 1 (dawna ul. Bytomska 1).
- Stworzenie strefy bezpieczeństwa w Zabrzu poprzez zakup i instalację systemu monitoringu wizyjnego.
- Projekty, których beneficjentem jest Zabrzeńska Spółdzielnia Mieszkaniowa (termomodernizacja budynków mieszkalnych)
- „Adaptacja budynku przy ul. Roosevelta 32, na potrzeby dydaktyczno-edukacyjne Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej”
- Rewitalizacja poziomów 170 i 320 Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego Guido w Zabrzu – Budowa Systemu Bezpieczeństwa w Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego Guido w Zabrzu
- Rewitalizacja terenów wzdłuż rzeki Bytomki w Zabrzu
- Modernizacja Targowiska Miejskiego Pod Ratuszem, przy ul. Boboli
- Modernizacja stadionu im. Ernesta Pohla w Zabrzu przy ul. Roosevelta 81
- Budowa sali gimnastycznej z zapleczem socjalnym i łącznikiem, przy Szkole Podstawowej nr 15 w Zabrzu, przy ul. Czołgistów 1

- Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej – Rewitalizacja Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej
- „Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej - Skansen „Królowa Luiza” - etap II”

Działania związane z rewitalizacją miasta Zabrze 2017r.:

- 1) Rewitalizacja przestrzeni miasta – wydatkowana kwota to 27,2 tys. zł, w ramach której środki przeznaczono m.in. na:
 - aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze na lata 2016-2023”,
 - koncepcję zagospodarowania przestrzennego dla Osiedla Młodego Górnika,
 - analizy w zakresie mikroplanowania miejskiego, jako metody z silnym komponentem społecznym i ekonomicznym wspomagającej zarządzanie rozwojem przestrzennym.
- 2) Rewitalizacja i udostępnienie poprzemysłowego Dziedzictwa Górnego Śląska - w ramach tego zadania w 2017 roku wykonano dokumentację projektową na łączną kwotę 320 tys. zł. Celem przedsięwzięcia jest opracowanie dokumentacji technicznej dla przedsięwzięcia w skład którego wchodzi dokumentacja na rewitalizację i udostępnienie poprzemysłowego dziedzictwa na terenie Kopalni Królowa Luiza w Zabrzu (ul. Wolności) oraz dokumentacja na remont budynku Muzeum zlokalizowanego przy ul. 3 Maja 19.
- 3) Rewitalizacja poprzemysłowych obszarów Miasta Zabrze ze szczególnym uwzględnieniem Osiedla Zandka i obszarów wskazanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich – w ramach zakresu rzeczowego zakupiono dokumentację projektową od Muzeum Górnictwa Węglowego. Powołano kierownika budowy i wykonano zabezpieczenie budynku przed dalszą dewastacją. Poniesione wydatki wyniosły 278,3 tys. zł.
- 4) Rewitalizacja Parku im. Poległych Bohaterów, przy ul. Dubiela w Zabrzu.
- 5) Przeprowadzono prace restauratorskie i roboty budowlane na obiektach wpisanych do rejestru zabytków.

CH 3. Poprawa estetyki miasta

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące celu horyzontalnego - *Poprawa estetyki miasta*. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu ukierunkowane zostały na:

- Odnowienie elewacji i remonty budynków:
 - Projekty rewitalizacyjne
 - Określenie zasad współpracy z prywatnymi właścicielami obiektów w zakresie odnawiania elewacji budynków
- Tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom poprzez:
 - Budowę nowych i odnowienie istniejących skwerów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej
 - Projekty dla Miejskiego Ogrodu Botanicznego
- Wprowadzenie obiektów małej infrastruktury w istniejącą zabudowę poprzez:
 - Waloryzację historyczną miasta
 - Adaptacja wybranych obiektów do nowych funkcji

1.) Odnowienie elewacji i remonty budynków

Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Miasta Zabrze reguluje Uchwała Rady Miasta Zabrze. Miasto może dofinansowywać jedynie zadania związane z remontami zabytkowych obiektów, które są wpisane do rejestru zabytków, jednak nie stanowią własności Miasta Zabrze.

W 2017 r. na podstawie UCHWAŁY NR XL/447/17 RADY MIASTA ZABRZE z dnia 10 kwietnia 2017 r. w sprawie udzielenia dotacji z budżetu Miasta Zabrze na rok 2017 na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Miasta Zabrze niestanowiących jego wyłącznej własności, zostały przyznane dotacje z budżetu Miasta Zabrze na rok 2017 dla sześciu obiektów na łączną kwotę 1 276 841,19 PLN, na następujące zadania:

- Remont elewacji Kościoła św. Wawrzyńca w Zabrzu Mikulczycach. Etap III ul. Mariacka 1; przyznana dotacja: 281 618,32 zł, Nazwa podmiotu: Parafia Rzymsko - Katolicka św. Wawrzyńca w Zabrzu, ul. Mariacka 1, Nr rejestru A/296/10.
- Prace remontowo-konserwatorskie wieży i elewacji frontowej Kościoła św. Anny w Zabrzu. Etap III, Plac ks. Fr. Pieruszki 1, przyznana dotacja: 546 639,81 zł, Nazwa podmiotu: Parafia Rzymsko - Katolicka św. Anny w Zabrzu, ul. 3 Maja 18, Nr rejestru A/320/10.
- Wykonanie stolarki wewnętrznej w budynku zabytkowego dworu w Zabrzu Mikulczycach ul. Kosynierów 19/Lipowa, ul. Kosynierów 19, Przyznana dotacja: 56 350,00 zł, Nazwa podmiotu: Fly Development Ireneusz Mucha z siedzibą w Zabrzu przy ul. Łąkowej 42/1, Nr rejestru A/1214/75.
- Odbudowa dachu wraz z wymianą uszkodzonych stropów poddasza dawnego budynku dworku starosty bytomskiego Adolfa von Tieschowitz, usytuowanego na działce nr ewid. 1082/30 przy ul. Żniwiarzy 2 w Zabrzu Rokitnicy ul. Żniwiarzy 2; Przyznana dotacja: 204 189,10 zł, Nazwa podmiotu: Zamlat S.A. z siedzibą w Gliwicach przy ul. Daszyńskiego 42/8, Nr rejestru A/477/2016.
- Remont budynku szatni i łaźni górniczej byłej kopalni KWK Castellengo. Etap I – Remont dachu wraz z izolacją ścian budynku przy ul. Szybowej 2 w Zabrzu, Nazwa podmiotu: Przedsiębiorstwo Górniczo-Budowlane i Produkcyjno-Handlowe „Poch” Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu przy ul. Szybowej 2, Nr rejestru A/466/15 (zadanie nie zrealizowane)
- Remont dachu budynku mieszkalnego położonego w Zabrzu przy ul. Komuny Paryskiej 18 – wymiana pokrycia dachu, stolarki okiennej, remont elewacji ul. Komuny Paryskiej 18, Przyznana dotacja: 51 979,51 zł, Nr rejestru A/1435/91,

W grudniu 2017 r. zostały przesłane zapytania ofertowe na realizację: „Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Zabrze na lata 2019-2022” do potencjalnych Wykonawców. Sporządzenie powyższego dokumentu planowane jest do realizacji w 2018 roku. Dodatkowo w 2017 roku zostały opracowane karty adresowe dla 35 stanowisk archeologicznych z terenu Zabrze w związku z pismem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach. Wciąż trwają prace nad przygotowaniem weryfikacji zarządzenia w celu ujęcia w gminnej ewidencji zabytków stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych na terenie gminy Zabrze.

2.) Tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom

Na terenie Gminy Miejskiej Zabrze znajduje się 10 kompleksów parkowo – leśnych o łącznej powierzchni 163,16 ha, które tworzą lasy komunalne. W obrębie miejskim funkcjonuje także park leśny im. Powstańców Śląskich o powierzchni około 300 ha. Na terenie miasta Zabrze znajduje się również parki miejskie o łącznej powierzchni 37,80 ha:

- park przy ul. Krakowskiej (pow. 2,93 ha)
- park Hutniczy (pow. 4,39 ha),
- park im. Jacka Kuronia (pow. 3,45 ha),
- park im. Tadeusza Kościuszki (pow. 3,51 ha),
- park Rodzinny (pow. 5,98 ha)
- park im. Witolda Pileckiego (pow. 3,24 ha),
- park im. Poległych Bohaterów (pow. 13,03 ha).
- park im. Jana Pawła II (6,99ha)

Zdjęcie 77. Park im. Witolda Pileckiego, ul. 3 Maja, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Na terenie miasta Zabrze znajdują się 44 placów zabaw, 13 siłowni zewnętrznych, 5 placów do jazdy na rolkach, 26 boisk wielofunkcyjnych oraz 4 fontanny.

Fontanny zlokalizowane są na zieleńcach:

- przy Placu Krakowskim,
- ul. Gen. Charlesa de Gaulle'a

- przed budynkiem Urzędu Stanu Cywilnego,
- ul. Św. Floriana,

Zdjęcie 78. Siłownia pod chmurką, os. Zandka, źródło: UM Zabrze

Zdjęcie 79. Fontanna przy Placu Krakowskim, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W 2017r. na utrzymanie i konserwację zieleni miejskiej wydatkowano w sumie 3,4 mln zł. W ramach zadania wykonano m.in. bieżące utrzymanie zieleńców, zieleni osiedlowej, 7 parków i lasu komunalnego (koszenie trawników, wygrabianie liści, prześwietlanie drzew, konserwacja 42 placów zabaw, 26 boisk wielofunkcyjnych

wraz z rolkowiskami, 12 siłowni zewnętrznych, bieżące utrzymanie czystości, prace remontowe małej architektury oraz alejek parkowych). Przeprowadzane były prace związane z obsadą waz, gazonów, kwietników, konstrukcji kwiatowych roślinami sezonowymi. W ramach zadania utrzymywanych jest 193 szt. waz, gazonów i donic kwiatowych w 31 lokalizacjach Miasta, 22 konstrukcji kwiatowych (kłodziny, kosze oraz wieże kwiatowe) w 15 lokalizacjach.

W 2017r. wykonano prace pielęgnacyjne dla 10 pomników przyrody rosnących na terenie Miasta. Zadanie to zostało dofinansowane ze środków WFOŚiGW w Katowicach w wysokości 20,6 tys. zł, (wkład własny 5,3 tys. zł).

W 2017 roku na fontannie przy ul. św. Floriana zostały wymienione zużyte łożyska w pompach, wymienione reflektory LED, wymienione zawory (Vario Switch) oraz wymieniono złożę piaskowe w filtrach. Koszt wykonanych prac w 2017r. wyniósł 23 739,00 zł. Została również zmodernizowana fontanna przy budynku USC za kwotę 7 564,50 zł

Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze miasta Zabrze – etap I i II

Zabrze w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, otrzymało dofinansowanie w kwocie 7.168.659,49 zł. Na realizację projektu „Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze miasta Zabrze – etap I i II”. Celem projektu jest kompleksowe uporządkowanie i zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej w Zabrzu na obszarze obejmującym 21 lokalizacji.

Projekt uwzględnia uwarunkowania historyczne, przyrodnicze i przestrzenne oraz wymogi użytkowe związane z główną zieleni miejskiej: rekreacją opartą na aktywności fizycznej, wypoczynku oraz wydarzeniach kulturalnych. Dzięki realizacji projektu udostępnione zostaną mieszkańcom Zabrze i turystom odwiedzającym zrewitalizowane tereny rekreacyjne, stanowiące wizytówkę turystyczną miasta. Projekt wpisuje się w działania zmierzające do zahamowania spadku powierzchni terenów zieleni w miastach. Ten cel ma być osiągnięty dzięki zwiększeniu powierzchni terenów zieleni (w tym parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej), powstałych m.in. dzięki rewitalizacji terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych działalnością człowieka. Podejmowane działania doprowadzą do przywrócenia biologicznej aktywności zdegradowanych terenów w 21 lokalizacjach Zabrze poprzez rekultywację i kompleksowe zagospodarowanie tych terenów, w szczególności nasadzenia roślin.

Powierzchnia terenu objętego projektem wynosi 33,95 ha, z tego 13,76 ha to nowe obszary zieleni miejskiej, które zostały oddane do użytku w wyniku realizacji projektu dotyczącego zieleni całkowicie zdegradowanej. Natomiast 14,06 ha to obszar dwóch popularnych parków położonych w centrum Zabrze, wymagających natychmiastowej interwencji w celu zahamowania dewastacji i niszczeniu bioróżnorodności. Wprowadzone rozwiązania przyczynią się do ograniczenia występowania roślin należących do inwazyjnych gatunków obcych, zmniejszenia stopnia zdegradowanych miejskich terenów zielonych. Odpowiednie nasadzenia pozwolą na pochłanianie hałasu przyulicznego oraz emitowanych zanieczyszczeń, a także przyczynią się do zmniejszenia spływu powierzchniowego wody oraz zwiększenie czystości wód powierzchniowych, a także poprawy stateczności zboczy i skarp przyulicznych.

Gospodarka lasem komunalnym

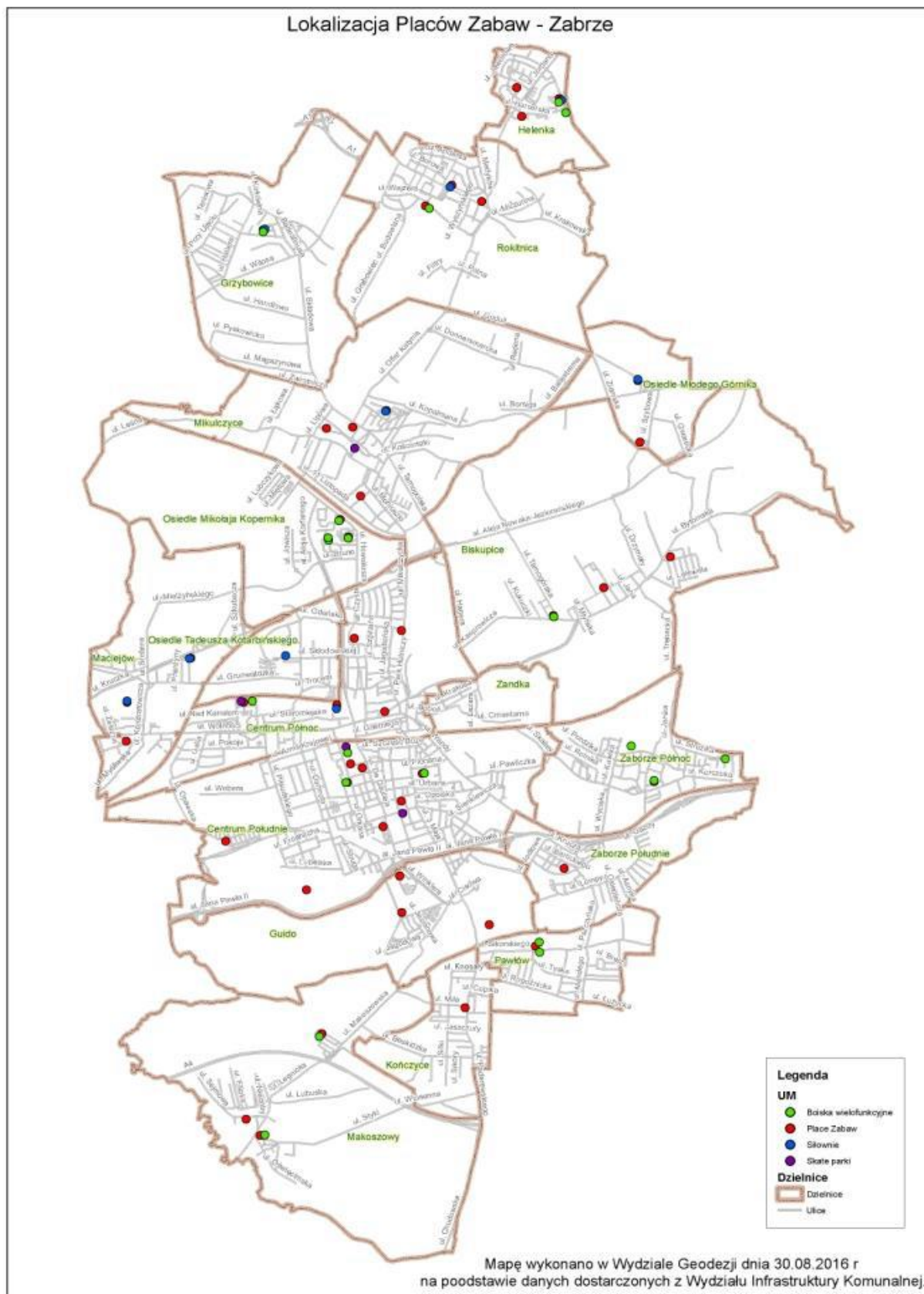
Utrzymanie powierzchni lasów komunalnych stanowiących własność Gminy Miejskiej Zabrze i Skarbu Państwa i będące we władaniu Prezydenta Miasta Zabrze oraz objętych uproszczonym planem urządzenia lasu, wynosi 163,16 ha.

W ramach zadania w 2017r. wykonano:

- Pielęgnację upraw jednorocznych i dwuletnich – 97 400 szt. posadzono 10 900 szt. sadzonek.
- Naprawiono i odbudowano 500 m² dróg leśnych.
- Wykonano i ustawiono 5 szt. ławek z bali topolowych (maj 2017).
- Sprzątanie lasu komunalnego na pow. 107,59 m², a kompleksy leśne najczęściej użytkowane przez Zabrze, na powierzchni 59,10 ha jest w bieżącym utrzymaniu porządku i czystości.
- Wykoszono drogi, ścieżki i pobocza na obszarze 1,42 ha.
- Nadzór nad składnicą drewna, prowadzenie ewidencji i sprzedaży drewna.
- Chemiczne zabezpieczenie nasadzeń przed zgryzaniem przez zwierzynę płową 33 000,00 szt.
- Wykonano usunięcie chwastów na powierzchniach przeznaczonej do odnowienia 1,29 ha.
- pozyskaniem drewna w ramach cięć pielęgnacyjnych o trzebieży – drewno opałowe: 307 mp – opałowe, 72 m³ – użytkowego.

W 2017r. zawarto umowę pn.: Prowadzenie gospodarki leśnej lasów komunalnych w Zabrzu w latach 2017-2019” oraz umowę na pełnienie nadzoru inwestorskiego.

Mapa 4. Lokalizacja placów zabaw w Zabrzu

Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej, UM Zabrze

Tabela 69. Obiekty sportu i rekreacji w Zabrzu w 2017r.

Obiekty sportu i rekreacji w Zabrzu			
Place zabaw			
1.	dla starszych dzieci: 2 stoły pingpongowe, 2 stojaki czterostanowiskowe na rowery, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa podwójna, zjeżdżalnia, piaskownica (3,0 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 21,0 m ³ piasku płukanego); dla dzieci młodszych: wieża z ześlizgiem, stół pingpongowy, huśtawka wagowa, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka bocianie gniazdo, 2 piaskownice, 2 kiwaki, huśtawka łańcuchowa pojedyncza kubelkowa (10,0 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 70,0 m ³ piasku płukanego).	Budowlana	Rokitnica
2.	huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa podwójna, karuzela czteroramienna, sześciokąt wielofunkcyjny, piaskownica (1,2 m ³ piasku kopanego).	Krakowska dół	Rokitnica
3.	2 huśtawki pojedyncze łańcuchowe, 2 huśtawki wagowe, karuzela czteroramienna, przepłotnia, zestaw do podciągania	Krakowska góra	Rokitnica
4.	zestaw zabawowy, sześciokąt wielofunkcyjny, huśtawka łańcuchowa pojedyncza kubelkowa, huśtawka łańcuchowa pojedyncza, 2 kiwaki, karuzela trójramienna, pole piaskowe (54 m ³ piasku płukanego), stół pingpongowy, stół do gry w szachy.	Warmińska	Grzybowice
5.	stół pingpongowy, huśtawka wagowa, huśtawka łańcuchowa pojedyncza, piaskownica (1,2 m ³ piasku kopanego).	Solskiego	Mikulczyce
6.	zestaw zabawowy, huśtawka ważka na sprężynie, kiwak na sprężynie, huśtawka bocianie gniazdo, piaskownica (2,7 m ³ piasku kopanego), nawierzchnia z poliuretanu	G. Zapolskiej	Mikulczyce
7.	2 huśtawki wagowe, huśtawka łańcuchowa podwójna, piaskownica (4,9 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 80 m ³ piasku płukanego).	Parkowa	Mikulczyce
8.	huśtawka łańcuchowa podwójna, karuzela czteroramienna, zestaw zabawowy, huśtawka wagowa, ruchomy pomost, piaskownica (1,2 m ³ piasku kopanego)	Tarnopolska	Mikulczyce
9.	huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa, piaskownica (4,9 m ³ piasku kopanego).	Kossaka	Biskupice
10.	boisko do koszykówki, 2 stoły pingpongowe, 2 stojaki czterostanowiskowe na rowery, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa podwójna, zjeżdżalnia, piaskownica (3 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 21 m ³ piasku płukanego), karuzela czteroramienna.	Tarnogórska	Biskupice
11.	huśtawka wagowa, huśtawka łańcuchowa podwójna, zestaw zabawowy, piaskownica (1,2 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 3 m ³ piasku płukanego).	Okrzei	Biskupice
12.	huśtawka łańcuchowa pojedyncza, sześciokąt wielofunkcyjny, huśtawka wagowa, zestaw do przewrotów, huśtawka pojedyncza maluch, zestaw zabawowy, stół do ping ponga, piaskownica (3 m ³ piasku kopanego, 18 m ³ piasku płukanego).	os. Młodego Górnika	os. Młody Górnik
13.	zestaw zabawowy Emilka 01, karuzela trójramienna, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka łańcuchowa kubelkowa, kiwak Skuter, stół pingpongowy, piaskownica (4,5 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 21,6 m ³).	Szybowa	os. Młody Górnik
14.	huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka łańcuchowa podwójna kubelkowa, sześciokąt sprawnościowy, huśtawka	Wawrzyńskiej	Helenka

	wagowa, zestaw zabawowy, karuzela trójramienna, drabinka pozioma, piaskownica (1,2 m ³ piasku kopanego).		
15.	dla dzieci starszych: 2 stoły pingpongowe, 2 stojaki czterostanowiskowe na rowery, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa podwójna, zjeżdżalnia, piaskownica (3 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 21 m ³ piasku płukanego); dla dzieci młodszych: piaskownica (4,9 m ³ piasku kopanego), huśtawka podwójna łańcuchowa, huśtawka wagowa, karuzela sześcioramienna.	Baczyńskiego	Helenka
16.	zestaw zabawowy, huśtawka wagowa, karuzela czteroramienna, huśtawka pojedyncza maluch, huśtawka łańcuchowa podwójna, 2 kiwaki, sześciokąt wielofunkcyjny, piaskownica (1,5 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 60 m ³ piasku płukanego), kosz do koszykówki.	DMiT	Centrum Południe
17.	2 stoły pingpongowe, 2 stojaki czterostanowiskowe na rowery, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa podwójna, zjeżdżalnia, piaskownica (3 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 21 m ³ piasku płukanego).	Sobieskiego	Centrum Południe
18.	kosz do koszykówki, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa, sześciokąt sprawnościowy, zestaw zabawowy, karuzela sześcioramienna, piaskownica (1,2 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 75 m ³ piasku płukanego).	Dom Nauczyciela	Centrum Południe
19.	zestaw zabawowy, huśtawka wagowa, 2 kiwaki, piaskownica (8,5 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 23 m ³ piasku płukanego).	Floriana	Centrum Południe
20.	zestaw zabawowy, huśtawka bocianie gniazdo, huśtawka wagowa na sprężynie, 2 kiwaki, karuzela tarczowa, nawierzchnia z poliuretanu.	Wiarusów	Centrum Południe
21.	huśtawka wagowa, huśtawka łańcuchowa podwójna mix, zestaw zabawowy, 2 kiwaki, karuzela 4 ramienna, piaskownica (3 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 30 m ³ piasku płukanego).	Tuwima	Centrum Południe
22.	wieża z ześlizgiem, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa, piaskownica (1,5 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 20 m ³ piasku płukanego).	Nałkowskiej	Centrum Południe
23.	huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa, karuzela sześcioramienna, piaskownica (3 m ³ piasku kopanego).	Mikulczycka	Centrum Północ
24.	batut, piramida, huśtawka łańcuchowa podwójna mix, 2 stoły do ping ponga, huśtawka bocianie gniazdo, piaskownica (3 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 104 m ³ piasku płukanego).	Multikino	Centrum Północ
25.	wieża z ześlizgiem, huśtawka łańcuchowa podwójna, piaskownica (6 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 12 m ³ piasku płukanego).	K. Miarki	Centrum Północ
26.	zestaw zabawowy, wielokąt sprawnościowy, karuzela czteroramienna, 2 huśtawki łańcuchowe podwójne, huśtawka łańcuchowa podwójna kubelkowa, 2 huśtawki wagowe, kiwak „Tuba”, karuzela huragan, domek, kiwak koń, wieża z ześlizgiem, 2 piaskownice (8,5 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 145 m ³ piasku płukanego).	Park Rodzinny	Centrum Północ
27.	huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa, zestaw zabawowy, lokomotywa z wagonikiem, 2 kiwaki, piaskownica (3 m ³ piasku kopanego, pole piaskowe 80 m ³ piasku płukanego).	Park Poległych Bohaterów	Centrum Północ
28.	huśtawka łańcuchowa podwójna, karuzela cyklon (4 siedziska), kiwak pies, (pole piaskowe 4,8 m ³ piasku płukanego).	Maszyńskiego	Maciejów
29.	karuzela, huśtawka podwójna łańcuchowa, zestaw zabawowy Hania, piaskownica (4,1 m ³ piasku kopanego).	Park Rodzinny w Maciejowie	Maciejów
30.	zestaw zabawowy, sześciokąt wielofunkcyjny, huśtawka łańcuchowa podwójna kubelkowa, huśtawka łańcuchowa	Zaolziańska	Maciejów

	pojedyncza, 2 kiwaki, stół do ping ponga, piaskownica (2,5 m3 piasku kopanego, pole piaskowe 54 m3 piasek płukany).		
31.	2 zestawy zabawowe, karuzela trójramienna, karuzela tarczowa, 4 kiwaki, gra kółko i krzyżyk, wieża z ześlizgiem, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka maluch podwójna, stojak na rowery, piaskownica (1 m3 piasku kopanego, pola piaskowe 140 m3 piasku płukanego).	Heweliusza	oś. Mikołaja Kopernika
32.	2 stoły pingpongowe, 2 stojaki czterostanowiskowe na rowery, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa podwójna, zjeżdżalnia, piaskownica (3 m3 piasku kopanego, pole piaskowe 21 m3 piasku płukanego),	Heweliusza Galileusza	oś. Mikołaja Kopernika
33.	huśtawka łańcuchowa podwójna, karuzela sześcioramienna, huśtawka wagowa, piaskownica (1,2 m3 piasku kopanego), huśtawka wahadłowa podwójna, huśtawka bocianie gniazdo, bujak stół, bujak żyrafa, urządzenie linarne, sześciokąt wielofunkcyjny, karuzela trzmiel, zestaw zabawowy kaja- zestaw dla dzieci młodszych, zestaw zabawowy zamek- zestaw dla dzieci starszych, wyciąg ;linowy- lino zjazd.	Szymały	Makoszowy
34.	wieża z ześlizgiem, huśtawka łańcuchowa podwójna mix, huśtawka wagowa, karuzela, piaskownica (3 m3 piasku kopanego, pole piaskowe 14 m3 piasku płukanego).	Styki	Makoszowy
35.	karuzela tarczowa, 2 kiwaki, zestaw zabawowy, huśtawka łańcuchowa podwójna mix piaskownica, piaskownica (3,1 m3 piasku kopanego, pole piaskowe 4,8 m3 piasku płukanego).	Gawrona	Makoszowy
36.	huśtawka łańcuchowa podwójna, zestaw zabawowy, piaskownica (1,5 m3 piasku kopanego, pole piaskowe 40 m3 piasku płukanego), stół do ping ponga.	Miła	Kończyce
37.	huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa, drabinka, piaskownica (2 m3 piasku kopanego, pole piaskowe 26 m3 piasku płukanego).	pl. Paderewskiego	Zaborze Południe
38.	2 stoły pingpongowe, 2 stojaki czterostanowiskowe na rowery, huśtawka łańcuchowa podwójna, huśtawka wagowa podwójna, zjeżdżalnia, piaskownica (3 m3 piasku kopanego, pole piaskowe 21 m3 piasku płukanego).	Korczoka	Zaborze Północ
39.	2 karuzele, 2 huśtawki wagowe, huśtawka łańcuchowa podwójna, zestaw zabawowy, huśtawka maluch, 2 kiwaki, piaskownica (3m3 piasku kopanego, pole piaskowe 15,6 m3 piasku płukanego).	Sikorskiego	Pawłów
40.	2 huśtawki łańcuchowe podwójne, huśtawka łańcuchowa podwójna kubelkowa, 2 karuzele czteroramiennie, 2 huśtawki wagowe, 2 kiwaki, wielokąt sprawnościowy, zestaw zabawowy, piaskownica (2,5 m3 piasku kopanego, pole piaskowe 38 m3 piasku płukanego), stół do pingponga, kosz do gry.	Jaskółcza	Guido
41.	karuzela sześcioramienna, zestaw zabawowy, piaskownica (1,2 m3 piasku kopanego, pole piaskowe 20 m3 piasku płukanego).	Pilecki	Guido
42.	huśtawka podwójna łańcuchowa deseczka + kubelek, huśtawka wagowa, piaskownica (3 m3 piasku kopanego, 4,8 m3 piasku płukanego).	oś. Dzierżona	Guido
43.	zestaw zabawowy: statek mini i zamek, karuzela, kiwak, urządzenie linarne: bunkier i choinka i pajęczyna, 2 huśtawki podwójne, ścianka wspinaczkowa, huśtawka wagowa, 2 huśtawki bociane gniazdo, 2 huśtawki podwójne kubelkowe	PCK	Helenka
44.	1 zjazd linowy „Tarzan”, 1 huśtawka wagowa konik, 1 zestaw Łobuz, 1 huśtawka Fela, 1 pomost linowy, 1 gźdzyl, (pole piaskowe piasek płukany 65 m2), 5 ławek, 5 koszy, regulamin, ogrodzenie.	Park im. Powstańców Śląskich	Centrum Południe

45.	2 huśtawki podwójne, 3 bujaki na sprężynie (auto, koń, koniczynka), 1 urządzenie linowe, równoważnia metalowa dwuosobowa,	ROD Tulipan	Helenka
46.	huśtawka metalowa dla dzieci niepełnosprawnych, 2 huśtawki łańcuchowe podwójne, huśtawka boccianie gniazdo, ścianka wspinaczkowa, stół do ping ponga, tablica do rysowania, kółko i krzyżyk, 2 kiwaki, karuzela, mały zestaw zabawowy statek (pole piaskowe – piasku płukanego 29 m3), piaskownica (piasek kopany 1,5 m3), piaskownica dla niepełnosprawnych (piasek kopany 0,3 m3), duży zestaw zabawowy, huśtawka wagowa, tablica do Braille'a, 2 stojaki na rowery, 8 koszy na śmieci, 11 ławek z oparciem, ogrodzenie	Ul. Franciszkańska obok sklepu Biedronka	Os. Kotarbińskiego
47.	Zestaw zabawowy, huśtawka wahadłowa podwójna, huśtawka boccianie gniazdo, bujak na dwóch sprężynach, bujak na sprężynie, huśtawka wagowa, sześciokąt wielofunkcyjny linarium typu piramida, 2 regulaminy, ławki 4 szt., kosze na śmieci 2szt	Gagarina	os. Mikołaja Kopernika
48.	Zestaw zabawowy, piaskownica, huśtawka ważka, karuzela, huśtawka podwójna, ławka z oparciem 10 szt., kosz na śmieci 2szt., stojak na rowery, regulamin, ogrodzenie	Poniatowskiego	Mikulczyce
Siłownie			
1.	narciarz/surfer + narciarz/surfer, prasa nożna + wioślarz, narty biegówki + narty biegówki, rower + jeździec, wyciskanie siedząc + wyciąg górny.	os. Młodego Górnika	os. Młodego Górnika
2.	surfer + piechur, prasa nożna + trener nóg, trener talii i bioder + twister, zestaw wioślarz, zestaw orbitrek + narty biegówki, ławka + drążki do podciągania.	Park Rodzinny w Maciejowie	Maciejów
3.	surfer, piechur, twister + step per, narty biegówki, jeździec + rowerek.	Maszyńskiego	Maciejów
4.	wyciskanie siedząc + wyciąg górny, piechur + wahadło, prasa nożna + rower, orbitrek + narty biegówki, twister + step per, jeździec + wioślarz.	G. Zapolskiej	Mikulczyce
5.	wyciąg górny + wyciskanie siedząc, biegacz + orbitrek, twister + wahadło, wioślarz + prasa nożna, drabinka + podciąg nóg, ławka + prostownik pleców.	Baczyńskiego	Helenka
6.	piechur + orbitrek, wyciskanie siedząc + wyciąg górny, masażyer pleców + narty biegówki, motyl + rower, twister + stepper.	Krakowska	Rokitnica
7.	prasa nożna + wioślarz, piechur + orbitrek, wyciskanie siedząc + wyciąg górny, surfer/wahadło + narty biegówki, motyl + twister siedzący z masażerem.	Warmińska	Grzybowice
8.	krzeselko do wyciskania, trener nóg, trener nóg (wyciskanie), ławka skośna do ćwiczeń brzucha, drążki do podciągania się, twister i stepper, trener nóg i rąk (narty biegówki), wioślarz i rowerek.	Park Poległych Bohaterów	Centrum Północ
9.	wyciąg górny, prasa nożna, orbitrek, biegacz, wahadło, twister, wioślarz, rowerek, drążek, jeździec, podnosiciel nóg, masażyer.	os. Kotarbińskiego	os. Kotarbińskiego
10.	ławka + wahadło, jeździec + odwodziciel, twister + wioślarz, wyciskanie siedząc + rowerek, koła tai chi + orbitrek, stół do piłkarzyków	Sikorskiego	Pawłów
11.	jeździec + odwodziciel, wyciskanie siedząc + rowerek, koła tai chi + orbitrek, twister + wioślarz, ławka + wahadło, stół do ping ponga	Styki	Makoszowy

12.	podwójne wyciskanie siedząc, podwójny jeździec, podwójna prasa nożna, podwójny biegacz, potrójny twister	Okrzei	Biskupice
13.	ławka + wahadło, twister + wioślarz, wyciskanie siedząc + rowerek, koła tai chi + orbitrek	Tarnogórska	Biskupice
14.	Wioślarz- prasa nożna, rowerek-orbiterek, narciarz-wahadło, motyl-biegacz, stojak na rowery, stół do ping ponga, ławki z oparciami 2 szt, kosz na śmieci 2 szt,	Gagarina	oś. Mikołaja Kopernika
Skate parki			
1.	plac do jazdy na rolkach	Warmińska	Grzybowice
2.	plac do jazdy na rolkach	Zwycięstwa	Mikulczyce
3.	plac do jazdy na rolkach	DMiT	Centrum Południe
4.	plac do jazdy na rolkach	Klonowa	Centrum Południe
5.	plac do jazdy na rolkach	Park Rodzinny	Centrum Północ
Boiska wielofunkcyjne			
1.	boisko do koszykówki	Budowlana	Rokitnica
2.	boisko wielofunkcyjne	Warmińska	Grzybowice
3.	boisko do koszykówki	Tarnogórska	Biskupice
4.	boisko do koszykówki	Baczyńskiego	Helenka
5.	boisko do piłki nożnej	Baczyńskiego	Helenka
6.	boisko do koszykówki	Sobieskiego	Centrum Południe
7.	bisko do piłki nożnej	DMiT	Centrum Południe
8.	boisko do koszykówki	Floriana	Centrum Południe
9.	boisko do koszykówki	Heweliusza	oś. Mikołaja Kopernika
10.	boisko do koszykówki	Heweliusza, Galileusza	oś. Mikołaja Kopernika
11.	boisko do siatkówki (mączka ceglana) gracowanie, uzupełnienie nawierzchni (22 m x 13 m)	os. Kopernika	oś. Mikołaja Kopernika
12.	boisko do piłki nożnej	os. Kopernika	oś. Mikołaja Kopernika
13.	boisko do koszykówki	Styki	Makoszowy
14.	boisko do koszykówki	Gawrona	Makoszowy
15.	boisko do koszykówki	Korczoka	Zaborze Północ
16.	boisko do koszykówki	Modrzewiowa	Zaborze Północ
17.	boisko do siatkówki plażowej (50,4 m3 piasku płukanego)	Sikorskiego	Pawłów
18.	boisko do koszykówki	Sikorskiego	Pawłów
19.	boisko do koszykówki	Park Rodzinny	Centrum Północ
20.	boisko do koszykówki	Struzika	Zaborze Północ
21.	boisko do piłki nożnej + siatkówki	Struzika	Zaborze Północ
22.	boisko do koszykówki + siatkówki	Multikino	Centrum Północ

Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej

Projekty dla Miejskiego Ogródu Botanicznego

– Noc Biologów 2017

W styczniu 2017 r. Miejski Ogród Botaniczny wziął udział w wydarzeniu Noc Biologów. VI edycja ogólnopolskiej akcji Noc Biologów, pod hasłem „Życie na krawędzi” odbyła się na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego. Blisko 70 spotkań z nauką w różnorodnej formie: warsztaty, pokazy i prezentacje, wykłady, zajęcia w laboratoriach, wystawy, kwizy i konkursy zgromadziły licznych uczestników chętnych pogłębienia swej wiedzy. Stoisko MOB cieszyło się dużym zainteresowaniem odwiedzających gości, którzy pytali o szczegóły warsztatów prowadzonych przez Centrum Edukacji Ekologicznej. W trakcie imprezy promowany był o zabrzański Ogród, oraz przekazywano informację o uprawie roślin szklarniowych sprzedawanych przez MOB podczas imprezy.

– Akcja Karmnik

W lutym 2017r. odbyły się kolejne dni cyklicznej akcji obrączkowania ptaków przy karmnikach na terenie MOB w ramach ogólnopolskiej akcji pn. „Akcja Karmnik 2016/2017”, wraz z Górnośląskim Kołem Ornitologicznym z Bytomia. Akcja prowadzona zimą 7 razy w odstępach dwutygodniowych. Podczas czterech odłowów zaobrączkowano 238 ptaków. Miejski Ogród Botaniczny biorąc udział po raz pierwszy w ramach ogólnopolskiej akcji 2016/2017 uplasował się wśród uczestników na 5 miejscu pod względem ilości zaobrączkowanych ptaków, a na 1 miejscu pod względem różnorodności gatunków.

– Turniej szachowy

W maju MOB we współpracy z Młodzieżowym Domem Kultury nr 1 oraz Aktywnym Zabrzem zorganizował plenerowy turniej szachowy dla dzieci i dorosłych.

– Konferencja Naukowa

Uczestnictwo w I Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej „Aktualne problemy ochrony środowiska” na Uniwersytecie Śląskim. Stoisko promujące działalność Miejskiego Ogródu Botanicznego.

– XXI Festiwalu Kwiatów

W dniach 24-25 czerwca 2017 odbyła się XXI edycja Festiwalu Kwiatów. Impreza obfitowała w warsztaty dla dorosłych i dzieci, gry i zabawy oraz animacje. Odbyły się również pokazy samochodów elektrycznych, stacji ich ładowania

i produktów fotowoltanicznych. Miłośnicy produktów ekologicznych mogli znaleźć coś dla siebie – od stoisk ze zdrową żywnością, sadzonek ziół po torby filcowe i kolczyki plecione na szydełku oraz kwiaty, kolorowe krzewy, byliny. Festiwalowi towarzyszyły koncerty. Na scenie usłyszeć będzie można takich artystów, jak Blues Bazar, Grzegorz Kapołka Trio, TSE, The Branchers, a na finał: Górniczą Orkiestrę Dętą „Makoszowy”. Na zakończenie przeprowadzono efektowny pokaz generowanych przez cewki Tesli – piorunów. Organizatorami byli: Miasto Zabrze, Centrum Organizacji Pozarządowych i Miejski Ogród Botaniczny.

Zdjęcie 80. MOB – XXI Festiwal Kwiatów, źródło: UM Zabrze

- W sierpniu 2017 r. Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu podpisał umowę udziału w Śląskim Kłastrze Kultury, Turystyki i Rekreacji ze Stowarzyszeniem Centrum Działań Rewitalizacyjnych w Zabrzu. Dzięki uczestnictwu w Kłastrze MOB będzie m.in. uczestniczył we wspólnych przedsięwzięciach promocyjnych i doradczych oraz wymianie informacji z innymi Uczestnikami Klastra.
- Wielki Dzień Pszczół w MOB
Impreza odbyła się w ramach ogólnopolskiej akcji „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”. W programie warsztaty pszczelarskie, sprzedaż miodów, gra terenowa dla dzieci.
- Wystawa fotograficzna „Ja i Ty- w poszukiwaniu nowej solidarności”
MOB był współtwórcą zabrzańskiej edycji wystawy „Ja i Ty- w poszukiwaniu nowej solidarności” – plenerowa wystawa fotograficzna ukazująca różnorodność kulturową świata na 80 wielkoformatowych zdjęciach z opisami. Wystawa pod honorowym patronatem Polskiego Komitetu ds. UNESCO, Ambasady Francji i Prezydent Miasta Zabrze. MOB współuczestniczy organizując barwne kompozycje roślin dekorujące wystawę.

- Śląski Festiwal Nauki - „Liście pod lupą – poznaj znane i mniej znane gatunki drzew” . Warsztaty edukacyjno-plastyczne dla dzieci. Podczas spotkania będzie można uzyskać informacje nt warsztatów dla dzieci i młodzieży, organizowanych przez Centrum Edukacji Ekologicznej przy Miejskim Ogrodzie Botanicznym.

Zdjęcie 81. Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu ul. Piłsudskiego 60, źródło: UM Zabrze

- W grudniu 2017r. został złożony wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na budowę ścieżki edukacyjnej na terenie Miejskiego Oogrodu Botanicznego w Zabrzu
- Liczba osób odwiedzających Ogród w 2017 roku wyniosła ponad 38,5 tys. odwiedzających. Działające w MOB Centrum Edukacji Ekologicznej zorganizowało łącznie 191 warsztatów, w których wzięły udział 3 793 osoby.

Tabela 70. Działalność Centrum Edukacji Ekologicznej w latach 2015-2017

Działalność CEE					
2015		2016		2017	
Liczba warsztatów	Ilość uczestników	Liczba warsztatów	Ilość uczestników	Liczba warsztatów	Ilość uczestników
143	2 873	148	3 238	191	3 793

Źródło: Miejski Ogród Botaniczny w Zabrze

Tabela 71. Zestawienie nakładów na podniesienie atrakcyjności Miejskiego Ogródu Botanicznego w latach 2015-2017

Zestawienie nakładów na podniesienie atrakcyjności MOB					
2015		2016		2017	
rodzaj wydatku	kwota (zł)	rodzaj wydatku	kwota (zł)	rodzaj wydatku	kwota (zł)
plac zabaw	3 820,38	plac zabaw	679,62	pslisady drewniane	335,00
kombinezony pszczelarskie	674,60	festiwal kwiatów	21 771,00	domek+ montaż	4 400,00
namiot (ciemnoziel. 3x3)	1 300,00	tabl.informacyjna	43,05	tabl.informacyjna	457,00
namioty (białe 3x2 szt 5)	2 100,00	tabl.edukacyjna	329,99	puzzle	1 070,00
zakładki do książek	246,00	tabl.inform.i wizytówki	92,25	cebule i rośliny	836,00
ogród japoński (tyczki, mata)	253,86	gabłota zewnętrzna	1 084,86	ogrodzenie	12 830,00
gabiony (stół i ławki)	300,00	tabl.magnetyczna	139,11	farby	1 606,00
wykonanie strony WWW	1 230,00	ogrodzenie	9 225,00	biurowe dla CEE	2 280,00
biurowe CEE	800,00	naprawa placu zabaw	3 185,70	nagrody - konkursy	611,12
nagrody konkursy	1 335,00	farby	1 200,00		
farby	1 200,00	biurowe dla CEE	800,00		
		nagrody - konkursy	991,27		
razem:	13 259,84	razem:	39 541,85	razem:	24 425,12

Źródło: Miejski Ogród Botaniczny w Zabrze

CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące celu horyzontalnego - *Poprawa jakości środowiska naturalnego*. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu ukierunkowane zostały na wspieranie działań proekologicznych poprzez realizację następujących przedsięwzięć rozwojowych:

- Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza (likwidacja niskiej emisji)
- Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie zanieczyszczenia wód
- Przedsięwzięcia zorientowane na właściwe gospodarowanie odpadami (w tym: modernizacja i rozbudowa Zakładu Segregacji oraz Kompostowania oraz system zbiórki odpadów)
- Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie hałasu,
- Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
- Inicjatywy w zakresie wdrażania nowych technologii proekologicznych

Zadania zrealizowane w zakresie zapisów Strategii dotyczące kierunku działań Wspieranie działań proekologicznych:

1.) Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza oraz Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii :

Program Ograniczania Niskiej Emisji na terenie miasta Zabrze (PONE) ma na celu poprawę stanu środowiska naturalnego w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń pyłowo-gazowych powstających w procesie spalania paliw kopalnych emitowanych do atmosfery przez źródła ciepła zlokalizowane w budynkach jednorodzinnych usytuowanych na terenie miasta Zabrze. Drugim celem zadania jest poprawa stanu energetycznego budynków jednorodzinnych, których właściciele zgłosili chęć przeprowadzenia termomodernizacji, a co za tym idzie zmniejszenie kosztów ogrzewania i zużycia energii. Program Ograniczania Niskiej Emisji na terenie miasta Zabrze realizowany jest przez Urząd Miasta w Zabrzu ze środków pochodzących z pożyczki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Program realizowany jest na podstawie następujących Uchwał Rady Miejskiej w Zabrzu :

- Uchwały Nr XXXVI/459/09 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 16 lutego 2009 r. w sprawie przyjęcia Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie miasta Zabrze zaktualizowanego uchwałą Nr LVIII/866/14 Rady Miasta Zabrze z dnia 13 października 2014 r.
- Uchwały Nr XLIX/729/14 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 17 marca 2014 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie osobom fizycznym kosztów inwestycji związanych z pracami termomodernizacyjnymi w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie miasta Zabrze.

Program PONE dotowany jest osobom fizycznym będącym właścicielami budynku mieszkalnego jednorodzinnego i posiadających tytuł prawny do korzystania z tej nieruchomości zlokalizowanej w granicach Miasta Zabrze.

Do końca 2017 r. zrealizowano osiem etapów PONE w ramach, których przeprowadzono 3704 jednostkowych inwestycji w obiektach indywidualnych, z dofinansowania skorzystało 1852 domów jednorodzinnych.

W 2017 roku wpłynęły 472 wnioski o udział w Programie Ograniczenia Niskiej Emisji. Od 2009 roku złożono 3163 wnioski o udział w Programie Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie miasta Zabrze na realizację inwestycji polegających na wymianie kotła starego na nowy, montaż układu solarnego, termomodernizację budynków, wymianę okien oraz 1027 wniosków o dofinansowanie montażu układu fotowoltaicznego.

Celem głównym zadania jest poprawa stanu środowiska naturalnego w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń pyłowo-gazowych powstających w procesie spalania paliw kopalnych emitowanych do atmosfery przez źródła ciepła zlokalizowane w budynkach jednorodzinnych usytuowanych na terenie miasta Zabrze.

Drugim celem zadania jest poprawa stanu energetycznego budynków jednorodzinnych, których właściciele zgłosili chęć przeprowadzenia termomodernizacji, a co za tym idzie zmniejszenie kosztów ogrzewania i zużycia paliwa. W wyniku realizacji przedsięwzięcia nastąpi poprawa stanu środowiska, a w szczególności powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie zjawiska, tzw. niskiej emisji.

PONE - Etap VII w 2017 roku

Wniosek do WFOŚiGW w Katowicach na realizację Programu Ograniczania Niskiej Emisji etap VII w roku 2017 został złożony przez Miasto Zabrze w dniu 16.10.2015r. Dnia 21 grudnia 2016r. Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach podjęła decyzję o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, co za tym idzie została przyznana Miastu pożyczka w wysokości 1 226 000,00zł oraz dotacja w wysokości 190 000,00zł. Dnia 22 lutego 2017r. została podpisana umowa pożyczki oraz umowa dotacji.

W ramach PONE etap VII w 2017 roku zrealizowano 155 jednostkowych inwestycji w budynkach indywidualnych, zlokalizowanych na terenie miasta Zabrze polegających na:

- Wymianie kotłów węglowych na kotły opalane paliwem stałym klasy 5 wg kryteriów zawartych w normie PN-EN 303-5:2012 - 80 szt.
- Wymianie kotłów węglowych na kotły gazowe – 15 szt.
- Zabudowie instalacji solarnych do kotłów opalanych paliwem stałym 5 klasy lub do źródeł ciepła zastępujących kocioł opalany paliwem stałym – 60 szt.

Program Ograniczania Niskiej Emisji etap VIII

Wniosek do WFOŚiGW w Katowicach o pożyczkę na realizację VIII Etapu Programu Ograniczania Niskiej Emisji został złożony przez miasto Zabrze w dniu 04.11.2016r. Dnia 11 kwietnia 2017r. Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach podjęła decyzję o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, co za tym idzie została przyznana Miastu pożyczka w wysokości 2 865 000,00zł. Dnia 13 czerwca 2017 r. została podpisana umowa pożyczki.

W roku 2017 zrealizowano 285 inwestycji w budynkach indywidualnych, zlokalizowanych na terenie miasta Zabrze polegających na:

- Wymianie kotłów gazowych na nowe gazowe – 50 szt.
- Zabudowie instalacji solarnych – 25 szt.
- Termomodernizacji ścian zewnętrznych – 50 szt.
- Termomodernizacji stropodachów/dachu – 40 szt.
- Wymianie okien - 40 szt.
- Zabudowie instalacji fotowoltaicznych – 80 szt.

W październiku 2017r. została przyjęta aktualizacja programu PONE uchwałą Nr XLVII/529/17 Rady Miasta Zabrze z dnia 16.10.2017 w sprawie przyjęcia "Aktualizacji PONE na terenie Miasta Zabrze"

Tabela 72. Przekroczenia dopuszczalnych norm zanieczyszczeń powietrza w 2017r. w Zabrzu

Czas	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	NO [µg/m ³]	NO _x [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
Styczeń	55,6	44	29	89	138
Luty	33,1	40	19	69	97
Marzec	16,0	27	10	43	52
Kwiecień	9,0	18	2	21	23
Maj	7,8	20	4	25	28
Czerwiec	5,1	15	2	19	23
Lipiec	5,2	17	2	21	21
Sierpień	4,7	19	2	23	24
Wrzesień	6,6	19	4	25	23
Październik	7,4	25	12	43	37
Listopad	14,8	30	17	56	55
Grudzień	16,7	23	13	44	55
Wartość średnia [µg/m ³]	15,1 (wartość dopuszczalna 20 µg/m ³)	25 (wartość dopuszczalna 40 µg/m ³)	10	40 (wartość dopuszczalna 30 µg/m ³)	48 (wartość dopuszczalna 40 µg/m ³)

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Redukcja emisji powierzchniowej

Miasto Zabrze dofinansowuje mieszkańcom koszty poniesione na modernizację systemów grzewczych. Dofinansowanie do kosztów poniesionych na zmianę systemów grzewczych w 2017r. udzielane było na podstawie Uchwały nr XXV/260/16 z dnia 16 maja 2016 roku Rady Miejskiej w Zabrzu w sprawie przyjęcia regulaminu określającego zasady udzielania dotacji celowej na dofinansowanie osobom fizycznym kosztów inwestycji związanych ze zmianą systemu ogrzewania na ogrzewanie proekologiczne w budynkach mieszkalnych na terenie Miasta Zabrze.

W roku 2017 r. na posiedzeniu Komisji ds. rozpatrywania wniosków o udzielenie dofinansowania rozpatrzono 374 wnioski o udzielenie dotacji celowej na dofinansowanie osobom fizycznym kosztów inwestycji związanych ze zmianą systemu ogrzewania na ogrzewanie proekologiczne w budynkach mieszkalnych na terenie Miasta Zabrze. Dziewiętnastu Wnioskodawców otrzymało decyzję negatywną natomiast 355 wniosków rozpatrzono pozytywnie.

W roku 2017 r. zrealizowano w sumie 217 wniosków z roku 2016 na łączną kwotę ponad 384 tys. zł.

Tabela 73. Wyniki pomiarów jakości powietrza w Zabrzu w okresie 2012 - 2017r.

	SO ₂	NO ₂	NO _x	NO	CO	PM10
	Dwutlenek siarki	Dwutlenek azotu	Tlenki azotu	Tlenek azotu	Tlenek węgla	Pył zawieszony PM10
	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]
średnia wartość w 2012	20,2	29	43	10	717	55
średnia wartość w 2013	15,7	25	34	6	529	46
średnia wartość w 2014	14,8	23	37	9	551	50
średnia wartość w 2015	16,0	23	38	10	602	46
średnia wartość w 2016	14,4	20	36	11	503	43
średnia wartość w 2017	15,1	25	40	10	557	48

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.) Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie zanieczyszczenia wód

Największą inwestycją zabrzańską pod względem finansowym jak i przestrzennym była poprawa gospodarki wodno-ściekowej w gminie Zabrze. Projekt był objęty dofinansowaniem ze środków Funduszu Spójności w zakresie budowy i przebudowy kanalizacji sanitarnej, budowy i przebudowy kanalizacji deszczowej, a także wykonania hermetyzacji i dezodoryzacji elementów oczyszczalni ścieków „Śródmieście”. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano: roboty budowlane na terenie Osiedla Wyzwolenia, Mikulczyc, Biskupic, Zaborza Południe, Zaborza Północ, Makoszków oraz Pawłowa. W ramach inwestycji wykonano 7,6 tys. mb kanalizacji sanitarnej oraz 47,6 tys. mb kanalizacji deszczowej. Przebudowano również 63,3 tys. mb kanalizacji sanitarnej oraz 23,7 tys. mb kanalizacji deszczowej, jak również wybudowano lub odtworzono 237,4 tys. m² dróg i chodników. W efekcie inwestycji polegającej na uporządkowaniu gospodarki wodnej niemal 100 procent mieszkańców podłączonych zostało do sieci, która teraz cechuje się niższą awaryjnością i lepszym stanem wód.

W 2017 roku Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp.z o.o. rozpoczęło realizację inwestycji pn. „Przebudowa oczyszczalni ścieków Mikulczyce w Zabrzu”. Spółka zawarła umowę w tej sprawie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Szacowana wartość przedsięwzięcia sięga ponad 36 milionów złotych, a dofinansowanie wyniesie ponad 17 milionów złotych. Inwestycja obejmuje przebudowę części obiektów i budowę nowych. Celem przebudowy jest dostosowanie jakości ścieków oczyszczonych do norm wynikających z dyrektyw unijnych, w szczególności z tzw. dyrektywy ściekowej oraz przepisów krajowych. Zgodnie z zawartą Umową z NFOŚiGW, przebudowa oczyszczalni ścieków Mikulczyce zostanie zakończona do końca 2019 roku. Przebudowa oczyszczalni przyczyni się do dalszego wzrostu atrakcyjności obszaru miasta zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów planujących rozpoczęcie działalności w Zabrzu

3.) Przedsięwzięcia zorientowane na właściwe gospodarowanie odpadami

W ramach zadania gospodarka odpadami komunalnymi w 2017r. wydatkowano ponad 20,6 mln. zł. W celu realizacji projektu modernizacji Zakładu Segregacji i Kompostowni Odpadów w Zabrzu przy ul. Cmentarnej został powołany zespół roboczy.

Głównym zadaniem zespołu jest optymalizacja procesu inwestycyjnego. Planowane rozpoczęcie prac budowlanych, mających na celu hermetyzację procesów biologicznego przetwarzania odpadów na terenie Zakładu Segregacji i Kompostowni Odpadów przypada na 2018r. Zgodnie z założeniami inwestycja obejmie budowę sześciu betonowych tuneli kompostowniczych, hali operacyjnej, ciągu komunikacyjnego pomiędzy nowymi i istniejącymi tunelami kompostowniczymi oraz biofiltra, który wykorzystywany będzie do oczyszczania powietrza procesowego, Modernizacji poddane zostaną także istniejące tunele kompostownicze, w których prowadzony będzie proces dojrzewania stabilizatu, odbywający się przy obecnie stosowanej technologii w pryzmach na otwartym placu. Wprowadzenie nowego sposobu obiegu powietrza spowoduje, że powietrze wykorzystywane w obydwu procesach będzie w całości poddawane biofiltracji. Wentylatory zasysające powietrze pracują w sposób ciągły, więc tym samym proces oczyszczania powietrza będzie prowadzony stale, przez wszystkie dni w roku. Wszystkie te elementy planowanej inwestycji mają decydować o tym, że cały proces będzie prowadzony w sposób całkowicie zhermetyzowany i bez wpływu na otoczenie

Miejskie Składowisko Odpadów Komunalnych przy ulicy Cmentarnej na podstawie umowy dzierżawy zajmuje obszar o łącznej powierzchni 17,60 ha i obejmuje: trzy kwatery składowania odpadów wraz z wyposażeniem technicznym, zbiornik magazynowania odcieków, drenaż odcieków, kontenerowe zaplecze socjalne, portiernię, garaże, wagę samochodową oraz instalacje elektryczne służące do zasilania i oświetlania obiektu oraz do uziemienia instalacji ujęcia służącej do oczyszczania i unieszkodliwiania gazu składowiskowego.

Na terenie miasta Zabrze w 2017r. znajdowały się 572 sztuki komunalnych pojemników na odpady, w tym:

- pojemniki do zbiórki przeterminowanych lekarstw: 33 sztuki,
- pojemniki segregacyjne typu dzwon (siatkowe): 120 sztuk,
- pojemniki typu OTTO 120: 274 sztuki,
- pojemniki typu OTTO 240: 145 sztuk.

Utrzymanie czystości na terenach gminnych obejmuje:

- Usuwanie i transport padłych zwierząt z terenu Miasta Zabrze w tym zwierzęta leśne.
- Interwencyjne prace porządkowe na terenie Miasta Zabrze

- Likwidacja dzikich wysypisk z terenów Miasta Zabrze

W 2017r. usuniętych zostało 71 dzikich wysypisk, wytakowano kwotę 42.914,70 zł

4.) Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie hałasu

W 2013 r. opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Zabrze na lata 2013-2018”, który został przyjęty Uchwałą Nr XLIV/637/13 Rady Miasta Zabrze z dnia 21.10.2013 r. W Programie określono kierunki działań mające na celu poprawę klimatu akustycznego miasta w miejscach, gdzie stwierdzone są największe przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku oraz tam, gdzie na oddziaływanie hałasu narażona jest największa liczba osób. Dokument zawiera zadania krótkoterminowe, które powinny być podjęte w czasie obowiązywania „Programu ochrony przed hałasem dla miasta Zabrze na lata 2013-2018”, jak również długoterminowe przewidziane do realizacji w dłuższej perspektywie czasowej niż czas obowiązywania Programu.

Mapa Akustyczna Miasta Zabrze

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska co 5 lat wykonuje się mapę akustyczną. Mapa akustyczna obejmuje w swoim zakresie m.in. identyfikację i charakterystykę źródeł hałasu (z rozbiorem na hałas drogowy, kolejowy, tramwajowy, przemysłowy), zestawienie wyników badań, identyfikację terenów zagrożonych hałasem, wnioski dotyczące działań ochrony przed hałasem.

Na podstawie wykonanej Mapy Akustycznej Miasta Zabrze opracowany jest, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, dla terenów na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, szczegółowy programu ochrony środowiska przed hałasem. Celem programu jest dostosowanie poziomu hałasu do wartości dopuszczalnych.

W 2017 roku zlecono realizację zadania pn.: Wykonanie mapy akustycznej wraz z programem ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Zabrze. Koszt wykonania mapy akustycznej dla Miasta Zabrze wraz z programem ochrony środowiska przed hałasem wyniesie ok 500 tys. zł. Zadanie zostało podzielone na sześć etapów:

- Etap I – pozyskanie danych akustycznych i nieakustycznych.

- Etap II – wykonanie Mapy Akustycznej w tym mapy dla głównych dróg po których przejeżdża 3 mln pojazdów rocznie wraz z umieszczeniem na portalu internetowym oraz dostarczenie platformy serwerowej.
- Etap III – przygotowanie raportu do Komisji Europejskiej z opracowanej mapy akustycznej.
- Etap IV – opracowanie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Zabrze.
- Etap V – przyjęcie uchwałą Rady Miasta Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Zabrze.
- Etap VI – przygotowanie raportu do Komisji Europejskiej z opracowanego Programu ochrony środowiska przed hałasem.

W 2017 roku zrealizowano trzy pierwsze etapy zadania: Aktualizacja mapy akustycznej miasta Zabrze wraz z aktualizacją Programu Ochrony Środowiska przed hałasem tj. pozyskanie danych akustycznych i nieakustycznych, wykonanie Mapy Akustycznej, przygotowanie raportu do Komisji Europejskiej z opracowanej mapy – wydatkowano 199,2 tys. zł,

5.) Wspieranie działań proekologicznych

Rekultywacja terenów w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze – projekt realizowany był przy dofinansowaniu unijnym ze środków Funduszu Spójności w ramach działania 2.2. “Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich” priorytetu II “Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013. Koszt projektu wynosi 48 mln zł., w tym: z budżetu miasta na ten cel zostało przeznaczonych 7,2 mln zł., a pozostałe 40,8 mln zł to środki pozyskane przez miasto z Funduszu Spójności. W ramach Projektu poddano rekultywacji 8 wielkoobszarowych terenów zdegradowanych o łącznej powierzchni 179,76 ha. Mieszkańcy mogą korzystać z następujących zrehabilitowanych obszarów:

- Teren I - w Zabrzu Maciejowie (okolice boiska Orlik)
- Teren II - w Zabrzu Maciejowie (na północ od ul. Nad Kanałem)
- Teren III - w rejonie Ogrodu Botanicznego
- Teren IV - przy ul. Bytomskiej i Hagera
- Teren V - hałda „Ruda”

- Teren VI A - przy ul. Trębackiej
- Teren VII A - teren byłej koksowni „Concordii” w rejonie ul. Hagera
- Teren VIII - stawy zapadliskowe w rejonie ul. Tarnopolskiej w Zabrze-Mikulczycach.

Rezultaty prac:

- Zrekultywowana powierzchnia 183,22 ha zdegradowanych przez przemysł obszarów Miasta Zabrze:
- Utworzenie terenów przyrodniczych dostępnych dla Mieszkańców z możliwością wykorzystania ich w celach rekreacyjnych i edukacyjnych.
- Utworzenie w sumie ok. 15 km ciągów pieszo-rowerowych
- Nasadzenia ok. 1800 szt. drzew oraz 29000szt. krzewów
- Wyznaczenie ścieżek ekologicznych w oparciu o walory siedliskowe terenu (gatunki ptaków, siedliska, sukcesja flory, miejscowy biotop)
- Wykonanie stanowisk obserwacyjnych, tablic informacyjnych, stacji dydaktycznych
- Wykonanie punktu widokowego
- Z terenów zrekultywowanych usunięto łącznie około 8000 Mg odpadów komunalnych oraz 500 Mg smoły i paku
- Na tereni po byłej koksowni Concordia poddano bioremediacji ok. 100 000 m³ gruntów zanieczyszczonych substancjami ropopochodnymi

Zdjęcie 82. Zrekultywowane tereny w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze, teren w Zabrze-Maciejowie (okolice boiska Orlik), źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Utrzymanie terenów zrekultywowanych w rejonie rzeki Bytomki.

W roku 2017r przeprowadzono postępowanie na wykonanie zamówienia pn.: Utrzymanie terenów zrekultywowanych w ramach projektu pn. „Rekultywacja terenów w rejonie rzeki Bytomki na obszarze gminy Zabrze” z wykorzystaniem terenów zielonych w aspekcie przyrodniczo-rekreacyjnym. Zakres realizacji poszczególnych zadań:

- Zadanie nr 1 – obejmujące teren o powierzchni 15,1 ha w skład, którego wchodzi Teren I - Nieużytek w Zabrzu Maciejowie (okolice boiska Orlik), Teren II Nieużytek w Zabrzu Maciejowie (teren na północ od ul. Nad Kanałem) i Teren III – Wyrobisko po eksploatacji gliny w rejonie Ogrodu Botanicznego. W ramach tego zadania zrealizowano następujący zakres prac wynikający z harmonogramu prac dla każdego terenu:
 - Koszenie traw
 - Grabienie suchej trawy
 - Wywóz suchej trawy
 - Sprzątanie terenu
 - Usuwanie chwastów wokół drzew
 - Wywóz nieczystości
 - Ustawienie koszy na śmieci
 - Wywóz śmieci
 - Palikowanie przechylonych sadzonek
 - Nawożenie drzew i krzewów
 - Cięcia pielęgnacyjne, formujące rośliny
 - Naprawa i wyczyszczenie tablic dydaktycznych
 - Wyczyszczenie tablicy informacyjnej
- Zadanie nr 2 obejmujące Teren IV – zwałowisko odpadów hutniczych przy ul. Bytomskiej i Hagera - 19,93ha, Teren VII – teren byłej koksowni „Concordia” w rejonie ul. Hagera - 6,76ha i Teren VI A– zwałowisko odpadów wydobywczych przy ul. Trębackiej - 0,6277ha. W ramach tego zadania zrealizowano następujący zakres prac wynikający z harmonogramu prac dla każdego terenu:
 - Wykaszanie porostów ze skarp i rowów
 - Randapowanie szlaków pieszo- rowerowych
 - Naprawa i konserwacja stacji dydaktycznych
 - Sprzątanie terenu
 - Usuwanie chwastów wokół drzew
 - Wywóz nieczystości
 - Ustawienie koszy na śmieci, wywóz śmieci

Zdjęcie 83. Zrekultywowane tereny w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze, teren VII – teren byłej koksowni „Concordia” w rejonie ul. Hagera, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Zadanie nr 4 – obejmujące teren o powierzchni 95,40 ha - Teren VIII Stawy zapadliskowe w rejonie ulicy Tarnopolskiej. W ramach tego zadania zrealizowano następujący zakres prac wynikający z harmonogramu prac dla każdego terenu:
 - Koszenie traw
 - Grabienie suchej trawy
 - Nawożenie mineralne drzew i krzewów
 - Odchwaszczanie
 - Ciecia pielęgnacyjne i formujące rośliny
 - Ograniczenie przerastania darni
 - Wywóz suchej trawy
 - Sprzątanie terenu
 - Usuwanie chwastów wokół drzew
 - Palikowanie przechylonych sadzonek
 - Naprawa stanowisk widokowych
 - Wyczyszczenie tablicy informacyjnej
 - Ustawienie koszy na śmieci, wywóz śmieci

Edukacja ekologiczna:

Przedsięwzięcia w ramach edukacji ekologicznej zorganizowane w 2017r.:

- „Zielona Pracownia 2017” konkurs zorganizowany przez WFOŚiGW w Katowicach, realizowany w ramach zadania:
 - w Szkole Podstawowej nr 14 - projekt zrealizowano na kwotę 37 490,64 zł
 - w Szkole Podstawowej nr 17 - projekt zrealizowano na kwotę 37 496,22 zł

- w Szkole Podstawowej nr 21 - projekt zrealizowano na kwotę 34 979,00 zł

Przedmiotem konkursu jest utworzenie projektu szkolnej pracowni na potrzeby nauk przyrodniczych, biologicznych, ekologicznych, geograficznych, geologicznych czy chemiczno-fizycznych. Stworzenie ekopracowni, których przyszła realizacja wpłynie znacząco na podniesienie świadomości ekologicznej uczniów.

- Edukacja ekologiczna – promocja ekologii - wspomaganie realizacji programów i konkursów o tematyce ekologicznej w zabrzańskich szkołach i placówkach oświatowych, a także współorganizowanie imprez cyklicznych w ramach propagowania i promocji treści ekologicznych. Dofinansowano 88 wniosków szkół na łączną kwotę 141 977,78 zł.
- Przedsięwzięcie ekologiczne pn. „XXIV Tydzień Ziemi”, organizowane przez Muzeum Górnictwa Węglowego. W ramach zadania przeprowadzone zostały warsztaty i prelekcje, zorganizowano konkursy, w tym Turnieju Wiedzy Ekologicznej, a następnie została udostępniona wystawa pokonkursowa;
- XXIII edycja konkursu „Zielone Zabrze”, którego celem jest pobudzenie inicjatywy lokalnej i zachęcenie mieszkańców do upiększania miasta Zabrze poprzez tworzenie i dbałość o zieleńce, ogrody przydomowe, ogrody działkowe i balkony. Konkurs organizowano w pięciu kategoriach (na najpiękniejszy balkon, ogród przydomowy, ogród działkowy, zieleniec na osiedlu, zieleniec przed zakładem pracy;
- projekt pn.: „Śmieci pod lupą czyli ekologiczny Pawłów”. Projekt trwał od marca do grudnia 2017 roku. Obejmował dzieci szkolne i przedszkolne, młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną, społeczność pawłowską. Formy realizacji projektu to warsztaty, zbiórki surowców wtórnych, wykłady i prelekcje, happeningi na okolicznościowych imprezach plenerowych, konkursy, koncerty, akcje społeczne. Projekt zakończył się w grudniu konkursem „Pawłowski lider ekologii” i rozdaniem nagród dla laureatów;
- Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu, działalność Centrum Edukacji Ekologicznej, przeprowadzono 191 warsztatów, w których uczestniczyło łącznie 3 793 osoby.

CH 5. Współpraca wielopodmiotowa

Współpraca wielopodmiotowa stanowi piąty cel horyzontalny. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu ukierunkowane zostały na aktywne poszukiwanie partnerów rozwoju miasta oraz na zacieśnienie współpracy z podmiotami działającymi w mieście poprzez przedsięwzięcia rozwojowe wskazane w Strategii:

- Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego
- Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć z sektorem obywatelskim
- Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach Górnośląskiego Związku Metropolitalnego
- Współpraca z miastami partnerskimi

1.) Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć z sektorem obywatelskim

Budżet partycypacyjny

W Zabrzu od wielu lat przeznaczają się środki z budżetu miasta na działania realizowane przez grupy mieszkańców. Wspierane są organizacje pozarządowe, kluby sportowe oraz rady dzielnic, które ubiegają się o środki w ramach konkursy inicjatyw rad dzielnic. W 2015r. został uruchomiony budżet partycypacyjny.

Pierwszą edycję Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego przeprowadzono w okresie marzec-maj 2015 roku. Mieszkańcy złożyli łącznie 146 projektów, z których pozytywnie zostało ocenionych i dopuszczonych do głosowania 108. Łącznie wzięło udział w głosowaniu prawie 31 tysięcy mieszkańców Zabrze, którzy oddali przeszło 71 tysięcy głosów.

Drugą edycję Zabrzeńskiego budżetu Partycypacyjnego przeprowadzono w okresie lipiec-październik 2015r. Procedura odbywała się na podstawie Zarządzenia nr 527/WBU/2015 Prezydenta Miasta Zabrze z dnia 30 czerwca 2015 w sprawie wyboru projektów mieszkańców w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego. Procedura zakładała kilka etapów: zbieranie propozycji projektów od mieszkańców, ocenę projektów z punktu widzenia możliwości i kosztów ich realizacji oraz głosowanie.

W wyniku procesu oceny powstała lista projektów do głosowania, która liczyła 128 projektów. W głosowaniu udział wzięło ponad 33 tysiące mieszkańców, którzy oddali w sumie przeszło 80 tysięcy głosów. Wszystkie projekty będące przedmiotem głosowania podzielono na dwie grupy: realizowanych w dzielnicach „małych” i w dzielnicach „dużych”. Przynależność dzielnicy do danej z grup wynikała z liczby mieszkańców dzielnicy: większa lub mniejsza od 5 tys. osób. Na realizację projektów została przeznaczona kwota 4 mln. zł, w tym 1,3 mln zł na realizację projektów z dzielnic „małych” oraz 2,7 mln zł na realizację projektów z dzielnic „dużych”.

Trzecią edycję Zabrzeńskiego budżetu Partycypacyjnego przeprowadzono w okresie lipiec - listopad 2016r. z założeniem, że realizacja poszczególnych zadań odbędzie się z budżetu Miasta Zabrze na rok 2017. Procedura odbywała się na podstawie Zarządzenia Nr 688/WBU/2016 Prezydenta Miasta Zabrze z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie wyboru projektów mieszkańców w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego. Mieszkańcy w trzeciej edycji złożyli 96 projektów - co razem ze złożonymi we wcześniejszych edycjach oznacza, że łącznie we wszystkich edycjach wpłynęło 381 projektów. W wyniku procesu oceny powstała lista projektów do głosowania, która liczyła 88 projektów z 96 zgłoszonych przez mieszkańców. W głosowaniu w ramach trzeciej edycji wzięło udział ponad 27 tysięcy mieszkańców.

Czwartą edycję Zabrzeńskiego budżetu Partycypacyjnego przeprowadzono w okresie listopad - grudzień 2017r. z założeniem, że realizacja poszczególnych zadań odbędzie się z budżetu Miasta Zabrze na rok 2018. Z tej kwoty dla każdej dzielnicy i dla kategorii projektów ogólnomiejskich dostępna będzie konkretna kwota środków pieniężnych. Zachowany został podział na dzielnice „duże” i „małe”. Dla każdej z dzielnic „dużych” dostępna będzie kwota 250 tys. zł, dla „małych” 140 tys. zł, a na wykonanie projektów ogólnomiejskich dostępna będzie kwota 500 tys. zł. W czwartej edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego złożono w sumie 70 projektów o łącznej wartości ponad 15 mln zł., w tym 64 zostało zweryfikowanych pozytywnie. w ramach czwartej edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego, wzięło udział przeszło 20 tys. mieszkańców Zabrze, którzy łącznie oddali przeszło 33 tys. głosów. Biorąc pod uwagę zakładane środki oraz ich podział dla poszczególnych dzielnic oraz na programy ogólnomiejskie do budżetu na rok 2018 zostały wpisane 23 projekty.

Tabela 74. Liczba projektów wybranych do realizacji w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego w podziale dzielnicowym

Liczba projektów wybranych do realizacji					
Nazwa dzielnicy	I edycja	II edycja	III edycja	IV edycja	suma
Biskupice	0	3	1	1	5
Centrum Południe	2	0	1	1	4
Centrum Północ	2	1	0	2	5
Grzybowice	1	0	0	1	2
Guido	0	1	1	1	3
Helenka	1	1	0	1	3
Kończyce	0	1	0	1	2
Maciejów	0	1	0	1	2
Makoszowy	0	0	1	2	3
Mikulczyce	0	0	2	1	3
Osiedle Mikołaja Kopernika	1	1	3	2	7
Osiedle Młodego Górnika	1	0	0	1	2
Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego	3	3	3	1	10
Pawłów	0	1	0	1	2
Rokitnica	2	1	1	1	5
Zaborze Północ	1	2	0	1	4
Zaborze Południe	0	2	0	2	4
Zandka	1	0	0	1	2
Projekty ogólnomiejskie	-	-	-	1	1
suma	15	18	13	23	69

Źródło: Opracowanie własne

Mieszkańcy w głosowaniu ZBP 2017 wskazali do realizacji następujące projekty:

1. P0046 Zabrzeńskie trasy rowerowe. Łączymy północ z południem. Etap I - Projekt ogólnomiejski
2. P0055 Stworzenie "Centrum Aktywności i Wypoczynku" w Zabrzu Biskupicach - dzielnica: Biskupice

3. P0014 Plan modernizacji terenu przy Przedszkolu Publicznym nr 9, 12, 23, Szkole Podstawowej nr 15 oraz Parku im. Tadeusza Kościuszki — „Projekt na 5-kę!” - dzielnica: Centrum Południe
4. P0012 Naturalny plac zabaw przy Przedszkolu nr 28 im. Janoscha - dzielnica: Centrum Północ
5. P0042 Szkolny plac zabaw w SP 8 - dzielnica: Centrum Północ
6. P0041 Zagospodarowanie skweru przy ul. Szczecińskiej - dzielnica: Grzybowice
7. P0045 Sportostrada zabrzańska — projekt dwuletni - dzielnica: Guido
8. P0029 Mali Aktywni — place zabaw przy P6, P38 i SP33 — projekt dwuletni - dzielnica: Helenka
9. P0039 Bajkowy plac zabaw z mini miasteczkiem ruchu drogowego — projekt dwuletni - dzielnica: Kończyce
10. P0007 Orlik w Maciejowie - kontynuacja budowy drogi dojazdowej do obiektu Orlik 2012 na terenie Parku Rodzinnego przy ul. Kondratowicza w dzielnicy Maciejów — projekt dwuletni - dzielnica: Maciejów
11. P0017 Termomodernizacja budynku przychodni Revitamed i remizy OSP Makoszowy, ul. Daleka 1 - dzielnica: Makoszowy
12. P0016 Rozbudowa placu zabaw znajdującego się na skrzyżowaniu ulic Jaśminowej i Gawrona - dzielnica: Makoszowy
13. P0027 Budowa ogólnodostępnego boiska piłkarskiego w Mikulczycach o wym. 25m × 50m ze sztuczną murawą — projekt dwuletni - dzielnica: Mikulczyce
14. P0054 Remont chodnika — przejście z osiedla na przystanek autobusowy oraz do przedszkola nr 36; budowa chodnika obok dawnej siedziby poczty na Os. Kopernika - dzielnica: Osiedle Mikołaja Kopernika
15. P0048 Zagospodarowanie terenu pomiędzy ulicami Banachiewicza, Galileusza oraz Gagarina (miejsca postojowe oraz chodnik wraz z oświetleniem) - dzielnica: Osiedle Mikołaja Kopernika
16. P0009 1) Budowa chodnika i parkingu przy ul. Szybowej 7a, b w Zabrze
2) Budowa chodnika wzdłuż ul. Ziemskiej - dzielnica: Osiedle Młodego Górnika
17. P0052 Modernizacja osiedla Tadeusza Kotarbińskiego - dzielnica: Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
18. P0031 Wielki statek i poszukiwacze przygód - czyli rozbudowa oraz modernizacja placu zabaw przy DOK - dzielnica: Pawłów
19. P0030 Ogólnodostępna mała sala gimnastyczna dla dzieci i młodzieży w Szkole Podstawowej nr 28 im. Miłośników Rokitnicy w Zabrze — projekt dwuletni - dzielnica: Rokitnica
20. P0023 Siłownia pod chmurką dla SP 16 - dzielnica: Zaborze Południe
21. P0022 Boisko do siatkówki plażowej dla SP 16 - dzielnica: Zaborze Południe
22. P0010 Budowa boiska dla dzieci i młodzieży przy Szkole Podstawowej nr 17 im. Bohaterów Westerplatte w Zabrze — projekt dwuletni - dzielnica: Zaborze Północ
23. P0040 Monitoring — projekt dwuletni - dzielnica: Zandka

Tabela 75. Przyznane wsparcie na realizację projektów w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego w podziale dzielnicowym

Nazwa dzielnicy	Liczba projektów ogółem	Przyznane wsparcie w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego	Średnia wartość realizowanego projektu w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego	Średnia wartość udzielonego wsparcia na mieszkańca dzielnicy	Wsparcie przyznane w 2017r. w ramach ZBP
Biskupice	5	562 740,39 zł	112 548,08 zł	54,86 zł	189 350,00 zł
Centrum Południe	4	1 032 437,92 zł	258 109,48 zł	27,00 zł	250 000,00 zł
Centrum Północ	5	663 591,01 zł	132 718,20 zł	27,65 zł	199 500,00 zł
Grzybowice	2	301 336,04 zł	150 668,02 zł	133,45 zł	139 840,00 zł
Guido	3	1 082 000,00 zł	360 666,67 zł	140,07 zł	500 000,00 zł
Helenka	3	849 298,78 zł	283 099,59 zł	91,33 zł	498 794,93 zł
Kończyce	2	754 336,69 zł	377 168,35 zł	338,58 zł	279 336,69 zł
Maciejów	2	422 900,00 zł	211 450,00 zł	122,61 zł	263 000,00 zł
Makoszowy	3	335 200,00 zł	111 733,33 zł	156,77 zł	205 200,00 zł
Mikulczyce	3	1 111 500,00 zł	370 500,00 zł	82,05 zł	500 000,00 zł
Osiedle Mikołaja Kopernika	7	1 321 690,00 zł	188 812,86 zł	286,89 zł	139 922,00 zł
Osiedle Młodego Górnika	2	198 439,86 zł	99 219,93 zł	169,47 zł	135 500,00 zł
Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego	10	3 335 289,63 zł	333 528,96 zł	500,57 zł	249 320,00 zł
Pawłów	2	398 624,00 zł	199 312,00 zł	181,61 zł	139 289,00 zł
Rokitnica	5	1 475 553,06 zł	295 110,61 zł	106,38 zł	300 000,00 zł
Zaborze Południe	4	522 691,50 zł	130 672,88 zł	33,33 zł	140 000,00 zł
Zaborze Północ	4	1 260 090,00 zł	315 022,50 zł	295,24 zł	500 000,00 zł
Zandka	2	219 300,00 zł	109 650,00 zł	92,16 zł	160 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

2.) Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach Górnośląskiego Związku Metropolitalnego

Miasto Zabrze w 2017r. realizowano wpłaty składek członkowskich dla 5 związków międzygminnych. Składki tytułem współpracy międzygminnej wyniosły 709 tys. zł, w tym na nowy związek pn.: „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia” w wysokości ogółem 393,4 tys. zł.

Informacja o związkach i stowarzyszeniach oraz kwoty składek przekazanych przez miasto Zabrze w 2017 r. na rzecz związków i stowarzyszeń:

- Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego: łączna kwota wpłaconych składek wynosiła 37 mln zł,
- Górnośląsko- Zagłębiowska Metropolia - kwota składek wyniosła 393,4 tys.zł,
- Śląski Związek Gmin i Powiatów - kwota składek wyniosła 77,5 tys. zł,
- Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego - kwota składek wyniosła 31,7 tys. zł,
- Górnośląski Związek Metropolitalny - kwota składek wyniosła 163,9 tys. zł,
- Związek Miast Polskich - kwota składek wyniosła 42,4 tys. zł,
- Śląska Organizacja Turystyczna - kwota składek wyniosła 23,1 tys. zł.

Tabela 76. Zestawienie udziałów w spółkach posiadanych przez Miasto Zabrze

L.p.	Skrót	Nazwa	Udziały
1	ZPWik	Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.	239 547 500,- zł (100 %)
2	MOSiR	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zabrzu Spółka z o.o.	31 224 000,- zł (100 %)
3	ZPEC	Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o.	23 029 500,- zł (100 %)
4	Szpital	Szpital Miejski w Zabrzu Spółka z o.o.	77 111 100,- zł (100 %)

5	Stadion	Stadion w Zabrzu Spółka z o.o.	158 703 900,-zł (100 %)
6	ZBM-TBS	Zarząd Budynków Mieszkaniowych - Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o.	35 149 500,- zł (100 %)
7	ZARI	Zabrzańska Agencja Realizacji Inwestycji Spółka z o.o.	10 429 650,- zł (91,21 %)
8	Górniki	"Górniki Zabrze" S.S.A.	72 088 900,- zł (72,67 %)
9	Kardio-Med.	Kardio-Med Silesia Spółka z o.o.	125 000,- zł (23,99 %)
10	MTBS	Międzygminne Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o.	16 884 450,- zł (23,37 %)
11	Tramwaje	Tramwaje Śląskie S.A.	12 480 000,- zł (8,58 %)
12	PKM	Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o.	3 752 500,- zł (8,78 %)
13	MPGK	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	125 500,- zł (6,61 %)
14	GTL	Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze S.A.	100 000,- zł (0,073 %)
15	GAPiR	Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju Spółka z o.o.	416 500,- zł (0,20 %)

Źródło: UM Zabrze

3.) Współpraca z miastami partnerskimi

Działania w ramach międzynarodowej współpracy Miasta Zabrze ukierunkowane zostały na aktywne poszukiwanie partnerów rozwoju miasta oraz na zacieśnienie współpracy z podmiotami działającymi w mieście poprzez różne przedsięwzięcia rozwojowe.

Wykaz miast partnerskich:

1. Sangerhausen od 1983 roku; (w 1998 roku umowa została przededagowana i powtórnie podpisana);

2. Seclin od 1987 roku;

3. Lund od 1990 roku;

4. Trnawa od 1995 roku, (w 2005 roku umowa została przedłużona) aneksem na kolejne lata;

5. Kaliningrad od 1998 roku;

6. Równe od 2001 roku;

7. Zahle od 2007 roku;

8. Rotherham od 2007 roku;

9. Essen od 2012 roku.

Tabela 77. Miasta partnerskie

Lp.	Nazwa miasta	Kraj		Liczba ludności	Odległość od Zabrze (w linii prostej)	Współrzędne geograficzne
1	Sangerhausen	Niemcy		30 140	540.62 km	51°28'N 11°18'E
2	Seclin	Francja		12 281	1115.54 km	50°33'N 3°02'E
3	Lund	Szwecja		105 286	705.90 km	55°42'N 13°12'E
4	Trnawa	Słowacja		67 746	234.35 km	48°22'N 17°35'E
5	Kaliningrad	Rosja		453 461	501.05 km	54°42'N 20°30'E
6	Równe	Ukraina		250 242	529.79 km	50°37'N 26°15'E
7	Zahle	Liban		79 800	2304.37 km	33°50'N 35°54'E
8	Rotherham	Wielka Brytania		117 262	1421.99 km	53°26'N 1°21'W
9	Essen	Niemcy		574 635	835.38 km	51°27'N 7°01'E

Źródło: opracowanie własne

Ważniejsze wydarzenia związane z miastami partnerskimi oraz innego rodzaju współpracą z zagranicą w 2015 r. :

- W styczniu 2017 roku młodzież z klubu MKS Zabrze uczestniczyła w turnieju koszykówki Lundaspelen w Lund – mieście partnerskim Zabrze w Szwecji.
- W styczniu 2017 roku miała miejsce wizyta w Zabrzu delegacji Miasta Rezekne (Łotwa) w ramach planowania dalszych działań w ramach koordynowanej przez obydwie miasta Europejskiej Sieci „Miasta dla Dzieci”
- Przedstawiciele Miasta Zabrze uczestniczyli w inauguracji Zielonej Stolicy Europy Essen 2017 oraz w konferencjach na temat ochrony klimatu czy zrównoważonego rozwoju organizowanych w Essen w 2017 roku.
- W lutym 2017 roku w Zabrzu przebywali dramaturdzy i dyplomaci krajów francuskojęzycznych w ramach projektu „10 sur 10”. W ramach tego projektu 10 dramaturgów napisało 10 sztuk dramatycznych, których akcja rozgrywa się w Zabrzu.
- W marcu 2017 roku miała miejsce wizyta w Zabrzu delegacji z Równego – miasta partnerskiego Zabrze na Ukrainie na czele z merem miasta panem Volodymyrem Chomko na temat rozwiązań stosowanych w energetyce.
- W kwietniu 2017 zorganizowano pobyt w Zabrzu grupy profesorów i studentów z Międzynarodowego Instytutu Przemysłowej Ekonomiki Środowiska w Lund – mieście partnerskim Zabrze w Szwecji, realizujących w Zabrzu projekt badawczy na temat jakości powietrza w Zabrzu i sposobów jej poprawy
- W kwietniu 2017 roku przebywali w Zabrzu goście z kraju i zagranicy uczestniczący w Międzynarodowej Konferencji i Targom poświęconych turystyce industrialnej.
- W maju 2017 roku młodzież z Zespołu Szkół Nr 18 w Zabrzu uczestniczyła w plenerze malarskim na zaproszenie miasta Równego na Ukrainie.
- W maju 2017 roku Młodzież z Trnavy – miasta partnerskiego Zabrze na Słowacji gościła w Zabrzu w ramach wymiany partnerskiej pomiędzy szkołami spożywczymi obu miast.
- W czerwcu 2017 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu zagranicznych uczestników 20. Międzynarodowego Festiwalu Rysowania z miast partnerskich Zabrze: Kaliningradu (Rosja), Równego (Ukraina), Essen i Sangerhausen (Niemcy), Seclin (Francja), Trnavy (Słowacja) i Zahle (Liban) – łącznie 144 osób.

- Zorganizowano wyjazd młodzieży z Zabrza na turniej piłki nożnej w Seclin – mieście partnerskim Zabrza we Francji.
- W lipcu 2017 roku młodzież z Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 11 w Zabrzu uczestniczyła w Międzynarodowym Spotkaniu Młodzieży Miast Partnerskich Essen.
- We wrześniu 2017 prezydent Zabrza wspólnie z nadburmistrzem Essen uczestniczyła w Forum Ekonomicznym w Krynicy-Zdroju.
- Delegacja Miasta Zabrze uczestniczyła w Ojczystym Spotkaniu Zabrzan w Essen, które uświetniła także Załogowa Górnicza Orkiestra Dęta „MAKOSZOWY”.
- W październiku 2017 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu oficjalnych delegacji miast partnerskich: Essen (Niemcy), Seclin (Francja), Lund (Szwecja), Trnavy (Słowacja), Równe (Ukraina), Kaliningradu (Rosja) z okazji 95. rocznicy nadania Zabrze praw miejskich.
- Zorganizowano także m.in. spotkania władz Zabrza z przedsiębiorcami niemieckimi i chińskimi goszczącymi w Zabrzu w ramach Kongresu Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Katowicach.
- W listopadzie 2017 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu przedstawicielki Miasta Lund (Szwecja) uczestniczącej w międzynarodowej konferencji „Kierunki Rozwoju Zarządzania Zasobami Ludzkimi. HR Innowacje”.
- W grudniu 2017 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu zagranicznych gości konferencji „Europejskie dobre praktyki na rzecz osób niepełnosprawnych” w ramach Dni Niepełnosprawnych i Wolontariatu z miast partnerskich: Essen (Niemcy) i Seclin (Francja).

Współpraca z miastem Rovereto

6 kwietnia, w Teatrze Nowym w Zabrzu, podpisany został list intencyjny o współpracy pomiędzy Miastem Zabrze, Miastem Rovereto, Wspólnotą Vallagarina oraz Gminą Isera. Z treści listu intencyjnego wynika, iż jego podpisanie wyraża przekonanie, że kontakty międzynarodowe pomiędzy miastami Europy, rozumianej w wymiarze „wspólnego domu”, umożliwiają wymianę dobrych praktyk, wzajemne zrozumienie, współpracę oraz rozwój kulturalny i gospodarczy. Relacje pomiędzy miastem Zabrze a Rovereto rozwijają się już od ponad dziesięciu lat. Współpraca obejmuje szereg wspólnych inicjatyw podejmowanych zarówno w dziedzinie edukacji, kultury, gospodarki, turystyki, jak i sportu. Samorządy

wymieniają doświadczenia m.in. w zakresie praktyk zawodowych (młodzież Zabrzeńskiej Szkoły Turystycznej mogła doskonalić swoje umiejętności we włoskich hotelach). Realizowany jest także projekt „Zagraniczna mobilność kadry edukacyjnej” adresowany do zabrzeńskich dyrektorów i nauczycieli placówek oświatowych.

W ramach współpracy w dziedzinie kultury odbył się m.in. występ chóru Minicore z Rovereto w trakcie Metropolitalnego Święta Rodziny w Zabrzu, Górniczej Orkiestry Dętej Makoszowy podczas Święta Dzwonu Pokoju w Rovereto, prezentacja wystawy uczniów zabrzeńskiego Liceum Plastycznego w Rovereto czy też wystawa w Galerii Muzeum Miejskiego w Zabrzu prac włoskiego artysty Gianii Turelli'ego.

W dziedzinie gospodarki następuje wymiana dobrych praktyk w zakresie zarządzania odpadami komunalnymi - delegacja z Zabrza gościła w tym temacie w Rovereto, natomiast dyrektor Systemów Zarządzania i członek Zarządu APSS z Rovereto uczestniczyli w Międzynarodowej Konferencji pn. Kierunki Rozwoju Zarządzania Zasobami Ludzkimi organizowanej przez Urząd Miejski w Zabrzu. Jeśli chodzi o współpracę w dziedzinie turystyki to Miasto Zabrze miało możliwość zaprezentowania oferty promocyjnej podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego zorganizowanego w Rovereto, natomiast przedstawiciele Rovereto wzięli udział w międzynarodowej konferencji poświęconej turystyce dziedzictwa przemysłowego.

Zdjęcie 84. Podpisanie listu intencyjnego o współpracy pomiędzy Miastem Zabrze i Miastem Rovereto w Teatrze Nowym w Zabrzu, źródło: um.zabrze.pl

5 czerwca 2017r. została podpisana Uchwała nr XLII/473/17 Rady Miasta Zabrze w sprawie współpracy między Miastem Zabrze a Miastem Rovereto w Republice Włoskiej wrażliwą zgodę na podpisanie umowy o współpracy pomiędzy Miastem Zabrze a Miastem Rovereto.

Tabela 78. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Celów horyzontalnych - na lata 2013 - 2017

Cele horyzontalne						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2013	2014	2015	2016	2017
CH 1. Skuteczna promocja miasta						
liczba wypromowanych ofert inwestycyjnych (szt./rok)	W.165	8	9	9	9	9
liczba uczestników imprez promujących markowe produkty kulturowe (osoby/rok)	W.176	33 635	-	86 936	94 520	bd.
liczba osób odwiedzających portale / domeny o tematyce gospodarczej, turystycznej, kulturalnej związanej z miastem (tys. osób)	W.178	33 635	-	47 800	120 300	1 527 100 (strony www + fanpage)
liczba osób korzystających z nowych punktów informacji gospodarczej, kulturalnej, turystycznej (tys. osób/rok)	W.179	23 737	15 631	12 903	18 337	16 500
CH 2. Rewitalizacja miasta						
wydatki miasta związane z rewitalizacją terenów miejskich (PLN/rok)	W.182	5 000 000	29 800 000	17 400 000	28 000 000	2 117 000

liczba instytucji edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych zlokalizowanych na terenach zrewitalizowanych (szt./rok)	W.184	-	3	3	3	3
wydatki miasta związane z rewitalizacją terenów przemysłowych (PLN/rok)	W.187	6 900 000	15 800 000	2 7000 0000	3 600 000	bd.
CH 3. Poprawa estetyki miasta						
liczba nowych skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (szt./rok)	W.188	1	2	1	3	4
powierzchnia skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (ha/rok)	W.189	149,59ha	127,94ha	126,95ha	133,96ha	139,76ha
Liczba roślin wzbogacających kolekcję MOB	W.191	-	-	1268	1283	1317
liczba imprez organizowanych przez Miejski Ogród Botaniczny (szt./rok)	W.192	-	171	157	171	209
liczba osób odwiedzających Miejski Ogród Botaniczny (tys. osób/rok)	W.193	34	36,4	39,6	37	39
wydatki związane z podniesieniem atrakcyjności oferty Miejskiego Ogródu Botanicznego (PLN/rok)	W.194	44 000	26 000	42 311	51 619	24 425

liczba utworzonych / odnowionych obiektów małej architektury o cennych walorach kulturowych (szt.)	W.195	1	4	-	1	-
CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego						
liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów komunalnych (tys. osób/rok)	W.207	111	126	133	131	128,6
ilość zebranych selektywnie odpadów komunalnych (tony/rok)	W.208	-	-	13276,3	29342,116	28744,08
ilość niesegregowanych odpadów komunalnych trafiających na składowiska (tony/rok)	W.209	-	-	163,4	3456,642	689,35
liczba zlikwidowanych źródeł niskiej emisji (szt./rok)	W.214	314	382	484	243	316
powierzchnia terenów objętych monitoringiem środowiska (ha)	W.216	8040	8040	8040	8040	8040
powierzchnia terenów objętych mapami akustycznymi (ha)	W.217	8040	8040	8400	8040	8040
CH 5. Współpraca wielopodmiotowa						
liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym, realizowana przez miasto wspólnie z podmiotami sektora biznesu (szt./rok)	W.219	2	4	7	9	16

udział wydatków miasta w ramach wspólnych z sektorem biznesu projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (PLN)	W.220	35 285,57	139 514,60	48 078,94	70 775,58	242 661
liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z podmiotami sektora społecznego (szt./rok)	W.221	4	4	14	15	4
udział wydatków miasta w ramach wspólnych z miastami Aglomeracji Górnośląskiej projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (PLN)	W.224	-	-	105 788	89 850	393 383
liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z miastami partnerskimi (szt./rok)	W.225	-	-	9	9	6
udział wydatków miasta w ramach wspólnych z miastami partnerskimi projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (PLN)	W.226	-	-	149 711	75 682	213 300

Źródło: GUS Katowice, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 79. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków unijnych w okresie od dnia 01.01.2017 r. do dnia 31.12.2017 r.

Projekty współfinansowane ze środków unijnych w 2017r.									
Lp.	Tytuł projektu/nazwa zadania	Nazwa instytucji udzielającej dofinansowania / dotacji	Jednostka aplikująca o środki finansowe	Jednostka realizująca projekt	Dofinansowanie		Środki własne (zgodnie z umową o dofinan.)	Odniesienie do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze (cel oraz nazwa priorytetu)	Etap pozyskiwania środków (złożono wniosek o dofinansowanie / podpisano umowę o dofinansowanie)
					Środki Unii Europejskiej (zgodnie z umową o dofinansowanie)	Środki Krajowe (zgodnie z umową o dofinansowanie)			
Zestawienie projektów/zadań, dla których w okresie sprawozdawczym złożono wnioski o dofinansowanie, a nie podpisano umowy o dofinansowanie									
1	Podniesienie jakości treści cyfrowych oraz rozwój opartych na nich e-usług w zakresie rejestrów publicznych – geodezyjnych baz danych Miasta Zabrze.	Województwo Śląskie - IZ RPO WSL 2014-2020	Miasto Zabrze (Wydział Realizacji Projektów, Wydział Geodezji)	Wydział Geodezji	6 604 069,05 zł	0,00 zł	1 165 423,95 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	złożono wniosek o dofinansowanie
2	Pakiet na start.	Województwo Śląskie - IZ RPO WSL 2014-2022	Miasto Zabrze (Wydział Realizacji Projektów)	Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości	1 966 613,80 zł	276 940,74 zł	70 108,75 zł	P1. Środowisko gospodarcze C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta	złożono wniosek o dofinansowanie
3	Rozbudowa, nadbudowa, przebudowa i remont budynku Teatru Nowego w Zabrzu wraz z infrastrukturą techniczną i elementami zagospodarowania terenu	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Miasto Zabrze (Wydział Realizacji Projektów)	Wydział Inwestycji i Remontów	4 771 177,41 zł	0,00 zł	1 974 931,61 zł	P4.usługi metropolitarne.C18.Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu.CH2.Rewitalizacja miasta	złożono wniosek o dofinansowanie
4	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Zabrze - etap III	Województwo Śląskie - IZ RPO WSL 2014-2020	Miasto Zabrze (Wydział Realizacji Projektów)	Wydział Inwestycji i Remontów	3 562 500,00	0,00 zł	628 683,00 zł	CH 4 Poprawa jakości środowiska naturalnego	złożono wniosek o dofinansowanie
5	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Zabrze - etap II	Województwo Śląskie - IZ RPO WSL 2014-2020	Miasto Zabrze (Wydział Realizacji Projektów)	Wydział Inwestycji i Remontów	3 571 355,00	0,00 zł	630 245,21 zł	CH 4 Poprawa jakości środowiska naturalnego	złożono wniosek o dofinansowanie
6	Zacznij i Ty – kompleksowe programy wsparcia dla osób bezrobotnych.	UM WSL	Miasto Zabrze	UM Zabrze/PUP Zabrze	955 082,22 zł	112 362,61 zł	56 181,31 zł	P1. Środowisko gospodarcze, C3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta	złożono wniosek o dofinansowanie
7	Centrum Rozwoju Rodziny	UM WSL	Miasto Zabrze	UM Zabrze	4 659 012,00 zł	0,00 zł	822 180,00 zł	P3 Atrakcyjne przestrzenie publiczne, C12 Zapewnienie ładu przestrzennego. P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	złożono wniosek o dofinansowanie
8	Nowe miejsca, nowy start - usługi opiekuńcze nad dziećmi do lat 3.	UM WSL	Miasto Zabrze	UM Zabrze/ Żłobek Miejski	1 283 192,59 zł	75 481,91 zł	150 963,84 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	złożono wniosek o dofinansowanie
9	Nasze małe skarby - zwiększenie liczby miejsc w żłobku przy ul. Andersa 34 w Zabrzu.	UM WSL	Miasto Zabrze	UM Zabrze/ Żłobek Miejski	536 320,72 zł	18 928,96 zł	75 715,87 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	złożono wniosek o dofinansowanie
10	Budowa Cyfrowych Usług Wspólnych dla Interesariuszy Miasta zabrze-CUWMZ	Instytucja Zarządzająca RPOWSL - Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	Miasto Zabrze (Wydział Informatyki i Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego)	Wydział Informatyki i Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego	14 336 413,05 zł	0,00 zł	2 818 662,60 zł	Priorytet: P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie Cel: Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	złożono wniosek o dofinansowanie
11	Poprawa dostępności e-usług dzięki przebudowie systemu komunikacji teleinformatycznej Miasta Zabrze	Instytucja Zarządzająca RPO WSL - Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	Miasto Zabrze	Miejski Zarząd Dróg i Infrastruktury Informatycznej	14 512 196,57 zł	0,00 zł	2 995 881,73 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	złożono wniosek o dofinansowanie

12	Dostępna Biblioteka - zakup/aktualizacja systemu bibliotecznego dla Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabrzu	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu	84 763,91 zł	0,00 zł	14 958,34 zł	Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo . Cel strategiczny C7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych. K 7.2 Tworzenie warunków działalności kulturalnej. PR 7.2.2 Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej.	złożono wniosek o dofinansowanie
13	Rewitalizacja wieży ciśnień zlokalizowanej w Zabrzu przy ul. Zamyskiego 2 na cele społeczne, edukacyjne, naukowe i kulturalne	Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	Muzeum Górnicztwa Węglowego	Muzeum Górnicztwa Węglowego	23 678 726,76 zł	0,00 zł	10 379 987,50 zł	Priorytet P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne, cel strategiczny C 12. Zapewnienie ładów przestrzennego, oraz Priorytet P4. Usługi metropolitalne , cel strategiczny C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty poprzemysłowe	złożono wniosek o dofinansowanie
14	Zachowanie dziedzictwa kulturowego zabytkowej Sztolni Fryderyk w Tamowskich Górach poprzez zabezpieczenie górotworu i modernizację gospodarki wodnej	Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	Muzeum Górnicztwa Węglowego	Muzeum Górnicztwa Węglowego	2 137 893,79 zł	0,00 zł	1 394 362,06 zł	nie dotyczy	złożono wniosek o dofinansowanie
15	E-Muzeum - digitalizacja i udostępnienie zasobów Muzeum Górnicztwa Węglowego w Zabrzu	Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	Muzeum Górnicztwa Węglowego	Muzeum Górnicztwa Węglowego	2 014 056,80 zł	0,00 zł	1 113 074,90 zł	Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie , cel strategiczny C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	złożono wniosek o dofinansowanie
				Łącznie:	77 539 518,67 zł	483 714,22 zł	24 291 360,67 zł		
Zestawienie projektów/zadań, dla których w okresie sprawozdawczym podpisano umowę o dofinansowanie									
1	Rewitalizacja społeczna na terenie miasta Zabrze ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wskazanych w LPROM - Centrum Usług Społecznych	Województwo Śląskie - IZ RPO WSL 2014-2022	Miasto Zabrze (Wydział Realizacji Projektów, Wydział Inwestycji i Remontów)	Wydział Inwestycji i Remontów	6 755 958,10 zł	794 818,60 zł	397 409,30 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej CH2. Rewitalizacja miasta	podpisano umowę o dofinansowanie
2	Adaptacja do zmian klimatu - gospodarowanie wodami opadowymi na terenie miasta Zabrze.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Miasto Zabrze/Miejski Zarząd Dróg i Infrastruktury Informatycznej	Miejski Zarząd Dróg i Infrastruktury Informatycznej	8 358 343,42 zł	0,00 zł	1 475 001,78 zł	C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej K 13.1. Modernizacja istniejącej i rozwój nowej infrastruktury komunalnej miasta PR 13.1.1. Program poprawy gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Zabrze, CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.6. Inicjatywy w zakresie wdrażania nowych technologii proekologicznych	podpisano umowę o dofinansowanie
3	Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze Miasta Zabrze - etap I i II	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Miasto Zabrze (Wydział Realizacji Projektów)	Wydział Infrastruktury Komunalnej	7 168 659,49 zł	0,00 zł	1 265 057,56 zł	CH 3. Poprawa estetyki miasta, KH 3.1. Tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom PRH 3.1.1. Budowa nowych i odnowienie istniejących skwerów, parków, zaułków, terenów zieleni CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego, KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych miejskiej PRH 4.1.1. Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza (likwidacja niskiej emisji), PRH 4.1.4. Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszenie hałasu, C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców, P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C 12. Zapewnienie ładów przestrzennego, P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne	podpisano umowę o dofinansowanie
4	Dotknij nauki	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Miasto Zabrze	Wydział Oświaty	3 622 009,88 zł	213 059,41 zł	426 118,81 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców, K 6.4. Podniesienie standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych, PR 6.4.2. Zakup wyposażenia dydaktycznego	08.11.2017 podpisano umowę o dofinansowanie
5	Przedszkole naszych marzeń - wysoka jakość edukacji przedszkolnej w Zabrzu	UM WSL	Miasto Zabrze	Wydział Oświaty/Wydział Inwestycji i Remontów/Wydział Realizacji Projektów/OWP	1 285 150,43 zł	0,00 zł	226 791,25 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C.6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę o dofinansowanie
6	Centrum Wsparcia Rodziny - rozwój usług społecznych na terenie Zabrze.	UM WSL	Miasto Zabrze	UM Zabrze/ MOPR Zabrze	2 967 386,31 zł	279 283,41 zł	244 373,00 zł	P3 Atrakcyjne przestrzenie publiczne, C12 Zapewnienie ładów przestrzennego. P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie

7	Przedszkole naszych marzeń - dostosowanie infrastruktury przedszkolnej w Zabrzu do realizacji programu	UM WSL	Miasto Zabrze	Wydział Inwestycji i Remontów/Wydział Oświaty/Wydział Realizacji Projektów	3 089 415,73 zł	0,00 zł	545 191,01 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C.6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę o dofinansowanie
8	Zabrzańskie Kompleksowy System Usług Społecznych	UM WSL	Forum Razem w partnerstwie ze Stowarzyszeniem MOST i Miastem Zabrze	Forum Razem/ Most/ UM Zabrze	442 008,75 zł	70 766,25 zł	35 894,25 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, CH 5 Współpraca wielopodmiotowa	podpisano umowę o dofinansowanie
9	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30 + zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zabrzu (III)	Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	4 972 194,72 zł	877 446,12 zł	0,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, P1. Środowisko gospodarcze C2 Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe	podpisano umowę o dofinansowanie
10	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Mieście Zabrze (III)	Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	6 194 133,42 zł	1 155 336,73 zł	0,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej P1. Środowisko gospodarcze C2 Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	podpisano umowę o dofinansowanie
11	Kreatywność bez barier - Trzecia misja uczelni	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	Politechnika Śląska	Wydział Oświaty	85 955,15 zł	12 972,82 zł	3 059,63 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę
12	Zabrzańskie Ścieżki Kopernika	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	Politechnika Śląska	Wydział Oświaty	168 555,79 zł	25 439,36 zł	5 999,85 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę
13	Ścieżki Kopernika w Zabrzu	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	Politechnika Śląska	Wydział Oświaty	169 668,28 zł	25 607,26 zł	6 039,46 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę
14	Dotknij nauki	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Wydział Realizacji Projektów	Wydział Oświaty	3 622 009,88 zł	213 059,41 zł	426 118,81 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę
15	Eksperyment w obiektywie	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Wydział Oświaty/ Zespół Szkół nr 10/ Zespół Szkół nr 18	Zespół Szkół nr 10/ Zespół Szkół nr 18	296 888,00 zł	17 464,00 zł	34 928,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę
16	„Learning from each other – let's meet the world out there!”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Zespół Szkół Spożywczych w Zabrzu	Zespół Szkół Spożywczych w Zabrzu	103 364,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę o dofinansowanie
17	„The migrant crisis in an educational perspective”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Szkoła Podstawowa nr 5 w Zabrzu	Szkoła Podstawowa nr 5 w Zabrzu	62 396,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę o dofinansowanie
18	„Speak English” Kre@tywny nauczyciel – we learn to teach better - zagraniczne praktyki	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Zespół Szkół nr 10 w Zabrzu	Zespół Szkół nr 10 w Zabrzu	213 473,21 zł	0,00 zł	0,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę o dofinansowanie
19	„Młodzi, wykształceni, kompetentni - zagraniczne praktyki wsparciem kształcenia zawodowego”.	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych	Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych	642 822,64 zł	0,00 zł	0,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę o dofinansowanie
20	"Kierunek praca"	Województwo Śląskie	Forum Organizacji Pozarządowych Działających na rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin Pod Nazwą "Razem" / Zabrzańskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości	Zabrzańskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości/ Wydział Budżetu i Analiz Finansowych/ Wydział Zarządzania Zasobami Ludzkimi i Organizacji Pracy Urzędu	1 700,00 zł	300,00 zł	0,00 zł	C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości; PR 2.2.1. Uczestnictwo w projektach wspierających przedsiębiorczość mieszkańców	podpisano umowę o dofinansowanie oraz umowę partnerską
21	"Bio-PRO: Ewolucja Bio-PROfesjonalizmu - wysokiej jakości programy stażowe dla studentów I i II stopnia kierunków biologicznych WBIOS"	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR)	Uniwersytet Śląski w Katowicach	Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu	3 941,49 zł	0,00 zł	0,00 zł	P4 Usługi metropolitarne, C 19 rozwój placów naukowych oraz szkolnictwa wyższego CH5 współpraca wielopodmiotowa CH3 Poprawa estetyki miasta KH 3.1 tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom, PRH 3.1.2 Projekty dla Miejskiego Ogrodu Botanicznego	podpisano umowę o dofinansowanie

22	Projekt Uwierz w siebie	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	UM/Wydział Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	834 360,00 zł	78 528,00 zł	68 712,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie
23	Projekt Drogowskaz	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	UM/Wydział Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	4 250 000,00 zł	0,00 zł	750 000,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie
24	Rewitalizacja i udostępnienie poprzemysłowego Dziedzictwa Górnego Śląska	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu oraz Miasto Chorzów	Muzeum Górnictwa Węglowego	58 526 372,92 zł	12 725 024,01 zł	13 281 838,30 zł	Priorytet P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne, cel strategiczny C 12. Zapewnienie ładów przestrzennego, oraz Priorytet P4. Usługi metropolitalne, cel strategiczny C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty poprzemysłowe	podpisano umowę o dofinansowanie
				Łącznie:	113 836 767,61 zł	16 489 105,38 zł	19 192 533,01 zł		

Źródło: Wydział Realizacji Projektów, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 80. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków krajowych w okresie od dnia 01.01.2017 r. do dnia 31.12.2017 r.

Projekty współfinansowane ze środków krajowych w 2017 r.									
Lp.	Tytuł projektu/ nazwa zadania	Nazwa instytucji udzielającej dotacji	Jednostka aplikująca o środki finansowe	Jednostka realizująca projekt/zadanie	Pozyskane środki krajowe	Środki własne	Odniesienie do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze (cel oraz nazwa priorytetu)	Etap pozyskiwania środków (złożono wniosek o dofinansowanie / podpisano umowę o dofinansowanie)	Stan realizacji projektu (w realizacji / zakończony)
Zestawienie projektów/zadań, dla których w okresie sprawozdawczym złożono wnioski o dofinansowanie, a nie podpisano umowy o dofinansowanie									
1	„Budowa ścieżki edukacyjnej w Miejskim Ogrodzie Botanicznym w Zabrzu”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i gospodarki Wodnej w Katowicach	Miasto Zabrze	Wydział Infrastruktury Komunalnej/Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu	110 471,23 zł	30 351,79 zł	C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna K 8.1. Podniesienie atrakcyjności i użyteczności istniejących urządzeń i obiektów sportowo-rekreacyjnych PR 8.1.1. Wsparcie działalności sportowo-rekreacyjnej, w tym imprez i zajęć pozalekcyjnych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
2	Rozbudowa skrzyżowania ulicy Roosevelta z ulicą Piłsudskiego w Zabrzu	Śląski Urząd Wojewódzki	Miasto Zabrze / Wydział Realizacji Projektów	Miejski Zarząd Dróg i Infrastruktury Informatycznej	3 000 000,00 zł	8 435 513,00 zł	P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne - Cel: Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
3	Budowa Sali gimnastycznej z łącznikiem i zapleczem socjalnym przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 8 w Zabrzu przy ul. Badestinususa	Ministerstwo Sportu i Turystyki	Miasto Zabrze / Wydział Realizacji Projektów	Wydział Inwestycji i Remontów	1 560 902,00 zł	3 274 654,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie Cel: Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
4	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. J. Nawrata 1, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 2 o pow. użytk. 31,68 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	15 901,72 zł	19 435,44 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
5	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. J. Nawrata 6, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 3 o pow. użytk. 34,49 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	18 544,73 zł	22 665,79 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
6	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. B. Chrobrego 12, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 13 o pow. użytk. 43,14 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	23 137,08 zł	28 278,67 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
7	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. 3 Maja 39, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 6 o pow. użytk. 45,82 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	26 466,84 zł	32 348,37 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
8	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. M. Wolskiego 6, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 5 o pow. użytk. 60,24 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	30 063,71 zł	36 744,54 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy

9	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. J. Chojnickiego 19, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 1 o łącznej pow. użytk. 50,17 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	28 488,79 zł	34 819,65 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
10	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Górnośląskiej 5, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 6 o pow. użytk. 59,27 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	25 654,69 zł	31 355,75 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
11	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Grunwaldzkiej 2, w wyniku którego powstaną 2 lokale socjalne nr 9 i 13 o pow. użytk. 120,98 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	63 909,84 zł	78 112,03 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
12	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Bytomskiej 109, w wyniku którego powstaną 2 lokale mieszkalne chronione nr 1 i 3 oraz 4 lokale socjalne nr 7, 8, 9 i 10 o pow. użytk. 449,29 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	479 260,43 zł	585 762,76 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
13	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Bałtyckiej 1, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 9 o pow. użytk. 72,19 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	32 489,53 zł	39 709,43 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
14	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Sobieskiego 5, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 4 o pow. użytk. 52,05 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	25 446,48 zł	31 101,27 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
15	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Opolskiej 29, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 2 o pow. użytk. 27,84 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	20 666,96 zł	25 259,62 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
16	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. 3 Maja 490f., w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 9 o pow. użytk. 33,79 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	22 125,88 zł	27 042,75 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
17	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. 3 Maja 55, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 8 o pow. użytk. 37,01 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	20 807,36 zł	25 431,23 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy

18	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. T. Nocznickiego 41, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 1 o pow. użytk. 35,92 m2	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	26 861,18 zł	32 830,35 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
19	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. 3 Maja 39of., w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 9 o pow. użytk. 37,48 m2	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	23 229,00 zł	28 391,01 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
20	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. gen. W. Sikorskiego 128of.I, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 8 o pow. użytk. 51,54 m2	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	26 279,39 zł	32 119,26 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
21	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Ofiar Katynia 66, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 4 o pow. użytk. 38,40 m2	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	22 101,57 zł	27 013,03 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
22	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. gen. T. Kościuszki 23C, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 8 o pow. użytk. 37,92 m2	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	19 749,94 zł	24 138,83 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
23	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. J. Lompy 31, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 6 o pow. użytk. 65,91 m2	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	24 773,53 zł	30 278,77 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
24	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Miasto Zabrze/ Wydział Oświaty	SP22,ZSEU,ZSS,ZS17,SP26,ZSSpoż,SP16,SP6,SP28,ZSS 42,SP37,ZSO5,,SP23,SP36,S P5,SP30,SP43,SP31,SP46,S P3,SP38,SP1,SP33,ZSMS,S P34	258 480,00 zł	64 620,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	złożono wniosek o dofinansowanie	przed rozpoczęciem realizacji
25	Bezpieczna +	Śląski Urząd Wojewódzki	Miasto Zabrze/ Wydział Oświaty	SP7, SP23,SP24,SP25,SP41,SP46 ,SP37,ZCKOIZ	188 373,04 zł	47 093,26 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	złożono wniosek o dofinansowanie	przed rozpoczęciem realizacji
26	"Nowe życie w dzielnicy."	Kulczyk Foundation z siedzibą przy ul. Kruczej 24/26, 00-526 Warszawa	Miejski Ośrodek Kultury ul. 3 Maja 91a, 41-800 Zabrze	Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu ul. 3 Maja 91a oraz Świetlica Dzielnicowa w Grzybowicach ul. Badestinusa 60 41-800 Zabrze	24 000,00 zł	20 000,00 zł	CH 5. Współpraca wielopodmiotowa, P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	złożono wniosek o dofinansowanie	nie dotyczy
			Łącznie:	6 118 184,92 zł	13 065 070,60 zł				
Zestawienie projektów/zadań, dla których w okresie sprawozdawczym podpisano umowę o dofinansowanie									
1	Budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Sportowych w Zabrzu przy ul. Płaskowickiej 2	Ministerstwo Sportu i Turystyki	Wydział Realizacji Projektów	Wydział Inwestycji i Remontów	5 700 000,00 zł	8 590 573,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie Cel: Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców	W dniu 24 listopada podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
2	Finansowanie ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego działań obejmujących kształcenie	Fundusz Pracy za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrzu	Wydział Zarządzania Zasobami Ludzkimi i Organizacji Pracy Urzędu	Wydział Zarządzania Zasobami Ludzkimi i Organizacji Pracy Urzędu	40 288,00 zł	10 072,00 zł	cel określony w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Miejskiego w Zabrzu tj. "Nadrzędnym celem Urzędu jest ciągłe usprawnianie obsługi klienta	podpisano umowę o dofinansowanie	zakres finansowy- zakończono, zakres rzeczowy- w realizacji

	ustawiczne pracowników i pracodawcy						poprzez wzmacnianie potencjału administracji samorządowej*		
3	Program ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze (Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze - etap VII w 2017 roku)	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	Wydział Ekologii	1 226 000,00 zł	0,00 zł	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego	podpisanie umowy 22.02.2017	w realizacji
4	Program ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze (Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze - etap VII w 2017 roku)	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	Wydział Ekologii	190 000,00 zł	0,00 zł	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego	podpisanie umowy 22.02.2017	zakończony
5	Program ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze (Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze - etap VIII)	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	Wydział Ekologii	2 865 000,00 zł	0,00 zł	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego	podpisanie umowy 13.06.2017	w realizacji
6	Wykonanie prac pielęgnacyjnych dla 10 pomników przyrody rosnących na terenie Gminy Zabrze	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	Wydział Ekologii	20 649,60 zł	5 162,40 zł	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego	podpisanie umowy 20.06.2017	zakończony
7	Strategia poprawy stanu ekologicznego oraz ochrony powierzchniowych wód płynących województwa śląskiego - Rekultywacja rzeki Bytomki	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	Wydział Ekologii	79 704,00 zł	19 926,00 zł	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego	podpisanie umowy 10.08.2017	zakończony
8	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. J. Nawrata 1, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 6 o pow. użytk. 42,11 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	19 976,76 zł	24 416,05 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
9	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Cieszyńskiej 5, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 4 o pow. użytk. 50,68 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	23 653,33 zł	28 909,64 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
10	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Bytomskich Strzelców 53B, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 4 o pow. użytk. 47,71 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	22 971,14 zł	28 075,84 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
11	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Św. Wawrzyńca 7, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 2 o pow. użytk. 78,96 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	37 561,83 zł	45 908,92 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
12	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Sejnowej 26,	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	35 828,00 zł	43 789,78 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony

	w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 1 o pow. użytk. 60,71 m ²								
13	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. J. Ligonia 17, w wyniku którego powstaną 2 lokale socjalne nr 1 i 1A o łącznej pow. użytk. 67,95 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	37 685,74 zł	46 060,35 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
14	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. J. Lompy 31, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 3 o pow. użytk. 46,99 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	20 732,28 zł	25 339,46 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
15	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Gen. T. Kościuszki 23C, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 3 o pow. użytk. 35,80 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	20 942,53 zł	25 596,44 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
16	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Ks. J. Poniatowskiego 25, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 2 o pow. użytk. 36,93 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	22 510,76 zł	27 513,17 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
17	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. T. Nocznickiego 2, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 1A o pow. użytk. 35,48 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	35 984,99 zł	43 981,67 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
18	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Armii Krajowej 3, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 6 o pow. użytk. 53,63 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	26 590,06 zł	32 498,98 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
19	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Św. Urbana 11, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 7 o pow. użytk. 52,35 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	26 283,49 zł	32 124,28 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
20	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. J. Nawrota 1, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 5 o pow. użytk. 33,52 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	17 238,14 zł	21 068,85 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
21	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. H. Kollataja 1, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 6 o pow. użytk. 37,96 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	19 189,82 zł	23 454,24 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji

22	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na zmianie sposobu użytkowania części budynku przy ul. L. Wawrzyńskiej 20/1C, w wyniku którego powstanie 1 lokal wchodzący w skład mieszkaniowego zasobu Gminy niestanowiący lokalu socjalnego o pow. użytk. 75,37 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	84 595,51 zł	103 394,53 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
23	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. Wolności 360, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 2 o pow. użytk. 65,74 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	33 693,49 zł	41 180,95 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
24	Finansowe wsparcie na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie części budynku przy ul. K. Sitki 45-45OF, w wyniku którego powstanie 1 lokal socjalny nr 11A o pow. użytk. 35,41 m ²	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	44 084,63 zł	53 881,23 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
25	Remont i modernizacja mieszkań romskich	Skarb Państwa - Wojewoda Śląski	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	Wydział Zarządzania Nieruchomościami	50 547,00 zł	17 273,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
26	Dofinansowanie z Krajowego Funduszu Szkoleniowego na kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy	Skarb Państwa Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej reprezentowane przez PUP Zabrze	Miasto Zabrze / Jednostka Gospodarki Nieruchomościami	Jednostka Gospodarki Nieruchomościami	10 158,40 zł	2 540,00 zł	Dbałość o wysoką jakość obsługi mieszkańca (brak możliwości odniesienia do SRMZ)	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
27	Zielona pracownia w SP 14 w Zabrzu	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Miasto Zabrze/ Wydział Oświaty	Szkoła Podstawowa nr 14	36 500,00 zł	1 000,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	w trakcie oczekiwania na zatwierdzenie sprawozdania przez WFOŚiGW i zwrot ostatniej transzy	w realizacji
28	Zielona pracownia w SP 17 w Zabrzu	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Miasto Zabrze/ Wydział Oświaty	Szkoła Podstawowa nr 17	36 500,00 zł	1 000,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	w trakcie oczekiwania na zatwierdzenie sprawozdania przez WFOŚiGW i zwrot ostatniej transzy	w realizacji
29	Zielona pracownia w SP 21 w Zabrzu	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Miasto Zabrze/ Wydział Oświaty	Szkoła Podstawowa nr 21	27 983,20 zł	6 996,80 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	w trakcie oczekiwania na zatwierdzenie sprawozdania przez WFOŚiGW i zwrot ostatniej transzy	w realizacji
30	Program na rzecz integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020	Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach	Miasto Zabrze/ Wydział Oświaty	Przedszkole nr 12, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr16, Szkoła Podstawowa Nr1, 5, 8, 36, 43, Gimnazjum nr 16, Zespół Szkół Specjalnych Nr 38, 39, 42. MOPR Zabrze, Wydział Nieruchomości	97 523,00 zł	0,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	Porozumienia podpisane rozpoczęcie realizacji	realizacja
31	Opieka nad grobami wojennymi	Śląski Urząd Wojewódzki	Wydział Infrastruktury Komunalnej	Wydział Infrastruktury Komunalnej	18 000,00 zł	0,00 zł	C 13 podniesienie standardów urządzeń infrastruktury komunalnej	Podpisano porozumienie dotacyjne	Zakończony
32	środki z NFOŚiGW dofinansowanie gminy z tytułu utylizacji pojazdów porzuconych pojazdów - IK (refundacja poniesionych kosztów)	NFOŚiGW	Wydział Infrastruktury Komunalnej	Wydział Infrastruktury Komunalnej	15 500,00 zł	0,00 zł	brak odniesienia	podpisano umowę o dofinansowanie	Zakończony
33	Pomoc państwa w zakresie dożywiania	Śląski Urząd Wojewódzki	UM/Wydział Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	2 283 653,45 zł	1 600 000,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
34	Projekt na rzecz poprawy sytuacji zdrowotnej Romów w Zabrzu na rok 2017 poprzez działanie animatora zdrowotnego -kontynuacja	Śląski Urząd Wojewódzki	UM/Wydział Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	12 000,00 zł	5 200,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
35	Drużyna piłkarska FC Roma kontynuacja	Śląski Urząd Wojewódzki	UM/Wydział Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	20 000,00 zł	17 518,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
36	Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej na rok 2017	Śląski Urząd Wojewódzki	UM/Wydział Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	218 400,00 zł	107 373,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony

37	Program Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej na rok 2017	Śląski Urząd Wojewódzki	UM/Wydział Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	207 000,00 zł	101 955,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
38	Aktywny Samorząd	PFRON	UM/Wydział Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	339 080,96 zł	0,00 zł	Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.	podpisano umowę o dofinansowanie	w realizacji
39	Dofinansowanie ze środków Rezerwy Krajowego Funduszu Szkoleniowego działań obejmujących kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy	Fundusz Pracy	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	18 632,00 zł	4 658,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
40	Kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców	Fundusz Pracy za pośrednictwem PUP w Zabrze	Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Zabrze	Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Zabrze	2 272,00 zł	568,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
41	Kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców	Fundusz Pracy za pośrednictwem PUP w Zabrze	Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Zabrze	Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Zabrze	1 912,00 zł	478,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
42	Kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy	Fundusz Pracy za pośrednictwem PUP	Dom Pomocy Społecznej Nr 2	Dom Pomocy Społecznej Nr 2	4 080,00 zł	1 020,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	projekt zakończony
43	Kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy	Kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy	Dom Pomocy Społecznej Nr 3	Dom Pomocy Społecznej Nr 3	11 608,00 zł	2 902,11 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	Projekt zrealizowany
44	Kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy	Kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy	Dom Pomocy Społecznej Nr 3	Dom Pomocy Społecznej Nr 3	4 000,00 zł	1 000,00 zł	P2 Nowoczesne społeczeństwo i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej	podpisano umowę o dofinansowanie	Projekt zrealizowany
45	Krajowy Fundusz Szkoleniowy	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrze	Miejski Zarząd Dróg i Infrastruktury Informatycznej	Miejski Zarząd Dróg i Infrastruktury Informatycznej	13 936,00 zł	3 484,00 zł	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
46	Program Wieloletni "Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa" Priorytet 1 - Zakup nowości dla bibliotek publicznych	MKIDN	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze	114 300,00 zł	76 200,00 zł	Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo. Cel strategiczny C7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych. K 7.2 Tworzenie warunków działalności kulturalnej. PR 7 2.2 Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej.	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończono
47	Promocja czytelnictwa. Książka na piątkę- znakomity początek.	MKIDN	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze	21 500,00 zł	20 500,00 zł	Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo. Cel strategiczny C7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych. K 7.2 Tworzenie warunków działalności kulturalnej. PR 7 2.2 Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej.	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończone
48	Partnerstwo dla książki	MKIDN	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze	11 000,00 zł	5 000,00 zł	Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo. Cel strategiczny C7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych. K 7.2 Tworzenie warunków działalności kulturalnej. PR 7 2.2 Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej.	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończone
49	Warsztaty dla bibliotekarzy: Kierunek rozwój.	MKIDN	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze	12 000,00 zł	5 500,00 zł	Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo. Cel strategiczny C7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych. K 7.2 Tworzenie warunków działalności kulturalnej. PR 7 2.2 Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej.	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończone
50	Fenomeny kultury górników kopalń węgla kamiennego na Górnym Śląsku realizowane w czasie wolnym – trwanie i zmiana.	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze	60 000,00 zł	73 550,00 zł	Priorytet P4. Usługi metropolitalne, cel strategiczny C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu	umowa z dnia 03.08. 2017	w realizacji
51	środki z NFOŚiGW dofinansowanie gminy z tytułu utylizacji pojazdów porzuconych pojazdów - IK (refundacja poniesionych kosztów)	NFOŚiGW	Wydział Infrastruktury Komunalnej	Wydział Infrastruktury Komunalnej	15 500,00 zł	0,00 zł	brak odniesienia	podpisano umowę o dofinansowanie	zakończony
				Łącznie:	14 314 750,11 zł	11 328 643,69 zł			

Źródło: Wydział Realizacji Projektów, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 81. Zestawienie projektów spółek miejskich współfinansowanych ze środków zewnętrznych w okresie od dnia 01.01.2017 r. do dnia 31.12.2017 r.

Projekty spółek miejskich współfinansowane ze środków zewnętrznych w 2017 r.									
Lp.	Tytuł projektu/nazwa zadania	Nazwa instytucji udzielającej dofinansowania / dotacji	Nazwa programu, do którego aplikowano o środki finansowe	Jednostka aplikująca o środki finansowe	Jednostka realizująca projekt	Dofinansowanie (zgodnie z umową o dofin.)	Środki własne (zgodnie z umową o dofin.)	Odniesienie do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze cel oraz nazwa priorytetu)	Etap pozyskiwania środków (złożono wniosek o dofinansowanie / podpisano umowę o dofinansowanie)
Zestawienie projektów/zadań, dofinansowanych ze środków unijnych									
1	Utworzenie w ramach Szpitala Miejskiego w Zabrzu Sp. z o.o. Szpitalnego Oddziału Ratunkowego wraz z ładowiskiem przyszpitalnym	Ministerstwo Zdrowia	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; Działanie: 9.1 Infrastruktura ratownictwa medycznego	Szpital Miejski w Zabrzu Sp. z o.o.	Szpital Miejski w Zabrzu Sp. z o.o.	8 499 991,48 zł	14 300 709,54 zł	Priorytet 4 Usługi metropolitalne Cel 17. Rozwój usług medycznych	złożono wniosek o dofinansowanie
2	Ucieplownienie centrum Zabrze obejmujące obszar w obrębie Elektrociepłowni Fortum Zabrze S.A ul. Wolności, Bytomską i Powstańców Śląskich, w tym osiedle Zandka etap III i IV	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Działanie 1.7: likwidacja niskiej emisji na terenie woj. Śląskiego. Poddziałanie 1.7.2: Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu w woj. Śląskim	ZPEC Sp. z o.o.	ZPEC Sp. z o.o.	2 966 110,70 zł	1 469 370,16 zł	CH.4 Poprawa jakości środowiska naturalnego KH4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5 Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii	złożono wniosek o dofinansowanie
3	Modernizacja sieci ciepłowniczej w Zabrzu - przebudowa z sieci kanalowej na preizolowaną	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Działanie 1.7: likwidacja niskiej emisji na terenie woj. Śląskiego. Poddziałanie 1.7.2: Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu w woj. Śląskim	ZPEC Sp. z o.o.	ZPEC Sp. z o.o.	3 578 125,98 zł	6 410 236,62 zł	CH.4 Poprawa jakości środowiska naturalnego KH4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5 Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii	złożono wniosek o dofinansowanie
4	Projekt POIS.02.03.00-00-0145/16"Przebudowa oczyszczalni ścieków Mikulczyce w Zabrzu"	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Działanie 2.3. "Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach" II oś priorytetowa "Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu" program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ZPWik Sp. z o.o.	JRP	17 267 218,44 zł	19 437 792,85 zł	Priorytet 3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne C.13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej	W dniu 13 kwietnia 2017 roku podpisano Umowę o dofinansowanie Projektu
					Łącznie:	32 311 446 ,60 zł	41 618 109,17 zł		
Zestawienie projektów/zadań, dofinansowanych ze środków krajowych									
1	Zmniejszenie zużycia energii w budynkach Szpitala Miejskiego w Zabrzu Sp. z o.o.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	Program priorytetowy nr 3.1.2 Poprawa jakości powietrza Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie	Szpital Miejski w Zabrzu Sp. z o.o.	Szpital Miejski w Zabrzu Sp. z o.o.	921 251,00 zł	0,00 zł	Priorytet 3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne, Cel 13 Podniesienie standardu infrastruktury komunalnej	złożono wniosek o dofinansowanie
2	Termomodernizacja budynków na osiedlu Zandka - zarządzanie energią	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Program priorytetowy nr 3.1.2 "Poprawa jakości powietrza Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie" - dotacja	ZBM-TBS Sp. z o.o.	ZBM-TBS Sp. z o.o.	4 912 625,00 zł	866 963,00 zł	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii	złożono wniosek o dofinansowanie

3	Termomodernizacja budynków na osiedlu Zandka - zarządzanie energią	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Program priorytetowy nr 3.1.2 "Poprawa jakości powietrza Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie" - pożyczka	ZBM-TBS Sp. z o.o.	ZBM-TBS Sp. z o.o.	866 963,00 zł	0,00 zł	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii	złożono wniosek o dofinansowanie
4	Przemurowanie kominów ponad dachem wraz z wykonaniem robót dekarских towarzyszących wg dokumentacji Zamawiającego w budynkach mieszkalnych w Zabrzu będących w Zarządzie ZBM-TBS Sp. z o.o. 41-800 Zabrze plac Warszawski 10 - zgodnie z wykazem nieruchomości Etap I (budynki pohnutnicze) i Etap II (budynki pohnutnicze)	Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach	brak programu	ZBM-TBS Sp. z o.o.	ZBM-TBS Sp. z o.o.	332 713,20 zł	0,00 zł	CH 3. Poprawa estetyki miasta KH 3.4 Odnowienie elewacji i remonty budynków	złożono wniosek o dofinansowanie 31.05.2017 r.
5	Refundacja części wynagrodzenia zatrudnionego skierowanego bezrobotnego do 30-go roku życia	Powiatowy Urząd Pracy	Fundusz Pracy	Górniki Zabrze SSA	Górniki Zabrze SSA	752,38 zł	128,42 zł	C.1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe PR.1.5.1 Uczestnictwo w inicjatywach samorządu gospodarczego, instytucji działających na rynku pracy	podpisano umowę o dofinansowanie
6	Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, który ukończył 50 lat, a nie ukończył 60 lat.	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	Fundusz Pracy	Zabrzańska Agencja Realizacji Inwestycji Sp. z o.o.	Zabrzańska Agencja Realizacji Inwestycji Sp. z o.o.	3 545,45 zł	9 464,01 zł	C.1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe PR.1.5.1 Uczestnictwo w inicjatywach samorządu gospodarczego, instytucji działających na rynku pracy	podpisano umowę o dofinansowanie
7	Szkolenia pracowników ZBM-TBS	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	Krajowy Fundusz Szkoleniowy	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	ZBM-TBS Sp. z o.o.	1 320,00 zł	330,00 zł	Priorytet P1: "Środowisko Gospodarcze", cel strategiczny C3 "Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta"	podpisano umowę o dofinansowanie
					Łącznie:	7 039 170,03 zł	876885,43 zł		

Źródło: Wydział Realizacji Projektów, Urząd Miejski w Zabrzu

Spis tabel:

Tabela 1. Priorytety rozwoju, wyzwania strategiczne, cele strategiczne i horyzontalne	8
Tabela 2. Realizacja Strategii zaprezentowana jest, wg kierunków działań i przedsięwzięć rozwojowych, dla poszczególnych priorytetów wg poniższego układu	9
Tabela 3. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P1: „Środowisko gospodarcze” ..	17
Tabela 4. Rejestr obowiązujących planów miejscowych	20
Tabela 5. Sprzedaż działek inwestycyjnych na ul. Handlowej w latach 2015-2016	27
Tabela 6. Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu do końca 2017r.	27
Tabela 7. Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu w roku 2017	29
Tabela 8. Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu w okresie 2015 - 2017r	30
Tabela 9. Działalność gospodarcza w Zabrzu wg. danych ZCRP na lata 2015-2017	43
Tabela 10. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P1. Środowisko gospodarcze - na lata 2013 - 2017	56
Tabela 11. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P2: „Nowoczesne społeczeństwo miejskie”	60
Tabela 12. Działania Straży Miejskiej w Zabrzu ze zgłoszenia monitoringu wizyjnego	64
Tabela 13. Dane dotyczące przestępstw w Zabrzu - wybrane kategorie przestępstw kryminalnych ...	72
Tabela 14. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w latach 2014-2016 stwierdzonych przez policję na podstawie danych z GUS Katowice	73
Tabela 15. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2014-2015 na podstawie danych z GUS Katowice	74
Tabela 16. Liczba studentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017	77
Tabela 17. Liczba studentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu w roku akademickim 2017/2018	77
Tabela 18. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017	81
Tabela 19. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2017/2018	82
Tabela 20. Absolwenci Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Zabrzu, w latach 2016 - 2017	84
Tabela 21. Działalność kulturalna w Zabrzu w latach 2014-2017	102
Tabela 22. Zestawienie wysokości dotacji podmiotowych i celowych na realizację zadań kulturalnych w 2017r.	104
Tabela 23. Zestawienie dotacji w ramach otwartego konkursu ofert w 2017r.	105
Tabela 24. Zestawienie dotacji w ramach tzw. „małych grantów” w 2017r.	106
Tabela 25. Przedsięwzięcia zrealizowane we współpracy z Radami Dzielnic w 2017r.	107
Tabela 26. Projekty zrealizowane w ramach konkursu „Inicjatywy Dzielnic w Zabrzu” w 2017 roku..	107
Tabela 27. Działalności Domu Muzyki i Tańca w latach 2016 i 2017	109
Tabela 28. Działalności Filharmonii Zabrzeńskiej w latach 2016 i 2017	112
Tabela 29. Działalności Teatru Nowego w latach 2016 i 2017	116
Tabela 30. Działalności Miejski Ośrodek Kultury w latach 2016 - 2017	119
Tabela 31. Działalności Muzeum Miejskiego w latach 2016 i 2017	125
Tabela 32. Działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej w latach 2016 i 2017	130
Tabela 33. Działalności Muzeum Górnictwa Węglowego w latach 2016 i 2017	133
Tabela 34. Zabrzeńskie kluby i stowarzyszenia sportowe w 2017r.	150
Tabela 35. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna w Zabrzu	160
Tabela 36. Kategoria, Klasyfikacja budynków ze względu na stan techniczny	164

Tabela 37. Sprywatyzowane lokale z mieszkaniowego zasobu Miasta Zabrze w latach 2015 – 2017r.....	168
Tabela 38. Sprzedaż lokali mieszkalnych na rzecz najemcy z bonifikatą w latach 2015 - 2017	168
Tabela 39. Sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu w Zabrze w latach 2015 - 2017.....	169
Tabela 40. Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych Gminy Zabrze 2015 – 2017r.....	169
Tabela 41. Dotacje celowe przeznaczone na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej w latach 2015 - 2017.....	171
Tabela 42. Pomoc udzielona osobom niepełnosprawnym w Zabrze w roku 2017	174
Tabela 43. Wykaz zabrzańskich instytucji pomocy społecznej.....	176
Tabela 44. Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2017 r.	177
Tabela 45. Programy profilaktyczne finansowane ze środków budżetu Miasta Zabrze	180
Tabela 46. Świadczenia wypłacone w 2017r. przez Zabrzańskie Centrum Świadczeń Rodzinnych .	184
Tabela 47. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie - na lata 2013 - 2017	193
Tabela 48. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P3: „Atrakcyjne przestrzenie publiczne”	199
Tabela 49. Zestawienie inwestycji Zabrzańskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przeprowadzonych w 2017r. poprawiających stan sieci WOD-KAN.....	208
Tabela 50. Długość dróg i powierzchnia chodników oraz ścieżek rowerowych na terenie miasta Zabrze z podziałem wg kategorii dróg	215
Tabela 51. Komunikacja miejska w Zabrze 2015-2017r.	218
Tabela 52. Wykaz miast posiadających bezpośrednie połączenia komunikacją miejską z Zabrzem (stan na 31.12.2017)	219
Tabela 53. Budownictwo ZBM – TBS Sp. z o. o. według ilości lokali oraz powierzchni w latach 2015-2017.....	223
Tabela 54. Budownictwo według wartości - mienie komunalne zarządzane przez ZBM-TBS Sp. z o.o. w latach 2016 - 2017	224
Tabela 55. Budownictwo JGN według ilości lokali oraz powierzchni w latach 2015 - 2017	224
Tabela 56. Budownictwo według wartości - mienie komunalne zarządzane przez Jednostkę Gospodarki Nieruchomościami w latach 2016-2017	225
Tabela 57. Remonty budynków będących własnością Skarbu Państwa	226
Tabela 58. Infrastruktura komunalna. Zasoby mieszkaniowe w latach 2014-2016 wg GUS Katowice	228
Tabela 59. Infrastruktura komunalna. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje w latach 2014-2016 wg GUS Katowice	229
Tabela 60. Infrastruktura komunalna. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa w latach 2014-2016 wg GUS Katowice	230
Tabela 61. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne - na lata 2013 - 2017	231
Tabela 62. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P4: „Usługi metropolitalne”	233
Tabela 63. Baza noclegowa na terenie miasta Zabrze	243
Tabela 64. Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrze – katedry i oddziały kliniczne	250
Tabela 65. Liczba lekarzy specjalistów wg specjalizacji, realizujących umowy w rodzaju ambulatoryjna opieka specjalistyczna.....	251
Tabela 66. Spis wybranych wydarzeń kulturalnych w mieście Zabrze organizowanych lub współorganizowanych przez Wydział Kultury i Dziedzictwa w 2017 r.....	254
Tabela 67. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P4. Usługi metropolitalne - na lata 2013 - 2017	272
Tabela 68. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla celów horyzontalnych	275
Tabela 69. Obiekty sportu i rekreacji w Zabrze w 2017r.	294
Tabela 70. Działalność Centrum Edukacji Ekologicznej w latach 2015-2017.....	301
Tabela 71. Zestawienie nakładów na podniesienie atrakcyjności Miejskiego Ogrodu Botanicznego w latach 2015-2017	302

Tabela 72. Przekroczenia dopuszczalnych norm zanieczyszczeń powietrza w 2017r. w Zabrzu	306
Tabela 73. Wyniki pomiarów jakości powietrza w Zabrzu w okresie 2012-2017r.	307
Tabela 74. Liczba projektów wybranych do realizacji w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego w podziale dzielnicowym.....	318
Tabela 75. Przyznane wsparcie na realizację projektów w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego w podziale dzielnicowym.....	319
Tabela 76. Zestawienie udziałów w spółkach posiadanych przez Miasto Zabrze	321
Tabela 77. Miasta partnerskie	324
Tabela 78. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Celów horyzontalnych - na lata 2013 - 2017.....	351
Tabela 79. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków unijnych w okresie od dnia 01.01.2017 r. do dnia 31.12.2017 r.	332
Tabela 80. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków krajowych w okresie od dnia 01.01.2017 r. do dnia 31.12.2017 r.	336
Tabela 81. Zestawienie projektów spółek miejskich współfinansowanych ze środków zewnętrznych w okresie od dnia 01.01.2017 r. do dnia 31.12.2017 r.	343

Spis zdjęć:

Zdjęcie 1. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu, budynek firmy Erae Poland, ul. Wilczka 1.	28
Zdjęcie 2. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu, budynek firmy BudExpert, ul. Donnersmarcka ..	29
Zdjęcie 3. Siedziba zabrzeńskiego AIP, ul. Wolności.....	34
Zdjęcie 4. Siedziba ZCRP, ul. Powstańców Śląskich 3.....	38
Zdjęcie 5. Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu Pl. Krakowski 9	41
Zdjęcie 6. Statuetki "Zabrzeńskie Ateny".	49
Zdjęcie 7. Kardio-Med Silesia ul. Marii Skłodowskiej-Curie 10C.....	51
Zdjęcie 8. Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN w Zabrzu, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 34	55
Zdjęcie 9. Komenda Miejska Policji w Zabrzu przy ul. 1 Maja 10	67
Zdjęcie 10. Budynek I Komisariatu Policji przy ul. 3 Maja 53	68
Zdjęcie 11. Budynek II Komisariatu Policji przy ul. ul. Trocera 36	68
Zdjęcie 12. Budynek V Komisariatu Policji przy ul. Krakowskiej 11	69
Zdjęcie 13. . Śląski Uniwersytet Medyczny, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu, Pl. Traugutta 2	76
Zdjęcie 14. Wydział Organizacji i Zarządzania, Politechniki Śląskiej w Zabrzu przy ul. Franklina Roosevelta 26.....	79
Zdjęcie 15. Wydział Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej w Zabrzu, przy ul. Franklina Roosevelta 40-40a	85
Zdjęcie 16. Wyższa Szkoła Techniczna w Zabrzu, ul. Park Hutniczy 3-5.....	86
Zdjęcie 17. Przedszkole Nr 6 przy ul. Jordana	90
Zdjęcie 18. Szkoła Podstawowa Nr 23 przy ul. Pestalozziego.....	91
Zdjęcie 19. Przedszkole nr 45 przy ul. Kopalnianej.....	91
Zdjęcie 20. Przedszkole nr 25 przy ul. Cieszyńskiej	92
Zdjęcie 21. Przedszkole nr 19 przy ul. Konopnickiej.....	94
Zdjęcie 22. Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Sportowej	94
Zdjęcie 23. Przedszkole nr 16 przy ul. Korczoka	95
Zdjęcie 24. Gimnazjum nr 29 przy ul. Budowlanej.....	96
Zdjęcie 25. Szkoła Podstawowa nr 15 przy ul. Czołgistów 1	96
Zdjęcie 26. Szkoła Podstawowa nr 7 przy ul. Pokoju.....	97
Zdjęcie 27. Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego przy ul. 3 Maja 95.....	97
Zdjęcie 28. Przedszkole nr 43 przy ul. Klonowej.....	98
Zdjęcie 29. Przedszkole nr 47 przy ul. Kalinowej.....	98

Zdjęcie 30. Szkoła Podstawowa nr 16 przy ul. Lompy	100
Zdjęcie 31. Boisko przy Szkole Podstawowej nr 28 na ul. Kosmowskiej	101
Zdjęcie 32. Dom Muzyki i Tańca ul. Gen. de Gaulle'a 17	108
Zdjęcie 33. Filharmonia w Zabrzu	112
Zdjęcie 34. Teatr Nowy w Zabrzu, Plac Teatralny 1	115
Zdjęcie 35. Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu przy ul. 3 Maja	118
Zdjęcie 36. Galeria Muzeum Miejskiego Café Silesia ul.3 Maja 6	124
Zdjęcie 37. Miejska Biblioteka Publiczna ul. ks. J. Londzina 3	129
Zdjęcie 38. Budynek dyrekcji Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu przy ul. Jodłowa 59	133
Zdjęcie 39. XXI Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Kultura Europy Środkowej”	142
Zdjęcie 40. MOK - Mała Sala przy ul. Park Hutniczy 11	143
Zdjęcie 41. Wieża ciśnień przy ul. Zamoyskiego 2	146
Zdjęcie 42. Budynek cechowni przy ul. Wolności 387	147
Zdjęcie 43. Arena Zabrze, ul. Franklina Roosevelta	157
Zdjęcie 44. Hala sportowa przy stadionie im. E. Pohla w Zabrzu przy ul. Roosevelta 81	158
Zdjęcie 45. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu, ul. 3 Maja 16	170
Zdjęcie 46. Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka w Biskupicach przy ul. Zamkowej	178
Zdjęcie 47. Żłobek Miejski, ul. Buchenwaldczyków 32	179
Zdjęcie 48. Zabrzeńskie Centrum Świadczeń Rodzinnych, ul. 3 Maja 16	184
Zdjęcie 49. Zabrze – Rondo Sybiraków	203
Zdjęcie 50. Park im. Poległych Bohaterów, wejście od strony ul. Dubiela	204
Zdjęcie 51. Budynek Muzeum Górnictwa Węglowego przy ul. 3 Maja 19	205
Zdjęcie 52. Zabrze - skrzyżowanie ulicy Michała Archanioła z ulicą Reymonta	210
Zdjęcie 53. Nowa siedziba Miejskiego Zarządu Dróg i Infrastruktury Informatycznej w Zabrzu przy ul. Kasprowicza 8	216
Zdjęcie 54. Budynek mieszkalny przy ul. Niedziałkowskiego 11-13 w Zabrzu	221
Zdjęcie 55. Osiedle Trocera przy ul. Trocera w Zabrzu	222
Zdjęcie 56. Osiedle przy ul. Żywieckiej w Zabrzu	222
Zdjęcie 57. Kopalnia Guido ul. 3 Maja 93	236
Zdjęcie 58. Sztolnia Królowa Luiza – Park 12C przy ul. Sienkiewicza 43	237
Zdjęcie 59. Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna – trasa turystyczna	238
Zdjęcie 60. Szyb Maciej, ul. Srebrna 6	239
Zdjęcie 61. Sztolnia Królowa Luiza ul. Sienkiewicza 43	240
Zdjęcie 62. Hostel Guido, ul. 3 Maja 93	242
Zdjęcie 63. Hotel Diament, ul. 3 Maja 122a	243
Zdjęcie 64. Śląskie Centrum Chorób Serca (ŚCCS) w Zabrzu ul. Marii Skłodowskiej-Curie 9	249
Zdjęcie 65. Stadion Górnika Zabrze	259
Zdjęcie 66. Hala tenisowa przy ul. Olimpijskiej w Zabrzu	259
Zdjęcie 67. Bieżnia lekkoatletyczna na stadionie przy ul. Jaskółczej	260
Zdjęcie 68. Miejskiego Zakładu Kąpielowego w Zabrzu - Aquarius, Plac Krakowski 10	260
Zdjęcie 69. Hali Pogoń w Zabrzu przy ul. Wolności 406	261
Zdjęcie 70. Aquarius - Kopernik, al. Wojciecha Korfatego 18	261
Zdjęcie 71. Ogólnodostępne boisko typu Orlik przy ul. Pestalozziego	262
Zdjęcie 72. Wyścig kolarski Tour de Pologne	262
Zdjęcie 73. Hala Widowiskowo – Sportowa MOSIR Zabrze przy ul. J. Matejki 6	264
Zdjęcie 74. Zabrze DTŚ, Rondo Sybiraków	271
Zdjęcie 75. IX Międzynarodowe Targi Turystyki Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej w Zabrzu	281
Zdjęcie 76. XX Międzynarodowy Festiwal Rysowania w Zabrzu	282
Zdjęcie 77. Park im. Witolda Pileckiego, ul. 3 Maja	289
Zdjęcie 78. Siłownia pod chmurką, os. Zandka	290
Zdjęcie 79. Fontanna przy Placu Krakowskim	290
Zdjęcie 80. MOB – XXI Festiwal Kwiatów	300

Zdjęcie 81. Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu ul. Piłsudskiego 60	301
Zdjęcie 82. Zrekultywowane tereny w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze, teren w Zabrzu Maciejowie (okolice boiska Orlik)	312
Zdjęcie 83. Zrekultywowane tereny w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze, teren VII – teren byłej koksowni „Concordia” w rejonie ul. Hagera	314
Zdjęcie 84. Podpisanie listu intencyjnego o współpracy pomiędzy Miastem Zabrze i Miastem Rovereto w Teatrze Nowym w Zabrzu	327

Spis map:

Mapa 1. Schemat terenów inwestycyjnych w Zabrzu w ramach Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	31
Mapa 2. Zabrze - strategia budowy dróg	214
Mapa 3. Obszar rewitalizacji miasta Zabrze	284
Mapa 4. Lokalizacja placów zabaw w Zabrzu	293

Spis wykresów:

Wykres 1. Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie ekonomicznej w Zabrzu w okresie 2015 - 2017r.	30
Wykres 2. Ilość zdarzeń zaobserwowanych w latach 2010 - 2017 przez pracowników Centrum Nadzoru Wizyjnego (CNW)	65
Wykres 3. Rodzaje zdarzeń zaobserwowanych w 2017r. przez CNW	66
Wykres 4. Liczba policjantów zatrudnionych w mieście Zabrze w podziale na komisariaty	69
Wykres 5. Liczba absolwentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko - Dentystycznym w Zabrzu w podziale na kierunki	78
Wykres 6. Studenci Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w podziale na kierunki	80
Wykres 7. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017	81
Wykres 8. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2017/2018.	83
Wykres 9. Liczba absolwentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w podziale na kierunki	83
Wykres 10. Liczba absolwentów Wydziału Inżynierii Biomedycznej	85
Wykres 11. Liczba lekarzy z podziałem na stopień specjalizacji realizujących świadczenia na terenie miasta Zabrze.	251